

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arpajaislain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi arpajaislakia siten, että jatkossa rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen johdosta ainoastaan yhdellä rahapeliyhtiöllä olisi yksinoikeus toimeenpanna rahapelejä Suomessa. Uusi rahapeliyhtiö olisi nimeltään Veikkaus Oy.

Veikkaus Oy:n tehtävänä olisi harjoittaa rahapelitoimintaa siten, että rahapeleihin osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset pyritään estämään sekä pelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ehkäistään ja vähennetään.

Laissa säädettäisiin myös yhtiön hallintoneuvostosta, jonka tehtävänä olisi seurata ja valvoa, että yhtiö harjoittaa rahapelitoimintaa laissa säädetyllä tavalla. Lisäksi hallintoneuvoston tulisi tukea yhtiön ja sen sidosryhmien välistä yhteistyötä. Laissa myös säädettäisiin yhtiön toiminnan rajoituksista voimassa olevaa lakia vastaavasti.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi nykyistä rahapelien toimeenpanomuotojen määrittelyä. Muutosten myötä uusi rahapeliyhtiö voisi toimeenpanna myös uudentyypisiä, virtuaalisesti toteutettuja rahapelejä sekä erilaisten rahapelien yhdistelmiä.

Säännöksiä rahapeliasioiden neuvottelukunnan tehtävästä muutettaisiin. Neuvottelukunnan tehtävänä olisi seurata rahapelipoliittisten tavoitteiden toteutumista ja kehittämistarpeita.

Yhtiön rahapelitoiminnasta tulevat tuotot tulisi jatkossakin käyttää yleishyödyllisiin tarkoituksiin urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen, nuorisotyön, terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin sekä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen. Arpajaislaissa säädettäisiin rahapeliyhtiön tuoton jakamisesta käyttötarkoitusten kesken, tuoton ottamisesta valtion talousarvioon sekä muista tuotonjakoon ja jakomenettelyyn liittyvistä asioista. Avustusten jakamiseen sovellettaisiin jatkossa valtionavustuslakia myös sosiaali- ja terveysministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön osalta.

Arpajaislaissa säädettäisiin myös sosiaali- ja terveysministeriön yhteyteen avustusten valmistelu, maksatusta, seurantaa ja valvontaa varten perustettavasta Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksesta sekä rahapeliyhtiön velvollisuudesta korvata puolet avustuskeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamisesta valtiolle aiheutuvista kustannuksista. Puolet avustuskeskuksen toiminnasta aiheutuvista kustannuksista katettaisiin terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettua rahapeliyhtiön tuotosta.

Lisäksi ehdotetaan tehtäväksi arpajaislain muutosten johdosta välttämättömät muutokset rikoslakiin, valtionavustuslakiin, arpajaisverolakiin, tuloverolakiin sekä eräisiin muihin lakeihin. Avustusten jakamista koskevat erityislait eli raha-automaattiavustuksista annettu laki ja totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annettu laki samoin kuin raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä annettu laki kumottaisiin tarpeettomina.

HE 132/2016 vp

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	3
YLEISPERUSTELUT.....	6
1 JOHDANTO.....	6
2 NYKYTILA.....	7
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	7
2.1.1 Rahapelitoiminta.....	7
2.1.2 Rahapelien toimeenpanon valvonta.....	10
2.1.3 Rahapelihaittojen ehkäisy.....	12
2.1.4 Rahapelitoiminnan tuotot.....	14
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja Euroopan unionin lainsäädäntö.....	18
2.2.1 Euroopan unionin oikeus.....	18
2.2.2 Valtiontukia koskeva EU-lainsäädäntö.....	20
2.2.3 Rahapelijärjestelmät ja -lainsäädäntö eräissä maissa.....	20
2.3 Nykytilan arviointi.....	25
2.3.1 Rahapelitoiminta.....	25
2.3.2 Rahapelien toimeenpanon valvonta.....	26
2.3.3 Rahapelihaittojen ehkäisy.....	26
2.3.4 Rahapelitoiminnan tuotot.....	27
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET.....	28
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET.....	30
4.1 Taloudelliset vaikutukset.....	30
4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan.....	32
4.3 Vaikutukset henkilöstöön.....	34
4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset.....	35
5 ASIAN VALMISTELU.....	37
5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto.....	37
5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen.....	38
6 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	40
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	42
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	42
1.1 Arpajaislaki.....	42
1.2 Rikoslaki.....	58
1.3 Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä.....	58
1.4 Laki raha-automaattiväylyksistä.....	58
1.5 Laki totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen.....	59
1.6 Laki näkövammaisten kirjastosta.....	59
1.7 Arpajaisverolaki.....	59
1.8 Tuloverolaki.....	59
1.9 Valtionavustuslaki.....	60
1.10 Museolaki.....	60
1.11 Teatteri- ja orkesterilaki.....	60
1.12 Laki elokuvataiteen edistämisestä.....	60
1.13 Laki Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin muuttamisesta säätiöksi.....	61
1.14 Laki Kansallisgalleriasta.....	61
1.15 Laki Taiteen edistämiskeskuksesta.....	61
1.16 Liikuntalaki.....	61
1.17 Laki ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä.....	61

HE 132/2016 vp

1.18	Nuorisolaki.....	61
1.19	Laki vapaasta sivistystyöstä.....	62
1.20	Laki Kotimaisten kielten keskukselta.....	62
1.21	Sotilasvammalaki.....	62
1.22	Laki rintamaveteraanien kuntoutuksesta.....	62
1.23	Laki eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta.....	62
1.24	Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista.....	63
1.25	Hevoskilpailulaki.....	63
1.26	Laki yksityisten arkistojen valtionavusta.....	63
2	TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET.....	63
3	VOIMAANTULO.....	64
4	SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS.....	68
	LAKIEHDOTUKSET.....	70
1.	Laki arpajaislain muuttamisesta.....	70
2.	Laki rikoslain 17 luvun 16 a §:n muuttamisesta.....	84
3.	Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä annetun lain kumoamisesta.....	85
4.	Laki raha-automaattiavustuksista annetun lain kumoamisesta.....	86
5.	Laki totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain kumoamisesta.....	87
6.	Laki näkövammaisten kirjastosta annetun lain 5 a §:n kumoamisesta.....	88
7.	Laki arpajaisverolain 2 §:n muuttamisesta.....	89
8.	Laki tuloverolain muuttamisesta.....	90
9.	Laki valtionavustuslain 3 §:n muuttamisesta.....	91
10.	Laki museolain 6 §:n muuttamisesta.....	92
11.	Laki teatteri- ja orkesterilain 8 §:n muuttamisesta.....	93
12.	Laki elokuvataiteen edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta.....	94
13.	Laki Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin muuttamisesta säätiöksi annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	95
14.	Laki Kansallisgalleriasta annetun lain 29 §:n muuttamisesta.....	96
15.	Laki Taiteen edistämiskeskukselta annetun lain 11 §:n muuttamisesta.....	97
16.	Laki liikuntalain 16 §:n muuttamisesta.....	98
17.	Laki ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain 4 §:n muuttamisesta.....	99
18.	Laki nuorisolain 15 §:n muuttamisesta.....	100
19.	Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain 23 §:n muuttamisesta.....	101
20.	Laki Kotimaisten kielten keskukselta annetun lain 8 §:n muuttamisesta.....	102
21.	Laki sotilasvammalain 6 d §:n muuttamisesta.....	103
22.	Laki rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta.....	104
23.	Laki eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta.....	105
24.	Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 19 ja 21 §:n muuttamisesta.....	106
25.	Laki hevoskilpailulain 2 §:n muuttamisesta.....	107
26.	Laki yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain 10 §:n muuttamisesta.....	108
	LIITE.....	109
	RINNAKKAISTEKSTIT.....	109
1.	Laki arpajaislain muuttamisesta.....	109

HE 132/2016 vp

2. Laki rikoslain 17 luvun 16 a §:n muuttamisesta	133
7. Laki arpajaisverolain 2 §:n muuttamisesta.....	135
8. Laki tuloverolain 21 §:n muuttamisesta.....	136
9. Laki valtionavustuslain 3 §:n muuttamisesta	137
10. Laki museolain 6 §:n muuttamisesta.....	138
11. Laki teatteri- ja orkesterilain 8 §:n muuttamisesta.....	139
12. Laki elokuvataiteen edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta	140
13. Laki Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin muuttamisesta säätiöksi annetun lain 4 §:n muuttamisesta	141
14. Laki Kansallisgalleriasta annetun lain 29 §:n muuttamisesta	142
15. Laki Taiteen edistämiskeskuksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta.....	143
16. Laki liikuntalain 16 §:n muuttamisesta.....	144
17. Laki ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain 4 §:n muuttamisesta	145
18. Laki nuorisolain 15 §:n muuttamisesta	146
19. Laki vapaasta sivistystyöstä annetun lain 23 §:n muuttamisesta	147
20. Laki Kotimaisten kielten kesuksesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta	148
21. Laki sotilasvammalain 6 d §:n muuttamisesta	149
22. Laki rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta	150
23. Laki eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta.....	151
24. Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 19 ja 21 §:n muuttamisesta.....	152
25. Laki hevostalouden arkistojen valtionavusta annetun lain 10 §:n muuttamisesta.....	153
26. Laki yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain 10 §:n muuttamisesta	154

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Suomen rahapelipolitiikka on vakiintuneesti perustunut yksinoikeusjärjestelmään. Järjestelmällä on Suomessa laaja tuki. Käytännössä samat rahapeliyhteisöt ovat toimeenpanneet rahapelejä yksinoikeudella jo yli 70 vuotta. Vakiintuneella yksinoikeusjärjestelmällä sekä johdonmukaisella ja järjestelmällisellä rahapelipolitiikalla torjutaan rahapelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ja estetään petoksellista pelitoiminnan järjestämistä sekä rahapelitoimintaan liittyvää harmaata taloutta ja järjestäytyntä rikollisuutta. Suomen rahapelipolitiikka ja siihen liittyvä sääntely kohdistuvat sekä rahapelien luonteeseen että niiden järjestämistapaan. Sääntely on myös tarpeen pelitoimintaan osallistuvien oikeusturvan takaamiseksi.

Suomalaisen rahapelipolitiikan keskeinen periaate on, että rahapelitoiminta on aina viranomaisten valvontavastuun piirissä. Viranomaisvalvonnan lakisäateinen tavoite on taata rahapeleihin osallistuvien oikeusturva, estää rahapeleihin liittyvät väärinkäytökset ja rikokset sekä vähentää rahapeleihin osallistumisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja.

Yksinoikeusjärjestelmä on tehokas tapa ehkäistä ja vähentää rahapelaamiseen liittyviä haittoja erityisesti silloin, kun valtiovallalla on ohjaussuhde yksinoikeuden haltijaan. Kun valtiovallalla on säädösohjauksen lisäksi omistajaohjaus- tai muu tehokas ohjaussuhde rahapeliyhteisöön, se voi säännellä rahapelitoimintaa myös tätä kautta esimerkiksi rahapeliyhteisön sisäisiä sääntöjä sekä tuotekehitystä linjattaessa.

Suomen kansallisen rahapelipolitiikan tavoitteet määritetään arpajaislain (1047/2001) 1 §:ssä. Sen mukaan arpajaislain tarkoituksena on taata yleishyödyllisiin arpajaisiin osallistuvien oikeusturva, estää arpajaisiin liittyvät väärinkäytökset ja rikokset sekä vähentää arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. Rahapelit on arpajaislain arpajaiskäsitteen alaan kuuluva arpajaisten toimeenpanomuoto. Voimassa olevan arpajaislain peruslinjaus noudattaa jo vuonna 1965 annetussa arpajaislaissa (491/1965) omaksuttua peruslinjausta, jonka mukaan tulojen hankkiminen ihmisten pelihalua hyväksikäyttäen sallitaan ainoastaan rajoitetussa määrin ja tällöinkin ainoastaan hyväntekeväisyyttä varten tai muun aatteellisen toiminnan tukemiseen.

Rahapelien nopeutuminen ja pelimyyntin monikanavaisuus ovat muokanneet merkittävästi pelitarjontaa ja kuluttajien pelikokemusta. Samalla rahapelialan kehitys on johtamassa pelien samankaltaistumiseen erityisesti sähköisessä toimintaympäristössä. Sähköisellä kansainvälisellä rahapelitarjonnalla on valtioiden rajat ylittävä luonne. Sekä perinteisiä että aivan uudentyyppisiä rahapelejä on saatavilla uusissa jakelukanavissa ajasta ja paikasta riippumatta.

Yksinoikeusjärjestelmä on toteutettu maassamme tavalla, jossa kolmella rahapeliyhteisöllä on rinnakkainen yksinoikeus toimeenpanna ainoastaan omaan toimialaansa kuuluvia arpajaislaisia määriteltyjä rahapelejä. Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan yksinoikeusjärjestelmän tulee toimia syrjimättömästi ja sen tulee saavuttaa sille asetetut tavoitteet johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti. Yksinoikeusjärjestelmässä poistetaan kilpailu estämällä muiden rahapeliyhteisöjen markkinoille tulo. Jos järjestelmän sisällä on kilpailua, on tämä ongelmallista yksinoikeusjärjestelmän ylläpitämistä koskevien edellytysten täyttymisen kannalta. Siltä osin kuin keskinäistä kilpailua ilmenee, se on omiaan lisäämään markkinointia. Tämä voi yllyttää ja rohkaista kuluttajia pelaamaan liiallisesti, mikä on ristiriidassa liiallisesta pelaamisesta aiheutuvien haittojen ehkäisyn ja vähentämisen kanssa.

Arpajaislain säännökset soveltuvat huonosti rahapelialan kehityksen mukanaan tuomaan uudentyypiseen rahapelitarjontaan ja kysyntään. Myös yksinoikeusjärjestelmässä on mahdollista uudistaa rahapelitarjontaa, mutta kolmen rinnakkaisen yksinoikeustoimijan malli kaventaa tätä mahdollisuutta. Jos suomalainen rahapelitarjonta ei pysy kansainvälisen kehityksen mukana, kanavointikyky, eli kyky ohjata rahapeleihin kohdistuvaa kysyntää kotimaiseen valvottuun rahapelitarjontaan, heikkenee.

Rahapelialan voimakas toimintaympäristön muutos on aiheuttanut tarpeen arvioida rahapeli-toimintaa koskevan lainsäädännön uudistamista. Sisäministeriö asetti tammikuussa 2015 hallituksen toimeksiannosta selvityshankkeen laatimaan ehdotuksen niistä toimenpiteistä, joilla yksinoikeuteen perustuvaa rahapelijärjestelmää vahvistetaan. Tämä esitys perustuu maaliskuussa 2015 valmistuneen Suomen rahapelijärjestelmän vaihtoehtoisia ratkaisumalleja koskeneen selvityksen (Sisäministeriön julkaisu 12/2015) ensisijaiseen ehdotukseen kolmen rahapeliyhteisön rahapelitoimintojen yhdistämisestä.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

2.1.1 Rahapelitoiminta

Yksinoikeus rahapelien toimeenpanemiseen ja rahapeliyhteisöt

Veikkaus Oy:llä, Raha-automaattiyhdistyksellä, jäljempänä RAY, ja Fintoto Oy:llä on arpajaislain mukaan yksinoikeus rahapelien toimeenpanemiseen. Niillä on erityinen rooli vastuullisen rahapelipolitiikan toteuttamisessa. Lakisääteisten rinnakkaisten yksinoikeustoimijoiden tehtävänä on arpajaislain mukaan rahapelien toimeenpaneminen siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään. Rahapeliyhteisöjen tulee ottaa toimintansa huomioon lainsäädännöstä ilmenevä erityisen vastuullisuuden vaatimus.

Veikkaus Oy on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö. Veikkaus Oy:llä on yksinoikeus raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien toimeenpanemiseen. Jos arpajaislaissa tai muualla laissa ei toisin säädetä, yhtiöön sovelletaan osakeyhtiöistä voimassa olevia säännöksiä sekä valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annettua lakia (1368/2007).

RAY on julkisoikeudellinen yhdistys. RAY:llä on yksinoikeus raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopelien toimeenpanemiseen ja pelikasinotoimintaan. Valtiolla on määräysvalta RAY:n hallituksessa. RAY:n asema perustuu arpajaislakiin ja sen nojalla annettuun valtioneuvoston asetukseen Raha-automaattiyhdistyksestä (1289/2011). RAY:een ei sovelleta yhdistyslakia (503/1989). RAY:llä on tällä hetkellä 94 jäsentä. Jäsenyyden edellytyksistä säädetään arpajaislaissa, jonka mukaan RAY:n jäseniä voivat olla terveystä ja sosiaalista hyvinvointia edistävät yleishyödylliset oikeuskelpoiset yhteisöt ja säätiöt.

Fintoto Oy on raviurheilun ja hevoskasvatuksen keskusjärjestön Suomen Hippos ry:n kokonaan omistama osakeyhtiö, jolla on yksinoikeus totopelien toimeenpanemiseen. Valtiolla on määräysvalta Fintoto Oy:n hallituksessa. Jos arpajaislaissa tai muualla laissa ei toisin säädetä, yhtiöön sovelletaan osakeyhtiöistä voimassa olevia säännöksiä.

Ahvenanmaan maakunta

Ahvenanmaan maakunnassa arpajaislainsäädäntö kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) nojalla maakunnan omaan lainsäädäntövaltaan. Rahapeliin toimeenpanosta Ahvenanmaan maakunnassa säädetään maakunnan arpajaislailla (landskapslag om lotterier 1966:10). Ahvenanmaan maakunnassa rahapeliin toimeenpanosta vastaa Ålands Penningautomatförening, jäljempänä *PAF*, jolle maakunnan hallitus on myöntänyt yksinoikeuden raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinotoimintaan sekä vedonlyöntipeliin järjestämiseen. *PAF* toimeenpanee rahapelejä myös Itämeren matkustaja-aluksilla, joiden kotisatama on Ahvenanmaan maakunnassa. *PAF*:n toiminnan valvonnasta vastaa maakunnan hallitus.

Rahapeliin jaottelu

Yksinoikeuksiin perustuvan rahapeliinjärjestelmän ylläpitämisen kannalta on välttämätöntä, että yksinoikeustoimijat eivät kilpaile keskenään samankaltaisilla peleillä. Tämän vuoksi rinnakkaisten yksinoikeustoimijoiden toimeenpanemat pelit eivät saa olla ominaisuuksiltaan päällekkäisiä ja niiden on erottava riittävästi toisistaan. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi arpajaislaissa säädetään, että kullakin rahapeliyhteisöllä on oikeus toimeenpanna vain omaan toimialaansa kuuluvia rahapelejä. Arpajaislain 3 §:ssä säädetään rahapeliin kolmijaottelusta 1) raha-arpajaisiin sekä veikkaus- ja vedonlyöntipeleihin, 2) raha-automaatteihin, kasinopeleihin ja pelikasinoihin sekä 3) totopeliin. Arpajaislakiin sisältyy myös eri rahapelejä koskevat tarkemmat määritelmät.

Arpajaislain rahapeliin toimeenpanoa koskevat säännökset ovat luonteeltaan välineneutraaleja. Tämä tarkoittaa sitä, että rahapelejä on mahdollista toimeenpanna eri jakelukanavissa. Peliin toisistaan erottamiseksi sisäministeriön asetuksilla annettavilla pelisäännöillä on luotu rahapeliyhteisöjen toimialueiden väliin päällekkäisen toiminnan vaaraa vähentävät turvavyöhykkeet esimerkiksi arvontatiheyden osalta. Tämä on lain perustelujen (HE 207/2010 vp) mukaan erityisen tärkeää virtuaaliympäristössä toimeenpantavien raha-arpajaisien, veikkauspeliin, raha-automaattien ja kasinopeliin osalta. Virtuaaliympäristössä toimeenpantavat rahapelit on pyrittävä rinnastamaan ilmiänsä, kuten tahdiltaan, palkitsevuudeltaan ja muilta selailta ominaisuuksiltaan, vastaaviin perinteisiin reaaliympäristössä toimeenpantaviin rahapeleihin.

Veikkaus Oy:n toimialueeseen kuuluviin raha-arpajaisiin ja veikkaus- ja vedonlyöntipeleihin sekä Fintoto Oy:n toimialueeseen kuuluviin totopeliin pelaaja on voinut osallistua pelinjärjestäjän määrittämän aikataulun mukaisesti. Raha-arpajaisissa arvonta suoritetaan yleensä etukäteen. Veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelissä arvauskohteena on kilpailun tai jälkikäteen arvonnatulos. Raha-arpajaisissa ja veikkauspeleissä arvonnat ovat olleet tiheimmillään seitsemän minuutin välein. Näiden pelien pelimaksuista pelaajille voitoina kalenterivuositain maksettava osuus vaihtelee 40 ja 80 prosentin välillä. Raha-arpajaisien sekä veikkaus-, vedonlyönti- ja totopeliin päävoitot ovat olleet tyypillisesti kymmeniä tuhansia euroja ja suurimmillaan miljoonia euroja.

RAY:n toimialueeseen kuuluvien raha-automaattien ja kasinopeliin tunnusmerkinä on ollut pelaajan osallistuminen peliin tavalla, jossa pelin aloittaminen, pelivalinnat, arvonnat ja pelin tuloksen ratkeaminen muodostavat ajallisesti katkeamattoman tapahtumasarjan. Pelaajalla on ollut mahdollisuus vaikuttaa peliin osallistumisen ja pelin lopputuloksen selviämisen ajankohtiin. Raha-automaattipeleissä arvontatiheys on ollut muutamia sekunteja ja kasinopeleissä enimmäkseen muutamia minuutteja. Raha-automaattien ja kasinopeliin pelaajalle keskimäärin palautuva osuus on vähintään 70 prosenttia. Raha-automaattien päävoitot ovat olleet tyypillisesti muutamia kymmeniä euroja ja kasinopeliin vastaavasti muutamia satoja euroja.

Arvioitaessa eri rahapeliyhteisöjen virtuaaliympäristössä toimeenpanemien rahapeli eroavaisuuksien riittävyttä ja harkittaessa tietyn virtuaaliympäristössä toimeenpantavan rahapelin toimeenpanon sallimista lähtökohtana on edellä mainitun hallituksen esityksen mukaan virtuaaliympäristössä toimeenpantavan rahapelin ilmiasu pelaajalle. Tällöin huomioon otettavia pelin ilmiasuun vaikuttavia seikkoja ovat pelitahti eli arvontatiheys, pelin järjestämislogiikkaan liittyvät pelin palkitsevuus eli palautussuhde ja suurin sallittu pelivoitto sekä pelin muut vastaavat ominaisuudet.

Rahapeliyhteisöjen toiminnan rajoitukset

Arpajaislain 13 b §:n mukaan rahapeliyhteisö ei saa perustaa eikä hankkia omistukseensa muita kuin rahapelitoimintaansa varten tarpeellisia yhtiöitä tai niiden osakkeita eikä luovuttaa näiden yhtiöiden osakkeita uudelle omistajalle ilman asianomaisen rahapeliyhteisön tuotonjakosasioita käsittelemään säädetyn ministeriön lupaa. Edelleen rahapeliyhteisö tai sen tytäryhtiö ei saa ilman asianomaisen tuotonjakoministeriön lupaa perustaa rahastoja eikä tehdä kohdentamattomia varauksia taikka muuttaa niiden kirjanpidollista luonnetta, muuttaa osakepääomaansa, myöntää lainoja tai tehdä muita investointeja kuin toimintansa edellyttämiä käyttöomaisuushankintoja. Edelleen lainkohdassa säädetään rahapeliyhteisölle kielto jakaa osakkeenomistajilleen osinkoa voitostaan ja vapaasta omasta pääomastaan. Rahapeliyhteisö ei saa myöskään jakaa jäsenilleen tai toimihenkilöilleen vastikkeetonta etua voitostaan eikä ylijäämistään.

Rahapelitoiminnan ohjaus

Rahapelitoiminnan tärkein ohjauskeino on arpajaislaki ja sen nojalla annettavat rahapeli toimeenpanoa koskevat valtioneuvoston ja sisäministeriön asetukset, joilla muun muassa rajoitetaan rahapeliin saatavuutta ja niiden tarjontaa.

Arpajaislain 13 c §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella säädetään siitä, kuinka suuri osuus rahapelejä toimeenpantaessa kertyvistä pelimaksuista on maksettava pelaajille voitoina, miten voitot on pyöristettävä sekä miten perimättä jääneet voitot on jaettava. Lisäksi asetuksella säädetään pelipisteissä, erityisissä pelisaleissa ja pelikasinoissa olevien raha-automaattien ja kasinopelien lajeista ja enimmäismääristä, erityisten pelisalien enimmäismääristä sekä pelikasinoiden lukumäärästä, sijaintipaikoista ja aukioloajoista.

Rahapeliin pelisäännöt annetaan sisäministeriön asetuksella. Pelisääntöjen tulee sisältää voitonjakoa ja pelipanosten palauttamista koskevat määräykset sekä raha-automaattien ja kasinopelien suurimmat sallitut pelipanokset ja pelivoitot. Raha-arpa-, veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelien sääntöjen tulee lisäksi sisältää arvontaa koskevat määräykset. Pelisäännöt voivat sisältää myös muita pelilaji-, pelityyppi- tai pelikohtaisia pelien tahtia sekä muita sellaisia ominaisuuksia koskevia määräyksiä, jotka ovat tarpeen peleihin liittyvien pelihaittojen vähentämiseksi tai pelien erottamiseksi riittävästi toisistaan.

Arpajaislaki sisältää lisäksi asetuksenantovaltuussäännökset pelaajan täysi-ikäisyyden varmistamistavoista, sisäministeriölle ja Poliisihallitukselle annettavan markkinointiselvityksen sisällöstä, pelaajan henkilöllisyyden ja asuinpaikan todentamisesta sähköisesti välitettävissä rahapeleissä, pelaamisen pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisten määrällisten ja ajallisten rajoitusten asettamisesta sähköisesti välitettävissä rahapeleissä sekä rahapeliin sähköisistä valvontajärjestelmistä.

Omistajaohjaus sekä valtion edustajat rahapeliyhteisöjen toimielimissä ovat osa rahapelitoiminnan ohjausta. Rahapeliyhteisöjen hallintomallit poikkeavat kuitenkin toisistaan. Veikkaus

Oy on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö, jonka omistajaohjauksesta vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Veikkaus Oy:tä koskevan valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain mukaan omistajaohjauksella tarkoitetaan valtion äänioikeuden käyttämistä yhtiökokouksissa sekä muita toimenpiteitä, joilla valtio osakkeenomistajana myötävaikuttaa yhtiöiden hallintoon ja toimintaperiaatteisiin. RAY:n hallitus koostuu valtioneuvoston ja yhdistyksen kokouksen nimeämistä edustajista. Valtioneuvoston nimeämällä edustajilla on määräysvalta yhdistyksen hallituksessa. RAY:n ylin päättävä elin on yhdistyksen kokous. Fintoto Oy on Suomen Hippos ry:n kokonaan omistama osakeyhtiö. Valtiolla on määräysvalta Fintoto Oy:öön siten, että valtioneuvosto määrää hallituksen puheenjohtajan ja puolet jäsenistä. Suomen Hippos ry käyttää omistajan valtaa Fintoto Oy:ssä.

Rahapeliasioiden neuvottelukunnan tehtävänä on varmistaa julkisen vallan harjoittaman kolmen erillisen rahapeliyhteisön ohjauksen yhteensovittaminen. Neuvottelukunnan asema rahapeliyhteisöjen ohjaamisessa perustuu arpajaislain 42 a §:n säännöksiin. Sen tarkemmista tehtävistä ja kokoonpanosta säädetään rahapeliasioiden neuvottelukunnasta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (244/2012). Neuvottelukunnan puheenjohtajana toimii sisäministeriön kansliapäällikkö. Sen jäsenet edustavat rahapelipolitiikassa tai sen toimeenpanossa mukana olevia eri viranomaisia sekä eduskuntapuolueita.

Neuvottelukunnan tehtävänä on seurata ja arvioida rahapelialan toimintaympäristön sekä Euroopan unionin rahapelipolitiikan muutoksia ja kehitystä. Neuvottelukunta edistää ja vahvistaa viranomaisten välistä rahapeliasioita koskevaa yhteistyötä, seuraa rahapelipolitiikkaan liittyvää säädösvalmistelua sekä rahapelien toimeenpanon valvontaa. Se myös toimii eri viranomaistahojen, eduskuntapuolueiden sekä rahapelitoiminnan tuottoja saavien yleishyödyllisten yhteisöjen edustajien rahapelipolitiikkaa koskevan tiedon jakelukanavana. Neuvottelukunta voi tehdä aloitteita, esityksiä ja suosituksia sekä järjestää tilaisuuksia.

2.1.2 Rahapelien toimeenpanon valvonta

Rahapelien toimeenpanoa valvotaan arpajaislain 42 §:n mukaan peleihin osallistuvien oikeusturvan takaamiseksi, väärinkäytösten ja rikosten estämiseksi sekä rahapeleistä aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen vähentämiseksi. Yksinoikeusjärjestelmän ylläpitäminen edellyttää Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaisesti tiukkaa valtiollista pelien toimeenpanon ja markkinoinnin valvontaa. Kansallisten lainsäädäntöjen vastainen rahapelien valtioiden rajat ylittävä toimeenpano ja markkinointi on todettu laajaksi ongelmaksi Euroopan unionissa.

Rahapelien toimeenpanon ohjaus ja valvonta on keskitetty Poliisihallitukselle. Poliisihallitus on rahapeliasioissa itsenäinen valvontaviranomainen. Poliisihallitus vastaa arpajaisten toimeenpanon valtakunnallisesta valvonnasta ja arpajaistoiminnan tilastoinnista. Näitä tehtäviä varten Poliisihallituksessa on arpajaishallinnon valtakunnallinen erillistoiminto. Poliisihallitus voi antaa arpajaisten toimeenpanoa ja toimeenpanon valvontaa koskevia lausuntoja ja ohjeita. Lisäksi Poliisihallituksen tehtäviin kuuluu rahapelitoimintaan liittyvä neuvonta, tiedottaminen ja kouluttaminen.

Poliisihallituksen tehtävänä on myös valvoa, että rahapelien markkinoinnissa noudatetaan arpajaislain ja kuluttajansuojalain (38/1978) säännöksiä. Poliisihallitus voi kieltää arpajaislain vastaisen rahapelien toimeenpanon ja markkinoinnin sekä asettaa tällaisen kiellon tehosteeksi uhkasakon. Rahapeliyhteisöjen on annettava vuosittain sisäministeriölle ja Poliisihallitukselle selvitys rahapelien markkinoinnista.

Poliisihallituksen arpajaishallinnon henkilöstön kokonaismäärä on 25 henkilötyövuotta, joista seitsemän on sijoitettu rahapelitoiminnan valvontaryhmään, kuusi rahapelien tietoteknisen valvonnan ryhmään, kahdeksan rahankeräys- ja tavara-arpajaistoiminnan valvontaryhmään sekä neljä talous-, henkilöstö- ja yleishallinnon ryhmään. Arpajaishallintoa johtaa arpajaishallintopäällikkö.

Poliisihallituksen valvontatoimet kohdistuvat sekä laillisesti toimeenpantuun että arpajaislain vastaiseen rahapelitoimintaan. Rahapeliyhteisöjen rahapelien toimeenpanon valvonnassa käytetään sähköisiä valvontajärjestelmiä. Poliisihallituksen olemassa olevien rahapelitoiminnan eri tietoteknisten valvontajärjestelmien kehitystyön myötä uusi keskitetty valvontajärjestelmä tulee kattamaan yhdenmukaisesti kaikki laillisesti toimeenpantavat rahapelit. Osin jo käytönotetun yhtenäisen tietoteknisen valvonta- ja tiedonkeruujärjestelmän tietoja tullaan käyttämään yhteismitallisesti pelien toimeenpanon valvonnassa sekä osana rahapelien haittariskien arviointijärjestelmän tietopohjaa ja raportointia. Lisäksi Poliisihallitus määrää rahapelitoiminnan valvontaan virallisia valvojia, joiden työskentelyä se myös ohjaa.

Arpajaislain vastaisen rahapelien toimeenpanon ja markkinoinnin kiellosta säädetään arpajaislain 62 §:ssä. Vuonna 2010 arpajaislakiin lisättiin säännökset Poliisihallituksen keinoista puuttua lainvastaiseen rahapelitoimintaan täsmentämällä markkinoinnin käsitettä ja mahdollistamalla uhkasakon asettaminen lainvastaista rahapelin toimeenpanoa ja markkinointia koskevan kieltopäätöksen tehosteeksi. Lisäksi rikoslain 17 lukuun lisättiin rahapelitoiminnan yhteydessä tehdyille arpajaisrikokselle ankarammin rangaistava tekemuoto rikosnimikkeenään rahapelirikos.

Internetissä on runsaasti tarjolla Suomeen suunnattua lainvastaista rahapelitoimintaa, jota markkinoidaan voimakkaasti internetissä, sosiaalisessa mediassa sekä Suomen ulkopuolelta lähetettävillä mutta suomalaisille kohdistetuilla televisiokanavilla. Poliisihallituksella on tosiasiallinen mahdollisuus kieltää lainvastainen rahapelitoiminta sekä sellainen markkinointi, josta vastaa valtakunnan alueelle sijoittautunut toimija. Viranomaisen keinoja puuttua lainvastaiseen toimintaan voidaan siten pitää tehokkaina alueellisen toimivallan alueella. Sen sijaan viranomaiselle on hyvin haastavaa puuttua tehokkaasti sellaisten toimijoiden lainvastaiseen toimintaan, jotka harjoittavat toimintaa valtakunnan ulkopuolella ja tarjoavat sieltä käsin rahapelejä internetin välityksellä. Markkinointia koskevien arpajaislain säännösten voimaantulon ja Poliisihallituksen toimien seurauksena arpajaislain vastainen rahapelien markkinointi Suomessa julkaistuissa painokirjoituksissa sekä suomalaisissa radio- ja tv-kanavissa on vähentynyt merkittävästi. Poliisihallitus on puuttunut esimerkiksi osoitteettomien markkinointikirjeiden lähettämiseen kotitalouksiin, rahapelimainontaa sisältävien aikakauslehtien jakeluun, ulkomainontaan ja Suomessa ylläpidettyjen internetsivustojen sisältämään rahapelimainontaan. Poliisihallitus selvittää myös aktiivisesti keinoja, joilla laittomaksi katsottavaan markkinointiin voidaan puuttua myös sosiaalisessa mediassa ja muussa sähköisessä ympäristössä.

Arpajaislain 46 §:n mukaan rahapeliyhteisöjen tulee korvata valtiolle rahapelitoiminnan valvonnasta aiheutuvat kustannukset sen mukaan, kuin niiden korvaamisesta erikseen säädetään. Maksuista säädetään poliisin suoritteiden maksullisuudesta vuonna 2016 annetussa sisäministeriön asetuksessa (1484/2015). Rahapeliyhteisöiltä peritään valvontamaksu, jonka määrä vastaa tehtävien hoitamisesta aiheutuvien muiden, kuin virallisia valvojia koskevilla suoritemaksuilla katettavien kustannusten määrää. Maksu jaetaan rahapeliyhteisöjen kesken asetuksessa säädetyn jakoperusteen mukaisesti. Tietoteknisen valvonnan laite- ja ohjelmistosuunnittelusta sekä niiden hankinnasta ja ylläpidosta peritään omakustannusarvon mukainen hinta.

2.1.3 Rahapelihaittojen ehkäisy

Suomessa rahapelihaittojen ehkäisy on rahapelipolitiikan pääasiallinen tavoite. Näin ollen rahapelijärjestelmään liittyviä päätöksiä tulee käsitellä myös hyvinvointi- ja terveystieteellisinä kysymyksinä. Vuosien 2010 ja 2012 arpajaislain uudistuksissa keskeistä oli juuri rahapelaamiseen liittyvien haittanäkökohtien entistä tarkempi huomiointi.

Rahapelihaittojen ehkäisyllä tarkoitetaan rahapelihaittojen vähentämiseen tähtäviä toimenpiteitä. Toimet voivat kohdistua rahapeliin kysyntään tai tarjontaan.

Rahapelaamiseen liittyy yksilötason riskejä ja pelaamisen myötä haittavaikutukset heijastuvat myös pelaajien läheisiin ja laajemmin koko yhteiskuntaan. Suurimmalle osalle haitat ovat satunnaisia, mutta noin kolmella prosentilla väestöstä pelihaitat ovat vakavampia. Rahapeleistä aiheutuvia haittoja on tutkittu paljon ja rahapelaamiseen liittyvät haittariskit tunnetaan suhteellisen hyvin. Keskeiset rahapelaamisen haittoihin vaikuttavat riskitekijät liittyvät ihmisten yksilöllisiin ominaisuuksiin ja pelaamistapoihin sekä peleihin ja peliympäristöön. Näitä riskejä voidaan merkittävästi vähentää rahapelitoiminnan ohjauksella. Ohjauksen kannalta keskeistä on rahapelitarjonnan rakenteellisiin ja tilannekohtaisiin tekijöihin vaikuttaminen. Ne ohjaavat ihmisten pelaamistapoja.

Rahapelihaittojen vähentämistoimenpiteet voidaan jakaa karkeasti kolmeen ryhmään: 1) rahapeliin saatavuuden ja tarjonnan rajoitukset, 2) rahapeliin, pelitilanteiden ja riskipelaamisen sääntely ja 3) tiedotus rahapelihaitoista ja yleinen terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Kansainväliset vaikuttavuustutkimukset osoittavat, että parhaiten haittoja voidaan ehkäistä pelitarjonnan sääntelyllä ja että yksittäisenä toimenpiteenä valistuksella saadaan vähemmän tehokkaita tuloksia.

Rahapelihaittojen ehkäisyn kokonaistehtävä kuuluu sosiaali- ja terveysministeriölle, joka on antanut sen toimeksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos tutkii rahapelikäyttäytymistä ja -haittoja, rahapelitoiminnan yhteiskunnallista sääntelyä sekä kehittää rahapelaamiseen liittyvien haittojen ehkäisyä ja vähentämistä sekä palvelujärjestelmää.

Alaikäisten suojelemiseksi rahapelihaitoilta arpajaislaissa säädetään kaikkea rahapelaamista koskevasta 18 vuoden vähimmäisikärajasta. Rahapeliyhteisöt sekä elinkeinonharjoittajat ja yhteisöt, jotka välittävät rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja tai luovuttavat tilan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, eivät arpajaislain 14 a §:n mukaan saa antaa alle 18-vuotiaan pelata rahapelejä. Lisäksi Suomessa käytössä olevan vahvan sähköisen tunnistautumisjärjestelmän avulla varmistetaan, että alaikäiset eivät käytännössä voi pelata suomalaisten rahapeliyhteisöjen rahapelejä internetissä. RAY:n raha-automaattitoiminnan osalta alaikäisvalvonnasta on sovittu RAY:n ja sen yhteistyökumppanien välisissä sijoituspaikkasopimuksissa. RAY myös seuraa ja valvoo alaikäisvalvonnan toimivuutta. Myös Fintoto Oy:n ja Veikkaus Oy:n toimeenpanemien pelien osalta asiamiesten tulee asiamiessopimuksen tai sitä täydentävän ohjeistuksen perusteella tarvittaessa tarkastaa ostajan ikä. Rahapelaamisen ikärajan säättämisellä on ollut suuri merkitys haittojen ennaltaehkäisyssä, sillä tutkimusten mukaan pelaamisen aloittaminen nuorena on selvä peliongelman syntymisen riskitekijä.

Arpajaislain 52 §:n nojalla rahapeliyhteisöjen tulee korvata valtiolle rahapeleistä aiheutuvien ongelmien seurannasta ja tutkimuksesta sekä niiden ehkäisyn ja hoidon kehittämisestä aiheutuneet kustannukset sen mukaan, kuin niistä erikseen säädetään. Peliriippuvuuden seurannan ja tutkimuksen kustannusten korvaamisesta annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (381/2002) mukaan rahapeliyhteisöiltä peritään maksuna määrä, joka vastaa tästä toiminnasta

sosiaali- ja terveysministeriölle aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää. Maksu jaetaan rahapeliyhteisöjen kesken asetuksessa säädetyn jakoperusteen mukaisesti.

Rahapeliin haittariskien arviointi

Arpajaislain muuttamiseen johtaneessa hallituksen esityksessä (HE 207/2010) todetaan, että pelien ominaisuuksien ja pelien saatavuuden vaikutusta on arvioitava sekä rahapeliyhteisöjen omassa kehitystoiminnassa että viranomaistoiminnassa. Hallituksen esityksessä todetaan, että pelisääntöjä annettaessa tulisi arvioida kyseisiin peleihin liittyvä pelihaittojen vaara asianmukaisista evaluointijärjestelmää käyttäen. Pelisääntöjä annettaessa tulisi arvioida myös, liittyykö rahapeliin sellainen erityinen pelihaittojen vaara, jonka vuoksi sen markkinointi on arpajaislain 14 b §:n 2 momentin nojalla kiellettyä.

Teknologisen kehityksen myötä pelihaittojen riski ei määräydy enää pelkästään pelilaji- ja pelityyppikohtaisesti, vaan riski on arvioitava myös pelikohtaisesti kunkin pelin ominaisuudet sekä toimeenpano- ja jakelutavat huomioon ottaen. Erityisesti internetissä tapahtuva pelaaminen mahdollistaa nopeampaisen, lähiympäristön sosiaalisen kontrollin ulkopuolella olevan pelaamisen, johon liittyy erityisiä pelihaittariskejä.

Rahapeliin toimeenpanosta aiheutuvien haittojen seuranta on osa rahapeliin haittojen ehkäisykokonaistehtävää. Eri rahapeliin sekä rahapeliin toimeenpanoa koskevien ratkaisujen yhteyttä ongelmapelaamiseen ja rahapeliin haittoihin on mahdollista arvioida useassa eri vaiheessa. Haittariskien tutkimisen ja arvioinnin tavoitteena on tunnistaa epätervettä pelaamista tuottavia mekanismeja. Rahapelaamisen riskit liittyvät useisiin tekijöihin, minkä vuoksi haittariskien arvioinnissa tulee ottaa kattavasti huomioon käytettävissä oleva tieto.

Uusissa tuotteissa tai olemassa oleviin rahapeleihin liittyvissä muutoksissa voidaan toteuttaa erityinen haittariskien ennakkoarviointi. Haittariskien ennakkoarviointi koostuu eri tietolähteistä kerättyjen tietojen jäsentämisestä, analysoinnista, yhdistämisestä ja raportoinnista.

Sisäministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön yhdessä asettama työryhmä luovutti syyskuussa 2014 ehdotuksensa yksittäisten rahapeliin haitallisuuden arvioinnin kehittämistä varten (Sisäministeriön julkaisu 26/2014). Selvityksessä sosiaali- ja terveysministeriön tehtäväksi katsotun arvioinnin tulisi perustua 1) pelin haittariskeihin vaikuttavien ominaisuuksien tekniiseen mittaamiseen, 2) tiettyjen yhteismitalliseen mittaamiseen huonosti soveltuvien pelien haittariskeihin vaikuttavien piirteiden asiantuntija-arviointiin, 3) arvioinnin kohteena olevaa tuotetta vastaavien pelien kulutusta ja haittadataa koskevaan tarkasteluun ja 4) tarkoitukseen sopivan akateemisen ja kyselytutkimustiedon sekä auttavien palvelujen ja muiden haitta-aineistojen koontiin.

Kokonaistarkastelun perusteella pyritään vastaamaan kysymyksiin siitä, mitkä riskipiirteet ovat koholla ja minkälaista pelaamista uusi peli tai muu muutos todennäköisesti tuottaa. Haittariskiarvioinnissa pyritään vastaamaan erityisesti kysymykseen, missä määrin muutos tuottaa haitallista pelaamista ja miten muutos vaikuttaa eri osaryhmien pelikäyttäytymiseen. Haitallisen pelaamisen määrää arvioidessa tulisi mahdollisuuksien mukaan pyrkiä arvioimaan myös, missä määrin muutos aiheuttaa uutta ongelmapelaamista ja missä määrin muutos vetää puoleensa jo olemassa olevaa ongelmapelaamista.

Arviointitieto voidaan suhteuttaa pelin tarjontaan liittyviin suunnitelmiin. Rahapeliin toimeenpanoon on mahdollista liittää useita erilaisia suojaavia tekijöitä. Haittariskejä voidaan vähentää huomattavasti pelin ominaisuuksiin, peliympäristöön ja pelimyyntiin vaikuttamalla

sekä erilaisten hallintavälineiden kytkemisellä tuotteeseen tai tuotteen käyttäjien operoitavaksi. Eri ratkaisut toimivat eri peleissä ja eri kanavissa toisistaan poikkeavalla tavalla.

Sisäministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön asettaman työryhmän ehdotuksen mukaisesti rahapelien haittariskien arviointi on käynnistymässä sosiaali- ja terveysministeriössä.

2.1.4 Rahapelitoiminnan tuotot

Rahapelitoiminnan tuottojen käyttötarkoitukset

Arpajaislain lähtökohtana on, että rahapelitoiminnan tuotto käytetään yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Rahapelitoiminnasta saatavien tuottojen käyttäminen yleishyödyllisiin tarkoituksiin ei ole peruste ylläpitää yksinoikeusjärjestelmää, vaan se voi olla ainoastaan rajoittavan politiikan suotuisa liitännäisseuraus.

Rahapeliyhteisöjen tuoton käyttötarkoituksista säädetään arpajaislain 17 §:ssä. Veikkaus Oy:n rahapelituotto käytetään urheilun ja liikuntakasvatukseen, tieteeseen, taiteeseen sekä nuorisotyön edistämiseen. RAY:n rahapelituotto käytetään terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen ja Fintoto Oy:n rahapelituotto hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen.

Veikkaus Oy:n tuoton jakamisesta edellä mainittujen käyttötarkoitusten kesken säädetään raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä annetussa laissa (1054/2001), jäljempänä *veikkausvoittovarojen tuotonjakolaki*. Lain 1 §:n mukaan raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuottoa vastaavat määrärahat otetaan valtion talousarvioon siten, että tuotosta käytetään 1) 25 prosenttia urheilun ja liikuntakasvatukseen edistämiseen, 2) 9 prosenttia nuorisotyön edistämiseen, 3) 17,5 prosenttia tieteeseen edistämiseen, 4) 38,5 prosenttia taiteen edistämiseen ja 5) 10 prosenttia 1-4 kohdassa säädettyihin tarkoituksiin valtion talousarviossa vuosittain tarkemmin päätettävällä tavalla.

Arpajaislain 22 §:ssä säädetään RAY:n raha-automaattien, kasinopelien ja pelikasinotoiminnan tuottojen käyttämisestä. Tuotto käytetään avustusten myöntämiseen oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille. Lisäksi valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa voidaan tuottoja käyttää myös rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetussa laissa (1184/1988), eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetussa laissa (1039/1997) ja sotilasvammalain (404/1948) 6 d §:ssä säädettyihin menoihin sekä näkövammaisten kirjastosta annetun lain (638/1996) 5 a §:ssä tarkoitettujen toimitilojen perustamismenoihin.

Fintoto Oy:n totopelien tuotto käytetään hevoskasvatukseen ja -urheilun edistämiseen. Tuotot jakautuvat arpajaislain mukaan kahteen osaan: osaan, jonka maa- ja metsätalousministeriö jakaa avustuksina, sekä osaan, jonka Fintoto Oy käyttää maa- ja metsätalousministeriön valvonnassa edellä mainittuun tarkoitukseen. Valtion ja Fintoto Oy:n osuudesta totopelien tuotoista annetulla valtioneuvoston asetuksella (577/2012) säädetään valtion ja Fintoto Oy:n osuuksista. Asetuksen 2 §:n mukaan valtion osuus on 0,4 prosenttia totopelien kokonaisvaihdosta. Totopeliyhtiölle jää pelitoiminnan järjestämiskulujen jälkeen pelaajan ja totopelien valtion osuudella sekä arpajaisverolla vähennetty osuus totopelien kokonaisvaihdosta.

Tuottojen ottaminen valtion talousarvioon

Arpajaislain 18 §:ssä säädetään rahapelitoiminnasta saatavien tuottojen ottamisesta valtion talousarvioon.

HE 132/2016 vp

Arpajaislain 18 §:n 1 momentin 1 kohdan mukaan valtion talousarvioon otetaan vuosittain määrärahat, joiden arvioidaan vastaavan Veikkaus Oy:n asianomaisen tilikauden voittoa sekä voittovaroista myönnettyistä lainoista kertyviä kuoletuksia ja korkoja. Valtion vuoden 2016 talousarviossa tuottoa arvioidaan kertyvän 537 403 000 euroa.

Raha-arpa-, veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton tilittämistä annetun valtioneuvoston asetuksen (1436/2001) mukaan Veikkaus Oy:n on tilittävä opetus- ja kulttuuriministeriölle kalenterivuoden kultakin vuosineljännekseltä ennakkona arvioidusta tuotosta 75 prosenttia 30 päivän kuluessa vuosineljänneksen päättymisestä, loppuosa edellä tarkoitettu tuotosta kolmen ensimmäisen vuosineljänneksen osalta 60 päivän kuluessa kunkin vuosineljänneksen päättymisestä sekä koko kalenterivuoden tuotto kuukauden kuluessa yhteisön tilinpäätöksen vahvistamisesta.

Arpajaislain 18 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, jonka arvioidaan vastaavan RAY:n edellisen tilikauden arvioidusta voitosta jaettava määrä, sitä edellisen vuoden tilinpäätöksessä vahvistetun voiton ja sitä vastanneen arvion erotusta sekä uudelleen jaettaviksi palautuvia varoja. Sosiaali- ja terveysministeriö sekä RAY määrittelevät vuosittain pelitoiminnan tuottoon liittyvän tuloutusarvion. Valtion vuoden 2016 talousarviossa tuottoa arvioidaan kertyvän 426 788 000 euroa.

RAY:stä annetun valtioneuvoston asetuksen 19 §:n mukaan RAY:n on ennakkotuottona tilittävä sosiaali- ja terveysministeriölle arvioitu vuosineljänneksen voitto kuukauden kuluessa kunkin vuosineljänneksen päättymisestä. Tilikauden tuottona RAY:n on tilittävä sosiaali- ja terveysministeriölle tilikauden voitto vähennettynä edellä tarkoitetuilla ennakkotuotoilla kuukauden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamisesta.

Arpajaislain 18 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, jonka arvioidaan vastaavan Fintoto Oy:n asianomaiselta vuodelta tulouttamaa valtion osuutta. Valtion talousarvioon otettava määräraha määräytyy totopeliyhtiössä ja maa- ja metsätalousministeriössä tehtävän, totopelitoiminnan kehitykseen liittyvän arvioinnin pohjalta. Tulomomentti on yksivuotinen arviomääräraha ja vastaavasti menomomentti kaksivuotinen siirtomääräraha, jolloin asianomaisena vuonna kertyneitä varoja on mahdollista käyttää kaksi vuotta. Valtion vuoden 2016 talousarviossa valtion osuudeksi totopeleistä arvioidaan kertyvän 1 040 000 euroa.

Totopelien tuottojen tilittämistä annetun valtioneuvoston asetuksen (1475/2001) mukaan Fintoto Oy:n on tehtävä totopeleistä tilitys, josta tulee käydä selville totopelien kokonaisvaihdot ja voittojen osuus, ylijäämän jakautuminen valtion ja luvan saajan välillä sekä muut tarpeelliset tiedot. Tilitys on toimitettava ja valtiolle kuuluva osuus tilittävä maa- ja metsätalousministeriölle kuukauden kuluessa totopelin toimeenpanemisesta.

Rahatoiminnan tuoton jakaminen

Veikkaus Oy

Veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuottojen jakamista koskevat päätökset valmistellaan ja ratkaistaan opetus- ja kulttuuriministeriössä. Tuotot jaetaan joko valtionosuuksina tai valtionavustuksina. Valtionosuuksina tuottoja jaetaan esimerkiksi museoiden, teattereiden ja orkesterien toimintaan sekä kuntien liikunta- ja nuorisotoimintaan. Valtionosuuksiin sovelletaan opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia (1705/2009) ja vapaasta sivistystyöstä annettua lakia (632/1998) sekä toimialakohtaista erityislainsäädäntöä, kuten esimerkiksi museolakia (729/1992) ja teatteri- ja orkesterilakia (730/1992).

HE 132/2016 vp

Veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuotoista jaetaan valtionavustuksia pääsääntöisesti kunnille, kuntayhtymille, rekisteröidyille yhteisöille tai säätiöille joko yleis- tai erityisavustuksina. Valtionavustuksiin sovelletaan valtionavustuslakia (688/2001) ja toimialakohtaista erityislainsäädäntöä.

Osassa liikuntaa ja nuorisoa koskevien valtionavustuspäätösten valmistelussa käytetään lakisääteisiä toimielimiä, nuorisojärjestöjen arviointi- ja avustustoimikuntaa ja valtion liikunta-neuvostoa, jotka antavat ministeriölle vuosittain lausunnon lainsäädännössä määritellyistä avustuskokonaisuuksista. Lausunnotonnettelu ei kata kaikkia kyseessä olevien toimialojen avustuksia. Neuvostojen toiminnassa noudatetaan hallintolain (434/2003) esteellisyysäännöksiä. Neuvoston jäsen tai varajäsen ei osallistu lausunnon antamiseen sellaisessa avustusta koskevassa asiassa, jossa hänen voidaan katsoa olevan esteellinen. Esteellisuuden on katsottu koskevan tällöin yksittäisen avustuksen lisäksi koko avustuskokonaisuutta. Taiteen ja tieteen edistämiseen myönnettävien veikkausvoittovarojen jakamisessa ei ole olemassa erillistä toimielinjärjestelyä.

Valtion vuoden 2016 talousarviossa urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen on myönnetty 147 622 000 euroa, nuorisotyön edistämiseen 53 100 000 euroa, tieteen edistämiseen 103 359 000 euroa ja taiteen edistämiseen 233 322 000 euroa.

RAY

Valtionavustuslain 3 §:n 2 momentin mukaan valtionavustuslakia ei sovelleta RAY:n raha-automaattien, kasinopelien eikä pelikasinotoiminnan tuotoista myönnettäviin avustuksiin. Raha-automaattivastuksista annetussa laissa (1056/2001), jäljempänä *raha-automaattivastuslaki*, säädetään niistä perusteista ja menettelyistä, joita noudatetaan myönnettäessä avustuksia RAY:n tuotosta oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Kyseistä lakia sovelletaan myös avustusten maksamiseen, käyttöön, käytön valvontaan, palauttamiseen ja takaisinperintään. Raha-automaattivastuslaki vastaa hyvin pitkälti sisällöltään valtionavustuslakia.

Avustukset voidaan raha-automaattivastuslain mukaisesti myöntää joko toiminta-avustuksina tai erityisavustuksina. Toiminta-avustukset jaetaan edelleen yleisavustuksiin ja kohdennettuihin toiminta-avustuksiin. Yleisavustukset myönnetään järjestön toiminnasta syntyviin menoihin yleisesti ja kohdennetut toiminta-avustukset järjestön toiminnasta erotetun toimintalohkon nettomenoihin. Järjestöllä voi olla vain yksi yleisavustus, mutta useita kohdennettuja toiminta-avustuksia. Erityisavustuksia ovat investointivastukset ja määräaikaan kokeilu- ja kehittämishankkeisiin myönnettävät projektiivastukset.

Sosiaali- ja terveysministeriö ohjaa ja valvoo RAY:n tekemän avustusehdotuksen ja ohjeellisen avustussuunnitelman valmistelua sekä ohjaa ja valvoo RAY:n avustusosastoa avustusten käytön valvonnassa. RAY:n tulee toimittaa vuosittain sosiaali- ja terveysministeriölle kertomus avustusten käytön valvonnasta ja seuraavaa vuotta koskeva valvontasuunnitelma. Raha-automaattivastuslain 45 §:n mukaan RAY:n on korvattava valtiolle tehtävistä aiheutuvat kustannukset valtion maksuperustelain (150/1992) mukaisesti. Sosiaali- ja terveysministeriön maksullisista suoritteista annetun sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen (1578/2015) mukaan rahapeliyhteisön ohjauksesta ja valvonnasta aiheutuvat kulut veloitetaan rahapeliyhteisöltä valtiolle aiheutuvien kokonaiskustannusten mukaisina.

RAY:n tehtävänä on raha-automaattivastuslain perusteella valmistella avustusehdotus sosiaali- ja terveysministeriölle avustusten myöntämisestä raha-automaattivastuksina oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille sekä valvoa avustusten käyttöä. Avustuksista

HE 132/2016 vp

päätää RAY:n hallituksen ehdotuksen pohjalta sosiaali- ja terveysministeriö pääsääntöisesti kerran vuodessa.

Valtion vuoden 2016 talousarviossa avustuksiin yhteisöille ja säätiöille terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen on myönnetty 315 300 000 euroa. Lisäksi sotilasvammakorvauksiin, so-tainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, eräisiin kuntoutustoiminnan menoihin sekä rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menoihin on myönnetty 111 500 000 euroa.

Fintoto Oy

Maa- ja metsätalousministeriön totopelien tuotoista jakamien avustusten myöntämisperusteista säädetään erikseen totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatukseen ja -urheilun edistämiseen annetussa laissa (1055/2001), jäljempänä *totopelien tuotonjakolaki*. Avustusten hakemisesta, myöntämisestä, maksamisesta, käytöstä ja käytön valvonnasta säädetään totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen annetulla valtioneuvoston asetuksella (1476/2001). Valtionavustuslain 3 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvostolakia ei sovelleta totopelitoiminnan tuotoista myönnettäviin avustuksiin. Totopelien tuotonjakolaki vastaa kuitenkin pitkälti sisällöltään valtioneuvostolakia.

Totopeleistä valtiolle tulevasta osuudesta voidaan totopelien tuotonjakolain mukaan myöntää avustusta hevosalan keskusjärjestöille, näiden jäsenyhteisöille ja totopelilyhtiölle. Tiettyihin investointihankkeisiin voidaan myöntää tukea myös kunnille. Avustusta voidaan myöntää joko yleisavustuksena tai erityisavustuksena. Yleisavustus voidaan myöntää avustuksen saajan toimintaan yleisesti tai tiettyyn osaan sen toiminnasta. Erityisavustus taas myönnetään erikseen yksilöityyn kohteeseen. Pääosa hevosalan edistämiseen tarkoitetuista avustuksista on erityisavustuksia. Harkinnanvaraista avustusta voidaan myöntää hakemuksesta. Yleisavustusta koskeva hakemus on toimitettava ministeriölle hakemusta koskevaa toimintavuotta edeltävän kalenterivuoden loppuun mennessä.

Arpajaislain 20 §:n mukaan maa- ja metsätalousministeriö päättää valtion osuutena totopelien tuotoista jaettavien avustusten jaosta. Päätösvalmisteluun kuuluu totopelitoiminnan ja sen vaihtojen seuranta avustustoimintaan käytettävissä olevien varojen selvittämiseksi.

Valtion vuoden 2016 talousarviossa hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen on myönnetty 872 000 euroa jaettavaksi avustuksina sekä 168 000 Luonnonvarakeskukselle hevosalan tutkimukseen.

Pääosa Fintoto Oy:lle jäävästä tuotosta, jonka se käyttää maa- ja metsätalousministeriön valvonnassa, ohjautuu raviradoille. Totopelilyhtiön tuotot ovat keskeinen osa ratojen tulonmuodostusta. Ratojen suurimpia menoeriä ovat kilpailuista hevosnomistajille maksettavat palkinnot, ravikilpailujen järjestämiskulut, raviratakiinteistöjen, kaviouran ja harjoitusalueiden ylläpitokulut sekä henkilöstökulut. Tuottojen valvonta perustuu yhtiön ministeriölle säännönmukaisesti antamiin selvityksiin ja yhtiön omien sisäisten järjestelmien toimivuuden varmistamiseen.

Tuottojen jakamatta jättäminen

Valtioneuvosto voi arpajaislain 21 §:n mukaan päättää, että vuosittain jätetään 18 §:ssä tarkoitetuista talousarvioon otettavista määrärahoista jakamatta enintään 20 prosenttia. Jakamatta jätetty määräraha on jaettava viiden vuoden kuluessa. Säännösten tarkoituksena on varmistaa tuottojen tarkoituksenmukainen käyttö, mikä edellyttää, että osa tuotoista voidaan jättää jakamatta käytettäväksi myöhemmin vuosina. Laissa säädetään jakamatta jätettävien määräraho-

jen enimmäismäärästä ja niiden jakamisen määräajasta sen varmistamiseksi, että kaikkia määrärahoja ei jätettäisi jakamatta ja että määrärahat eivät jäisi jakamatta määräämättömäksi ajaksi.

Veikkaus Oy:n tilikauden voittoa verrataan valtion talousarviossa määritettyyn tuloutusarvioon ja yhtiökokouksessa päätetään lopullisen tilityksen suuruus. Tilikauden voiton ja valtion talousarvioon tilitettävän tuloutuksen välinen erotus kirjataan yhtiökokouksen päätöksellä Veikkaus Oy:n jakamattomiin voittovaroihin. Jakamattomien voittovarojen käytöstä päättää yhtiökokous. Varat palautuvat valtion talousarvioon, josta opetus- ja kulttuuriministeriö jakaa ne edunsaajille. RAY:n osalta jakamaton erä kasvaa, jos talousarvioon otettu tuloarvio on pienempi kuin yhtiön tulouttama voitto. Jos voitto on suurempi, jakamaton erä pienenee. Jakamaton erä on ministeriön taseessa ja Valtiokonttorin tilillä. Jakamattomasta erästä päätetään käytännössä talousarvioprosessissa. Fintoto Oy:n voittoa ei ole jätetty jakamatta, vaan tuotto on jaettu kokonaisuudessaan hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja Euroopan unionin lainsäädäntö

2.2.1 Euroopan unionin oikeus

Euroopan unionin oikeus on osa Suomen oikeusjärjestystä. Rahapelialaa koskevaa lainsäädäntöä ei ole Euroopan unionissa yhdenmukaistettu. Euroopan unionin tuomioistuin arvioi kansallisen järjestelmän EU-oikeuden mukaisuutta Euroopan unionin perussopimusten mukaisesti. Tuomioistuin on todennut, että rajat ylittävien rahapelipalvelujen tarjoaminen ja käyttö ovat erityislaatuista taloudellista toimintaa (muun muassa asia C-275/92, Schindler, ja sitä seurannut oikeuskäytäntö).

Euroopan unionin tuomioistuimen mukaan kansallinen säännöstö, jolla ylläpidetään yksinoikeusjärjestelmää, rajoittaa palvelujen tarjoamisen vapautta (Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä *SEUT*, 56 artikla) ja sijoittautumisvapautta (SEUT 49 artikla). Rahapeliin erityisen luonteen sekä muun muassa jäsenvaltioiden erilaisten kulttuurien ja perinteiden vuoksi Euroopan unionin tuomioistuimen mukaan jäsenvaltioilla on kuitenkin harvintavaltaa rahapeliin sääntelemisen suhteen. Tuomioistuin on tunnustanut, että rahapelejä koskeva lainsäädäntö kuuluu alueisiin, joilla on huomattavia eroja jäsenvaltioiden välillä moraalisten, uskonnollisten ja kulttuuristen näkökohtien osalta. Koska rahapelialaa koskevaa lainsäädäntöä ei ole yhdenmukaistettu unionissa, jokaisen jäsenvaltion on arvioitava näillä alueilla omien arvoarvostelmiensa mukaisesti, mitä vaatimuksia kyseisten intressien suojaamiseksi on asetettava. Jäsenvaltiot voivat näin ollen vahvistaa vapaasti rahapelialan politiikkansa tavoitteet ja tarvittaessa määritellä täsmällisesti tavoitellun suojan tason, kunhan ne täyttävät tuomioistuimen oikeuskäytännössä asetetut vaatimukset (muun muassa asia C-42/07, Liga Portuguesa, ja asia C-156/13, Digibet Ltd ym.). Tuomioistuimen mukaan jäsenvaltiot voivat pyrkiä näiden intressien suojaamiseen myös myöntämällä yksinoikeuksia.

Rahapelaamista koskevat rajoitukset voivat Euroopan unionin tuomioistuimen mukaan olla sallittuja, jos ne voidaan oikeuttaa jollakin SEUT 52 artiklan mukaisella perusteella (yleinen järjestys tai turvallisuus taikka kansanterveys) tai yleisen edun mukaisella pakottavalla syyllä. Rahapeliin kohdalla tunnustettuja oikeuttamisperusteita ovat erityisesti kuluttajien suojeleminen, ongelmapelaamisen ehkäiseminen ja alaikäisten suojeleminen sekä rikollisuuden ja petosten torjunta (muun muassa asia C-463/13, Stanley International Betting ym.). Rajoitusten on kuitenkin oltava syrjimättömiä ja oikeasuhteisia. Niiden on oltava omiaan takaamaan tavoitellun päämäärän saavuttaminen, eivätkä ne saa rajoittavuudeltaan ylittää sitä, mikä on välttämätöntä tämän kannalta (muun muassa asia C-124/97, Läärä, asia C-258/08, Ladbrokes, ja asia C-156/13, Digibet Ltd ym.). Asetettuihin tavoitteisiin on vastattava johdonmukaisella ja järjestelmällisellä

tavalla. Tuomioistuin on täsmentänyt, että julkisen vallan tiukassa valvonnassa oleva yksinoikeusjärjestelmä voi olla tehokas keino hallita rahapeleihin liittyviä vaaroja.

Euroopan unionin tuomioistuin ei ole sulkenut pois rahapelialan valvotun kasvun politiikkaa, vaikka kansallisen järjestelmän tavoitteena olisi rajoittaa pelimahdollisuuksia. Tällainen politiikka voi olla täysin johdonmukainen sen tavoitteen kanssa, joka koskee luvattomia tai kiellettyjä pelejä pelaavien ja vetoja lyövien pelaajien houkuttelemista luvallisen ja säännellyn toiminnan piiriin (niin sanottu kanavointi). Tämän tavoitteen saavuttamiseksi luvan saaneiden toimijoiden on muodostettava luotettava mutta samanaikaisesti houkutteleva vaihtoehto kielletylle toiminnalle, mikä itsessään voi merkitä laajan pelivalikoiman tarjoamista, tietynlaajuisia mainontaa ja turvautumista uusiin jakeluteknikoihin. Mikäli jäsenvaltio kuitenkin harjoittaa rahapelitoiminnan voimakasta laajentamispolitiikkaa yllyttämällä ja rohkaisemalla liiallisesti kuluttajia osallistumaan rahapeleihin, rahapelitoimintaa ei voida katsoa harjoitettavan johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti (muun muassa yhdistetyt asiat C338/04, C359/04 ja C360/04, Placanica ym., ja yhdistetyt asiat C-316/07, C-358/07-C-360/07, C-409/07 ja C-410/07, Stoss ym.).

Euroopan unionin tuomioistuimen mukaan rahapeleistä saatavien tuottojen käyttäminen yleishyödyllisen tai yleisen edun mukaisen toiminnan rahoittamiseen ei voi olla rajoittavan politiikan syy, mutta se voi olla sen suotuisa liitännäisseuraus (muun muassa asia C-275/92, Schindler, ja asia C-67/98, Zenatti). Varojen kerääminen ei toisin sanoen voi olla rajoittavan politiikan pääasiallinen tarkoitus (muun muassa yhdistetyt asiat C 338/04, C 359/04 ja C 360/04, Placanica ym., ja yhdistetyt asiat C-316/07, C-358/07-C-360/07, C-409/07 ja C-410/07, Stoss ym.).

Mikäli jäsenvaltion toteuttama toimenpide käsittää rahapelien yksinoikeuden myöntämisen pelien pelattavana pitämiseen yhdelle toimijalle, oikeuskäytännön mukaan sen käyttöönottoon on liittyvä sellaisten oikeussääntöjen antaminen, joilla voidaan taata, että kyseinen monopolin haltija kykenee tosiasiallisesti tavoittelemaan johdonmukaisesti ja järjestelmällisesti haluttua päämäärää siihen määrällisesti oikein mitoitettulla ja laadullisesti sitä varten muokatulla tarjonnalla, jota viranomaiset valvovat tiukasti (muun muassa yhdistetyt asiat C-316/07, C-358/07-C-360/07, C-409/07 ja C-410/07, Stoss ym., asia C-212/08, Zeturf, sekä yhdistetyt asiat C-186/11 ja C-209/11, Stanleybet International Ltd ym.). Merkitystä on paitsi rahapelejä koskevalla kansallisella lainsäädännöllä, myös alalla tosiasiaissa noudatettavalla käytännöllä.

Euroopan komissio ilmoitti 20 päivänä marraskuuta 2013, että se lopettaa Suomea vastaan vuonna 2006 aloittamansa Veikkaus Oy:n toimialaan kuuluvaa urheiluedonlyöntiä koskevan rikkomusmenettelyn eikä ryhdy muihinkaan toimenpiteisiin Suomen rahapelijärjestelmän johdosta. Komissio perusti ratkaisunsa Suomen lainsäädäntöön ja sen soveltamiseen sellaisena, kuin toimintaympäristö oli syksyyn 2013 kehittynyt. Komissio katsoi, että Suomessa oli säädetty tarvittavasta rakenteesta sen varmistamiseksi, että monopolin toimintaan sovelletaan rahapelialan valvotun kasvun politiikkaa, jolla pyritään kanavoimaan pelihimo valvottuihin toimintoihin ja että monopoli ei palveluja tarjotessaan ja markkinoidessaan yllytä eikä rohkaise kuluttajia osallistumaan rahapeleihin. Samalla komissio ilmoitti jatkavansa toimia useita muita jäsenvaltioita kohtaan.

Yksinoikeusjärjestelmäämme arvioidaan jatkuvasti EU-oikeuden kannalta. Komissio arvioi yksinoikeusjärjestelmää oma-aloitteisesti sekä saadessaan tutkittavakseen sitä koskevia kansalaisten, yritysten ja kansalaisjärjestöjen kanteluita taikka Euroopan parlamentin vetoamuksia ja kysymyksiä. Yksinoikeusjärjestelmä voi tulla Euroopan unionin tuomioistuimen arvioitavaksi myös kansallisten tuomioistuinten esittämien ennakkoratkaisupyyntöjen johdosta. Eri-

tyisen olennaista on kyetä osoittamaan, että kansallinen järjestelmä ehkäisee ja vähentää rahapelihaittoja tehokkaasti.

2.2.2 Valtiontukia koskeva EU-lainsäädäntö

Rahapeliyhtiön tuotontaessa on otettava huomioon SEUT 107 artiklan 1 kohta, jonka mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille siltä osin, kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Valtiontuet yritystoiminnalle ovat siis lähtökohtaisesti kiellettyjä. Julkinen tuki voi antaa muihin kilpaileviin yrityksiin verrattuna etua ja tämä voi vääristää Euroopan unionin sisämarkkinoiden toimintaa ja kilpailua.

Yrityksiä ovat EU-oikeuden mukaan kaikki taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt niiden oikeudellisesta muodosta tai rahoitustavasta riippumatta. Taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita ja palveluita tarjotaan markkinoilla. Euroopan unionin valtiontukisäännöt koskevat siten niin julkisia kuin yksityisiä yrityksiä ja esimerkiksi yleishyödyllisiä yhteisöjä silloin, kun ne harjoittavat taloudellista toimintaa. Merkitystä ei ole myöskään sillä, tavoitteleeko yritys voittoa vai ei. Käytännössä se, harjoittaako tuen saaja taloudellista toimintaa vai ei, tulee arvioida tapauskohtaisesti.

SEUT 107 artiklan 2 ja 3 kohdassa määritellään kuitenkin poikkeukset, joiden nojalla komissio voi määritellä hyväksyttävät tukitoimenpiteet. Jos tuottoja tilitetään edellä selostetun määritelmän mukaiselle yritykselle, jäsenvaltion on noudatettava ennakoilmoitusmenettelyä, ryhmäpoikkeusasetusta tai de minimis -asetusta (komission asetus (EU) N:o 1407/2013). Lisäksi yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja (Services of General Economic Interest, SGEL) koskevat säännöt mahdollistavat tuen myöntämisen yleishyödyllisiin tarkoituksiin tietyin edellytyksin.

Unionin valtiontukilainsäädäntö on suoraan sovellettavaa oikeutta silloin, kun SEUT 107 artiklan edellytykset täyttyvät. Valtionapuviranomaisen tulee harkita soveltaminen avustuskohdasta.

2.2.3 Rahapelijärjestelmät ja -lainsäädäntö eräissä maissa

Euroopan unionin sisällä rahapelialaa koskevaa sääntelyä ei ole yhdenmukaistettu. Kulttuuristen ja historiallisten syiden vuoksi rahapelijärjestelmät eri Euroopan maissa eroavat toisistaan.

Ruotsi

Ruotsin rahapelijärjestelmä perustuu valtion myöntämiin yksinoikeuksiin. Rahapelien järjestäminen ja markkinointi edellyttää toimilupaa. Rahapeliasioissa sovellettavat keskeiset lait ovat Lotterilag (1994:1000) eli arpajaislaki, joka on rahapelaamista sääntelevä yleislaki, ja Kasinolag (1999:355) eli kasinolaki, joka sääntelee onnenpelien lisäksi myös muita pelimuotoja. Lotteriinspektionen on rahapelaamisen yleinen valvontaviranomainen.

Ruotsin järjestelmä rakentuu kahden yhtiön yksinoikeudelle. Valtion kokonaan omistamalla AB Svenska Spelillä on sille myönnetyn yksinoikeuden nojalla oikeus toimeenpanna urheiluviedonlyöntiä, arvontapelejä, pokeria sekä pitää käytettävänä raha-automaatteja. Nykyinen toimilupa on myönnetty vuoden 2018 loppuun saakka. Lisäksi AB Svenska Spelin tytäryhtiö Casino Cosmopol toimeenpanee rahapelejä yksinoikeudella neljässä pelikasinossa. Hevosalan järjestöjen omistama AB Trav & Galopp, jäljempänä ATG, toimeenpanee hevoskilpailukohtei-

HE 132/2016 vp

sia vedonlyöntipelejä yksinoikeudella raviradoilla, etäpelipaikoissa ja internetissä mukaan lukien virtuaalivedonlyönti.

Voittoa tavoittelemattomilla yhdistyksillä on oikeus järjestää raha-arpajaisia sekä harjoittaa bingotoimintaa joko valtakunnallisella, alueellisella tai paikallisella tasolla. Vuodesta 2002 lähtien niillä on ollut lupa toimeenpanna pelejä myös internetissä.

AB Svenska Spel ja ATG ovat menettäneet viimeisten vuosien aikana markkinaosuutta lisensoimattomille ulkomaisille rahapeli-toimijoille, joita markkinoidaan Ruotsissa laajasti. Lotteriinspektionenin arvion mukaan AB Svenska Spelin markkinaosuus vuonna 2015 oli 45 prosenttia, yleishyödyllisten yhteisöjen (bingot ja arpajaiset) 16,5 prosenttia, ATG:n 17,5 prosenttia, ulkomailta toimivien online-operaattorien 20 prosenttia ja ravintoloiden kasinopelien yksi prosentti.

Euroopan komissio on aloittanut rikkomusmenettelyn Ruotsia vastaan vuonna 2007 koskien urheiluedonlyöntiä ja vuonna 2008 käynnistettiin rikkomusmenettely internetissä toimeenpantavan pokerin osalta. Komission mukaan sääntely ei ole systemaattista ja yhtenäistä eikä valtio valvo erityisen oikeuden haltijaa riittävän tarkasti. Komissio ilmoitti lokakuussa 2014, että se aikoo viedä asian Euroopan unionin tuomioistuimeen, koska Ruotsin toimet rahapeli-markkinoiden säätelemiseksi eivät ole olleet tyydyttäviä. Tuomioistuinprosessia ei vielä ole aloitettu. Lisäksi komissio on käynnistänyt vuonna 2014 rikkomusmenettelyn Ruotsia vastaan kasinoita koskevasta lainsäädännöstä.

Totopelijärjestäjä ATG:n tuotot jaetaan valtiolle ja hevosurheilun tukemiseen. AB Svenska Spel tulouttaa tuotonsa suoraan valtiolle, joka jakaa osan voittoa tavoittelemattomille järjestöille sekä nuorten urheilu- ja liikuntaharrastusten hyväksi. Voittoa tavoittelemattomien järjestöjen järjestämien lottopelien tuotto käytetään liikuntaorganisaatioiden toimintaan.

Vuoden 2014 parlamenttivaalien jälkeen Ruotsin hallitus on ilmaissut aikeistaan rahapelilainsäädännön uudistamiseksi. Syksyllä 2015 käynnistettiin arpajaislain ja lupajärjestelmän uudistamisesta selvitys, joka on määrä antaa maaliskuun lopussa 2017.

Tanska

Tanskassa on rahapeleihin liittyvä osittainen yksinoikeus- ja toimilupajärjestelmä. Raha-automaatit ovat vapaasti kilpailtuja. Pelimarkkinat muuttuivat merkittävästi vuoden 2012 alusta, kun Tanskan rahapelejä koskeva lainsäädäntö uudistettiin. Uudistuksen myötä valtion (80 prosenttia) ja urheilujärjestöjen (20 prosenttia) omistama Danske Spil A/S sai lakiin perustuvan yksinoikeuden lottotyypisten pelien, rahapika-arpajaisien, internetbingon ja hevoskilpailukohteisten vedonlyöntipelien toimeenpanemiseen. Kokonaan valtion omistama Det Danske Klasselotteri A/S toimeenpanee raha-arpajaisia, joissa palkinnot voivat olla sekä rahaa että tavaraa. Tanskassa keskeiset rahapelimarkkinoita koskevat säädökset ovat veikkauslaki (Lov om visse spil, lotterier og væddemål), jolla säädetään veikkaus- ja vedonlyöntipeleistä sekä arpajaislaki (Lov om klasselotterier), jolla säädetään arpajaisista.

Internetpelaamista sääntelevä laki (Lov om spil) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 2012. Sen perusteella vedonlyöntipelit, internetissä toimeenpantavat vedonlyöntipelit mukaan luettuina, ja internetissä toimeenpantavat kasinopelit tulivat toimilupaperusteisiksi. Valvontaviranomaisena Tanskassa toimii veroministeriön alainen Spillemyndigheden, joka myöntää toimiluvat ja valvoo rahapelien järjestämistä ja markkinoita. Kaikki lupaehtot täyttävät ja luvan saaneet hakijat, mukaan lukien Danske Spil A/S, voivat toimeenpanna edellä mainittuja pelejä Tanskassa. Tammikuussa 2014 oli 31 palveluntarjoajalla toimilupa internetissä toimeenpanta-

HE 132/2016 vp

vaan urheiluedonlyöntiin, internetissä toimeenpantaviin kasinopeleihin tai molempiin. Toimilupien määrää ei ole rajoitettu. Yhteensä toimilupia oli myönnetty 44. Arvioiden mukaan internetissä toimeenpantavien rahapelien myynnin arvo oli vuonna 2014 noin 250 miljoonaa euroa, josta noin puolet tuli kasinopeleistä.

Tanskassa säädetään vain yksinoikeudella toimeenpantavien pelien eli lottopelien ja hevos- sekä koiraurheiluedonlyönnin tuotonjaosta. Danske Spil A/S:n tuotto käytetään kokonaisuudessaan yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Danske Klasselotteriet A/S:n tuotto tuloutetaan valtiolle. Raha-automaattipeliyhtiöt ja internetissä rahapelejä toimeenpanevat rahapeliyhteisöt maksavat sekä toimilupamaksuja että veroja.

Norja

Norjassa on rahapelaamiseen liittyvä yksinoikeusjärjestelmä. Rikoslaisissa säädetään rahapelien toimeenpanokiellosta ja rahapelit sallitaan vain erityislainsäädännön nojalla. Pelikasinotoimintaa ei sallita Norjassa lainkaan. Rahapelaaminen ulkomaisilla internetsivuilla on kriminalisoitu 2009 ja kaikki internetissä tapahtuva rahapelaaminen on kielletty lukuun ottamatta yksinoikeusyhtiöiden Norsk Tipping AS:n ja Norsk Rikstoton tarjoamia pelejä. Norjan rahapelijärjestelmä perustuu kolmeen lakiin: arpajaislakiin, rahapelejä koskevaan lakiin ja hevospelien toimeenpanoa koskevaan lakiin.

Rahapelejä koskevalla lailla säädetään valtion omistaman Norsk Tipping AS:n toimeenpanemista peleistä. Norsk Tipping AS:llä on yksinoikeus toimeenpanna lottotyypisiä pelejä, rahapika-arpajaisia, raha-automaatteja sekä vedonlyöntiä eri kanavissa. Vuodesta 2014 lähtien Norsk Tipping AS:llä on ollut myös yksinoikeus tarjota kasinopelejä, bingoa ja raha-arpoja internetissä.

Norsk Rikstotolla on yksinoikeus toimeenpanna hevospilailukohteisia vedonlyöntipelejä. Yleishyödylliset yhteisöt voivat järjestää bingopelejä rahavoitoin. Arpajaislaki sääntelee kaikkia yksityisten toimijoiden toimeenpanemia rahapelejä.

Rahapelivalvontaviranomaisena Norjassa toimii Lotteri- og stiftelsestilsynet, joka valvoo Norsk Tipping AS:ää, Norsk Rikstotoa sekä toimiluvan saaneiden yhdistysten arpajaistoimintaa ja seuraa pelimarkkinoiden kehitystä.

Helmikuussa 2015 Lotteri- og stiftelsestilsynetille annettiin oikeus myöntää yhteensä viisi lupaa yleishyödyllisille tai humanitaarisille organisaatioille pienimuotoisten arpajaisten toimeenpanemiseksi.

Norjan raha-automaattipelejä koskeva sääntely on yksi maailman tiukimmista. Rahapeliautomaattien käyttö ja niistä saatavat tuotot, samoin kuin niiden aiheuttama peliriippuvuus, lähtivät voimakkaaseen kasvuun 2000-luvun alussa. Tämän seurauksena kaikki vanhat raha-automaatit poistettiin vuonna 2007. Ongelmapelaamisen lisäksi päätöstä perusteltiin epätoivottavalla kaupallisuuden lisääntymisellä sekä valvonnan parantamisella. EFTA-tuomioistuim vahvisti huhtikuussa 2013 lainsäädännön olevan ETA-sopimuksen mukainen. Norja sai tammikuussa 2014 EFTA-valvontaviranomaiselta lottotoimilupien myöntämistä koskevan varoituksen, joka koski sisämarkkinaoikeudellisia periaatteita. Tämän jälkeen kansalliseen lainsäädäntöön on tehty tarvittavat muutokset.

Norsk Tipping AS:n tuotoista tuloutetaan 15 prosenttia suoraan yleishyödyllisille yhteisöille ja 85 prosenttia valtion budjettiin. Valtiolle tuloutettavasta osasta ohjataan osa peliongelmiin hoitamiseen. Loput jaetaan urheilulle (64 prosenttia), kulttuurille (18 prosenttia) ja sosiaali- ja

HE 132/2016 vp

humanitaarista työtä tekeville järjestöille (18 prosenttia). Norsk Rikstoton tuotot jäävät sen omaan käyttöön jaettavaksi hevosurheilun ja hevoskasvatuksen hyväksi.

Norjassa tehtiin vuonna 2015 kaksi selvitystä, joissa arvioitiin lisenssijärjestelmään siirtymisen vaikutuksia. Selvitysten johtopäätös oli se, että yksinoikeusjärjestelmä on edelleen paras järjestelmä estämään rahapelaamiseen kytkettyjä haittoja. Lisäksi selvityksissä todettiin, että lisenssijärjestelmä ei lisää yleishyödyllisiin tarkoituksiin ohjautuvia rahapeliuottoja. Hallitus on parhaillaan tekemässä uutta selvitystä rahapelijärjestelmän tulevaisuudesta. Selvitys on tarkoitus luovuttaa parlamentille lokakuussa 2016. Yhtenä osana selvitystä arvioidaan myös mahdollista lisenssijärjestelmään siirtymistä. Lähtökohtana tälle osalle selvitystä on ETA-sopimuksen asettamat reunaehdot sekä rahapelijärjestelmälle asetettavat sosiaalipoliittiset ja tuotontaolliset tavoitteet.

Alankomaat

Alankomaissa on osittainen yksinoikeus- ja toimilupajärjestelmä, joka on parhaillaan murrosvaiheessa. Hallituksen tavoitteena on avata rahapelimarkkinoita siten, että niiden valvonta säilyy edelleen valtiolla rahapelihaittojen ja rikollisuuden estämiseksi.

Alankomaiden hallitus avaa online-rahapelit toimilupajärjestelmän kautta kilpailulle aikaisintaan vuonna 2017. Markkinoiden avaaminen perustuu etävedonlyönnistä ja uhkapeleistä annettuun lakiesitykseen, joka on ilmoitettu EU:n komissiolle maaliskuussa 2014 ja käsitelty Alankomaiden parlamentissa heinäkuussa 2014. Laki on kuitenkin vielä vailla edustajanhuoneen ja senaatin hyväksyntää. Esityksen mukaan lisensoidut toiminnanharjoittajat maksavat 20 prosenttia nettotuotoistaan rahapeliveroina, 0,5 prosenttia rahapeliriippuvuuden ehkäisemistä varten perustettuun rahastoon ja 1,5 prosenttia viranomaismaksuna.

Lottopeleistä saatavat tuotot ohjataan pääasiassa hyväntekeväisyyteen ja tämä on tarkoitus säilyttää ennallaan myös tulevaisuudessa. Alankomaiden kilpailuviranomaiset myönsivät luvan De Loton ja Staatsloterij'in yhdistymiselle joulukuussa 2015. Uusi yhtiö Nederlandse Loterij aloitti toimintansa huhtikuussa 2016.

Holland Casino on tarkoitus yksityistää vuonna 2017. Holland Casino vastaa maan kaikkien 14 kasinon toiminnasta. Kasinopeleistä saatu voitto tuloutetaan valtiolle. Alankomaissa on huomattavan suuri määrä erilaisia raha-automaattipelejä. Vuonna 2015 maassa oli noin 35 000 raha-automaattia. Raha-automaattipeleille tarvittavan lisenssin myöntävät oikeusministeriö ja paikallisviranomaiset. Rahapelisaleille tarvitaan lisäksi paikallisen kunnanvaltuuston suostumus. Rahapelikoneita ylläpitävät toimijat ovat usein paikallisia yrityksiä.

Hevoskilpailukohteisen vedonlyönnin järjestäjänä toimii Sportech Racing B.V. Voitot ohjataan hevosurheilun tukemiseen.

Toimiluvat kaikille pelimuodoille myöntää oikeusministeriö ja niitä valvoo rahapelien valvontaviranomainen Kansspelautoritet, jonka tehtävänä on myös valvoa lisenssinsaajia ja peleistä saatavia verotuloja sekä pyrkiä estämään laitonta rahapelitoimintaa. Valvontaviranomaisen asemaa on vahvistettu maan siirryttyä lisenssijärjestelmään.

Belgia

Belgiassa rahapeleistä säädetään kansallisesta arpajaistoiminnasta annetulla lailla ja rahapelilaille. Näiden lisäksi viranomaiset sääntelevät toimintaa asetuksilla.

Kansallisella rahapeliyhtiöllä Loterie Nationalilla on yksinoikeus toimeenpanna arvontapelejä. Rahapelilaissa on määritelty kaikkiaan yhdeksän erilaista lupatyyppeä. Vuonna 2012 lakia muutettiin siten, että pelikasinoita, pelisaleja ja vedonlyöntipelejä asiamiespisteissä toimeenpanevat yhtiöt saivat luvan toimeenpanna pelejä myös internetissä. Rahapelilaissa määritellyt lupatyypit ovat pelien osalta kasinopelit, vedonlyönti, televisoidut arvontapelit ja arvontapelit muissa medioissa. Lupatyypit pelipaikkojen osalta ovat anniskelupaikat, vedonlyöntipelipaikat ja pelisalit. Lisäksi omat luvat tarvitaan yhtiöiden työntekijöille sekä pelien välittäjille. Belgiassa vedonlyöntilupia on yhteensä 19, raha-automaattilupia 35 ja kasinolupia 9.

Belgiassa järjestelmän yhdenmukaisuus EU-oikeuden kanssa on haastettu useita kertoja ennen lupajärjestelmään siirtymistä. Vuonna 2012 Belgia sai Euroopan komissiolta selvityspyynnön rahapelijärjestelmän yhteensopivuudesta EU-oikeuden kanssa ja vastauksen seurauksena marraskuussa 2013 komissio lähetti Belgialle asiasta virallisen huomautuksen. Erityisen huomion kohteena komissiolla oli Belgian järjestelmän osalta internetlupien kytkeminen lupiin myydä pelejä asiamiespisteissä. Vuonna 2014 Belgia ilmoitti komissiolle kolme uutta asetuluonnosta tavoitteenaan rikkomusmenettelyn päättäminen.

Ranska

Ranskan rahapelijärjestelmä perustuu osittaiseen toimilupa- ja yksinoikeusjärjestelmään. Samoin kuin Alankomaissa, myös Ranskassa rahapelimarkkinat ovat murroksessa. Ranska avasi komission aloittaman rikkomusmenettelyn seurauksena vuonna 2010 internetissä tarjottavan vedonlyönnin ja pokerin toimiluvanvaraisesti yksityisille rahapeliyhtiöille. Valtio kuitenkin hallinnoi edelleen suurinta vedonlyöntitoimijaa. Raha-automaatit ja pelikasinot ovat luvanvaraisesti kilpailtuja.

Ranskassa rahapelaamisesta säädetään usealla lailla. Keskeisin näistä on vuonna 2010 voimaan tullut rahapeli- ja arpajaislaki (Loi relative à l'ouverture à la concurrence et à la régulation du secteur des jeux d'argent et de hasard en ligne), jossa säädetään kaikesta rahapelaamisesta, internetpelaaminen mukaan lukien.

Valtion rooli on osittaisesta toimilupajärjestelmästä huolimatta edelleen merkittävä. Arpajaispelejä, kuten lottoa ja raaputusarpoja, tarjoaa edelleen yksinoikeudella valtion 72-prosenttisesti omistama ja valtiovarainministeriön valvonnan alainen La Française des Jeux. Hevoskilpailukohteista vedonlyöntiä sekä vuodesta 2010 myös urheiluvedonlyöntiä ja internetpokeria järjestävää Le Pari Mutuel Urbain -yhtymää valvoo maatalousministeriö. Sisäministeriö valvoo kasino- ja raha-automaattipelaamista. Se myös myöntää fyysisten pelikasinoiden toimiluvat.

Toimilupien osalta rahapeli- ja arpajaislaki määrittelee kolme erityyppistä toimilupaa eli toimiluvan urheiluvedonlyöntiä, hevosurheiluvedonlyöntiä ja pokeria varten. Luvanhaltijoiden enimmäismäärää ei ole rajoitettu, vaan kaikki lupaehdot täyttävät toimijat ovat oikeutettuja saamaan luvan. Ranskan internetrahapelaamista hallinnoivana ja valvovana viranomaisena toimii l'Autorité de Régulation des Jeux En Ligne. Luvanhaltijoita on 16, joilla on vedonlyöntilupia 10, kasinopelilupia 10 ja hevospelilupia 8. Ulkomailta toimivien lisensoimattomien toiminnanharjoittajien osuuden pelimarkkinoista arvioidaan olevan jopa yli 70 prosenttia.

Rahapelituotot ohjataan pääasiassa suoraan valtion budjettiin ja vain osa yleishyödyllisiin tarkoituksiin. La Française des Jeuxin tuotoista osa jaetaan urheilun tukemiseen. Hevoskilpailukohteisten vedonlyöntipelien tuotoilla tuetaan hevosten kasvatusta ja muuta hevosurheiluun liittyvää toimintaa. Kasinot ovat tuottamiensa verotulojen vuoksi tärkeitä sijaintipaikoilleen. Peliriippuvuusongelmaan on tartuttu Ranskassa aktiivisesti.

Ongelmapelaaminen on liitetty valtion riippuvuudenhoitosuunnitelmaan. Yksityishenkilö voi anoa sisäasiainministeriöltä itselleen kolme vuotta kestävä ja uusittavissa olevan pelikiellon. Vuonna 2011 pelikiellossa oli 36 000 henkilöä. Kielto kattaa asiakkuuden kasinoissa ja internetisivustoilla.

Iso-Britannia

Ison-Britannian rahapelijärjestelmä on toimilupaperusteinen ja sen rahapelipolitiikan voidaan katsoa olevan Euroopan liberaaleimpia. Vedonlyöntitoiminta ja muut rahapelit katsotaan maassa elinkeinotoiminnaksi. Toiminta ei kuitenkaan ole sääntelemätöntä, vaan rahapeliä tarjoaminen edellyttää toimilupaa. Keskeisin rahapelejä koskeva säädös on vuoden 2005 rahapelilaki (Gambling Act 2005), jossa säädetään myös internetpelaamisesta. Rahapelilain lisäksi Ison-Britannian rahapelijärjestelmästä säädetään useissa muissa säädöksissä. Eri pelimuotoja säännellään erikseen. Pelimuotoja ovat pelisalit, vedonlyönti, bingo, kasinot, rahapeli-ohjelmistot (gambling software), peli-automaatit, lotto, arpajaiset sekä etäpelit. Rahapelitoiminta, jota ei ole lisensoitu tai sallittu rahapelilain mukaisen poikkeuksen nojalla, on laitonta.

Kulttuuri-, media- ja urheiluministeriö (the Department for Culture, Media and Sport) on vastuussa hallituksen rahapelipolitiikasta ja rahapelaamisen sääntelystä. Rahapelikomissio (the Gambling Commission), jonka toiminta rahoitetaan rahapeli-toiminnasta perityillä maksuilla, valvoo ja ohjeistaa kaupallista rahapelaamista. Rahapelikomissio myöntää toimiluvat rahapelipalveluja tarjoaville järjestöille ja yksityisille vahvistamiensa sääntöjen perusteella sekä valvoo toimilupasääntöjen noudattamista.

Rahapelipalveluntarjoajia on Isossa-Britanniassa paljon. Suurin arpajaispeliä tarjoaja on Camelot Group, joka järjestää muun muassa yksinoikeudella kansallisen loton. Toimilupa on voimassa vuoteen 2019 asti. Vedonlyöntimarkkinoilla keskeisiä toimijoita ovat muun muassa Ladbrokes, William Hill, Gala Coral Group ja Betfred. Kasinoita Isossa-Britanniassa on noin 140 ja niitä ylläpitää osin samat toimijat, jotka toimeenpanevat arpajaispelejä.

Mainonnan säätelystä vastaa Isossa-Britanniassa erillinen viranomainen (the Advertising Standards Authority). Ongelmapelaamisen kenttää ja kehitystä valvoo vastuullisen rahapeli-toiminnan strategialautakunta (the Responsible Gambling Strategy Board).

2.3 Nykytilan arviointi

2.3.1 Rahapelitoiminta

Suomessa rahapelitoiminta on perustunut vakiintuneesti yksinoikeusjärjestelmään. Yksinoikeusjärjestelmän on katsottu olevan tehokkain keino torjua rahapelaamiseen liittyviä yhteiskunnallisia ja yksilötason haittoja. Yksinoikeusjärjestelmä on toteutettu maassamme tavalla, jossa kolmella rahapeliyhteisöllä on rinnakkainen yksinoikeus toimeenpanna ainoastaan omaan toimialaansa kuuluvia, arpajaislaissa määriteltyjä rahapelejä. Kolmen yksinoikeustoimijan malli on ollut oma kansallinen ratkaisumme. Se on ollut seurausta yhtäältä pelien erilaisuudesta johtuvista luontaisista lähtökohdista ja toisaalta myös niistä saatavien tuottojen käytön yleishyödyllisten tarkoitusten tarkoituksenmukaisesta jakautumisesta eri edunsaajatahojen kesken. Kolmen yksinoikeustoimijan mallissa rahapeliyhteisöjen tarjoamien pelituotteiden on erottava riittävästi toisistaan keskinäisen kilpailun estämiseksi.

Rahapeliä nopeutuminen ja pelimyynnin monikanavaisuus ovat muokanneet pelitarjontaa ja kuluttajien pelikokemusta merkittävästi. Samalla rahapelialan kehitys on johtamassa pelien samankaltaistamiseen erityisesti sähköisessä toimintaympäristössä. Sähköisellä kansainväli-

sellä rahapelitarjonnalla on valtioiden rajat ylittävä luonne. Sekä perinteisiä että aivan uudentyyppisiä rahapelejä on saatavilla uusissa jakelukanavissa ajasta ja paikasta riippumatta.

Arpajaislain säännökset soveltuvat huonosti rahapelialan kehityksen mukanaan tuomaan uudentyyppiseen rahapelitarjontaan ja kysyntään. Myös yksinoikeusjärjestelmässä on mahdollista uudistaa rahapelitarjontaa, mutta kolmen rinnakkaisen yksinoikeustoimijan malli kaventaa tätä mahdollisuutta. Jos suomalainen rahapelitarjonta ei pysy kansainvälisen kehityksen mukana, kanavointikyky kotimaiseen valvottuun rahapelitarjontaan heikkenee.

Rahapelitoiminnassa menossa oleva murrosvaihe liittyy erityisesti sähköisissä kanavissa välitettäviin peleihin. Suomalaisen rahapelijärjestelmän ylläpitäminen ja vahvistaminen edellyttää muutosta, jotta voidaan huolehtia parhaalla mahdollisella tavalla siitä, että rahapelipoliittiset tavoitteet toteutuvat ja rahapelipoliittisista lähtökohdista hyväksi havaittu yksinoikeusjärjestelmää voidaan jatkossakin ylläpitää.

2.3.2 Rahapelien toimeenpanon valvonta

Rahapelien toimeenpanon valvonnan tehtäväkokonaisuus muodostuu rahapeliyhteisöjen toiminnan lainmukaisuuden varmistamisesta sekä kotimaisen ja ulkomaisen arpajaislain vastaisen rahapelitarjonnan ja tällaisten pelien markkinoinnin estämisestä. Poliisihallituksen arpajaishallinnolla on rahapeliyhteisöjen rahapelitoiminnan lainmukaisuuden valvonnassa käytettävissään tietoteknisiä sovelluksia. Arpajaislain vastaisen toiminnan estämisessä tällaisia sovelluksia ei ole käytössä. Arpajaislain vastaiseen toimintaan puuttuminen sekä rahapelitoiminnan valvonnan yleinen vahvistaminen edellyttävät muutoinkin erityisesti henkilöstöresursseja. Tämä on tärkeää, jotta jatkossakin voidaan kehittää arpajaislain vastaisen toiminnan torjuntaa.

Euroopan unionin eri instituutiot ovat eri yhteyksissä arvioineet perusteita, joiden perusteella jäsenvaltiot voivat ylläpitää yksinoikeuksia rahapelitoiminnassa. Euroopan unionin tuomioistuimien ja Euroopan komission ovat eri yhteyksissä korostaneet, että jäsenvaltion on lainsäädännöllään ja sen käytännön soveltamisella luotava uskottava, riittävin resurssein varustettu valvontaviranomainen ja tehokkaat valvontamenettelyt.

2.3.3 Rahapelihaittojen ehkäisy

Nykyisessä kolmen toimijan mallissa rahapeliyhteisöjen vastuullisuuskäytännöt eroavat toisistaan. Esimerkiksi RAY:n internetissä toimeenpanemissa rahapeleissä pelaajan on asetettava itselleen kulutusrajat. Veikkaus Oy:n internetissä toimeenpanemissa rahapeleissä rajojen asettaminen on puolestaan vapaaehtoista. Yhden yksinoikeustoimijan mallissa viranomaisohjaus haittojen ehkäisyyn ja rahapelitarjonnan kokonaisarvioinnin näkökulmasta olisi helpompi toteuttaa johdonmukaisesti. Lisäksi pelaajalle voidaan esimerkiksi tarjota oman pelikulutuksen seuraamiseen ja pelaamisen rajoituksiin sekä pelitilin sulkemiseen liittyvät vastuullisuuskäytännöt yhden pelitilin kautta.

Rahapelien markkinointi vaikuttaa tutkitusti myös rahapelihaittoihin. Nykyisessä kolmen toimijan mallissa voidaan ajautua keskinäiseen kilpailuasetelmaan pelaajien markkinaosuuksista. Tämä on riski sekä rahapeliongelmien kehittymisen näkökulmasta että yksinoikeusjärjestelmän säilyttämisen kannalta. Lähtökohtaisesti yhden yksinoikeustoimijan ratkaisu torjuu sitä uhkaa, että yksinoikeusjärjestelmämme sisällä ajaututaan tulevaisuudessa sellaiseen kilpailutilanteeseen, joka myötävaikuttaa markkinoinnin lisääntymiseen eikä palvele rahapelipoliittikkamme keskeistä lähtökohtaa, pelihaittojen ehkäisyä. Toisaalta myös yhden yksinoikeustoimijan mallissa tulee huolehtia siitä, että rahapelien markkinoinnin periaatteena säilytetään valvottuun kasvuun politiikka, jossa kuluttajia ei liiallisesti yllytetä ja rohkaista osallistumaan rahape-

leihin. Toimenpiteet, joilla voidaan tehokkaasti ehkäistä pelihaittoja, ovat myös EU-oikeuden kannalta merkittäviä.

Suomen rahapelijärjestelmän vaihtoehtoisia ratkaisumalleja koskevassa selvityksessä ja 14 päivänä elokuuta 2015 laaditussa, sisäministeriön, valtioneuvoston kanslian, rahapeliyhteisöjen ja rahapeliyhteisöjen edunsaajien keskinäisessä yhteisymmärryspöytäkirjassa rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisestä lähdetään siitä, että rahapelihaitat vähenevät. Rahapelihaittojen määrää ja vakavuutta pyritään vähentämään ehkäisevällä ja korjaavalla työllä. Rahapelihaittojen ehkäisy vaatii johdonmukaisia, oikeasuhtaisia ja pitkäjänteisiä toimenpiteitä. Tällä hetkellä Suomesta puuttuu rahapelipoliittinen ohjelma, jossa määritellään haittojen ehkäisyn ja vähentämisen tavoitteet ja toimenpiteet sekä arvioidaan, miten kokonaisvaltaisen haittatyön pysyväisluonteinen rahoitus turvataan. Ilman lainsäädännöllisiä toimenpiteitä voidaan jo ennen uuden yhtiön rahapelitoiminnan käynnistämistä luoda esimerkiksi rahapelihaittojen seurannan mittarit, mikä omalta osaltaan tukee haittatyön kehittämistä.

2.3.4 Rahapelitoiminnan tuotot

Hallituksen esityksen valmistelun lähtökohtana on ollut, että arpajaislaissa säädetty lähtökohta rahapelien tuottojen käyttämisestä nykyisiin yleishyödyllisiin tarkoituksiin säilytetään. Tuoton ottamista talousarvioon koskevat säännökset on kuitenkin tarpeen yhdenmukaistaa siirryttäessä yhden yksinoikeustoimijan malliin. Voimassa olevien talousarviota koskevien säännösten toisistaan poikkeavuuden taustalla on ollut muun muassa rahapeliyhteisöjen erilaiset yhteisömuodot ja tuotonjakojärjestelmien eroavuus.

Suomen rahapelijärjestelmän vaihtoehtoisia ratkaisumalleja koskeneessa selvityksessä todetaan, että nykyinen kolmeen eri säädökseen perustuva tuotonjakomalli on toiminut hyvin, mutta mallia ei voida kuitenkaan pitää tarkoituksenmukaisena yhden yhtiön toimeenpannessa rahapelejä. Selvityksessä todetaan, että tuotonjaosta tulisi säätää yhteisellä tuotonjakolailla. RAY:n ja Fintoto Oy:n tuotoista myönnettäviin avustuksiin sovelletaan tällä hetkellä erityislainsäädäntöä. Erityislakeja pidettiin arpajaislakia säädettäessä tarkoituksenmukaisena ratkaisuna erityisesti tuottojen ja niiden jakomekanismin erityispiirteiden vuoksi. Erityislait vastavat kuitenkin pääosin valtionavustuslakia.

Valtionavustuslakia ja valtionavustusmenettelyitä on arvioitu eri selvityksissä. Valtionavustustyöryhmän mietinnössä (Valtiovarainministeriön julkaisu 29/2015) käsitellään valtionavustuslain suhdetta yleislakina erityislainsäädäntöön. Työryhmän näkemyksen mukaan valtionavustuksista olisi jatkossakin syytä säätää mahdollisimman kattavasti yhteisten normien nojalla, eikä avustustoimintaa varten tulisi säätää erityislainsäädäntöä, ellei siihen ole välttämättömyyttä tarvetta. Hallinnonalojen tulisi jatkossa säädöshankkeidensa yhteydessä arvioida mahdollisuus erityissäädösten lukumäärän vähentämiseen. Digitalisaatiota ja virastojen tuottavuuspotentiaalia koskevassa Valtiokonttorin selvityksessä (loppuraportti 18 päivänä joulukuuta 2015) ehdotetaan, että valtionavustusten jakamiseen luodaan yhtenäinen prosessi ja sitä tukeva yhteinen järjestelmä tai yhteen toimivat järjestelmät ja että selvitetään RAY:n avustuksiin liittyvien järjestelmien soveltuvuus. Valtiovarainministeriö on käynnistämässä selvityksen jatkotoimenpiteitä koskevan valmistelun.

Rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen myötä osa niistä erityispiirteistä, joiden vuoksi tuoton jakamista koskeva sosiaali- ja terveysministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön erityislainsäädäntö on aiemmin katsottu tarpeelliseksi, poistuu. Tämän vuoksi erityislainsäädännöstä voitaisiin luopua. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala koskeva toimintalainsäädäntö jätettäisiin voimaan.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Rahapelaamista koskevalla yksinoikeusjärjestelmällä voidaan tehokkaimmin ehkäistä rahapelaamiseen liittyviä taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja, taata rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva sekä estää väärinkäytökset ja rikokset. Esityksen tavoitteena on suomalaisen rahapelipoliittisista lähtökohdista hyväksi havaitun yksinoikeuteen perustuvan rahapelijärjestelmän ylläpitäminen ja vahvistaminen.

Esitettyjen lainmuutosten johdosta voitaisiin ehkäistä mahdollinen keskinäisen kilpailuasetelman syntyminen ja turvataisiin samalla rahapelipolitiikkamme yhdenmukaisuus EU-oikeuden yksinoikeusjärjestelmälle asettamien edellytysten kanssa. Lainmuutoksilla turvataisiin suomalaiselle rahapeliyhtiölle mahdollisuus kehittää toimintaansa vastuullisesti, jotta sen pelitarjonta voisi uudistua ja pysyä kiinnostavana voimakkaasti muuttuvassa toimintaympäristössä. Tällöin pelaaminen voisi myös tulevaisuudessa kanavoitua kotimaiseen lailliseen tarjontaan yksinoikeusjärjestelmää vahvistavalla tavalla. Tämä tavoite ei ole ristiriidassa Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa.

Esityksessä ehdotetaan toteutettavaksi ne lainsäädäntömuutokset, jotka ovat tarpeen kolmen erillisen rahapeliyhteisön rahapelitoimintojen yhdistämiseksi. Jatkossa ainoastaan uudella rahapeliyhtiöllä, jonka nimi olisi Veikkaus Oy, olisi yksinoikeus toimeenpanna rahapelejä Suomessa.

Arpajaislaissa säädettäisiin yhtiön tehtävästä. Yhtiön tulisi harjoittaa rahapelitoimintaa siten, että rahapeleihin osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset pyritään estämään sekä pelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ehkäistään ja vähennetään. Laissa säädettäisiin myös yhtiön hallintoneuvostosta. Hallintoneuvostolla olisi yhtiön erityistehtävää täydentävä tehtävä seurata ja valvoa, että yhtiö harjoittaa rahapelitoimintaa laissa säädetyllä tavalla. Lisäksi hallintoneuvoston tulisi tukea yhtiön ja sen sidosryhmien välistä yhteistyötä. Arpajaislaissa säädettäisiin myös yhtiön toiminnan rajoituksista, jotka vastaisivat voimassa olevaa lakia.

Esityksessä ehdotetaan myös muutettavaksi rahapelien toimeenpanomuotojen määritelmiä rahapelialan kehitystä vastaavaksi. Uusi rahapeliyhtiö voisi toimeenpanna uudentyyppeisiä virtuaalisesti toteutettuja rahapelejä sekä eri rahapelien yhdistelmiä. Sallitut toimeenpanomuodot luettelaisiin edelleenkin tyhjentävästi arpajaislaissa. Nykyisten rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistäminen mahdollistaa uudenkaltaisten pelituotteiden tuomisen markkinoille. Se, että yhden yksinoikeustoimijan mallissa ei enää ole tarpeen määritellä peliyhteisökohtaisia pelimuotoja, ei poista tarvetta määritellä edelleen laillisesti tarjottavia pelimuotoja. Näin voidaan ennakkollisesti ohjata pelikehitystä rahapelipoliittisesti hyväksyttävään suuntaan. Määritelmien velvoittavasta luonteesta johtuu, että niistä on edelleen säädettävä lain tasoisesti.

Esitettyjen lainmuutosten yhteydessä tavoitteena on myös tehostaa rahapelien toimeenpanon valvontaa vahvistamalla nykyisin Poliisihallituksen valtakunnallisena erillistoimintona olevan arpajaishallinnon toiminnallista itsenäisyyttä ja asemaa Poliisihallituksen alaisuudessa. Arpajaishallinto organisoitaisiin Poliisihallituksessa suoraan poliisiylijohtajan alaisuuteen.

Lisäksi rahapelitoimintojen yhdistämisen yhteydessä on tarkoitus turvata 21 päivänä huhtikuuta 2015 allekirjoitetussa maa- ja metsätalousministeriön, Suomen Hippos ry:n ja Fintoto Oy:n laatimassa selvityksessä todetut hevostalouden keskeiset kehittämisedellytykset. Selvityksessä todetut kehittämistarpeet on myös vahvistettu sisäministeriön, valtioneuvoston kanslian, rahapeliyhteisöjen ja rahapeliyhteisöjen edunsaajien keskinäisessä yhteisymmärryspöytäkirjassa.

Arpajaislain säännöksiä rahapeliasioiden neuvottelukunnan tehtävästä muutettaisiin. Neuvottelukunnan tehtävänä olisi seurata rahapelipoliittisten tavoitteiden toteutumista ja kehittämistarpeita.

Arpajaislaissa säädettäisiin voimassa olevan lain mukaisesti rahapelitoiminnan tuoton käyttämisestä yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Laissa säädettäisiin myös tuoton jakamisesta eri käyttötarkoitusten kesken. Yhtiön tuotosta käytettäisiin 53 prosenttia urheilun ja liikuntakasvatukseen, tieteeseen, taiteeseen sekä nuorisotyön edistämiseen, 43 prosenttia terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen sekä neljä prosenttia hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen. Käyttötarkoitukset vastaisivat voimassa olevaa lakia. Lisäksi laissa säädettäisiin voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti tuoton jakamisesta opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan käyttötarkoitusten kesken.

Esityksessä ehdotetaan, että jatkossa valtion talousarvioon otettaisiin määrärahat, jotka vastaisivat rahapeliyhtiön talousarviovuoden arvioitua tuottoa ja uudelleen jaettaviksi palautuvia varoja. Nykyisten rahapeliyhteisöjen rahapelitoiminnasta kertyneet mahdolliset jakamatta jääneet tai rahastoidut varat käytettäisiin siirtymäsäännösten mukaan arpajaislaissa säädettyihin käyttötarkoituksiin siten, että kunkin yhteisön osalta tuotto käytetään sen edunsaajaryhmien eduksi.

Suomen rahapelijärjestelmän vaihtoehtoisia ratkaisumalleja koskeneessa selvityksessä todetaan, että tuottojen jakoon liittyvien menettelyjen yhdenmukaistamiseksi olisi tarkoituksenmukaista säätää tuotonjaosta yhdellä yhteisellä tuotonjakolailla. Koska sosiaali- ja terveysministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön jakamien avustusten osalta on myös tarkoitus ryhtyä soveltamaan valtionavustuslakia, erilliseen tuotonjakolakiin sisältyvien säännösten määrä olisi ollut suhteellisen vähäinen. Arpajaislakiin sisältyy joitakin perussäännöksiä tuottojen jakamisesta, minkä vuoksi lainsäädännöllisesti selkein ratkaisu olisi uuden tuotonjakolain sijasta sisällyttää arpajaislakiin tarvittavat tuotonjakomenettelyjä koskevat säännökset.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen ohjautuvan tuoton jakomekanismia muutetaan niin, että nykyisin käytössä olevasta tuotonjaon kaksiosaisuudesta luovuttaisiin ja jatkossa koko tuotto jaettaisiin avustuksina maa- ja metsätalousministeriön kautta, jolloin järjestely vastaisi muiden tuotonjakoministeriöiden käytäntöä.

Arpajaislakiin sisällytettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön jakamien avustusten osalta joitakin valtionavustuslaista poikkeavia säännöksiä. Valtionavustuslain nojalla annettavilla valtioneuvoston asetuksilla annettaisiin tarkempia säännöksiä sosiaali- ja terveysministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön avustusmenettelystä. Voimassa olevat avustusten jakamista koskevat erityislait, raha-automaattivustuslaki ja totopelien tuotonjakolaki, kumottaisiin, samoin kuin veikkausvoittovarojen tuotonjakolaki.

Arpajaislaissa säädettäisiin myös sosiaali- ja terveysministeriön yhteyteen avustusten valmistelua, maksatusta, seuranta- ja valvontaa varten perustettavasta Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksesta sekä rahapeliyhtiön velvollisuudesta korvata puolet avustuskeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamisesta valtiolle aiheutuvista kustannuksista. Puolet avustuskeskuksen toiminnasta aiheutuvista kustannuksista katettaisiin terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettua tuotosta.

Rikoslakiin, valtionavustuslakiin, arpajaisverolakiin (552/1992), tuloverolakiin (1535/1992) ja eräisiin muihin lakeihin ehdotetaan tehtäväksi arpajaislain muutosten johdosta teknisiä muutoksia.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Kyseessä on valtion talousarvioesitykseen 2017 liittyvä esitys. Vaikutukset valtion talousarvioon huomioidaan hallituksen esityksessä vuoden 2017 talousarvioksi ja tulevissa talousarvioesityksissä. Esityksellä on vaikutusta myös hyväksytyyn julkisen talouden suunnitelmaan.

Rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen perusteena ei ole taloudelliset syyt, vaan yhdistäminen on katsottu välttämättömäksi erityisesti rahapelialaa koskevan toimintaympäristön voimakkaan muutoksen vuoksi.

Vuonna 2015 Veikkaus Oy:n, Raha-automaattiyhdistyksen ja Fintoto Oy:n yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 3,1 miljardia euroa, pelikate noin 1,7 miljardia euroa, liikevoitto noin 1,0 miljardia euroa ja varat noin 1,5 miljardia euroa. Ehdotetut lainmuutokset eivät itsessään vaikuttaisi merkittävästi uuden rahapeliyhtiön liikevaihtoon verrattuna nykyisten kolmen rahapeliyhteisön yhteenlaskettuun liikevaihtoon. Kysynnän kanavoituminen uusiin, virtuaalisesti toimeenpantaviin rahapeleihin sekä erilaisiin yhdistelmäpeleihin voi vaikuttaa myönteisesti uuden rahapeliyhtiön liikevaihtoon. Valtioneuvoston ja sisäministeriön asetuksilla rajoitettaisiin rahapelien saatavuutta ja niiden tarjontaa sekä säänneltäisiin rahapelien ominaisuuksia siten, että yksinoikeuteen perustuva rahapelipolitiikka täyttää sille haittojen torjuntaan asetetut vaatimukset ja että se on yhteensopiva Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa.

Kolmen rahapeliyhteisön rahapelitoiminnot yhdistetään. Uusi rahapeliyhtiö on perustettu niin sanottuna kuoriyhtiönä kesäkuussa 2016 yhtiön perusrakenteiden muodostamiseksi ja vuoden 2017 liiketoiminnan suunnittelun käynnistämiseksi. Yhtiötä perustettaessa käyttöön on otettu väliaikainen tekninen nimi, FRV Evo Oy. Valtio on sijoittanut yhtiöön sitä perustettaessa osakepääomana 500 000 euroa valtioneuvoston kanslian osakehankintamäärärahoista valtion talousarviomomentilta 28.10.88. Veikkaus Oy:n osakkeet luovutettaisiin uudelle rahapeliyhtiölle apporttina. Fintoto Oy:n osakkeet myytäisiin uudelle rahapeliyhtiölle. Veikkaus Oy:n osakkeiden apporttiluovutus ja Fintoto Oy:n osakkeiden kauppa toteutettaisiin 31 päivänä joulukuuta 2016, jonka jälkeen molemmat yhtiöt sulautettaisiin uuteen rahapeliyhtiöön siten, että sulautumisten täytäntöönpano rekisteröitäisiin 1 päivänä tammikuuta 2017. Luovutettaessa Veikkaus Oy:n osakkeet uudelle rahapeliyhtiölle apporttina valtio saisi vastikkeena uuden yhtiön osakkeita. Fintoto Oy:n arvosta on 10 päivänä maaliskuuta 2016 valmistunut taloudellisen neuvonantajan tarkennettu arvonmääritys, jonka mukaan osakkeiden kauppahinta maksetaan. Kauppahinta maksettaisiin osakekaupan täytäntöönpanon yhteydessä. Kauppahinnan maksu on tarkoitus rahoittaa nykyisen Veikkaus Oy:n myöntämällä pääomalainalla. Fintoto Oy:n ja Veikkaus Oy:n sulautuessa uuteen peliyhtiöön yhtiöiden varat ja velat siirtyisivät vastaanottavalle yhtiölle. Sulautuminen on veroneutraali järjestely. RAY:n toiminnan ja omaisuuden siirtäminen rahapeliyhtiölle tapahtuisi lain nojalla korvauksetta. Eduskunnalla on toimivalta lailla säätämällä päättää RAY:n toiminnan lakkauttamisesta. Eduskunnalla on myös toimivalta päättää muun muassa RAY:n toiminnan yhdistämisestä sekä sen omaisuuden ja vastuiden siirtämisestä toiseen yhteisöön. Liiketoiminnan siirto uudelle rahapeliyhtiölle tapahtuisi 1 päivänä tammikuuta 2017 klo 00.00. Uuden yhtiön aloittavasta taseesta, osakepääomasta, käyttöomaisuudesta ja vastaavista seikoista ei ole vielä tehty päätöksiä, vaan valtioneuvoston on tarkoitus päättää näistä syksyn 2016 aikana rahapelitoimintojen yhdistämisen valmistelun yhteydessä.

Lainmuutosten on tarkoitettu tulevan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017. Tästä ajankohdasta alkaen ainoastaan uusi rahapeliyhtiö voisi toimeenpanna rahapelejä Suomessa. Uuden rahapeliyhtiön nimeksi tulee Veikkaus Oy.

Kolmen erillisen rahapeliyhteisön yhdistämisen keskeisiksi taloudellisiksi eduksi voidaan nähdä yhteisöjen operatiivisen tehokkuuden parantuminen, kasvumahdollisuudet, tuotekehityksen tehostuminen, markkinamahdollisuuksien parempi hyödyntäminen sekä päällekkäisten investointien välttäminen. Tehokkuuden parantuminen liiketoiminnassa kohdistuu pääasiassa hallintoon ja tukitoimintoihin. Merkittäviä yhdistämisen hyötyjä voidaan saavuttaa karsimalla päällekkäisyyksiä esimerkiksi markkinoinnissa ja tietojärjestelmissä. Kustannuspuolella on saavutettavissa hyötyjä lähinnä tyypillisistä yhdistymisen eduista, kuten päällekkäisyyksistä. Rahapelitoimintojen yhdistämisellä on mahdollisuus optimoida myös suunniteltuja järjestelmäinvestointeja. Yhtenä kokonaisuutena voidaan välttää päällekkäiset investoinnit ja hyödyntää mahdollisuudet yhteiskehittämiseen. Tietojärjestelmäpalveluissa voidaan hakea joustavuutta ja tulevaisuudessa on niin haluttaessa myös mahdollisuus kilpailuttaa kokonaisuuksia osissa käyttäen useita toimijoita. Taloudelliset hyödyt saavutetaan keskipitkällä aikavälillä, tyypillisesti asteittain yhdestä kolmeen vuotta kestäväen ajanjakson aikana yhdistämisestä lukien. Lyhyellä aikavälillä organisaatiomuutos voi aiheuttaa merkittäviäkin kertaluonteisia integraatiokustannuksia riippuen toteutusmallista esimerkiksi tietojärjestelmien, mahdollisten henkilöstösopettamisten ja tilojen muutuskustannusten osalta.

Uusi rahapeliyhtiö olisi voimassa olevassa julkisista hankinnoista annetussa laissa (348/2007), jäljempänä *hankintalaki*, tarkoitettu hankintayksikkö, koska sen voidaan katsoa täyttävän laissa säädetyt julkisoikeudellista laitosta koskevat edellytykset. Hallitus on antanut kesäkuussa 2016 hallituksen esityksen eduskunnalle hankintamenettelyä koskevaksi lainsäädännöksi (HE 108/2016 vp). Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista, joka korvaisi voimassa olevan hankintalain. Uuden lain säännökset soveltamisalaan kuuluvista hankintayksiköistä vastaisivat eräitä tarkistuksia lukuun ottamatta voimassa olevan hankintalain säännöksiä. Uuden rahapeliyhtiön olisi näin ollen kilpailutettava hankintansa siten, kuin hankintalaissa tai sen korvaavassa laissa säädetään.

Uudella rahapeliyhtiöllä olisi voimassa olevan lain mukaisesti velvollisuus korvata valtiolle rahapelitoiminnan valvonnasta aiheutuvat kustannukset täysimääräisesti. Vuonna 2015 rahapelitoiminnan valvonnan kulut olivat noin 1,1 miljoonaa euroa, mikä perittiin rahapeliyhteisöiltä täysimääräisesti. Tietoteknisestä valvonnasta aiheutuneet rahapeliyhteisöiltä perityt kulut olivat vuonna 2015 yhteensä noin 2,7 miljoonaa euroa.

Rahapelien toimeenpanon luotettavuus edellyttää riittävin toimivaltuuksin ja resurssein toimivaa itsenäistä ja tehokasta valvontaorganisaatiota. Rahapelitoiminnan valvontaa on tarkoitus vahvistaa organisoimalla nykyinen Poliisihallituksen valtakunnallisena erillistoimintona oleva arpajaishallinto Poliisihallituksessa suoraan poliisiyliohtajan alaisuuteen. Rahapelitoiminnan valvonnan vahvistamisen arvioidaan edellyttävän tässä vaiheessa vähintään kuuden henkilötyövuoden lisäystä. Arviossa on otettu huomioon vain hallituksen esityksestä johtuvat valvontaresurssitarpeet. Siirtymisen yhden rahapeliyhtiön malliin ei arvioida vähentävän valvontaan tarvittavien henkilöresurssien määrää, koska valvottavien rahapelien määrä ei vähene ja uusiin rahapelien määritelmät mahdollistavat pelitarjonnan monipuolistumisen, josta puolestaan seuraa tarve lisätä valvontaresursseja. Tässä vaiheessa perustettavat virat olisivat viisi ylitar kastajaa ja yksi lupahallintosihteeri. Arpajaishallinnon uudelleen organisoimisen johdosta rahapelitoiminnan valvonnasta aiheutuvien kustannusten arvioidaan lisääntyvän nykyisistä vuosittaisista kustannuksista noin 500 000 eurolla. Nämä kustannukset uusi rahapeliyhtiö korvaisi valtiolle arpajaislain 46 §:n mukaisesti.

Arpajaishallinnon käytössä on nykyisin toiminnallisesti tarkoituksenmukaiset toimitilat sekä rahapelien valvontaa varten tarpeelliset tietotekniset laitteet ja ohjelmistot. Näin ollen arpajaishallinnon uudelleen organisoimisella ei ole välitöntä vaikutusta arpajaishallinnon toimitilatarpeisiin eikä tietoteknisen valvonnan järjestelyihin.

Rahapeliyhtiöllä olisi myös voimassa olevan lain mukaisesti velvollisuus korvata valtiolle arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvien ongelmien seurannasta ja tutkimuksesta sekä niiden ehkäisyn ja hoidon kehittamisestä aiheutuvat kustannukset. Sosiaali- ja terveysministeriölle haittatyöstä aiheutuvien, rahapeliyhteisöiltä perittävien kustannusten määrä oli vuonna 2015 noin 2 040 000 euroa. Vuoden 2016 osalta kustannukset tulevat lisääntymään arviolta noin 300 000 eurolla. Kustannusten määrän arvioidaan olevan vuonna 2017 noin 2,5 miljoonaa euroa.

Yhtiön tulisi lisäksi korvata sosiaali- ja terveysministeriölle puolet sosiaali- ja terveysministeriön yhteyteen perustettavan Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen henkilöstö- ja muista kustannuksista. Tällä hetkellä RAY maksaa täysimääräisesti avustusosaston henkilöstö- ja muut kustannukset. Vuonna 2016 avustusosaston budjetti on noin 6,8 miljoonaa euroa. Budjetin suurin yksittäinen kustannuserä on henkilöstökulut, jotka ovat yhteensä arviolta noin 4 miljoonaa euroa. Tietojärjestelmäkustannukset, sisältäen uuden asianhallintajärjestelmän jatkokehittämisen, ovat vuoden 2016 budjetissa yhteensä arviolta noin 2 miljoonaa euroa ja toiminnan muut kulut ovat noin 0,8 miljoonaa euroa. Esityksessä ehdotetaan, että puolet Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toiminnasta aiheutuvista kustannuksista katettaisiin terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettua tuotosta ja että uudella rahapeliyhtiöllä olisi velvollisuus korvata valtiolle puolet aiheutuvista kustannuksista. Kokonaiskustannukset ovat olleet vuonna 2016 noin 6,8 miljoonaa euroa, jolloin uudelta rahapeliyhtiöltä maksuna perittävän määrän arvioidaan olevan noin 3,4 miljoonaa euroa.

RAY:n avustusosaston siirrosta sosiaali- ja terveysministeriölle aiheutuvat kustannukset ovat alustavan arvion mukaan noin 0,5 miljoonaa euroa. Kustannuksia syntyy esimerkiksi tarvittavista laite- ja muista hankinnoista, tietojärjestelmän päivittämisestä sekä toimitiloista. Kustannusten tarkkaa määrää ei ole tässä vaiheessa mahdollista arvioida.

Rahapeliyhteisöjen tuotosta maksettavilla avustuksilla on huomattava yhteiskunnallinen ja valtiontaloudellinen merkitys. Varojen kerääminen yleishyödyllisen toiminnan rahoittamiseen ei kuitenkaan voi Euroopan unionin tuomioistuimen mukaan olla yksinoikeusjärjestelmän pääasiallinen tarkoitus, vaan kyse voi olla ainoastaan järjestelmään liittyvästä suotuisasta liittännäisseurauksesta.

Edunsaajille jaettavien avustusten yhteismäärä perustuu uuden rahapeliyhtiön tuottoon. Tuoton arvioidaan pysyvän aiempia vuosia vastaavalla tasolla. Talousarvioon ottamista koskevat ehdotetut säännökset eivät vaikuta opetus- ja kulttuuriministeriön budjetointimenettelyihin. Sosiaali- ja terveysministeriön tulee jatkossa uuden rahapeliyhtiön tuoton lisäksi kymmenen vuoden siirtymäkauden aikana jakaa terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen RAY:n osalta jakamatta jääneet varat. Laskennallisesti kyse on noin 500 miljoonan euron tuottokertymästä huomioitaessa valtion vuoden 2016 talousarviossa oleva RAY:n tuotto 426,8 miljoonaa euroa, RAY:n käyttöpääoma, joka voi olla enintään 30 miljoonaa euroa, ja jakamaton osuus, joka vuonna 2016 oli 28,2 miljoonaa euroa. Ennen rahapelitoimintojen yhdistämistä kertyneet rahapelituotot on alustavasti arvioitu käytettäväksi tasaisesti sosiaali- ja terveysalan järjestöille ja säätiöille myönnettäviin valtionavustuksiin sekä veteraanien tukemiseen hyödyntäen lähtökohtaisesti koko 10 vuoden siirtymäkausi. Mikäli jonakin vuonna tulee tarve suurempiin hankkeisiin, tästä lähtökohdasta voitaisiin myös poiketa. Ehdotetun muutoksen myötä maa- ja metsätalousministeriön osalta koko hevossektorille tuleva tuotto-osuus otettaisiin jatkossa valtion talousarvioon.

4.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Kolmen rahapeliyhteisön rahapelitoimintojen yhdistämisellä ei ole merkittäviä välittömiä vaikutuksia rahapelipolitiikasta vastaavan sisäministeriön tehtäviin. Suomen rahapelijärjestelmän

vaihtoehtoisia ratkaisumalleja koskevassa selvityksessä todettiin se mahdollisuus, että jatkossa sisäministeriön lainvalmisteluvastuu lisääntyy ja että säädösvalmistelun ja rahapelipolitiikan valmistelun resurssien tulee vastata lisääntyviä tehtäviä. Sisäministeriön yhteydessä toimisi jatkossakin rahapeliasioiden neuvottelukunta esityksessä ehdotetuin uusin tehtävin.

Esityksessä ehdotetaan kolmen rahapeliyhteisön rahapelitoiminnan yhdistämistä yhteen yhtiöön. Tämän ja kolmen rahapeliyhteisön rahapeliin erotettavuutta koskevan sääntelyn purkamisen johdosta Poliisihallituksen arpajaishallinnon resursseja voitaisiin ohjata tehokkaammin arpajaislain vastaisen rahapelitoiminnan valvontaan. Rahapelitoiminnan valvontaa on tarkoitus tässä yhteydessä vahvistaa organisoimalla nykyinen Poliisihallituksen arpajaishallinto Poliisihallituksessa poliisiylijohtajan alaisuuteen. Rahapelitoiminnan valvonnan vahvistamisella ei olisi välitöntä vaikutusta muiden viranomaisten toimintaan.

Suomen rahapelijärjestelmän vaihtoehtoisia ratkaisumalleja koskevassa selvityksessä pidettiin tärkeänä, että uuden rahapeliyhtiön omistajaohjaus pidetään erillään sisäministeriön vastuulla olevasta rahapelitoiminnasta koskevasta sääntelystä ja rahapelipolitiikasta. Tämä periaate vahvistettiin yhteisymmärryspöytäkirjassa. Periaatteen mukaan uuden peliyhtiön omistajaohjaajana toimisi valtioneuvoston kanslia. Valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto hoitaisi ne tehtävät, jotka valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain mukaan kuuluvat omistajaohjauksesta vastaavalle ministeriölle sekä vastaisi valtioneuvoston ja eduskunnan päätöksentekoa vaativien omistajaohjausasioiden valmistelusta. Yhtiö tulee olemaan noudatetun yhtiöluokituksen mukaan edelleen erityistehtävayhtiö, jonka valtio omistaa sataprosenttisesti.

Kolmen rahapeliyhteisön rahapelitoimintojen yhdistämisellä ei ole merkittäviä vaikutuksia sosiaali- ja terveysministeriön toteuttamaan rahapelihaittatyöhön.

Rahapelipolitiikalla on suuri yhteiskunnallinen merkitys ja vaikutus. Rahapelipolitiikassa ja sen tavoitteissa mahdollisesti tapahtuvat muutokset heijastuvat välittömästi eri hallinnonalojen edunsaajiin. Tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista varmistaa se, että tuotonjakoministeriöillä on käytävissä riittävä ja ajantasainen tieto myös rahapeliyhtiön toiminnasta. Rahapeliyhtiön hallintoneuvostolla ja rahapeli asioiden neuvottelukunnalla olisi muiden tehtäviensä ohella tärkeä asema tiedonvälittäjänä ja keskusteluforumina.

Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaa nykyisin Veikkaus Oy:n omistajaohjauksesta. Ministeriö toimisi jatkossa ainoastaan tuotonjakoministeriönä. Hallituksen esityksellä ei ole vaikutusta ministeriön tai sen alaisten virastojen valtionavustuskäytäntöihin. Taiteen, tieteen, urheilun, liikunnan ja nuorison edunsaajille myönnettäviä avustuksia koskeva päätöksenteko säilyisi ennallaan.

RAY:n avustusosasto valmistelee tällä hetkellä sosiaali- ja terveysministeriön ohjauksessa RAY:n tuotonjakoa koskevat päätökset sekä valvoo avustusten käyttöä. Nämä toiminnot on tarkoitus siirtää sosiaali- ja terveysministeriön yhteyteen perustettavaan Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukseen. Lähtökohtaisesti siirrolla ei ole arvioitu olevan merkittäviä vaikutuksia sosiaali- ja terveysministeriön toimintaan. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukseen tehtävät vastaisivat nykyisiä RAY:n avustusosaston tehtäviä. Siirron myötä valtionhallintoon tulisi arviolta enimmillään 48 uutta virkamiestä.

Esityksen mukaan hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen ohjautuvan tuoton jakomekanismia ehdotetaan muutettavaksi siten, että nykyisin käytössä olevasta tuotonjaon kaksisaisuudesta luovuttaisiin ja jatkossa koko tuotto jaettaisiin avustuksina maa- ja metsätalousministeriön kautta. Maa- ja metsätalousministeriö tekisi ehdotuksen mukaan päätökset kaikista hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen liittyvistä avustuksista tähän käyttötär-

koitukseen kertyvästä rahapeliyhtiön tuotosta. Maa- ja metsätalousministeriö vastaisi edelleen myös hevosalaan liittyvästä kokonaisuudesta osana maaseudun ja maaseutuelinkeinojen strategisia painopistealueita. Ehdotetusta muutoksesta aiheutuu arviolta kolmesta neljään henkilötyövuoden lisäresurssitarve maa- ja metsätalousministeriölle. Ehdotuksen mukaan hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitettua osaa rahapeliyhtiön tuotosta voitaisiin käyttää avustusten myöntämisestä aiheutuviin kustannuksiin, eli maa- ja metsätalousministeriölle lisäresurssitarpeesta aiheutuva kustannus voitaisiin kattaa hevossektorin osuudesta rahapeliyhtiön tuotosta.

Rahapeliyhtiön tuoton jakamista koskevat menettelyt eri ministeriöissä poikkeaisivat esitettyjen lainmuutosten johdosta edelleen jossain määrin toisistaan, johtuen muun muassa avustusten käyttötarkoitusten sekä saajien erilaisuudesta. Tavoitteena olisi jatkossa tehostaa, selkeyttää ja soveltuvin osin yhdenmukaistaa avustusten valmisteluprosessia sekä sähköisten järjestelmien käyttöä valmistelussa, ohjauksessa ja valvonnassa. Mahdollinen kehittämis- ja yhtenäistämistarve koskee yleisesti valtionavustusmenettelyitä eikä pelkästään rahapeliuotosta jaettavia avustuksia. Valtiovarainministeriö on käynnistämässä Valtiokonttorin digitalisaatiota ja virastojen tuottavuuspotentiaalia koskevan selvityksen jatkotoimenpiteitä koskevan valmistelun.

4.3 Vaikutukset henkilöstöön

Rahapeliyhteisöillä oli vuonna 2015 henkilöstöä yhteensä noin 2 000 henkilöä, joista hallinnon henkilöstöä noin 360 henkilöä. Lähtökohtaisesti työntekijät siirtyisivät yhdistämistä koskevien järjestelyjen seurauksena uuden rahapeliyhtiön palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä työsopimustensa mukaisin oikeuksin ja velvollisuuksin lukuun ottamatta sosiaali- ja terveysministeriön yhteyteen perustettavaan Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukseen siirtyviä, RAY:n avustusosastolla työskennelleitä henkilöitä. Esityksellä ei siis olisi välittömiä vaikutuksia henkilöstön määrään yhdistämisvaiheessa muutoin, kuin Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukseen siirtyvien henkilöiden osalta.

Liikkeen luovuttajina nykyisillä rahapeliyhteisöillä ja luovutuksensaajana uudella rahapeliyhtiöllä on yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain (334/2007) mukainen tiedottamisvelvollisuus, jonka mukaan kyseisten yhteisöjen henkilöstöryhmien edustajille on selvitettävä asiat, joista lain 7 luvun 41 ja 42 §:ssä säädetään tiedotettaviksi. Lain 43 §:n mukaan samat tiedottamisvelvoitteet koskevat myös yritysten sulautumista ja jakautumista.

Osa kolmen rahapeliyhteisön rahapelitoiminnan yhdistämisen myötä syntyvistä synergiavaikutuksista syntyy henkilöstökustannusten päällekkäisyyksien karsinnan kautta. Näiden vaikutusten määrä tarkentuu yhtiön perustamisen jälkeen yhdistämisen ja toiminnan suunnittelun edetessä. Vaikutukset toteutuvat asteittain mahdollistaen joustavien henkilöstöpoliittisten ratkaisujen käytön. Synergiahyötyjen saavuttaminen edellyttää kuitenkin myös kokonaisen henkilöstön määrään vaikuttavia toimenpiteitä.

RAY:n avustusosaston henkilöstölle on tarjottu mahdollisuutta uuteen palvelussuhteeseen sosiaali- ja terveysministeriön yhteyteen perustettavassa uudessa erillisyyksikössä, Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksessa. Raha-automaattiyhdistyksen avustustoiminnon henkilöstön työsuhde päättyisi suoraan lain nojalla 31 päivänä joulukuuta 2016 ilman irtisanomisaikaa. Irtisanominen olisi ainoastaan tekninen toimenpide, jota seuraisi uudessa palvelussuhteessa aloittaminen valtionhallinnon virkamiehenä. Avustusosaston toimintojen siirto ei olisi liikkeen luovutus, sillä liikkeen luovutuksena ei pidetä hallinnollisten tehtävien siirtämistä julkisyhteisöltä toiselle. Avustusten valmistelu ja valvonta on julkinen hallintotehtävä, jota RAY hoitaa nykyisinkin virkavastuulla.

Avustusosaston toimintojen häiriöttömän jatkumisen turvaamiseksi esitetään, että sosiaali- ja terveysministeriö voisi täyttää Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen tehtäviä varten perustettavat virat ilman haettaviksi julistamista. Siirtyvien henkilöiden työsuhte RAY:een päättyisi ja henkilöt tulisivat virkasuhteeseen sosiaali- ja terveysministeriöön. Henkilöstön palvelussuhteen ehdot muuttuisivat hieman. Valtiolla he tulisivat valtion virastotyöajan piiriin, joten heidän työaikansa olisi 15 minuuttia päivässä lyhyempi kuin RAY:ssä. Viikkotasolla tämä tarkoittaisi yhden tunnin ja 15 minuuttia lyhyempää työaikaa. Vuositasolla tämä tarkoittaisi runsaan 55 tuntia lyhyempää työaikaa. Myös lomaedut ovat valtiolla tällä hetkellä paremmat. Henkilöstön loma oikeudet pitenisivät noin yhdellä viikolla. Lomaetuksien määrä riippuu kuitenkin palvelusajan pituudesta. Työntekijät tulisivat sosiaali- ja terveysministeriön palkkausjärjestelmän piiriin. Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole käytössä tulospalkkausta. Avustusosaston henkilöstöllä on ollut puhelinetu, ja joillain henkilöillä myös autoetu. Tällaisia etuuksia ministeriössä ei ole. RAY:llä on lisäksi ollut myös joitain muita palvelussuhteen ehtoihin kuulumattomia henkilöstöetuksia, joita ministeriössä ei ole. RAY on ottanut muutamalle avustusosaston henkilölle lisäeläkkeen, jotka vakuutusyhtiö muuttaisi vapaakirjoiksi RAY:n lopettaessa toimintansa.

4.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Jatkossa rahapelejä toimeenpanisi yksi valtion kokonaan omistama yhtiö. Muutoksella turvataisiin suomalaisen yksinoikeusjärjestelmään perustuvan rahapelijärjestelmän säilyttäminen ja vahvistaminen. Suomalainen rahapelijärjestelmä turvaa parhaalla mahdollisella tavalla rahapeleihin osallistuvien oikeusturvan estämällä peleihin liittyvät väärinkäytökset sekä ehkäisemällä ja vähentämällä rahapelaamiseen liittyviä taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. Muutos tukisi yksinoikeusjärjestelmän kehittämistä mahdollistamalla nykyaikaisen pelitarjonnan. Tämä edistäisi yksinoikeusjärjestelmän elinvoimaisuutta. Yksinoikeusjärjestelmässä voidaan myös parhaalla tavalla varmistaa se, että suomalainen pelitarjonta vastaa yksinoikeusjärjestelmän oikeuttamisperusteita eli että se on yhteensopiva rahapelipoliittisten lähtökohtien - taloudellisten, sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisyn ja väärinkäytösten torjunnan - sekä Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön kanssa.

Lainsäädäntöä kehittämällä pystytään vaikuttamaan myös arpajaislain vastaisen ulkomaisen rahapelitarjonnan torjuntaan tuotevalikoiman monipuolistuessa. Tätä kautta edellä mainittujen toimijoiden kilpailuetu verrattuna kotimaiseen toimintaan kaventuu. Kun voimassa olevan lain mukainen jako rahapelien kesken poistuu, valvonnan resursseja voidaan nykyistä tehokkaammin kohdentaa ulkomaisen rahapelitarjonnan torjuntaan. Muutoksella parannettaisiin yksinoikeusjärjestelmän edellytyksiä kanavoida rahapelaamiseen kohdistuvaa kysyntää kotimaiseen rahapelitarjontaan.

Suomalaisen rahapelipolitiikan keskeinen periaate on, että rahapelitoiminta on viranomaisten valvontavastuun piirissä. Vahvistamalla niin kansallisen laillisen rahapelitoiminnan kuin arpajaislain vastaisenkin rahapelitoiminnan valvontaa voidaan edistää tämän tavoitteen toteutumista. Arpajaishallinnon resurssien lisäämisellä tehostettaisiin viranomaisen mahdollisuuksia torjua rahapelaamiseen liittyviä haitallisia seuraamuksia. Samalla vahvistettaisiin arpajaishallinnon mahdollisuuksia vastata lisääntyvään kansalliseen ja kansainväliseen sidosryhmä- ja viranomaisyhteistyöhön.

Siirtyminen yhden yksinoikeustoimijan malliin mahdollistaisi johdonmukaisemman ja tehokkaamman rahapelihaittojen ehkäisyn. Tehokkaalla haittojen ehkäisyllä voidaan vähentää ongelmapelaamisen määrää ja näin rahapeliongelmien aiheuttamaa yksilöllistä ja yhteiskunnallista taakkaa. Yhden rahapeliyhtiön etuna voidaan pitää sitä, että jatkossa pelaajalle voidaan tarjota oman pelikulutuksen seuraamiseen ja pelaamisen rajoituksiin sekä pelitilin sulkemiseen

liittyvät vastuullisuuskäytänteet yhden pelaajarekisterin kautta. Myös yksi yhteiskuntavastuuohjelma kolmen sijaan mahdollistaisi paremmin tavoitteiden asettelun ja toimenpiteiden suunnittelun rahapelihaittojen ehkäisyn suhteen.

Rahapelitoiminta on erityislaatuista taloudellista toimintaa, jossa on otettava huomioon haittojen ehkäisy. Rahapelitoimiala on kehittynyt yhä nopeatempoisempaan pelitarjontaan. Siirtäessä yhden yksinoikeustoimijan malliin uudenlaiset rahapelituotteet, joihin voi sisältyä useampia pelaajia houkuttelevia ominaisuuksia, mahdollistuvat jatkossa rahapelilajien sektorirajojen hälventyessä. Pelituotevalikoiman laajentuminen voi johtaa markkinoinnin lisääntymiseen. Tämä on haaste haittojen ehkäisyn näkökulmasta. Vahvan toimijan harjoittama markkinointi voi kannustaa myös riskikuluttajia pelaamaan, mikä saattaa vaikuttaa pelihaittoja lisäävästi. Tämän vuoksi suomalaisen yhteiskunnan kannalta on tärkeää, että pelihaittojen ehkäisyyn varataan riittävät resurssit. Kansainväliset vaikuttavuustutkimukset osoittavat, että parhaiten haittoja voidaan ehkäistä pelitarjonnan sääntelyllä ja että valistuksella saadaan vähemmän tehokkaita tuloksia. Onnistunut haittojen ehkäisy todennäköisesti vähentää jossain määrin rahapeleistä saatavia tuottoja.

Rahapelien tuottojen käyttö nykyisiin yleishyödyllisiin käyttötarkoituksiin säilytettäisiin. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuus- ja -avustusmenettelyjen osalta esityksessä ei ehdoteta tehtävän muutoksia. Maa- ja metsätalousministeriön avustustenjakoon sovellettaisiin jatkossa valtionavustuslakia. Hevostaloudelle ohjautuva tuotto-osa käytettäisiin nykyiseen tapaan hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen. Hevosalalle ohjautuva tuotto on tarkoitus käyttää nykyisiin käyttötarkoituksiin, vaikka jakomekanismi esityksen mukaan muuttuisi. Raviurheilualan asiantuntemusta hyödynnettäisiin tuotosta myönnettävien avustusten vuosittaista jakosuunnitelmaa laadittaessa.

Sosiaali- ja terveysministeriön jakamien avustusten osalta sovellettaisiin jatkossa valtionavustuslakia. Avustusmenettely ei muuttuisi nykyisestä olennaisesti. Edunsaajat olisivat edelleen mukana avustusten valmistelussa. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus vastaisi samoista tehtävistä kuin nykyinen RAY:n avustusosasto. Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimisi uusi avustusasioiden neuvottelukunta. Sosiaali- ja terveysministeriö on valmistellut valtionavustuslakia tarkentavan valtioneuvoston asetusluonnoksen avustusmenettelyä varten sekä asetusluonnoksen avustusasioiden neuvottelukunnasta.

Avustusasioiden neuvottelukunta koostuisi järjestöjen esittämistä edustajista. Sen tehtävänä olisi erityisesti antaa sosiaali- ja terveysministeriölle lausuntoja avustustoiminnan linjauksista ja linjausten toteutumisesta vuotuisessa avustusehdotuksessa, mutta ei sen sijaan yksittäisistä avustuksensaajakohtaisista avustusehdotuksista. Neuvottelukunnalla olisi itsenäinen arviointi- ja avustusjaosto, joka antaisi lausunnon avustusten jaosta ja voisi ottaa kantaa myös yksittäisiin avustusehdotuksiin. Jaoston jäsenet eivät saisi olla esteellisiä suhteessa avustuksensaajiin. Jaoston roolina olisi lähinnä varmistaa avustusprosessin läpinäkyvyyttä ja perustuslaillisuusnäkökulmaa.

Osana yleistä valtionavustusmenettelyä koskevaa tarkastelua tavoitteena olisi jatkossa tehostaa, selkeyttää ja soveltuvien osin yhdenmukaistaa avustusten valmistelumenettelyä. Myös Suomen rahapelijärjestelmän vaihtoehtoisia ratkaisumalleja koskeneessa selvityksessä todetaan, että menettelyjä on tarpeen yhdenmukaistaa. Edunsaajat ovat korostaneet, että avustusjärjestelmiä kehitettäessä lähtökohtina tulisi olla järjestöjen autonomian kunnioittaminen ja hallinnollisen taakan vähentäminen. Tällä olisi saavutettavissa merkittäviä hallinnollisia hyötyjä järjestöissä.

Esityksellä ei arvioida olevan vaikutuksia sukupuolten väliseen tasa-arvoon.

5 Asian valmistelu

5.1 Valmisteluvaiheet ja -aineisto

Sisäministeriö asetti 23 päivänä tammikuuta 2015 talouspoliittisen ministerivaliokunnan toimeksiannosta selvityshankkeen laatimaan ehdotuksen Suomen rahapelijärjestelmän vaihtoehtoisista ratkaisumalleista (SM004:00/2015). Hankkeen asettamisen taustalla oli rahapelialan digitalisoitumisesta johtunut voimakas toimintaympäristön muutos.

Hankkeen työn tuloksena valmistunut selvitys luovutettiin sisäministerille 13 päivänä maaliskuuta 2015. Selvityshankkeen yksimielinen johtopäätös oli, että yksinoikeusjärjestelmän ylläpitäminen edellyttää toimenpiteitä. Järjestelmää tulisi kehittää siten, että Veikkaus Oy:n, RAY:n ja Fintoto Oy:n rahapelitoiminta yhdistetään, tai vähintään siten, että Veikkaus Oy:n ja RAY:n rahapelitoiminta yhdistetään. Jälkimmäisessä vaihtoehdossa Fintoto Oy jäisi itsenäiseksi yhtiöksi.

Edelleen selvityksessä todettiin rahapelijärjestelmän kehittämisen osalta, että rahapelipoliittisten tavoitteiden turvaamiseksi on keskeistä, että omistajaohjaus, valvontaviranomainen ja säädösvalmistelu pidetään edelleen erillään ja niille turvataan riittävät resurssit. Valtioneuvoston kanslian tulisi vastata uuden perustettavan yhtiön omistajaohjauksesta. Selvityshankkeessa nousi lisäksi esille tarve muodostaa hallintoneuvosto uuden yhtiön hallintorakenteen osaksi.

Selvityksen mukaan yksinoikeusjärjestelmän oikeuttamisperusteiden ylläpitämiseksi on tarpeen koordinoita ja yhteen sovittaa erilaisia tavoitteita. Tämä edellyttää sisäministeriön yhteyteen perustettavaa asiantuntijaelintä, joka tukee myös säädösvalmistelua. Rahapelien toimeenpanon valvonta tulisi siirtää Poliisihallituksesta sisäministeriön poliisiosaston alaisuuteen. Muutoksessa tulisi varmistaa valvonnan itsenäisyys ja riippumattomuus. Samalla valvonnan resursseja tulisi lisätä. Valvovan viranomaisen on kyettävä puuttumaan nykyistä tehokkaammin arpaajislain vastaiseen pelitoimintaan.

Rahapelituottojen osalta selvityksessä todettiin, että rahapelien tuottojen käyttö nykyisiin yleishyödyllisiin käyttötarkoituksiin tulisi säilyttää. Edunsaajille tulevista jakosuhteista tulisi säätää uudella tuontajakolaila, jossa rahapeliyhteisöjen liikevoitto kolmelta viimeksi kulu-neelta vuodelta muodostaisi selkeän perustan lainsäädännölle. Tuontajakolaila säädettäisiin muun ohella edunsaajaryhmien keskinäisestä jakosuhteesta.

Laaja-alainen parlamentaarinen ohjausryhmä yhtyi selvityksessä esitettyyn ensisijaiseen esitykseen rahapeliyhteisöjen rahapelitoiminnan yhdistämisestä ja esitti vastaavan kirjauksen ottamista uuden hallituksen hallitusohjelmaan. Talouspoliittinen ministerivaliokunta puolsi 24 päivänä maaliskuuta 2015 virkamiesvalmistelun jatkamista rahapeliyhteisöjen rahapelitoiminnan yhdistämiseksi.

Talouspoliittinen ministerivaliokunta linjasi 17 päivänä syyskuuta 2015, että sisäministeriön johdolla käynnistetään lainsäädäntöhanke rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämiseksi.

Valtion, rahapeliyhteisöjen ja edunsaajaryhmien edustajat laativat 14 päivänä elokuuta 2015 yhteisymmärryspöytäkirjan, jonka tavoitteena on sitouttaa rahapeliyhteisöt vapaaehtoisesti niihin käytännön toimiin, joita siirtyminen yhden yksinoikeustoimijan malliin edellyttää. Yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisesti rahapelitoimintojen yhdistämishanke toteutetaan kahdessa vaiheessa: 1) valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosasto ja rahapeliyhteisöt perustavat ensimmäisessä vaiheessa valtion ja rahapeliyhteisöjen yhdessä omistaman integrointiyhtiön ja

2) valtioneuvoston kanslian omistajaohjausosaston johdolla perustetaan uusi valtion kokonaan omistama rahapeliyhtiö. Pöytäkirjaan on kirjattu rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisessä huomioonotettavat periaatteet mukaan lukien edunsaajien asema sekä tuotonjakosuhteet. Lisäksi pöytäkirjaan on kirjattu välivaihetta varten perustettavaan integrointiyhtiöön sovellettavat periaatteet. Yhteisymmärryspöytäkirjassa on huomioitu myös hevosalan tulevaisuutta koskevat erityistarpeet.

Sisäministeriö asetti 14 päivänä lokakuuta 2015 hankkeen (SM051:00/2015) rahapeliyhteisöjen Fintoto Oy:n, Veikkaus Oy:n ja RAY:n rahapelitoimintojen yhdistämiseksi. Hanke valmisteltiin laaja-alaisessa poikkihallinnollisessa yhteistyössä. Hankkeen asiakokonaisuuksista sisäministeriön tehtävänä oli valmistella ehdotukset rahapeliyhteisöjen rahapelitoiminnan yhdistämisen edellyttämiksi välttämättömiksi arpajaislain säädösmuutoksiksi sekä ehdotus uudeksi tuotonjakolaiksi. Ehdotukset tuli valmistella hallituksen esityksen muotoon siten, että hallituksen esitys voidaan antaa eduskunnalle syysistuntokaudella 2016. Valtioneuvoston kanslian tehtävänä oli valmistella ehdotus yhtiöoikeudellisiksi toimenpiteiksi rahapeliyhteisöjen yhdistämiseksi yhdeksi valtion kokonaan omistamaksi osakeyhtiöksi. Lisäksi hankkeen yhteydessä valmisteltiin erillisselvitys rahapelien toimeenpanon valvonnan uudelleenjärjestämisestä.

Hallituksen esitys on valmisteltu tässä hankkeessa. Hanketta on tukenut työryhmä, jossa ovat olleet edustettuina jäsenet maa- ja metsätalousministeriöstä, opetus- ja kulttuuriministeriöstä, sisäministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä, valtioneuvoston kansliasta, valtiovarainministeriöstä sekä Poliisihallituksesta. Edunsaajaryhmiä työryhmässä edustivat jäsenet Hippos ry:stä, SOSTE sosiaali- ja terveys ry:stä sekä Veikkauksen edunvälittäjien verkostosta. Työryhmän pysyvinä asiantuntijoina toimivat edustajat opetus- ja kulttuuriministeriöstä, ulkoasiainministeriöstä, Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselta, Fintoto Oy:stä, RAY:stä sekä Veikkaus Oy:stä. Hanketta varten asetetussa sihteeristössä olivat edustettuina jäsenet maa- ja metsätalousministeriöstä, opetus- ja kulttuuriministeriöstä, sisäministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä sekä Poliisihallituksesta.

Valtioneuvoston kanslia vastasi rahapeliyhteisöjen rahapelitoiminnan yhdistämisen käytännön toteuttamiseen liittyvien järjestelyiden valmistelusta. Kolmen rahapeliyhteisön operatiivisen yhteistyön edistämistä varten perustettiin marraskuussa 2015 Peli-integrointiyhtiö FRV Oy. Valtio omistaa Peli-integrointiyhtiö FRV Oy:stä 55 prosenttia sekä kukin rahapeliyhteisö 15 prosenttia. Kesäkuussa 2016 perustettiin uusi rahapeliyhtiö niin sanottuna kuoriyhtiönä toiminnan suunnittelua ja erilaisia valmistelutoimia varten. Yhtiötä perustettaessa käyttöön on otettu väliaikainen tekninen nimi, FRV Evo Oy. Kun uusi yhtiö aloittaa rahapelitoiminnan 1 päivänä tammikuuta 2017, yhtiön nimi muuttuu Veikkaus Oy:ksi.

Poliisihallitus vastasi rahapelien toimeenpanon valvonnan uudelleenjärjestämiseen liittyvästä valmistelusta.

Sosiaali- ja terveysministeriö vastasi RAY:n avustusosaston asemaa koskevasta valmistelusta sekä terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen liittyvän tuoton jakamista koskevasta asetusvalmistelusta.

Maa- ja metsätalousministeriö vastasi hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitettua tuoton jakamista koskevasta asetusvalmistelusta.

5.2 Lausunnot ja niiden huomioon ottaminen

Luonnos hallituksen esitykseksi lähetettiin lausuntokierrokselle ja julkaistiin sisäministeriön verkkosivuilla 18 päivänä maaliskuuta 2016. Lyhyestä valmisteluaikataulusta johtuen lausun-

toaika oli normaalia lyhyempi. Lausuntokierros päättyi 12 päivänä huhtikuuta 2016. Lyhyempi lausuntoaika oli perusteltu ottaen huomioon, että ehdotusluonnos valmisteltiin laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä, jossa pääosa jakelussa mukana olevista tahoista oli mukana. Lisäksi luonnos pohjautui pitkälti maaliskuussa 2015 julkaistuu esiselvitykseen ja sen jälkeen laadittuun yhteisymmärryspöytäkirjaan, joiden valmistelussa olivat mukana valtion, rahapeliyhteisöjen ja edunsaajaryhmien edustajat.

Lausuntoa pyydettiin valtioneuvoston kanslialta, ulkoasiainministeriöltä, oikeusministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, liikenne- ja viestintäministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, sosiaali- ja terveysministeriöltä, Etelä-Suomen aluehallintovirastolta, Itä-Suomen aluehallintovirastolta, Kansaneläkelaitokselta, Kilpailu- ja kuluttajavirastolta, Lounais-Suomen aluehallintovirastolta, Lapin aluehallintovirastolta, Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolta, Museovirastolta, Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta, Poliisihallitukselta, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselta, Beneway Oy:ltä, EHYT ry:ltä, Finland Festivals ry:ltä, Fintoto Oy:ltä, Kansalaisyhteiskuntapolitiikan neuvottelukunta KANE:lta, Kansalliselta audiovisuaaliselta instituutilta, RAY:ltä, Sanoma Media Finland Oy:ltä, SBH-YHTIÖT Oy:ltä, SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:ltä, Suomen Akatemialta, Suomen Elokuvasäätiöltä, Suomen Hippos ry:ltä, Suomen Kansallisoopperalta, Suomen Kuntaliitolta, Suomenlinnan hoitokunnalta, Suomen museoliitto ry:ltä, Suomen Nuorisoyhteistyö - Allianssi ry:ltä, Suomen Olympiakomitealta, Suomen Ratsastajainliitto ry:ltä, Suomen Sinfoniaorkesterit ry:ltä, Suomen Teatterit ry:ltä, Taiteen edistämiskeskuksesta, Tieteellisten seurain valtuuskunnalta, Valo, Valtakunnallinen liikunta- ja urheiluorganisaatio ry:ltä, Veikkauksen edunvälittäjien verkostolta ja Veikkaus Oy:ltä. Lausuntoja annettiin yhteensä 59 kappaletta, joista 35 lausuntopyynnön vastaanottajilta ja 24 muilta.

Lausuntopyynnön vastaanottajien lisäksi lausuntonsa antoivat Ammattiliitto Pro, Automaattivuokraajat ry, Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkosto, Ensi- ja turvakotien liitto ry, Epilepsialiitto ry, Hengitysliitto ry, Kuuloliitto ry, Kuurojen Liitto ry, Mannerheimin Lastensuojeluliitto ry, Nuorten ystävät ry, Peluuri, Pohjois-Pohjanmaan sosiaali- ja terveysturvayhdistys ry, Sininauhaliitto, Sosiaalialan osaamiskeskus Verso -liikelaitos, Sosiaalipedagogiikan säätiö, Sovatek-säätiö, Kirkkopalvelut/Kehittämiskeskus Tyynelä ja Kuopion Seudun Mielenterveysseura Hyvä Mieli ry/Kuopion Kriisikeskus, Suomen Mielenterveysseura, Suomen Pelustalun Keskusjärjestö ry, Suomen Punainen Risti, STTK ry, Tieto- ja tukipiste Tiltti, Valtion liikuntaneuvosto, Valtion nuorisosiain neuvottelukunta ja Vates-säätiö. Annetuista lausunnoista on laadittu yhteenveto, joka on julkaistu valtioneuvoston hankerekisterissä ja sisäministeriön verkkosivuilla.

Arpajaislain muutosta koskevan hankkeen valmistelussa on jo lähtökohtaisesti otettu huomioon rahapelitoiminnan merkittävä yhteiskuntapoliittinen asema ja hanke on valmisteltu laajassa poikkihallinnollisessa yhteistyössä eri intressitahojen kanssa. Tämä lähtökohta on mahdollistanut sen, että lausuntokierrokselle lähetetyssä luonnoksessa oli jo kattavasti pystytty sovitamaan yhteen eri näkökohtia. Jatkovalmistelun kannalta tämä on merkinnyt sitä, että lausuntokierroksen jälkeen arpajaislakia koskevaan esitykseen ei ole tehty merkittäviä sisällöllisiä muutoksia. Esitystä on kuitenkin joiltakin osin täsmennetty lausuntopalautteen johdosta. Lausunnoissa tuotiin laajalti esiin tarve käynnistää suomalaisen rahapelijärjestelmään liittyvien toimintojen edelleen kehittämistä koskevat jatkoselvityshankkeet. Lausunnonantajien näkemykset vaihtelivat siitä, mitä aihealueita tulisi jatkossa vielä tarkemmin selvittää.

Valtaosa lausunnonantajista piti ehdotusta rahapeliyhteisöjen yhdistämisestä kannatettavana. Yhdistämiseen myönteisesti suhtautuneet myös yhtyivät esitysluonnoksessa esiin tuotuihin yksinoikeusjärjestelmän ylläpitämisen edellytyksiä koskeviin rahapelipoliittisiin ja EU-oikeudellisiin arvioihin, joiden perusteella esitysluonnoksessa on päädytty yhdistämistä kos-

kevaan perusratkaisuun. Erityisesti sosiaali- ja terveysalan järjestöt korostivat esityksen tavoitteena olevaa rahapelihaittojen ehkäisyn tärkeyttä, joka on suomalaisen rahapelipolitiikan keskeinen pääperiaate. Lausunnonantajista ainoastaan yksi asettui vastustamaan esitysluonnoksessa esitettyä perusratkaisua ja esitti yksinoikeusjärjestelmän purkamista siten, että yksityisen arpajais- ja rahapelitoiminnan harjoittaminen tulisi sallituksi säädeltyinä, valvottuna ja vastuullisena. Joissakin lausunnoissa esitettiin huoli rahapelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen aidosta toteutumisesta. Lisäksi lausunnoissa esitettiin joitakin huomioita sekä kannanottoja hankkeen valmistelusta ja lausuntokierroksesta.

Joissakin lausunnoissa esitettiin rahapelien toimeenpanomuotojen määritelmien uudelleen muotoilua tai selkiyttämistä. Määritelmäsäännöstä ja sen perusteluita on täsmennetty lausuntokierroksen jälkeen. Lausunnoissa esitettiin myös huomioita ja muutosehdotuksia uuden rahapeliyhtiön hallituksen ja hallintoneuvoston sekä rahapeliasioiden neuvottelukunnan tehtävien ja kokoonpanon osalta. Esimerkiksi edunsaajien asemasta hallintoneuvoston jäsenenä esitettiin sekä puoltavia kannanottoja että huolenaiheita mahdollisesta eturistiriidasta. Esitystä ei ole tältä osin muutettu.

Rahapeliuottojen edunsaajajärjestöt pitivät hyvänä esitysluonnoksen ratkaisua tuotonjaon perusteiden säilyttämisestä ennallaan. Lausunnoissa kannatettiin nykyisten yleishyödyllisten käyttötarkoitusten säilyttämistä ja lakiin kirjaamista. Useassa launnossa todettiin, että rahapeliyhteisöjen tuotoista maksettavilla avustuksilla on keskeinen merkitys eri hallinnonalan toimintojen ja kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten kannalta. Useassa launnossa suhtauduttiin kielteisesti Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen avustuskeskuksen kustannusten korvaamista koskevaan ehdotukseen ja esitettiin joko kustannusten korvaamista kokonaan budjetivaroista tai yhtiön varoista. Lisäksi useassa launnossa kiinnitettiin huomiota Sosiaali- ja terveysalan järjestöjen avustuskeskuksen kustannusten tasoon ja todettiin, että kustannustasoa ja kustannusten kehittymistä tulisi arvioida toiminnan käynnistyttyä. Esityksen perusteluita on tältä osin täsmennetty. Kustannusten korvaamista koskevaan säännökseen ei ole tehty muutoksia. Korvausvastuun jakautuminen sekä yhtiön maksettavaksi että sosiaali- ja terveysministeriön jako-osuudesta katettavaksi on tarkoituksenmukainen ratkaisu. Useassa sosiaali- ja terveysalan järjestön launnossa esitettiin myös huomioita RAY:n omaisuuden siirtämisestä korvauksetta uuteen yhtiöön. Esitystä ei ole tämän osalta muutettu. RAY:n omaisuuden siirto esitetyllä tavalla uudelle yhtiölle ei ole vastoin arpajaislain 13 §:n 2 momenttia.

Tuloverolain muuttamista koskeva lakiehdotusluonnos on lähetetty lausunnolle Ahvenanmaan maakunnan hallitukselle 3 päivänä kesäkuuta 2016 ja PAF:lle 29 päivänä kesäkuuta 2016. Maakunnan hallitus totesi launnossaan muutoksen selventävän uuden rahapeliyhtiön ja PAF:n yhdenvertaisuutta verotusasioissa. Maakunnan hallituksen mukaan luonnos on maakunnan näkökulmasta tyydyttävä. Myös PAF totesi, että ehdotettu muotoilu selventää uuden rahapeliyhtiön ja PAF:n yhdenvertaisuutta verotusasioissa ja on siten tyydyttävä.

Arpajaislakia koskeva ehdotus on ilmoitettu 31 päivänä toukokuuta 2016 Euroopan komissiolle teknisenä määräyksenä teknisiä määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä annetun direktiivin (EU) 2015/1535 mukaisesti.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy valtion vuoden 2017 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

HE 132/2016 vp

Sisäministeriö valmistelee parhaillaan rahanpesulainsäädännön uudistamista koskevaa hallituksen esitystä. Valmisteltavana olevassa uudessa rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annettavassa laissa, jäljempänä *uusi rahanpesulaki*, on tarkoitus säätää muun muassa arpajaislaissa tarkoitettun uuden rahapeliyhtiön kuulumisesta uuden rahanpesulain soveltamisalaan, eräistä sille kuuluvista velvoitteista sekä lain soveltamisalaan liittyvistä poikkeuksista. Lisäksi arpajaislain 14 a §:ssä on viittaussäännös voimassa olevaan rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annettuun lakiin (503/2008), jäljempänä *rahanpesulaki*. Esityksiä saatetaan käsitellä samanaikaisesti eduskunnassa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Arpajaislaki

1 §. *Lain soveltamisala ja tarkoitus.* Esityksessä ehdotetaan uudelleen muotoiltavaksi arpajaislain 13 c §:n 1 momentti siten, että pelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen vähentämisen lisäksi näitä haittoja on myös ehkäistävä rahapelejä toimeenpantaessa. Ehkäisemis- ja vähentämisvelvoite koskisi uuden muotoilun mukaan myös pelaamisesta aiheutuvia taloudellisia haittoja. Yhtiön tehtävää koskevaan 12 §:n 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi vastaava kirjaus haittojen ehkäisemisestä ja vähentämisestä. Ehdotettujen muutosten johdosta lain tarkoitusta koskevaa 1 §:ää ehdotetaan muutettavaksi vastaavalla tavalla. Muutoksilla täsmennettäisiin rahapelaamiseen liittyvien yksilöllisten ja yhteiskunnallisten haittojen ehkäisy- ja vähentämisvelvoitteen sisältöä. Samalla muutoksen tavoitteena on korostaa haittojen torjunnan merkitystä rahapeliyhteisöjen rahapeli-toimintoja yhdistettäessä.

3 §. *Rahapelien ja niiden toimeenpanomuotojen määritelmät.* Voimassa olevan lain 3 §:ssä on määritelty arpajaisten toimeenpanomuodot. Rahapelien ja toisaalta muiden arpajaisten kuin rahapelien toimeenpanomuodot esitetään eriytettäväksi siten, että uudistetussa 3 §:ssä määriteltäisiin rahapelit ja niiden toimeenpanomuodot ja muiden arpajaisten kuin rahapelien toimeenpanomuodot määriteltäisiin jäljempänä ehdotetussa uudessa 3 a §:ssä. Samalla voimassa olevan lain 4 §:n 1 a kohdassa oleva rahapelin määritelmä ehdotetaan siirrettäväksi sisällöllisesti sellaisenaan 3 §:n 1 momentiksi. Myös 3 §:n otsikkoa muutettaisiin edellä ehdotettuja muutoksia vastaavaksi kuvaamaan pykälän sisältöä rahapelien ja niiden toimeenpanomuotojen määritelmistä. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi myös uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin 2 momentissa tarkoitettujen rahapelien toimeenpanosta virtuaalisesti.

Pykälän 2 momentin 1 kohdassa määriteltäisiin raha-arpajaiset. Raha-arpajaisten määritelmään ei ehdoteta tehtäväksi voimassa olevaan lakiin nähden sisällöllisiä muutoksia.

Momentin 2 kohdassa määriteltäisiin vedonlyöntipeli. Määritelmään lisättäisiin sana tapahtuma kuvaamaan nykyistä tulos-sanaa paremmin myös kilpailun- tai pelinaikaisten, vedonlyöntiin liittyvien erilaisten tapahtumien käyttämistä vedonlyönnin kohteena. Vedonlyönnin kohteena ei kuitenkaan tulisi käyttää kohteita, joissa on kohonnut manipuloinnin riski. Vedonlyöntipelin kohteena voisi jatkossa olla myös muun rahapelin tapahtuma tai tulos, esimerkiksi loton arvonnassa arvottavat numerot. Vedonlyönnin kohteina voisi olla myös arvottuja tuloksia.

Vedonlyöntipelien kohteena voisivat olla myös niin sanotut Fantasy Sports -pelit. Fantasy Sports -peleillä on erilaisia toteutusmuotoja, mutta yleisesti niillä tarkoitetaan pelejä, joissa pelaaja luo reaali maailman joukkuepelaajista oman kuvitteellisen joukkueensa. Pelin kohteena voivat olla esimerkiksi voitot tai pelin jokin tapahtuma. Reaali maailman tapahtumat määrittävät kuvitteellisen joukkueen menestyksen pelin säännöissä tarkemmin määritellyllä tavalla. Peli voi kestää esimerkiksi kokonaisen reaali maailman pelikauden, yhden kierroksen tai lyhyemmän ajanjakson. Näiden päättyessä joukkueet sijoitetaan pistejärjestykseen. Fantasy Sports -pelit ovat asiantuntijapelejä, sillä paremmat tiedot omaava pelaaja todennäköisesti menestyy arvauksessaan paremmin kuin vähemmän tietävä pelaaja. Reaali maailman tapahtumiin liittyy kuitenkin aina ennalta arvaamattomia seikkoja siten, että voitto määräytyy aina osittain sattuman perusteella.

Vedonlyöntipelien kohteena voisi olla nykyiseen tapaan myös kilpapelaamisen eli elektronisen urheilun kilpailu (niin sanottu eSports-peli). Kyse on tietotekniikkaa hyödyntävästä pelaamisesta, jota harrastetaan niin joukkue- kuin yksilömuodossakin riippuen pelistä ja pelimuodosta. Tavallisimmat eSports-pelit ovat tietokoneella tai konsolilla toimivia viihdepelejä.

Momentin 3 kohdassa määriteltäisiin veikkauspeli. Määritelmään lisättäisiin sana tunnus, mikä mahdollistaisi uudentyypisten veikkauspelien tuotekehityksen ja niiden toimeenpanon. Lisäksi määritelmää muutettaisiin poistamalla kohdasta viittaus voittojen kertymisestä pelimaksujen perusteella.

Momentin 4 kohdan raha-automaatin määritelmä vastaisi sisällöllisesti voimassa olevan lain raha-automaatin määritelmää. Nykyinen määritelmä vastaa raha-automaattia sellaisena rahavoittoa antavana fyysisenä laitteena, jollaisia ne olivat määritelmän säätämisen aikaan vuosituhannen vaihteessa. Näille automaateille on ominaista, että niitä pelataan pelikasinolla olevia automaatteja lukuun ottamatta suhteellisen pienillä panoksilla ja niistä voi voittaa suhteellisen pieniä rahavoittoa. Nykykäytännön mukaisesti pelaaja voisi saada raha-automaatista voittona paperisen voittositteen käteisen sijaan.

Laitteille on myös ominaista, että siinä oleva mikrosiru tai laitteen ulkopuolella oleva palvelin suorittaa tilastolliseen algoritmiin perustuvan arvonnin pelihetkellä. Tällainen automaatti voi siten periaatteellisesti tuottaa rajattoman määrän yksittäisiä pelejä. Pelisisällöt voivat perustua sattuman ohella osin myös taitoon. Raha-automaattiin voidaan yhdistää rahapelien pelisääntöissä tarkemmin määritellyllä tavalla lisäarvontoja ja jackpotteja, jotka toimivat erilliseltä palvelimelta. Raha-automaatit voidaan kytkeä myös ryhmäksi. Näiden automaattien lukumäärää fyysisinä laitteina voidaan rajoittaa kokonaisuutensa mukaan mutta myös sijoituspaikoittain. Käytännössä raha-automaatin käsitteen tulkintaa laajennettiin määritelmää muuttamalla siten, että RAY:lle mahdollistui syksyllä 2010 raha-automaatti- ja kasinopelien kaltaisten pelien toimeenpano sähköisessä ympäristössä internetin tai mobiilitekniikoiden avulla. Nykyinen fyysisiä raha-automaatteja koskeva määritelmä tulisi säilyttää, mutta sitä täydentämään tulisi säätää uudentyypisiä erityisautomaatteja koskeva määritelmä. Nykyisen raha-automaatin määritelmän mukaisesti pelikasinon ulkopuolisiin raha-automaatteihin liittyy vain vähäinen rahanpesuriski. Tämän takia tällaiset automaatit on jätetty rahanpesulain asiakkaan tuntemista koskevien velvoitteiden ulkopuolelle.

Momentin 5 kohdassa oleva erityisautomaatin määritelmä olisi uusi ja sillä tarkoitettaisiin uudentyypisiä peliautomaatteja tai -laitteita. Raha-automaateista poiketen erityisautomaatit kuuluisivat muun rahapelitoiminnan tavoin voimassa olevan rahanpesulain soveltamisalaan. Tarkoitus on, että ne olisivat myös valmisteltavana olevan uuden rahanpesulain soveltamisalassa. Tällaisille erityisautomaateille olisi ominaista esimerkiksi peliin osallistuminen oman tai rahapeliyhtiön päätelaitteen kautta ja että arvonta voitaisiin suorittaa päätelaitteesta erillisellä palvelimella. Erityisautomaatteihin voisi kuulua erilaisia maksamis- ja voitonmaksujärjestelyjä. Peliin voisi osallistua samanaikaisesti useampi pelaaja. Pelaaminen tapahtuisi tunnustettuna ja peliin osallistumisen maksamisessa voitaisiin tällöin käyttää esimerkiksi pelaajan pelitiliä. Kohdalla ei tarkoitettaisi automatisoitua myyntipäätettä, jonka kautta pelaaja voisi maksaa osallistumisesta muihin, kuin erityisautomaatilla tai raha-automaatilla toimeenpantaviin rahapeleihin. Erityisautomaattien sallitusta enimmäismäärästä ehdotetaan säädettäväksi 13 c §:n nojalla annettavalla valtioneuvoston asetuksella.

Momentin 6 kohdassa määriteltäisiin kasinopelit. Määritelmään ei ehdoteta tehtäväksi sisällöllisiä muutoksia.

Momentin 7 kohtaa totopelien määritelmästä ehdotetaan muutettavaksi siten, että kohdasta poistettaisiin viittaus voittojen kertymisestä pelimaksujen perusteella. Totopelejä olisi siten mahdollista toimeenpanna sekä vaihtuvakertoimisena että kiinteäkertoimisena pelinä.

Momentin 8 kohdassa määriteltäisiin yhdistelmäpeli. Yhdistelmäpelillä tarkoitettaisiin rahapelejä, joissa voisi olla yhdistettyjä ominaisuuksia yhdestä tai useammasta 1-7 kohdassa tarkoitettua rahapelien toimeenpanomuodosta. Uusi määritelmäsäännös mahdollistaisi uusien yhdistelmäpelien toimeenpanon, mikä ei ole voimassa olevan lain mukaisesti mahdollista.

Teknologian kehittyessä on mahdollistunut myös uusimuotoisten pelien suunnittelu ja markkinoille tuominen. Käytännössä tämä tarkoittaa, että perinteisten pelien lisäksi voisi olla erilaisia arvontoihin perustuvia pelejä, joiden tulokset esitetään esimerkiksi animaation avulla. Ehdotetussa 3 momentissa säädettäisiin, että 2 momentissa tarkoitettuja rahapelejä voitaisiin toimeenpanna myös virtuaalisesti, jolloin voiton määräytyminen perustuisi arvontaan.

Tällaisen virtuaalisen pelin ominaisuus on yleensä nopearytmyisyys ja se, että pelin lopputulos määritettäisiin erillisellä arvontaohjelmalla. Arvontatulokset näytetään pelaajille animoitujen tapahtumien tai lyhennettyjen tapahtumakoosteiden avulla. Animaatioilla tai lyhennetyillä todellisiin tapahtumiin perustuvilla videoleikkeillä ei olisi pelin lopputuloksen määrittämiseen kytkeytyviä toiminnallisia vaikutuksia. Ne olisivat merkityksellisiä ainoastaan arvontatuloksen havainnollistajina. Näitä uusimuotoisia pelejä markkinoille tuotaessa olisi tärkeää ottaa huomioon erityisesti kuluttajansuojelulliset näkökohdat. Pelin pelisääntöjä koskevassa asetuksessa tulisi määrittää voiton määräytymisen peruste yksiselitteisesti. Samoin asetuksessa tulisi määrittää, että kyseessä on tässä momentissa tarkoitettu rahapeli ja mikä 2 momentissa määritelty rahapeli on kyseessä. Tämä vastaisi nykykäytäntöä, jossa pelin pelisäännöissä todetaan, mistä pelistä on kyse.

3 a §. *Muiden arpajaisten toimeenpanomuotojen määritelmät.* Muiden kuin rahapelien arpajaisten toimeenpanomuotoja koskevat määritelmät siirrettäisiin selkeyden vuoksi uuteen 3 a §:ään. Pykälän 1 ja 2 kohdat tavara-arpajaisten ja arvauskilpailujen määritelmästä sekä 4 kohta tavaravoittoautomaatin määritelmästä vastaisivat sisällöltään voimassa olevan lain vastaavia määritelmiä.

Kohdassa 3 tarkoitettua bingopelin määritelmä ehdotetaan muutettavaksi. Bingopeli olisi uuden määritelmän mukaisesti edelleen tavaravoittopeli. Peliin osallistuminen ja siten pelin toimeenpano ei edellyttäisi enää sitä, että pelaaminen olisi sallittua ainoastaan peliä varten hyväksytyssä paikassa. Säännös mahdollistaisi peliin osallistumisen myös sähköisessä jakelukanavassa. Bingopeliä voitaisiin toimeenpanna siten, että peliin voi osallistua fyysisen toimeenpanopaikan lisäksi myös internetin välityksellä siten, että internetin välityksellä osallistuvat pelaajat osallistuvat samaan peliin, jota toimeenpannaan fyysisessä toimeenpanopaikassa. Pelaaja voi osallistua bingopeliin omalla päätelaitteellaan jossakin bingoluvan saaneen yhteisön hallinnoimassa bingohallissa tapahtuvaan arvontaan ja arvontatulokset välitetään internetissä pelaajien päätelaitteelle, jonka avulla pelaaja voi myös tarkistaa mahdollisen saamansa voiton. Voitot välittyvät tällöin automaattisesti pelaajalle avatulle pelitilille. Pykälää nykykaistettaisiin myös siten, että pelin voittaminen ei edellyttäisi enää pelaajan ilmaisua hänen pelilipukkeeseensa tai tositteseensa sisältyvästä sääntöjen mukaisesta voittavasta arvontatuloksesta.

4 §. *Muut määritelmät.* Pykälästä ehdotetaan siirrettäväksi 1 a kohdan rahapelin määritelmä lain 3 §:ään. Lisäksi pykälään ehdotetaan lisättäväksi määritelmät sähköisesti välitettävästä rahapelistä, pelitilistä sekä pelikasinosta.

Pykälän 3 kohdassa määriteltäisiin sähköisesti välitettävä rahapeli. Ehdotetun määritelmän mukaan sähköisesti välitettävällä rahapelillä tarkoitettaisiin sellaisia rahapelejä, joita toimeenpannaan etäpalveluna, sähköisessä muodossa tai muun viestinnän mahdollistavan tekniikan avulla. Sähköisiä rahapelejä toimeenpannaan esimerkiksi rahapeliyhtiön pelisivustolla. Määritelmän ottamista lakiin voidaan pitää tarpeellisena, sillä voimassa olevan lain 14 §:ssä säädetään sähköisesti välitettävien rahapelien toimeenpanosta.

Pykälän 4 kohdassa määriteltäisiin pelitili. Ehdotetun määritelmän mukaan pelitilillä tarkoitettaisiin rahapeliyhtiön rahapelejä varten pitämää pelaajan tiliä, jolle kirjataan pelitapahtumat sekä rahansiirrot pelaajan ja rahapeliyhtiön välillä. Määritelmän ottamista lakiin voidaan pitää tarpeellisena, sillä jäljempänä 14 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahapeliyhtiöllä olisi velvollisuus avata pelaajalle sähköisiä rahapelejä toimeenpantaessa pelaajakohtainen pelitili. Pelaajalla voisi olla ainoastaan yksi pelitili. Lain 14 §:n 1 momentin valtuussäännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä pelitilistä. Pelitili on keskeinen sähköisesti välitettävien rahapelien elementti ja siihen voidaan kytkeä useita merkittäviä pelaamisen hallintaan liittyviä mekanismeja. Käytännössä kaikilla rahapeliyhteisöillä on pelitili käytössä. Euroopan unionin komissio antoi 14 päivänä heinäkuuta 2014 sähköisiä rahapelipalveluja koskevan suosituksen (C(2014) 4630/2)). Komission suosituksen tarkoituksena on kannustaa jäsenvaltioita suojelemaan tehokkaasti kuluttajia, pelaajia ja alaikäisiä hyväksymällä suosituksen periaatteet, jotka koskevat sähköisiä rahapelipalveluja sekä niiden vastuullista mainontaa ja sponsorointia. Periaatteiden tavoitteena on suojella kuluttajien terveyttä ja minimoida mahdolliset taloudelliset vahingot, joita pakonomainen tai liiallinen rahapelaaminen voi aiheuttaa. Suosituksissa pelitiliä voidaan pitää keskeisimpänä pelaajan ja operaattorin pelaamiseen liittyviä suhteita ohjaavana ja määrittävänä tekijänä. Suosituksessa määritellään sähköinen rahapelipalvelu sekä pelitili. Pelitiliä ja sähköisesti välitettävää rahapelejä koskevat ehdotetut määritelmät vastaisivat pääosin suosituksen määritelmiä.

Voimassa olevan 3 §:n 6 kohta sisältää pelikasinotoiminnan määritelmän. Edellä 3 §:n 2 momenttiin ei enää ehdoteta sisällytettäväksi vastaavaa määritelmää. Sen sijaan 4 §:n 5 kohdassa määriteltäisiin pelikasino. Pelikasinolla tarkoitettaisiin hyväksyttyä ja valvottua huoneistoa, jossa voidaan pitää yleisön käytettävänä sellaisia raha-automaatteja, erityisautomaatteja ja kasinopelejä, joissa mahdollinen häviö voi olla ilmeisessä epäsuhteessa ainakin jonkun osallistujan maksukykyyn, sekä muita rahapelejä. Pelikasinon määritelmän ottamista lakiin voidaan pitää tarpeellisena, sillä voimassa oleva laki sisältää pelikasinoa koskevia säännöksiä.

Pykälän 6 kohdassa määriteltäisiin erityinen pelisali ja 7 kohdassa pelipiste. Erityisen pelisalin ja pelipisteen määritelmän ottamista lakiin voidaan pitää tarpeellisena, sillä voimassa oleva laki sisältää erityistä pelisalia ja pelipistettä koskevia säännöksiä. Yksinomaan tai pääasiallisesti rahapelien pelaamiseen varattu tila voisi olla oma liikehuoneistonsa taikka esimerkiksi kaupan tai ravintolan muusta osasta selvästi erotettu tila, jota valvotaan erityisesti. Erityinen pelisali voisi olla myös rahapeliyhtiön sähköinen pelisivusto, jolla pelaaminen edellyttäisi rekisteröitymistä pelaajaksi. Tällaisella sisään kirjautumista edellyttävällä pelisivustolla olisi sallittua markkinoida myös rahapelejä, joihin on pelisääntöjen antamisen yhteydessä todettu liittyvän erityinen pelihaittojen vaara lain 14 b §:n mukaisesti. Markkinointia koskevaan 14 b §:ään ei kuitenkaan ehdoteta tehtäväksi muita kuin teknisiä muutoksia. Pelipisteellä tarkoitettaisiin rahapelien muuta myyntipaikkaa kuin erityistä pelisalia tai pelikasinoa.

Pykälän 8-10 kohdan määritelmät vastaisivat voimassa olevaa lakia.

5 §. *Arpajaisten toimeenpano-oikeus.* Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin viittaussäännös, jonka mukaan rahapelien toimeenpanon yksinoikeudesta säädettäisiin 11 §:ssä.

6 §. *Arpajaisten luvanvaraisuus.* Pykälään tehtäisiin tekninen muutos. Pykälän 2 momentista poistettaisiin lause, jonka mukaan rahapelitoiminnan harjoittamista varten annettavaan lupaan otettavista ehdoista ja määräyksistä säädetään 13 §:ssä. Vuoteen 2012 saakka rahapelien toimeenpanoon oikeuttavista viiden vuoden määräajaksi annettavista rahapeliluvista päätettiin valtioneuvoston yleisistunnossa. Vuoden 2012 alusta voimaan tulleen arpajaislain muutoksen myötä lupaehtojen sijaan rahapelien toimeenpanoon liittyvät säädökset annetaan arpajaislain 13 c §:n nojalla valtioneuvoston asetuksella.

9 §. *Eräiden arpajaisten tuottojen käyttötarkoitussidonnaisuus.* Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos johtuen muiden arpajaisten kuin rahapelien määritelmien siirtämisestä uuteen 3 a §:ään. Muutettavaksi ehdotetussa pykälässä viitattaisiin uuteen 3 a §:ään, jossa määriteltäisiin muiden arpajaisten kuin rahapelien toimeenpanomuodot.

11 §. *Yksinoikeus rahapelien toimeenpanemiseen.* Voimassa olevassa pykälässä säädetään kolmen rahapeliyhteisön yksinoikeudesta toimeenpanna rahapelejä. Tämän esityksen tarkoituksena on yhdistää rahapeliyhteisöjen rahapelitoiminnat yhteen uuteen rahapeliyhtiöön. Ehdotetun pykälän mukaan uudella rahapeliyhtiöllä, jonka nimi olisi Veikkaus Oy, olisi yksinoikeus toimeenpanna rahapelejä Suomessa.

12 §. *Veikkaus Oy.* Voimassa olevassa 12 §:ssä säädetään raha-arpajaisia sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelejä toimeenpanevasta Veikkaus Oy:stä. Osaa säännöksistä ei olisi enää tarpeen sisällyttää lakiin, koska nykyisten rahapeliyhteisöjen rahapelitoiminnat yhdistettäisiin lainmuutosten myötä uuteen rahapeliyhtiöön nimeltään Veikkaus Oy.

Ehdotetun pykälän 1 momentin mukaan Veikkaus Oy olisi valtion kokonaan omistama osakeyhtiö. Vastaava säännös sisältyy voimassa olevaan pykälään.

Nykyiset rahapeliyhteisöt ovat oikeudelliselta luonteeltaan erilaisia. RAY on julkisoikeudellinen yhdistys, Veikkaus Oy on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö ja Fintoto Oy on raviurheilun ja hevoskasvatuksen keskusjärjestön Hippos ry:n kokonaan omistama osakeyhtiö. Rahapeliyhteisöjen rahapelitoiminnat yhdistettäisiin yhteen uuteen valtion kokonaan omistamaan osakeyhtiöön, joka olisi valtion erityistehtäväyhtiö. Valittu yhteisöoikeudellinen malli mahdollistaisi valtiovallan harjoittaman vastuullisen rahapelitoiminnan sääntelyn myös suoran määräysvallan ja omistajaohjauksen kautta.

Uuden rahapeliyhtiön hallitus koostettaisiin osaamisperusteisesti ottaen huomioon liiketoimintaosaaminen ja yhtiön erityistehtävän luonne.

Voimassa olevassa 13 c §:ssä säädetään velvollisuudesta toimeenpanna rahapelejä vastuullisesti. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan säädettäväksi vastaavalla tavalla uuden rahapeliyhtiön tehtävästä. Yhtiön tulisi harjoittaa rahapelitoimintaa vastuullisesti siten, että rahapeleihin osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset pyritään estämään sekä pelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ehkäistään ja vähennetään. Tämän varmistamiseksi omistajaohjauksesta vastaavan ministeriön tulisi yhdessä rahapelipolitiikan linjauksista vastaavan sisäministeriön ja rahapelihaittojen ehkäisystä vastaavan sosiaali- ja terveysministeriön kanssa määritellä haittojen ehkäisyn tavoitteet ja osin toimenpiteet haittojen vähentämistavoitteeseen pääsemiseksi. Yksinoikeusjärjestelmän oikeuttamisperusteiden turvaamisen tulisi ilmetä myös yhtiön liiketoiminnallisessa strategiassa. Ennen uuden yhtiön rahapelitoiminnan käynnistämistä tulisi sosiaali- ja terveysministeriön johdolla määritellä rahapelihaittojen seurannan mittarit. Myös yhtiön palkitsemisjärjestelmässä olisi otettava huomioon yhtiön erityistehtävä rahapelihaittojen ehkäisyssä ja tässä onnistumisen seuranta varten olisi luotava mittarit.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin rahapeliyhtiön hallintoneuvostosta. Hallintoneuvostolla olisi yhtiön erityistehtävää täydentävä rooli. Hallintoneuvoston tulisi seurata ja valvoa, että yhtiö harjoittaa rahapelitoimintaa 2 momentissa säädetyllä tavalla, sekä tukea yhtiön ja sen sidosryhmien välistä yhteistyötä. Hallintoneuvoston tarkemmista tehtävistä ja kokoonpanosta määrättäisiin yhtiöjärjestyksessä. Hallintoneuvostossa olisivat edustettuina yhtä suurin osuuksin ainakin parlamentaarisesti valitut edustajat ja edunsaajien valitsemat edustajat. Hallintoneuvosto voisi käytännössä toteuttaa tehtävänsä esimerkiksi vahvistamalla yhtiön tehtävää koskevan toimintasuunnitelman tai antamalla valtioneuvoston kanslialle kertomuksen yhtiön pelitoiminnan kehityksestä ja niistä toimista, joilla yhtiö pyrkii toteuttamaan tehtävänsä.

Pykälän 4 momentin mukaan yhtiöön sovellettaisiin osakeyhtiöistä voimassa olevia säännöksiä sekä valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annettua lakia, jos arpajaislaissa tai muussa laissa ei toisin säädetä. Vastaavat säännökset sisältyvät voimassa olevaan Veikkaus Oy:tä koskevaan pykälään.

13 §. Raha-automaattiyhdistys. Voimassa olevassa 13 §:ssä säädetään RAY:stä. Säännöksiä ei olisi enää tarpeen sisällyttää lakiin, koska nykyisten rahapeliyhteisöjen rahapelitoiminnat yhdistettäisiin lainmuutosten myötä uuteen valtion omistamaan yhtiöön. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi. RAY:tä koskeva valtioneuvoston asetus kumoutuisi 13 §:ään sisältyvän asetuksen antovaltuuden kumoamisen myötä.

Siirtymäsäännöksissä säädettäisiin RAY:n toiminnan lopettamiseen liittyvistä seikoista, kuten tilinpäätöksen vahvistamisesta sekä yhdistyksen lakkauttamista koskevasta menettelystä. Siirtymäsäännösten mukaan RAY:stä annetun valtioneuvoston asetuksen säännöksiä yhdistyksen kokouksen kutumisesta ja päätösvallasta sovellettaisiin yhdistyksen lakkauttamiseen saakka.

13 a §. Fintoto Oy. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi, koska nykyisten rahapeliyhteisöjen rahapelitoiminnat yhdistettäisiin uuteen rahapeliyhtiöön.

13 b §. Rahapeliyhtiön toiminnan rajoitukset. Pykälän 1 momentin säännös rahapeliyhteisön kiellosta toimeenpanna muita arpajaisia kuin rahapelejä vastaisi asiasisällöllisesti voimassa olevaa lakia. Pykälää muutettaisiin siten, että uuden rahapeliyhtiön omistajaohjauksesta vastaava valtioneuvoston kanslia voisi antaa rahapeliyhtiölle luvan pykälässä säädettyihin liiketoimintoihin, jotka muutoin kuuluisivat pykälän 2 ja 3 momenteissa säädettyjen toiminnan rajoitusten piiriin. Lisäksi pykälään tehtäisiin tarvittavat teknisluonteiset muutokset. Pykälän 4 momentin säännökset vastaisivat pääosin voimassa olevaa lakia.

13 c §. Rahapeliä toimeenpano. Rahapeliä toimeenpanoa koskeva 1 momentti ehdotetaan muotoiltavaksi uudelleen yhdenmukaiseksi lain tarkoitusta koskevan 1 §:n ja 12 §:ään lisättäväksi ehdotetun, yhtiön tehtävää koskevan säännöksen kanssa. Uuden muotoilun mukaisesti rahapelit olisi toimeenpantava siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset pyritään estämään sekä pelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ehkäistään ja vähennetään.

Voimassa oleva pykälän 1 momentti sisältää pelien erotettavuutta koskevan säännöksen, jonka mukaan rahapeliyhteisöjen toimeenpanemien rahapeliä on erottava riittävästi toisistaan. Esityksessä ehdotetaan siirtymistä yhden yksinoikeustoimijan malliin, jossa rahapeliä toimeenpano-oikeus olisi uudella rahapeliyhtiöllä Veikkaus Oy:llä. Pelien jaottelulle kolmen eri yksinoikeustoimijan toimeenpanemisiin peleihin ja näiden pelien erotettavuudelle ei olisi siten enää yksinoikeusjärjestelmän rakenteesta johtuvia tarpeita. Tämän vuoksi lause ehdotetaan poistettavaksi.

Voimassa olevan pykälän 2 momentin 2 kohtaan sisältyy valtuus rajoittaa valtioneuvoston asetuksella RAY:n fyysisten raha-automaattien ja kasinopelien sekä fyysisten erityisten pelialien ja pelikasinoiden määrää. Kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että myös erityisautomaattien enimmäismäärästä säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Erityisautomaatin määritelmä on ehdotettu lisättäväksi lain 3 §:ään. Pykälän 4 momenttiin sisältyvää asetuksenantovaltuussäännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että sisäministeriön asetuksella annettavien rahapelien pelisääntöjen tulisi sisältää myös erityisautomaattien suurimmat sallitut pelipanokset ja pelivoitot.

Lisäksi pykälän 4 momenttia muutettaisiin teknisesti siten, että sisäasiainministeriö korvattaisiin ministeriön nykyisellä nimellä sisäministeriö. Sisäministeriön nimenmuutos toteutettiin tammikuun 1 päivänä 2014 voimaan tulleella lailla valtioneuvostosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (767/2013). Kyseisen lain siirtymäsäännöksen mukaan se, mitä muualla säädetään sisäasiainministeriöstä, koskee nimenmuutoksen tultua voimaan sisäministeriötä. Kyseisen siirtymäsäännöksen vuoksi arpajaislakiin sisältyvien, sisäasiainministeriötä koskevien säännösten muuttamiseen ei ole ollut aikaisemmin tarvetta, mutta arpajaislakiin sisältyvien nimien muutos toteutettaisiin samassa yhteydessä muiden esityksessä ehdotettujen säädösmuutosten kanssa.

14 §. Sähköisesti välitettävät rahapelit. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että rahapeliyhtiöllä olisi velvollisuus avata pelaajalle sähköisiä rahapelejä toimeenpantaessa pelaajakohtainen pelitili. Pelaajalla voisi olla ainoastaan yksi pelitili. Pelitilin määritelmä on ehdotettu lisättäväksi lakiin lain 4 §:n 4 kohdaksi. Lisäksi pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin siten, että pelaajan henkilöllisyyden ja täysi-ikäisyyden todentaminen tapahtuisi pelitiliä avattaessa. Lisäksi pykälän 1 momentin asetuksenantovaltuutussäännöstä täydennettäisiin siten, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä myös pelitilistä. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää esimerkiksi siitä, että pelitililtä tulisi olla ajan tasaisesti seurattavissa pelaajan pelikulutus ja selkeästi saatavilla tieto tietynä ajanjaksona hävitystä rahamäärästä. Asetuksella voitaisiin säätää myös pelitiliin liitettävästä mahdollisuudesta pelaajalle sulkea pelitili määräajaksi tai kokonaan.

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi siirtymäsäännös, jonka mukaan voimassa olevaa lakia sovellettaisiin vuoden 2017 loppuun, sillä rahapeliyhteisöjen asiakkaiden olemassa olevien rahapelitilien yhdistämisen tekniseen toteuttamiseen on varattava riittävästi aikaa. Ehdotettu 1 momentti tulisi sovellettavaksi vuoden 2018 alusta lukien. Lisäksi pykälän 2 momenttiin tehtäisiin teknisluonteisia muutoksia.

14 a §. Rahapelien ikäraja ja asiakkaan tunteminen. Pykälän otsikkoa muutettaisiin vastamaan pykälän 3 momentin asiasisältöä asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta. Lisäksi pykälän 1 momenttiin tehtäisiin teknisluonteinen muutos korvaamalla sana rahapeliyhteisö sanalla rahapeliyhtiö. Pykälän 1 momenttiin lisättäisiin myös viittaus erityisautomaatteihin. Ehdotetun 1 momentin mukaan rahapeliyhtiö taikka elinkeinonharjoittaja tai yhteisö, joka välittäisi rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja tai luovuttaisi tilan raha-automaattien tai erityisautomaattien käytettävänä pitämiseen, ei saisi antaa alle 18-vuotiaan pelata rahapelejä. Muilta osin pykälä vastaisi voimassa olevaa lakia.

14 b §. Rahapelien markkinointi. Pykälään tehtäisiin teknisiä muutoksia. Pykälän 2 momentissa todetaan, että rahapelien pelisäännöt vahvistetaan. Vuoteen 2012 saakka rahapelien pelisäännöt vahvistettiin peliyhteisöjen hakemusasioina valituskelpoisilla sisäministeriön päätöksillä. Vuoden 2012 alusta voimaan tulleen arpajaislain muutoksen myötä rahapelien pelisäännöt annetaan arpajaislain 13 c §:n nojalla sisäministeriön asetuksella. Tämän vuoksi pykälän 2

momentissa mainittu sanamuoto vahvistamisen yhteydessä muutettaisiin sanamuodoksi antamisen yhteydessä. Muilta osin pykälä vastaisi voimassa olevaa lakia.

16 §. *Raha-automaatteja, erityisautomaatteja ja kasinopelejä koskevat erityiset säännökset.* Pykälää muutettaisiin siten, että 2 momenttiin lisättäisiin erityisautomaatit. Erityisautomaatin määritelmä on ehdotettu lisättäväksi edellä lain 3 §:ään. Säännöksen mukaan raha-automaatit, erityisautomaatit ja kasinopelit tulisi sijoittaa valvottuun tilaan. Niitä ei tulisi sijoittaa tilaan, jossa niiden käyttäminen voi vaarantaa turvallisuutta tai aiheuttaa järjestyshäiriöitä. Lisäksi pykälän otsikkoa muutettaisiin. Muilta osin pykälä vastaisi voimassa olevaa lakia.

17 §. *Tuoton käyttötarkoitukset.* Voimassa olevassa pykälässä säädetään kolmen rahapeliyh-teisön toimeenpanemien rahapelien tuoton käyttötarkoituksista. Käyttötarkoitukset luettelai-siin voimassa olevan lain tapaan tyhjentävästi arpajaislaissa, mikä tarkoittaisi sitä, että uuden rahapeliyhtiön tuottoa voitaisiin käyttää ainoastaan näihin käyttötarkoituksiin.

Käsitettä rahapeliyhtiön tai rahapelitoiminnan tuotto käytetään erilaisissa yhteyksissä ja käsit-teellä voi olla erilaisia merkityksiä. Esimerkiksi arpajaisverolaissa arpajaisten tuotolla tarkoi-tetaan rahapanosten yhteismäärän ja pelaajille maksettujen voittojen erotusta. Tuotosta saate-taan myös puhua silloin, kun tarkoitetaan liikevoittoa. Rahapeliyhtiön tuotto muodostuu, kun rahapelitoiminnasta kertyvistä pelimaksuista vähennetään pelaajille maksetut voitot, rahapeli-toiminnasta aiheutuneet kulut, yhtiön korvattavaksi 22 §:ssä säädettyä ehdotetut avustus-toiminnan kustannukset ja arpajaisvero.

Pykälässä säädetäisiin tuoton käyttötarkoituksista ja tuoton jakautumisesta käyttötarkoitusten kesken. Uuden rahapeliyhtiön tuotto käytettäisiin yleishyödyllisiin tarkoituksiin opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön hallin-nonaloilla. Käyttötarkoitukset vastaisivat voimassa olevaa lakia. Tuotosta käytettäisiin 53 prosenttia urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen, 43 prosenttia terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen ja neljä prosenttia hevoskasvatuk-sen ja hevosurheilun edistämiseen. Suomen rahapelijärjestelmän vaihtoehtoisia ratkaisumalle-ja koskeneessa selvityksessä ehdotetun ja sitä seuranneessa yhteisymmärryspöytäkirjassa sovi-tun jakosuhteen laskentaperusteena on käytetty kolmen rahapeliyh-teisön vuosien 2012 ja 2013 vahvistettujen tilinpäätösten sekä vuoden 2014 alustavan tilinpäätöksen mukaista liikevoittoa.

17 a §. *Urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen tarkoi-tettu tuotto.* Arpajaislakiin lisättäisiin veikkausvoittovarojen tuotonjakolain 1 §:ään sisältyvät säännökset urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen tar-koitettun tuoton jakamisesta näiden käyttötarkoitusten kesken. Asiasisällöltään säännökset vas-taisivat voimassa olevaa lakia, joka kumottaisiin.

Tähän käyttötarkoitukseen tarkoitettu 53 prosenttia rahapeliyhtiön tuotosta jakautuisi seuraavasti: 25 prosenttia urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen, 17,5 prosenttia tieteen edis-tämiseen, 38,5 prosenttia taiteen edistämiseen, 9 prosenttia nuorisotyön edistämiseen sekä 10 prosenttia edellä mainittuihin tarkoituksiin valtion talousarviossa vuosittain tarkemmin päätet-tävällä tavalla.

17 b §. *Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettu tuotto.* Arpajaislain 22 §:n 1 ja 2 momentin säännökset siirrettäisiin sisällöltään muuttamattomina uuteen 17 b §:ään. Pykälän 1 momentista ilmenisi avustusten myöntämisessä noudatettava keskeinen periaate, jonka mukaan terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettu tuotto käytetään avustusten myöntämiseen sosiaali- ja terveysalan oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille.

Voimassa olevan lain 22 §:n 2 momentin mukaan RAY:n tuottoja voidaan valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa käyttää myös rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 5 §:ssä, eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain 8 §:ssä ja sotilasvammalain 6 d §:ssä tarkoitettujen korvausten maksamiseen ja menojen ja kustannusten korvaamiseen. Kyse on poikkeussäännöksestä 1 momentista ilmenevään järjestöperiaatteeseen, jonka mukaan avustukset myönnetään yhteisöille ja säätiöille. Pykälän 2 momentin mukaan tuottoa voitaisiin edelleen käyttää edellä mainittuihin kohteisiin valtion talousarvioon otettavan määrärahan puitteissa. Koska kyse on poikkeuksesta arpajaislain mukaiseen pääsääntöiseen tuottojen käyttötarkoitukseen, tulisi tuotto lähtökohtaisesti jakaa 1 momentin mukaisesti avustuksina järjestöille sen jälkeen, kun tuottoa ei enää tarvita 2 momentissa säädettyihin tarkoituksiin.

Voimassa olevan lain 22 §:n 3 momentissa säädetään myös toisesta poikkeuksesta järjestöperiaatteeseen. Säännöksen mukaan RAY:n tuottoa voidaan käyttää lisäksi näkövammaisten kirjastosta annetun lain 5 a §:ssä tarkoitettujen toimitilojen perustamismenoihin. Säännöstä ei olisi enää tarpeen sisällyttää lakiin, koska tuottoa on kertaluonteisesti 2000-luvun alussa käytetty toimitilojen perustamismenoihin rakennettaessa ja avustettaessa Näkövammaisten Keskusliiton toimitaloa, johon myös valtion ylläpitämä Näkövammaisten kirjasto sijoittui. Kyseiseen käyttötarkoitukseen ei näin ollen ole enää tarpeen laissa mahdollistaa rahapeliyhtiön tuoton käyttämistä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin poikkeus valtionavustuslakiin avustuksen määrän osalta. Valtionavustuslain 6 §:ssä on asetettu kaikki kustannukset täysimääräisesti kattavan valtionavustuksen kielto eli saajalta edellytetään yleensä jotain omarahoitusosuutta. Täysimääräinen avustaminen on mahdollista valtionavustuksen myöntämisen tavoitteiden saavuttamiseksi välttämättömistä ja perustelluista syistä, jolloin valtioapuviranomaisen on pystyttävä esittämään ja perustelemaan syyt selkeästi ja järkevästi.

Kumottavaksi ehdotetussa raha-automaattiavustuslaissa ei säädetä omarahoitusosuudesta. Avustuskäytännössä ja avustuspäätöksissä omarahoitusosuutta on edellytetty ainakin investointiavustuksissa. Myös muissa avustuslajeissa avustuksenhakijoilla on yleensä ollut jotain omarahoitusosuutta. Avustetun toiminnan tai hankkeiden luonne on kuitenkin usein sellainen, että avustuksen myöntäminen ilman omarahoitusosuutta on ollut perusteltua. Tilanne on usein sellainen, että toiminta tai hanke jäisi toteutumatta, jos omarahoitusosuutta edellytettäisiin. Erityisesti projektiavustuksissa ja kohdennetuissa toiminta-avustuksissa omarahoitusta ei yleensä ole edellytetty, vaan kustannukset on voitu kattaa täysimääräisesti avustuksella. Tältä osin on perusteltua jatkaa nykytilannetta ja mahdollistaa tarvittaessa täysimääräinen avustaminen. Sosiaali- ja terveystieteiden järjestöillä on usein vähäiset mahdollisuudet omarahoitusosuudesta vastaamiseen. Tarkoituksena on, että avustuksen määrästä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

17 c §. *Hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitettu tuotto.* Ehdotetun 1 momentin mukaan hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitettua tuotosta osoitettaisiin vähintään 95 prosenttia raviurheilun ja hevoskasvatuksen keskusjärjestölle sekä tämän jäsenyhteisöille eli Suomen Hippos ry:lle ja tämän jäsenjärjestöille. Prosenttiosuuden säätämisellä lain tasolla pyritään varmistamaan se, että miltei koko rahapeliyhtiön tuotosta hevosalalle kuuluva osuus ohjautuisi raviurheilusektorille kuten nykyisinkin. Pääosa ratsastusurheilun rahoituksesta tulee opetus- ja kulttuuriministeriön kautta.

Ehdotetun 2 momentin mukaan raviurheilun ja hevoskasvatuksen keskusjärjestö eli Suomen Hippos ry tekisi maa- ja metsätalousministeriölle esityksen raviurheilualalle tulevasta osuudesta hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitettua tuotosta myönnettävien

avustusten vuosittaisesta jakosuunnitelmasta eri avustuksensaajille ja käyttötarkoituksiin. Jakosuunnitelmaesitykseen voisi sisältyä myös esitys 21 §:ssä tarkoitettua tuoton jakamista jättämisestä esimerkiksi sellaisessa tilanteessa, että raviurheilusektorilla olisi tarpeen varautua myöhempiin suurempiin investointeihin. Ehdotuksen tarkoituksena on jatkossakin hyödyntää raviurheilualan asiantuntemusta silloin, kun tuottoa suunnataan esimerkiksi palkintotukena eri raviradoille. Arpajaislakiin ehdotettujen muutosten jälkeen Fintoto Oy ei olisi enää jatkossa toimijana totopelien tuottojen käyttämisessä hevosurheilun ja hevoskasvatuksen edistämiseen. Suomen Hippos ry:llä on hevosalan valtakunnallisena keskusjärjestönä paras asiantuntemus siitä, mihin käyttötarkoituksiin ja mille toimijoille raviurheilusektorille tulevaa osuutta tuotoista olisi perusteltua suunnata. Suomen Hippos ry:n tarkoituksena on sääntöjensä mukaan muun muassa johtaa ja kehittää suomalaista raviurheilua ja hevostaloutta, edistää kotimaista hevosjalostusta, -kasvatusta ja hevosen käyttöä sekä raviratayhteisöjen, hevosjalostusliittojen ja muiden jäsentensä toimintaa ja yhteistyötä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin voimassa olevaa totopelien tuotonjakolain 8 §:n 2 momenttia vastaavasti siitä, että valtionavustuslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua sopimusta ei tarvitsisi tehdä, jos kasvatustukea myönnetään hevosalan keskusjärjestön ohjaamana hevosen omistajalle. Valtionavustuslain 7 §:n 2 momentissa säädetään valtionavustuksen saajan velvollisuudesta tehdä sopimus valtionavustuksen käytöstä, käytön valvonnasta ja niiden ehdoista toimintaa tai hanketta toteuttavan kanssa, jos valtionavustus myönnetään käytettäväksi valtionavustuspäätöksen mukaista käyttötarkoitusta toteuttavan muun kuin saajan toiminnan tai hankkeen avustamiseen. Valtionavustuslaista poikkeava sääntely on edelleen perusteltua hevosen omistajalle ohjattavan kasvatustuen osalta, koska tukea ohjautuisi yksittäisille henkilöille pieninä summina ja tuen saajia on paljon.

18 §. Tuoton ottaminen valtion talousarvioon. Voimassa olevan pykälän 1 momentissa säädetään kolmen rahapeliyhteisön tuoton ottamisesta valtion talousarvioon. Talousarvioon otetaan määrärahat, joiden arvioidaan vastaavan Veikkaus Oy:n asianomaisen tilikauden voittoa sekä voittovaroista myönnettyistä lainoista kertyviä kuoletuksia ja korkoja, RAY:n edellisen tilikauden arvioidusta voitosta jaettavaa määrää, sitä edellisen vuoden tilinpäätöksessä vahvistetun voiton ja sitä vastanneen arvion erotusta sekä uudelleen jaettaviksi palautuvia varoja sekä Fintoto Oy:n asianomaiselta vuodelta valtiolle tulouttamaa osuutta rahapanosten kokonaismäärästä sekä uudelleen jaettaviksi palautuvia varoja. Määrärahat otetaan kunkin rahapeliyhteisön rahapelituoton jakamisesta vastaavan ministeriön momentille.

Tuoton ottamista talousarvioon koskevat säännökset poikkeavat toisistaan. Yhteistä säännöksille on se, että talousarvioon otetaan määrä, joka kunkin rahapeliyhteisön rahapelien tuottoina arvioidaan jaettavan kunakin vuonna. Veikkaus Oy:n ja Fintoto Oy:n osalta talousarvioon otettavat määrärahat vastaavat talousarviovuonna kertyviä tuottoja. RAY:n osalta talousarvioon otettava määräraha vastaa talousarviovuotta edeltävänä vuonna kertyneitä tuottoja. Ero johtuu lähinnä siitä, ettei RAY:n tuottoja jaettu lainkaan vuonna 1948. Jatkossa olisi ainoastaan yksi rahapeliyhtiö, jonka tuotto käytettäisiin 17 §:ssä säädettyjen käyttötarkoitusten mukaisessa suhteessa yleishyödyllisiin tarkoituksiin. Tämän vuoksi talousarvioon ottamista koskevat säännökset on tarpeen yhdenmukaistaa.

Pykälän 1 momentin mukaan valtion talousarvioon otettaisiin määrärahat, joiden arvioidaan vastaavan rahapeliyhtiön asianomaisen tilikauden eli talousarviovuoden voittoa. Perustettaessa arvio asianomaiseen tilikauteen voitaisiin arvioinnissa ottaa huomioon aiempien vuosien tuoloskehityksen lisäksi niin rahapelitoiminnassa kuin mahdollisesti lainsäädännössä ja yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset. Vastaavaa sääntelyä sovelletaan tällä hetkellä Veikkaus Oy:n ja Fintoto Oy:n tuoton ottamiseen valtion talousarvioon. Kyse olisi arviomäärärahasta.

Arvioidun tilikauden voiton lisäksi talousarvioon otettaisiin mahdolliset uudelleen jaettavaksi palautuvat varat, joita ovat myöntövuoden jälkeen vanhentuneet, palautetut ja takaisin perityt avustukset. Kyseiset varat olisi uudelleen otettava talousarvioon, jotta rahapelien tuotto voitaisiin täysimääräisesti jakaa edunsaajille laissa säädettyihin tarkoituksiin.

Pykälän 2 momentin mukaan määrärahat otettaisiin valtion talousarvioon 17 §:n säädettyjen käyttötarkoitusten mukaisessa suhteessa opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön momenteille.

19 §. Tuoton tilittäminen. Voimassa olevan lain 19 §:n mukaan rahapeliyhteisöjen tulee tilittää rahapeli-toimintojen tuotot asianomaisen yhteisön tuotonjakoasioita käsittelemään säädetylle ministeriölle sen mukaan, kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Asetuksilla säädetyt menettelyt poikkeavat jossain määrin toisistaan. Erot johtuvat toisaalta kunkin rahapeliyhteisön harjoittaman rahapeli-toiminnan ja toisaalta tuotonjakomenettelyjen erilaisuudesta. Tilittämismuutoksista olisi tarpeen säätää jatkossakin laissa. Tilittämiseen liittyvistä tarkemmista menettelyistä, kuten määräajoista, tilityksen sisällöstä ja tilikauden tuotosta annettavasta selvityksestä, säädettäisiin nykyisin mukaisesti valtioneuvoston asetuksella. Yhtiö tilittäisi koko rahapeli-toimintansa tuoton kullekin tuotonjakoministeriölle säädettyjen jako-osuuksien mukaisessa suhteessa.

Siirtymäsäännöksissä säädettäisiin, että uuden rahapeliyhtiön, jolle nykyisten rahapeliyhteisöjen varat siirtyisivät, tulisi tilittää ennen lainmuutosten voimaantuloa toimeenpannuista rahapeleistä saatu tuotto lähtökohtaisesti voimassa olevien säännösten mukaisesti. Lisäksi siirtymäsäännöksiin sisältyisi eräitä muita rahapeli-toiminnan tuoton tilittämiseen liittyviä säännöksiä.

20 §. Tuoton jaosta päättäminen. Pykälässä säädettäisiin rahapeliyhtiön tuoton jakamisen osalta toimivaltaisista ministeriöistä. Nykyiseen toimivaltajakoon ei tulisi muutosta yhden yksinoikeustoimijan malliin siirryttäessä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että opetus- ja kulttuuriministeriö päättäisi tuotosta jaettavista valtionavustuksista ja valtionosuuksista urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen.

Sosiaali- ja terveysministeriö päättäisi 2 momentin mukaan avustusten myöntämisestä terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimisi avustusten valmistelua, maksatusta, seurantaa ja valvontaa varten Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus, jonka tehtävistä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Sosiaali- ja terveysministeriö päättäisi avustusten myöntämisestä ja takaisinperimisestä. Avustuskeskus vastaisi muista valtionavustuslain nojalla valtionapuviranomaiselle kuuluvista tehtävistä. Avustuskeskus olisi tehtävässään itsenäinen ja riippumaton. Lain 22 §:ssä säädettäisiin Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toiminnasta aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

Maa- ja metsätalousministeriö päättäisi 3 momentin mukaan avustusten myöntämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen. Tarkemmasta menettelystä säädettäisiin 17 c §:ssä.

21 §. Tuoton jakamatta jättäminen. Voimassa olevan 21 §:n mukaan valtioneuvosto voi päättää, että vuosittain jätetään jakamatta valtion talousarvioon otettavista, rahapeliyhtiön tuotoista koostuvista määrärahoista enintään 20 prosenttia. Jakamatta jätetty määrä on jaettava viiden vuoden kuluessa.

Tuoton jakamatta jättämistä koskevat säännökset on tarpeen säilyttää laissa. Tuoton tarkoituksenmukainen käyttäminen edellyttää mahdollisuutta jättää jonakin vuonna osa tuotosta jakamatta. Jos esimerkiksi rahapeliyhtiön tuotto ylittäisi talousarvioon otetun arvion asianomaisen tilikauden tuotosta, ylimenevä osuus voitaisiin jättää jakamatta. Lisäksi jakamatta voitaisiin jättää osa tuotosta, jos myöhemmin vuosina olisi tiedossa suuria hankkeita, joiden rahoittamiseen rahapeliuutoin tulisi varautua. Jakamattomien erien avulla voitaisiin myöhemmin vuosina tasata vuosittaisia avustuksina jaettavia määriä, jos yhtiön tuotto jonakin vuonna alittaisi talousarvioon arvioidun tuoton tai jos tuottoa olisi tarve käyttää taloudellisesti merkittäviin hankkeisiin.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin voimassa olevan säännöksen mukaisesti, että vuosittain voitaisiin jättää jakamatta enintään 20 prosenttia kuhunkin käyttötarkoitukseen tarkoitettua tuotosta. Kukin tuotonjakoministeriö voisi tarvittaessa oman jako-osuutensa osalta esittää tuoton jakamatta jättämistä. Päätökset tehtäisiin valtion talousarviomenettelyssä tuotonjakoministeriön esityksestä.

Jakamatta jätetty tuotto tulisi jakaa viimeistään viiden vuoden kuluessa siihen tarkoitukseen, johon se on alun perin tuloutettu. Tämä vastaisi voimassa olevaa sääntelyä. Säännöksen tavoitteena on varmistaa se, että tuottoa ei jäisi jakamattomaksi määräämättömäksi ajaksi ja siten turvata rahapeliyhtiön tuoton käyttäminen laissa säädettyihin yleishyödyllisiin tarkoituksiin.

Ehdotettujen siirtymäsäännösten mukaan Veikkaus Oy:n ja RAY:n rahapeliuutinnasta vuoden 2016 loppuun mennessä kertynyt tuotto tulisi käyttää arpajaislain 17 §:ssä säädettyihin tarkoituksiin viimeistään kymmenen vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Voimassa olevan lain mukaisesta viiden vuoden määräajasta olisi tarpeen siirtymäsäännöksin poiketa, jotta Veikkaus Oy:n ja RAY:n rahapeleistä saatu tuotto voitaisiin jakaa edunsaajille tarkoituksenmukaisella tavalla arpajaislaissa säädettyihin tarkoituksiin.

22 §. *Avustustoiminnasta aiheutuvat kustannukset.* Voimassa olevan pykälän 1 ja 2 momentin sisältämät säännökset ehdotetaan siirrettäväksi uuteen 17 b §:ään, jossa säädettäisiin terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettua rahapeliyhtiön tuoton käyttämisestä.

Ehdotetussa pykälässä ehdotetaan säädettäväksi avustustoiminnasta aiheutuvien kustannusten kattamisesta rahapeliyhtiön tuotosta ja yhtiön velvollisuudesta korvata osa sosiaali- ja terveysministeriön yhteyteen perustettavan Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen kustannuksista.

Lain 20 §:n 2 momentin mukaan Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus toimisi avustusten valmistelua, maksatusta, seurantaa ja valvontaa varten. Sen tehtävistä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tällä hetkellä RAY vastaa täysimääräisesti avustusosastonsa henkilöstö- ja muista kustannuksista. Jatkossa tehtävistä huolehtisi valtion viranomainen. Esityksessä ehdotetaan, että puolet Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toiminnasta aiheutuvista kustannuksista katettaisiin terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettua tuotosta ja että yhtiöllä olisi velvollisuus korvata valtiolle puolet aiheutuvista kustannuksista.

Säätämällä kustannusten kattamisesta osin uuden rahapeliyhtiön kuluna ja osin sosiaali- ja terveysministeriön jako-osuudesta huolehdittaisiin siitä, että yhtiölle ei muodostuisi sen toimintaan kuulumattomista tehtävistä aiheutuvista kustannuksista merkittävää kuluerää ja toisaalta siitä, että avustustoiminnasta aiheutuvat kustannukset eivät merkittävästi vähentäisi terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettua tuotosta jaettavien avustusten määrää.

Koska kustannusten tarkkaa vuosittaista määrää ei ole mahdollista ennakoida, ehdotetaan pykälän 1 momentissa säädettäväksi, että valtion talousarvioon otettaisiin vuosittain määräraha, jonka arvioidaan vastaavan puolta Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen kustannuksista. Pykälän 2 momentin mukaan rahapeliyhtiön tulisi korvata sosiaali- ja terveysministeriölle Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toiminnan toteutuneiden kustannusten ja valtion talousarvioon otetun määrärahan välinen erotus.

Kunkin toimintavuoden osalta valtion talousarviossa arvioitaisiin terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettua tuotosta otettavaksi osuudeksi puolet, joka käytettäisiin kokonaisuudessaan ensin. Rahapeliyhtiöltä laskutettaisiin loput kustannuksista. Mikäli mak-suosuudet eivät jonakin vuonna vastaisi laissa säädettyä puolta aiheutuvista kustannuksista, tassa-taisiin osuuksia tulevien vuosien osuuksissa. Ehdotettu menettely olisi hallinnollisesti kevyt eikä edellyttäisi esimerkiksi lisätalousarviomenettelyä osuuksien korjaamiseksi. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus esittäisi ministeriölle vuosittaisen toimintasuunnitelmansa ja raportoisi ministeriölle määräajoin toiminnan ja määrärahojen käytön toteutumisesta.

Ehdotetun 3 momentin mukaan hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitettua tuottoa voitaisiin käyttää avustusten myöntämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Koska hevososalalle rahapeliyhtiön tuotosta menevä osuus myönnettäisiin jatkossa kokonaisuudessaan maa- ja metsätalousministeriöstä ja nykyisestä kaksiosaisesta tuotonjakomekanismista luovut-taisiin, tämä aiheuttaa maa- ja metsätalousministeriölle arviolta kolmesta neljään henkilötyövuoden lisäresurssitarpeen hevososalalle myönnettävien avustusten myöntämiseen liittyvien tehtävien hoitamiseen. Näin ollen hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitettua neljän prosentin suuruista tuotto-osuudesta rahapeliyhtiön kokonaistuotosta voitaisiin kattaa maa- ja metsätalousministeriölle valtionavustuksiin liittyvien tehtävien lisääntymisestä aiheutu-via kustannuksia.

23 §. *Tuotosta jaettavaan avustuksiin sovellettava lainsäädäntö.* Rahapeliyhtiön tuotosta jaet-taviin avustuksiin sovellettaisiin jatkossa myös sosiaali- ja terveysministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön osalta lähtökohtaisesti valtionavustuslakia. Pykälään lisättäisiin tätä koskeva viittaussäännös. Voimassa olevat avustusten jakamista koskevat erityislait, raha-automaattivustuslaki ja totopelien tuotonjakolaki, kumottaisiin. Kumoamislakeihin sisältyisi siirtymäsäännökset vireillä oleviin hakemuksiin ja ennen lain voimaantuloa myönnettyihin avustuksiin sovellettavasta lainsäädännöstä.

Arpajaislain 17 b ja 17 c §:ssä säädettäisiin joistakin valtionavustuslaista poikkeavista sää-nöksistä sosiaali- ja terveysministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön myöntämien avus-tusten osalta. Valtionavustuslain 8 §:n mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tar-kempia säännöksiä lain soveltamisalaan kuuluvan valtionavustuksen talousarvion mukaisesta myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä. Sosiaali- ja terveysministeriön sekä maa- ja metsä-talousministeriön myöntämien avustusten osalta valtioneuvoston asetuksilla säädettäisiin tar-kemmin avustusmenettelystä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionavustuksiin ja -osuuksiin sovellettaisiin lisäksi nykyti-lanteen mukaisesti opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia sekä erityislainsäädäntöä.

35 §. *Bingopelin voitot.* Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin tekninen muutos johtuen muiden arpajaisien kuin rahapelien määritelmien siirtämisestä uuteen 3 a §:ään. Pykälän asiasisältöä ei ehdoteta muutettavaksi.

42 a §. Rahapeliasioiden neuvottelukunta. Voimassa olevaa säännöstä rahapeli asioiden neuvottelukunnan tehtävästä ehdotetaan muutettavaksi. Yksinoikeusjärjestelmän oikeuttamisperusteiden ylläpitämiseksi on tarpeen koordinoita ja yhteen sovittaa erilaisia tavoitteita. Sisäministeriön yhteydessä tulisi olla tätä tehtävää varten asiantuntijaelin. Valtioneuvoston asettama rahapeli asioiden neuvottelukunta toimisi asiantuntijaelimenä. Sen tehtävänä olisi seurata rahapelipoliittisten tavoitteiden toteutumista ja kehittämistarpeita. Neuvottelukunnan tarkemmista tehtävistä ja kokoonpanosta säädettäisiin voimassa olevan pykälän tavoin valtioneuvoston asetuksella. Tarkoituksena on, että neuvottelukunnan jäseninä olisivat esimerkiksi edustajat keskeisistä rahapelitoimintaan liittyvistä viranomaisista, eduskuntaryhmistä sekä edunsaajista.

43 §. Viralliset valvojat. Pykälän 1 momenttiin sisältyvää säännöstä Poliisihallituksen rahapelitoiminnan valvontaa varten määräämien virallisten valvojien virkavastuusta täsmennettäisiin. Kaikki viralliset valvojat eivät ole virkamiehiä. Virallisiin valvojiin sovellettaisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan arpajaislaissa tarkoitettuja tehtäviä. Asiasisällöllisesti säännös vastaisi voimassa olevaa lakia. Momenttiin lisättäisiin myös informatiivinen viittaus vahingonkorvauslain (412/1974) soveltamiseen. Voimassa olevan pykälän 2 momentissa viitataan virheellisesti lain 14 §:ään. Kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin pelisääntöjen noudattamisen osalta lain 13 c §:ään, jossa annetaan asetuksenantovaltuus sisäministeriölle pelisääntöjen antamiseen. Muutetun sanamuodon mukaisesti virallisten valvojien tehtävänä olisi valvoa, että rahapeli en toimeenpanossa noudatettaisiin sisäministeriön 13 c §:n nojalla antamia rahapeli en pelisääntöjä.

44 §. Tietojensaantioikeus. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi rahapeli yhteysojen rahapelitoimintojen yhdistämisen vuoksi tarpeellinen teknisuonteinen muutos. Muutetun pykälän mukaan valvontaviranomaisten tietojensaantioikeus kohdistuisi rahapeli yhteysojen sijaan uuteen rahapeli yhtiö Veikkaus Oy:öön.

45 §. Tarkastus- ja kiello-oikeus. Pykälän 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä viitattaisiin virallisen valvojan sijaan 42 §:ssä tarkoitettun valvontaviranomaisen eli Poliisihallituksen tarkastusoikeuteen. Lisäksi pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että poliisiin lisäksi myös 42 §:ssä tarkoitettulla valvontaviranomaisella olisi oikeus kieltää 1 momentissa tarkoitettun automaatin tai pelilaitteen käytettävänä pitäminen. Viralliset valvojat eivät ole käytännössä tarkastaneet pykälässä tarkoitettuja automaatteja. Virallisten valvojien varsinaisista tehtävistä säädetään lain 43 §:n 2 momentissa ja automaattien tarkastustoiminta soveltuu huonosti virallisten valvojien tehtäväksi. Sen sijaan pykälässä säädettyihin kiello-oikeuden perusteisiin ei ehdoteta tehtäväksi muutoksia, vaan ne pysyisivät asiasisällöllisesti ennallaan.

46 §. Rahapelitoiminnan valvontakustannusten korvaaminen. Pykälään ehdotetaan tehtäväksi teknisuonteisia muutoksia. Ehdotetun pykälän mukaan Veikkaus Oy:n tulisi korvata valtiolle rahapelitoiminnan valvonnasta aiheutuvat kustannukset. Kustannusten perimisestä säädettäisiin nykyiseen tapaan sisäministeriön asetuksella.

47 §. Voittojen periminen. Voimassa olevassa pykälän 1 momentissa säädetään raha-arpajaisissa saatujen voittojen perimisessä noudatettavista määräajoista pelilajikohtaisesti. Pelilajikohtainen määrittely on ollut tarpeen määräajan alkamisen todentamiseksi. Pykälään lisättäisiin viittaus erityisautomaattipeleihin, joiden osalta voitot tulisi raha-automaattien ja kasinopeli en voittojen mukaisesti periä yhden vuoden kuluessa tuloksen saavuttamisesta. Ehdotetun säännöksen mukaan yhdistelmäpeli en voittot olisi perittävä vuoden kuluessa näiden peli en pelisääntöjen mukaisen voittoon oikeuttavan tuloksen saavuttamisesta. Erityisautomaatti ja

yhdistelmäpeli ehdotetaan määriteltäviksi uusina rahapelien toimeenpanomuotoina lain 3 §:ssä. Pykälän 2 ja 3 momentin asiasisältöä ei ehdoteta muutettavaksi.

51 §. Pelikasinon asiakas- ja valvontarekisteri. Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin teknisluonteinen muutos. Rekisteriin talletettuja tietoja käsitellä ne rahapeliyhtiön henkilökuntaan kuuluvat, jotka tarvitsevat oikeuden käsitellä tietoja työtehtäviensä hoitamiseksi siinä laajuudessa, kuin työtehtävän hoitaminen sitä edellyttää. Pelikasinon valvontarekisterin rekisterinpitäjä olisi rahapeliyhtiö. Tulevassa rahapeliyhtiössä tulee todennäköisesti olemaan keskitettyjä toimintoja, kuten esimerkiksi ICT-toiminnot, joihin henkilörekistereitä koskevat teknisluonteiset toimenpiteet kuuluvat. Tällöin muutkin kuin varsinaisesti pelikasinossa työskentelevät henkilöt tarvitsevat oikeuden käsitellä asiakasrekisterin tietoja määriteltyjen työtehtäviensä rajoissa. Koska tietojen käyttöön oikeutettujen henkilöiden piiriä tulee tulkita suppeasti, on säännöstä tarpeen selkeyttää ja mahdollistaa muun muassa pelitoimintojen tukijärjestelmien kehittäminen nykyaikaisella tavalla. Edelleenkin lähtökohtana olisi pidettävä, että rahapeliyhtiön sisällä käsittelyn tulisi olla rajattua ja liittyä työtehtävien hoitoon. Pelikasino ei myöskään sellaisenaan ole oikeudellinen toimija, vaan 1 momentin mukaisesti lupa rekisterin pitämiseen on pelitoiminnan harjoittajalla, eli rahapeliyhtiöllä.

52 §. Arpajaisten toimeenpanosta aiheutuvien haittojen seuranta ja tutkimus sekä ehkäisyn ja hoidon kehittäminen. Pykälään tehtäisiin muutos, jossa sana ongelmien korvattaisiin sanalla haittojen. Muutos olisi teknisluonteinen. Tarkoituksena olisi yhdenmukaistaa pykälässä käytettävä terminologia 1, 12 ja 13 c §:n kanssa. Muutoksella vahvistettaisiin myös vakiintunutta käytäntöä, jossa rahapelaamisen taloudellisista, sosiaalisista ja terveydellisistä kielteisistä seurauksista puhutaan ongelmien sijaan haittoina.

Pykälän 2 momentin mukaan uudella rahapeliyhtiö Veikkaus Oy:llä olisi rahapeliyhteisöjen sijaan velvollisuus korvata valtiolle arpajaisten toimeenpanosta aiheutuvien haittojen seurannasta ja tutkimuksesta sekä niiden ehkäisyn ja hoidon kehittämisestä aiheutuvat kustannukset. Sosiaali- ja terveysministeriö perisi yhtiöltä maksuna määrän, joka vastaisi ministeriölle toiminnasta aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää. Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädettäisiin maksun maksuunpanosta.

53 §. Rahapeliyhtiön velvollisuus luovuttaa tietoja. Pykälän 1 momentti vastaisi asiasisällöllisesti voimassa olevaa lakia.

Pykälän 2 momentin mukaan Veikkaus Oy:n tulisi antaa vuosittain kertomus tuotonjakoministeriöille, sisäministeriölle ja Poliisihallitukselle pelitoiminnan kehityksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt pelaamisesta aiheutuvien taloudellisten, sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi. Haittojen ehkäisy- ja vähentämisvelvoitteen osalta pykälän 2 momenttiin tehtäisiin vastaavat muutokset, kuin lain 1 ja 13 c §:ään.

Voimassa olevan pykälän 3 momentissa säädetään raha-automaatti-, kasinopeli- ja pelikasino-toimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön velvollisuudesta toimittaa momentissa mainittuja tieto- ja viranomaiselle rahapeliyhteisön toiminnan ja sen tuottojen käytön valvomiseksi. Kyseinen momentti ei ole enää tarpeellinen tilanteessa, jossa rahapelien toimeenpanon yksinoikeus on yhdellä kokonaan valtion omistamalla yhtiöllä. Tämän vuoksi momentti ehdotetaan poistettavaksi. Säännöksen taustalla on ollut RAY:n asema julkisoikeudellisena yhdistyksenä. Toisin kuin RAY, Veikkaus Oy on ollut kokonaan valtion omistama osakeyhtiö, jolloin opetus- ja kulttuuriministeriö on saanut yhtiöltä omistajaohjauksessa tarvittavat tiedot. Samoin valtion omistajaohjausta varten Fintoto Oy:n hallitukseen on jäsenenä kuulunut valtion edustajia.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin voimassa olevan pykälän 4 momenttia vastaavasti arpajaisten toimeenpanoa koskevien tietojen ilmoittamisvelvollisuudesta Poliisihallitukselle sekä sosiaali- ja terveysministeriölle näille viranomaisille arpajaislaissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten. Momenttiin tehtäisiin vastaava muutos kuin 52 §:ään. Sana ongelmat ehdotetaan korjattavaksi sanalla haitat. Tämän lisäksi momentissa ehdotetaan säädettäväksi, että sosiaali- ja terveysministeriölle olisi toimitettava kyseiset tiedot myös rahapelien haitallisuuden arviointia varten.

Pykälää momentteja muutettaisiin lisäksi teknisesti siten, että sisäasiainministeriö korvattaisiin ministeriön nykyisellä nimellä sisäministeriö. Lisäksi pykälää ja sen otsikkoa muutettaisiin korvaamalla sana rahapeliyhteisöjen sanalla rahapeliyhtiön.

54 §. Esteellisyys ja virkavastuu. Voimassa olevassa pykälässä säädetään raha-automaatti-, kasinopeli- ja pelikasinotoimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön luottamus- ja toimihenkilön virkavastuusta sekä esteellisyydestä tämän hoitaessa julkisia hallintotehtäviä sekä poikkeuksista kyseisen rahapeliyhteisön hallituksen jäsenen esteellisyyteen tämän käsitellessä rahapeliyhteisön tuotosta myönnettäviä avustuksia koskevia asioita. Erityissäännökset ovat olleet tarpeen RAY:n hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. Jatkossa tehtäviä hoitaisi valtion viranomainen, sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus. Pykälä ehdotetaan tämän vuoksi kumottavaksi.

55 §. Vaitiolovelvollisuus ja asiakirjojen julkisuus. Voimassa olevassa pykälässä säädetään lain 20 §:n 1 momentissa tarkoitettujen jakeohdotuksen valmisteluun ja sitä koskevaan päätöksentekoon kuuluvia tehtäviä ja asiakirjoja koskevasta vaitiolovelvollisuudesta ja julkisuudesta rahapeliyhteisössä viittaamalla viranomaisen toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999). Erityissäännökset ovat olleet tarpeen RAY:n hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. Jatkossa tehtäviä hoitaisi sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimiva Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus. Pykälä ehdotetaan tämän vuoksi kumottavaksi.

62 §. Arpajaisten toimeenpanoa koskevat kiellot. Voimassa olevan pykälän 1 momentissa viitataan lain 3 §:n 1–11 kohtiin, mitkä edellä 3 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa ehdotetaan osin muutettavaksi ja osa kyseisistä määritelmistä siirrettäväksi uuteen 3 a §:ään. Lisäksi 3 §:ään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti, jossa säädettäisiin rahapelien toimeenpanemisesta virtuaalisesti. Tämän vuoksi pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että siinä viitattaisiin 3 §:n 2 ja 3 momenttiin sekä 3 a ja 56 §:ään. Lisäksi pykälän 3 momenttiin lisättäisiin viittaus erityisautomaattiin, jota koskeva määritelmä on ehdotettu lisättäväksi lain 3 §:ään. Pykälän viittaus rahapeliyhteisöön korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiöön. Muilta osin pykälä vastaisi voimassa olevaa lakia.

62 a §. Rahapelin toimeenpanon kieltäminen. Voimassa olevan pykälän 2 momenttiin lisättäisiin viittaus erityisautomaatteihin. Erityisautomaatin määritelmä on ehdotettu lisättäväksi edellä lain 3 §:ään. Lisäksi 1 momentin 1 kohdan viittaus rahapeliyhteisöön korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiöön. Muilta osin pykälä vastaisi voimassa olevaa lakia.

62 b §. Rahapelin markkinoinnin kieltäminen. Voimassa olevan pykälän 2 momenttiin lisättäisiin viittaus erityisautomaatteihin. Erityisautomaatin määritelmä on ehdotettu lisättäväksi edellä lain 3 §:ään. Muilta osin pykälä vastaisi voimassa olevaa lakia.

64 §. Arpajaisrikkomus. Pykälän 1 momentin 7 kohtaan lisättäisiin viittaus erityisautomaatteihin. Erityisautomaatin määritelmä on ehdotettu lisättäväksi edellä lain 3 §:ään. Se, joka tahallaan tai huolimattomuudesta rikkoisi 16 §:n 2 momentin mukaisia automaattien sijoittamista

koskevia säännöksiä, olisi tuomittava arpajaisrikkomuksesta sakkoon. Muilta osin pykälä vastaisi voimassa olevaa lakia.

65 §. Vaitiolovelvollisuuden rikkominen. Pykälä ehdotetaan kumottavaksi tarpeettomana. Voimassa oleva pykälä sisältää viittaussäännöksen lain 55 §:ään, joka ehdotetaan kumottavaksi.

67 §. Tarkemmat säännökset. Pykälän 1 momentin 4 kohtaan tehtäisiin tekninen muutos johdun muiden arpajaisten kuin rahapelien toimeenpanomuotojen määritelmien siirtämisestä uuteen 3 a §:ään. Momentin 6 kohtaan sisältyvää valtuussäännöstä täsmennettäisiin siten, että valtioneuvoston asetukselle säädettäisiin Poliisihallituksen ja poliisilaitosten velvollisuudesta toimittaa tietoja myös rahapelien haitallisuuden arviointia varten. Lisäksi 6 kohdassa sana ongelmien korvattaisiin sanalla haittojen vastaavalla tavalla kuin 52 ja 53 §:ssä.

1.2 Rikoslaki

Rikoslain 17 luvun 16 a §:ssä säädetään rahapelirikoksesta. Pykälään tehtäisiin arpajaislain muuttamisen johdosta teknisluonteisia muutoksia. Pykälän 2, 4 ja 5 kohtaa muutettaisiin siten, että niissä viitattaisiin arpajaislain 11 §:ssä mainittuun rahapeliyhtiöön, ei rahapeliyhteisöön. Lisäksi 5 kohtaan lisättäisiin erityisautomaatti. Erityisautomaatin määritelmä on ehdotettu lisättäväksi arpajaislain 3 §:ään. Rahapelirikoksesta olisi tuomittava se, joka luovuttaa tilan raha-automaatin, erityisautomaatin tai kasinopelin käytettävänä pitämiseen, jos sitä pitää käytettävänä joku muu kuin arpajaislain 11 §:ssä mainittu rahapeliyhtiö, vastoin arpajaislain 62 §:n 3 momentissa säädettyä kieltoa.

1.3 Laki raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä

Veikkausvoittovarojen tuotonjakolaki kumottaisiin. Sen säännökset sisällytettäisiin arpajaislain 17 a §:ään.

1.4 Laki raha-automaattivastuksista

Raha-automaattivastuslaki kumottaisiin, koska jatkossa terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettua tuotosta jaettavaan avustuksiin sovellettaisiin valtionavustuslakia ja sen nojalla annettavaa valtioneuvoston asetusta.

Lain siirtymäsäännösten mukaan ennen lain voimaantuloa myönnettyihin avustuksiin sovellettaisiin avustuksen myöntämisaikana voimassa olleita säännöksiä ja avustuspäätöksessä asetettuja ehtoja. Lain voimaan tullessa sosiaali- ja terveysministeriössä ja RAY:ssä vireillä oleviin hakemuksiin sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä lukuun ottamatta avustuksen maksamista, kirjanpitoa ja tilintarkastusta sekä selvitystä avustuksen käytöstä, joihin sovellettaisiin valtionavustuslakia ja sen 8 §:n nojalla annettua valtioneuvoston asetusta.

Siltä osin kuin raha-automaattivastuslaissa viitattaisiin RAY:een ja sen tehtäviin ja toimivaltaan avustusasioissa, tarkoitettaisiin lain voimaantulon jälkeen Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskusta ja sen tehtäviä ja toimivaltaa avustusasioissa.

1.5 Laki totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen

Totopelien tuotonjakolaki kumottaisiin, koska jatkossa hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitettu tuotosta jaettavaan avustuksiin sovellettaisiin valtionavustuslakia ja sen nojalla annettavaa valtioneuvoston asetusta.

Lain siirtymäsäännösten mukaan lain voimaan tullessa maa- ja metsätalousministeriössä viireillä oleviin avustuksia koskeviin hakemuksiin sekä maa- ja metsätalousministeriön ennen lain voimaantuloa myöntämiin avustuksiin sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä eli totopelien tuotonjakolakia.

1.6 Laki näkövammaisten kirjastosta

Näkövammaisten kirjastosta annetun lain 5 a §:n mukaan näkövammaisten kirjastolle vuokratavaksi tarkoitettujen toimitilojen perustamismenoihin voidaan käyttää arpajaislain 18 §:n 2 kohdan mukaisesti valtion talousarvioon vuosittain otettavaa määrärahaa. Lain 5 a § ehdotetaan kumottavaksi, koska esityksessä ehdotetaan, että arpajaislakiin ei enää sisällytettäisi säännöstä rahapeli-toiminnasta saatavan tuoton käyttämisestä näkövammaisten kirjastosta annetussa laissa tarkoitettujen toimitilojen perustamismenoihin.

1.7 Arpajaisverolaki

2 §. Määritelmät. Arpajaisverolain 2 §:ssä säädetään arpajaisten määritelmästä. Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan arpajaisilla tarkoitetaan arpajaislain 3 §:ssä tarkoitettuja raha- ja tavara-arpajaisia, arvauskilpailuja, bingopeliä, veikkausta, vedonlyöntiä ja totopeliä sekä rahautomaattien ja tavaravoittoautomaattien pitämistä yleisön käytettävänä, kasinopelien toimeenpanemista, pelikasinotoimintaa ja arpajaislain 56 §:ssä tarkoitettujen peliautomaattien ja pelilaitteiden pitämistä yleisön käytettävänä.

Koska rahapelien toimeenpanomuotoja ehdotetaan muutettavaksi ja muiden arpajaisten kuin rahapelien toimeenpanomuotojen määritelmät siirrettäväksi uuteen 3 a §:ään, tulisi arpajaisverolain 2 §:ään tehdä tältä osin tarpeelliset teknisluonteiset muutokset. Ehdotetun pykälän mukaan arpajaisilla tarkoitettaisiin arpajaislain 3 §:ssä tarkoitettuja rahapelejä ja 3 a §:ssä tarkoitettuja muita arpajaisia sekä arpajaislain 56 §:ssä tarkoitettujen peliautomaattien ja pelilaitteiden pitämistä yleisön käytettävänä.

1.8 Tuloverolaki

21 §. Osittain verovapaat yhteisöt. Tuloverolain (1535/1992) 21 §:n mukaan rahapeliyhteisöistä RAY ja Veikkaus Oy suorittavat tulon perusteella veroa kunnalle 124 §:n 3 momentissa tarkoitettua tuloveroprosentin mukaan muusta kuin arpajaisverolaissa ja viihdelaitelaissa (164/1995) tarkoitettua toiminnan ja musiikkiautomaattien pitämisestä saamastaan tulosta. Tuloverolain 124 §:n 3 momentin mukaan osittain verovapaan yhteisön tuloveroprosentti on 6,07. Mainitut rahapeliyhteisöt eivät siis suorita tuloverolain nojalla veroa valtiolle.

Kolmen rahapeliyhteisön rahapeli-toimintojen yhdistämisen myötä 21 §:n 1 momentin 2 kohta ehdotetaan kumottavaksi. Kyseistä säännöstä, joka ei rajoita verovapautta koskemaan pelkäänsä yksinoikeuden piiriin kuuluvaa rahapeli-toimintaa ja jonka mukaan veronalaista toimintaa verotetaan 20 prosentin yhteisöverokantaa alemmalla, runsaan 6 prosentin verokannalla, ei voida pitää valtioneuvoston näkökulmasta asianmukaisena. Uuden rahapeli-yhtiön tuloverovelvollisuudesta säädettäisiin ehdotetussa uudessa 21 c §:ssä.

21 c §. *Rahapeliyhteisöjen verovelvollisuus.* Lakiin lisättäisiin uusi 21 c §. Uusi rahapeliyhtiö Veikkaus Oy olisi verovelvollinen vain muusta kuin arpajaislain (1047/2001) mukaisen yksinoikeuden nojalla harjoittamastaan rahapelitoiminnasta saamastaan tulosta. Tulosta suoritettaisiin veroa yhteisöverokannan eli 20 prosentin mukaisesti. Uuden rahapeliyhtiön kannalta muutoksen taloudellisen vaikutuksen voidaan arvioida olevan erittäin vähäinen, koska yhtiöllä ei lähtökohtaisesti olisi muuta tuloa kuin rahapelitoiminnasta saatava tulo.

Ehdotettu verovapaussäännös koskisi vastaavasti PAF:a, joka harjoittaa maakunnan arpajaislain nojalla yksinoikeudella rahapeli- ja arpajaistoimintaa Ahvenanmaan maakunnassa. PAF:n verokohtelusta ei ole voimassa olevassa tuloverolaissa erityissäännöstä. Maakunnan hallitus on 24 päivänä toukokuuta tehnyt aloitteen PAF:n sisällyttämisestä ehdotettuun 21 c §:ään.

1.9 Valtionavustuslaki

3 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Valtionavustuslain 3 §:ssä säädetään valtionavustuslain suhteesta muihin valtionavustuksia koskeviin säännöksiin sekä eräitä valtionavustusta lähellä olevia julkisen tuen muotoja koskeviin säännöksiin. Pykälän 2 momentin mukaan lakia ei sovelleta raha-automaattien, kasinopelien eikä pelikasino- tai totopelitoiminnan tuotoista myönnettäviin avustuksiin. Sosiaali- ja terveysministeriön jakaessa avustuksina RAY:n tuottoa sovelletaan erityislakina raha-automaattivustuslakia. Maa- ja metsätalousministeriön jakaessa Fintoto Oy:n tuottoa sovelletaan totopelien tuotonjakolakia.

Esityksessä ehdotetaan, että jatkossa myös sosiaali- ja terveysministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön rahapeliyhtiön tuotosta jakamiin avustuksiin sovellettaisiin valtionavustuslakia. Tämän johdosta valtionavustuslain 3 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin viittaukset rahapelien tuotoista jaettavaan avustuksiin. Lisäksi 2 momentin vanhentuneet säädösviittaukset muutettaisiin.

1.10 Museolaki

6 §. Museolain 6 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen vuoksi. Pykälän viittaus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroihin korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiön tuottoon. Säännöksen mukaan laissa tarkoitettuihin valtionosuuksiin ja -avustuksiin voitaisiin käyttää arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuottoa.

1.11 Teatteri- ja orkesterilaki

8 §. Teatteri- ja orkesterilain 8 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen vuoksi. Pykälän viittaus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroihin korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiön tuottoon. Säännöksen mukaan laissa tarkoitettuihin valtionosuuksiin ja -avustuksiin voitaisiin käyttää arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuottoa.

1.12 Laki elokuvataiteen edistämisestä

7 §. Elokuvataiteen edistämisestä annetun lain 7 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen vuoksi. Pykälän viittaus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroihin korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiön tuottoon. Säännöksen mukaan laissa tarkoitettu tuki suoritetaan ensisijaisesti arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuotosta.

1.13 Laki Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin muuttamisesta säätiöksi

4 §. *Valtionavustus*. Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin muuttamisesta säätiöksi annetun lain (698/2012) 4 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen vuoksi. Pykälän viittaus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen tuottoihin korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiön tuottoon. Säännöksen mukaan säätiö saisi toimintaansa valtionavustusta ensisijaisesti arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettusta rahapeliyhtiön tuotosta. Valtionavustuksesta säädettäisiin valtionavustuslaissa.

1.14 Laki Kansallisgalleriasta

29 §. *Rahoitus*. Kansallisgalleriasta annetun lain (889/2013) 29 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen vuoksi. Pykälän viittaus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen tuottoihin korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiön tuottoon. Säännöksen mukaan opetus- ja kulttuuriministeriö myöntäisi Kansallisgallerian toimintaan rahoitusta laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa. Rahoitusta voitaisiin myöntää myös arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettusta rahapeliyhtiön tuotosta. Valtionavustuksesta säädettäisiin valtionavustuslaissa.

1.15 Laki Taiteen edistämiskeskuksesta

11 §. *Taiteen edistämisen rahoitus*. Taiteen edistämiskeskuksesta annetun lain (657/2012) 11 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen vuoksi. Pykälän viittaus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroihin korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiön tuottoon. Säännöksen mukaan laissa tarkoitettujen taiteen edistämistoimenpiteiden rahoittamiseen tarvittavat määrärahat osoitetaan keskukselle ensisijaisesti arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettusta rahapeliyhtiön tuotosta.

1.16 Liikuntalaki

16 §. *Valtionosuuksien ja -avustusten rahoitus*. Liikuntalain (390/2015) 16 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen vuoksi. Pykälän viittaus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroihin korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiön tuottoon. Säännöksen mukaan laissa tarkoitettut valtionosuudet ja -avustukset suoritettaisiin ensisijaisesti arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettusta rahapeliyhtiön tuotosta.

1.17 Laki ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä

4 §. Ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain (1419/2014) 4 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen vuoksi. Pykälän viittaus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroihin korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiön tuottoon. Säännöksen mukaan eläkkeen määrä vahvistettaisiin vuosittain valtion talousarviossa. Eläke maksettaisiin ensisijaisesti arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettusta rahapeliyhtiön tuotosta. Eläkkeen maksaisi Keva.

1.18 Nuorisolaki

15 §. *Valtionosuuksien ja -avustusten rahoitus*. Nuorisolain (72/2006) 15 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen vuoksi. Pykälän viittaus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroihin korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiön tuottoon. Säännöksen mukaan laissa tarkoitettut valtionosuudet sekä -avustukset suoritettaisiin ensisijaisesti arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettusta rahapeliyhtiön tuotosta.

1.19 Laki vapaasta sivistystyöstä

23 §. *Rahapeliyhtiön tuoton käyttäminen.* Vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 23 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen vuoksi. Pykälän viittaus arpajaislaissa tarkoitettuihin veikkausvoittovaroihin korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiön tuottoon. Säännöksen mukaan liikunnan koulutuskeskusten lain mukaisiin valtionosuuksiin ja -avustuksiin voitaisiin käyttää arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuottoa. Myös pykälän otsikkoa muutettaisiin.

1.20 Laki Kotimaisten kielten keskuksesta

8 §. *Viraston rahoitus.* Kotimaisten kielten keskuksesta annetun lain 8 §:n 2 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen vuoksi. Pykälän viittaus veikkausvoittovaroihin korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiön tuottoon. Säännöksen mukaan 1 momentissa osoitettu määräraha osoitettaisiin ensisijaisesti arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuotosta, joka valtion talousarviossa on osoitettu käytettäväksi tieteen tukemiseen.

1.21 Sotilasvammalaki

6 d §. Sotilasvammalain 6 d §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen vuoksi. Pykälän viittaus RAY:n tuottoon korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiön tuottoon. Säännöksen mukaan lain 6 §:ssä tarkoitetun korvauksen maksamiseen voitaisiin käyttää myös arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuottoa valtion talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa, jos kysymyksessä on 6 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin avohuollon kustannuksiin kunnalle tai kuntayhtymälle suoritettava korvaus tai 6 §:n 5 momentissa tarkoitettua laitoshuollosta, osa-aikaisesta laitoshuollosta tai kuntoutuksesta sanotun palvelun järjestäneelle laitokselle suoritettava korvaus. Korvaukset maksaisi Valtiokonttori.

1.22 Laki rintamaveteraanien kuntoutuksesta

5 §. *Määräraha.* Rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 5 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen vuoksi. Pykälän viittaus RAY:n tuottoon korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiön tuottoon. Säännöksen mukaan kuntoutuksesta sekä siihen liittyvästä ylläpidosta aiheutuneet tarpeelliset kustannukset korvattaisiin valtion talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa. Lain mukaisesta kuntoutuksesta ja siihen liittyvästä ylläpidosta aiheutuneiden tarpeellisten kustannusten korvaamiseen voitaisiin käyttää myös arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuottoa valtion talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa.

1.23 Laki eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta

8 §. *Rahoitus.* Eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain 8 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämisen vuoksi. Pykälän viittaus RAY:n tuottoon korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiön tuottoon. Säännöksen mukaan kuntoutuksesta ja siihen liittyvästä ylläpidosta sekä 6 §:ssä tarkoitetuista korvattavista matkakustannuksista aiheutuvat menot korvattaisiin arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuotosta valtion vuotuisen talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa.

1.24 Laki Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista

19 §. *Kuntoutusraha muun kuntoutuksen ajalta.* Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 19 §:n 3 momenttiin ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos rahapeliyhteisöjen rahapeli-toimintojen yhdistämisen vuoksi. Momentin viittaus RAY:n rahoittamaan sopeutumisvalmennukseen korvattaisiin viittauksella arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettulla rahapeliyhtiön tuotolla rahoitettuun sopeutumisvalmennukseen.

21 §. *Kuntoutusraha ulkomailla annetun kuntoutuksen ajalta.* Lain 21 §:ään tehtäisiin vastaava tekninen muutos. Kuntoutusrahan myöntäminen ulkomailla annettuun koulutukseen edellyttäisi, että ulkomailla annettava kuntoutus täyttäisi 16 §:ssä säädetyt korvaamisen edellytykset tai kysymyksessä olisi 18 §:n 1 tai 4 momentissa mainittuun lakiin tai säännökseen perustuva kuntoutustoiminta tai sisällöltään sitä vastaava arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettulla rahapeliyhtiön tuotolla rahoitettu kuntoutuskurssi taikka 20 §:ssä tarkoitettuun henkilökohtaiseen opiskelu- ja kuntoutussuunnitelmaan perustuva opiskelu.

1.25 Hevoskilpailulaki

2 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Hevoskilpailulain (796/1993) 2 §:n viittaus totopelien tuotonjakolakiin ehdotetaan muutettavaksi viittaukseksi arpajaislakiin, koska tähän hallituksen esitykseen sisältyy ehdotus ensiksi mainitun lain kumoamisesta.

1.26 Laki yksityisten arkistojen valtionavusta

10 §. *Rahoitus.* Yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain (1006/2006) 10 §:ään ehdotetaan tehtäväksi tekninen muutos rahapeliyhteisöjen rahapeli-toimintojen yhdistämisen vuoksi. Pykälän viittaus veikkausvoittovaroihin korvattaisiin viittauksella rahapeliyhtiön tuottoon. Säännöksen mukaan määräraha osoitettaisiin ensisijaisesti arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettusta rahapeliyhtiön tuotosta, joka valtion talousarviossa on osoitettu käytettäväksi tieteen tukemiseen. Samalla pykälän muotoilua muutettaisiin siten, että se toisi nykyistä selkeämmin esiin rahoituksen määrän riippuvuuden tarkoitukseen valtion talousarviossa kulloinkin osoitetuista määrärahoista.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Rahapelien toimeenpanoa koskevaan arpajaislain 13 c §:n 2 momentin sisältämään asetuk-senantovaltuussäännökseen ehdotetaan tehtäväksi teknisluonteinen muutos siten, että valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin myös erityisautomaattien lajeista ja enimmäismääristä. Lisäksi pykälän 4 momenttiin sisältyvää asetuk-senantovaltuussäännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi siten, että sisäministeriön asetuksella annettavien rahapelien pelisääntöjen tulisi sisältää myös erityisautomaattien suurimmat sallitut pelipanokset ja pelivoitot.

Arpajaislain 14 §:n 2 momentin valtuussäännöstä täydennettäisiin siten, että valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä myös pelitilistä.

Ehdotetun arpajaislain 17 b §:n 3 momentin mukaan avustus saisi valtionavustuslain 6 §:n 1 momentin estämättä kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta tai hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyden määrän. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin avustuksen määrästä.

Ehdotetun arpajaislain 19 §:n mukaan uuden rahapeliyhtiön tulisi tilittää rahapeli-toiminnan tuotto tuotonjakoministeriöille 17 §:ssä säädettyjen käyttötarkoitusten mukaisessa suhteessa.

HE 132/2016 vp

Valtuussäännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä tilitysmenettelystä. Voimassa olevaa säännöstä täsmennettäisiin, mutta sen asiasisältöä ei olisi tarkoitus muuttaa. Voimassa olevat valtioneuvoston asetukset tulisi rahapeliyhteisöjen rahapeli-toimintojen yhdistämisen vuoksi muuttaa tai kumota, jolloin tulisi antaa uusi valtioneuvoston asetus tai uudet asetukset.

Arpajaislain 20 §:n 2 momenttiin sisältyisi uusi asetuksenantovaltuussäännös. Lakiin sisältyisi perussäännös sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivasta Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksesta ja sen tehtävistä. Tehtävistä säädettäisiin tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Sosiaali- ja terveysministeriö päättäisi avustusten myöntämisestä ja takaisinperimisestä ja avustuskeskus vastaisi muista valtionavustuslain nojalla valtionapuviranomaiselle kuuluvista tehtävistä.

Rahapeliyasioiden neuvottelukuntaa koskevaa arpajaislain 42 a §:ää muutettaisiin neuvottelukunnan laissa säädetyn tehtävän osalta. Voimassa olevan lain mukaisesti sisäministeriön yhteydessä toimivan neuvottelukunnan tehtävistä ja kokoonpanosta säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella.

Voimassa olevan lain mukaisesti rahapeliyhtiön tulisi arpajaislain 46 §:n nojalla korvata valtiolle rahapeli-toiminnan valvonnasta aiheutuvat kustannukset. Kustannusten perimisestä säädettäisiin nykyiseen tapaan sisäministeriön asetuksella.

Voimassa olevan lain mukaisesti rahapeliyhtiön tulisi arpajaislain 52 §:n nojalla korvata valtiolle arpajaisten toimeenpanosta aiheutuvien haittojen seurannasta ja tutkimuksesta sekä ehkäisy- ja hoidon kehittämisestä aiheutuvat kustannukset. Rahapeliyhtiöltä perittäisiin maksuna määrä, joka vastaa sosiaali- ja terveysministeriölle toiminnasta aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää. Pykälän 2 momentin asetuksenantovaltuutta ehdotetaan muutettavaksi siten, että sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella säädettäisiin maksun maksuunpanosta eli maksun perimisen ajankohdasta. Tämä vastaisi nykyistä käytäntöä.

Arpajaislain 67 §:n asetuksenantovaltuussäännöksiin tehtäisiin teknisluonteinen muutos johtuen muiden arpajaisten kuin rahapeli-toimeenpanomuotojen määritelmien siirtämisestä uuteen 3 a §:ään. Lisäksi Poliisihallituksen ja poliisilaitosten tiedontoimitusvelvollisuutta koskevan valtuussäännöksen mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin velvollisuudesta toimittaa tiedot arpajaisten toimeenpanosta aiheutuvien haittojen seurannan ja tutkimuksen lisäksi myös rahapeli-toiminnan haitallisuuden arviointia varten.

3 Voimaantulo

Esityksessä ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1 päivänä tammikuuta 2017, jolloin uuden rahapeliyhtiön on tarkoitus aloittaa rahapeli-toiminta.

Koska arpajaislain muuttamista koskevaan lakiin sisältyy useita siirtymäsäännöksiä ja siten useita momenteja, ehdotetaan voimaantulosäännöksen momentit selvyiden vuoksi numeroitavaksi.

Ehdotetussa 2 momentissa säädettäisiin selvyiden vuoksi, että Veikkaus Oy:n ja Fintoto Oy:n henkilöstön aseman järjestämiseen sovelletaan työsopimuslain (55/2001) liikkeen luovutusta koskevia säännöksiä. Yhteisöjen palveluksessa olevat työntekijät siirtyisivät uuden rahapeliyhtiön palvelukseen niin sanottuina vanhoina työntekijöinä työsopimustensa mukaisin oikeuksin ja velvollisuuksin.

Ehdotetun 3 momentin mukaan myös RAY:n henkilöstön asemaan sovellettaisiin työsopimuslain liikkeen luovutusta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta niitä henkilöitä, jotka nimetään virkasuhteeseen sosiaali- ja terveysministeriön yhteyteen 1 päivänä tammikuuta 2017 perustettavaan Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukseen. Raha-automaattiyhdistyksen avustustoiminnon henkilöstön työsuhteet päättyisivät suoraan lain nojalla 31 päivänä joulukuuta 2016 ilman irtisanomisaikaa. Avustustoiminnon henkilöstölle on tarjottu uutta palvelussuhdetta Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksesta.

Avustustoiminnon henkilöstölle, joka sisältää sekä avustusosaston henkilöstön että sen tukipalvelut, on tarjottu mahdollisuutta uuteen palvelussuhteeseen Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksessa. Tästä syystä on katsottu tarkoituksenmukaiseksi, että kyseisessä tilanteessa, jossa koko avustustoiminnon henkilöstölle on tarjottu mahdollisuutta uuteen palvelussuhteeseen valtionhallinnossa, ei olisi tarkoituksenmukaista noudattaa samoja menettelyjä verrattuna tilanteeseen, jossa vastaavaa mahdollisuutta ei ole. Irtisanominen olisi ainoastaan tekninen toimenpide, jota seuraisi uudessa palvelussuhteessa aloittaminen valtionhallinnon virkamiehenä. Kyseessä olisi kuitenkin oikeudellisesti kaksi erillistä palvelussuhdetta: palvelussuhde RAY:een, joka päättyisi 31 päivänä joulukuuta 2016, ja palvelussuhde sosiaali- ja terveysministeriöön, joka palvelussuhteen vastaanottavien osalta alkaisi 1 päivänä tammikuuta 2017.

RAY:tä koskeva arpajaislain 13 § ehdotetaan kumottavaksi. Samalla kumoutuisi RAY:stä annettu valtioneuvoston asetus. Ehdotetussa 4 momentissa säädettäisiin RAY:een liittyvistä siirtymäsäännöksistä. Lain voimaan tullessa RAY:n velvoitteet ja oikeudet mukaan lukien varat ja velat siirtyisivät uudelle rahapeliyhtiölle lukuun ottamatta 5 ja 9 momentissa tarkoitettua omaisuutta ja varoja. RAY:lle ei jäisi lain voimaan tullessa varsinaista toimintaa tai omaisuutta. Jotta yhdistyksen tilinpäätös ja muut tarvittavat toimenpiteet voitaisiin suorittaa, ehdotetaan siirtymäsäännöksessä säädettäväksi eräistä hallinnollisista seikoista. Vuosiksi 2016–2018 valitun RAY:n hallituksen olisi laadittava ja esitettävä yhdistyksen kokoukselle tilinpäätös lain voimaantuloa edeltävältä tilikaudelta sekä yhdistyksen lakkauttamista koskeva loppuservitys. Yhdistyksen kokous kokoontuisi vielä lain voimaantulon jälkeen päättääkseen tilinpäätöksen vahvistamisesta, vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja toimitusjohtajalle sekä loppuservityksen hyväksymisestä. Osana tilinpäätöksen vahvistamista yhdistyksen kokous päättäisi myös sosiaali- ja terveysministeriölle avustuksiin ohjattavasta summasta. RAY:stä annetun valtioneuvoston asetuksen säännöksiä yhdistyksen kokouksen kutsumisesta ja päätösvallasta sovellettaisiin yhdistyksen lakkauttamiseen saakka. Tilinpäätöksen vahvistamisesta, vastuuvapauden myöntämisestä ja loppuservityksen hyväksymisestä olisi yhdistyksen kokouksen jälkeen ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle. Yhdistys katsottaisiin lakkautetuksi, kun ministeriön ilmoituksen perusteella tekemä päätös yhdistyksen lakkauttamisesta on tullut voimaan.

Eduskunnalla on toimivalta lailla säätämällä päättää RAY:n toiminnan lakkauttamisesta. Eduskunnalla on myös toimivalta päättää muun muassa RAY:n toiminnan yhdistämisestä sekä sen omaisuuden ja vastuiden siirtämisestä toiseen yhteisöön. Arpajaislain 13 §:n 2 momentin säännös yhdistyksen varojen jakamisesta arpajaislain 17 §:n 2 momentin mukaisesti tarkoitettiin yhdistyksen toiminnan lakatessa ei sovellu ehdotettuun rahapeliyhteisöjen rahapelitoimintojen yhdistämistilanteeseen, vaan säännös on tarkoitettu tilanteeseen, jossa yhdistyksen harjoittama rahapelitoiminta lakkaisi kokonaan siten, että edunsaajat eivät enää saisi avustuksia sen harjoittaman rahapelitoiminnan tuotosta. Esitettyjen lainmuutosten johdosta RAY lakkaisi olemasta. Siirtymäsäännösten mukaan sen velvoitteet ja oikeudet, mukaan lukien varat ja velat siirtyisivät uudelle yhtiölle lukuun ottamatta sosiaali- ja terveysministeriölle tilitettävää rahapelitoiminnan tuottoa, RAY:n käyttöpääomaa sekä 5 momentissa tarkoitettua omaisuutta. RAY:n avustustoimintaan liittyvät vastuut ja velvoitteet siirrettäisiin sosiaali- ja terveysminis-

teriölle lukuun ottamatta henkilöstöasioihin liittyviä vastuita ja velvoitteita. Siirtyvät asiat pyrittäisiin yksilöimään erillisessä siirtokirjassa. Niitä olisivat esimerkiksi keskeneräisiin oikeudenkäynteihin liittyvät RAY:n velvoitteet ja saatavat, takaisinperinnät sekä tietyt avustustoimintaa koskevat tavamerkit ja sopimukset. RAY:n rahapeli-toiminnan tuotto mukaan lukien käyttöpääoma tulisi näin ollen kokonaisuudessaan jaettavaksi RAY:n nykyisille edunsaajille.

Lain voimaan tullessa RAY:n avustusjärjestelmä sekä avustustoiminnan käytössä muutoin olevat tietojärjestelmät, kalusteet ja laitteet siirtyisivät 5 momentin mukaan korvauksetta sosiaali- ja terveysministeriölle. Avustusjärjestelmän korvaukseton siirto olisi tarkoituksenmukaista, koska kyse on tietojärjestelmästä, jota RAY:n avustusosasto käyttää avustusten valmistelussa, maksatuksessa, seurannassa ja valvonnassa ja jonka kehittämiseen on panostettu huomattavat taloudelliset resurssit. Jatkossa Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus käyttäisi järjestelmää tehtäviensä hoitamisessa. Tietojärjestelmien eriyttämiselle varattaisiin lain voimaantulon jälkeen aikaa kuusi kuukautta, koska eriyttäminen on riippuvainen toimitilaratkaisuista. Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriölle siirtyisi muu RAY:n avustusosaston käytössä ollut omaisuus.

Ehdotetun 6 momentin mukaan lain 14 §:n 1 momentissa säädettyä rajoitusta pelaajalla olevasta yhdestä pelitilistä sovelletaan vasta 1 päivästä tammikuuta 2018. Pelaajilla voi olla kolmen rahapeliyhteisön pelitilit, joiden yhdistäminen ei ole tietojärjestelmäteknisistä syistä mahdollista heti lain voimaantulosta alkaen. Tämän vuoksi rajoitukseen säädettäisiin vuoden siirtymäaika.

Ehdotetun 7 momentin mukaan 17 §:ssä tarkoitettua tuottoa voitaisiin käyttää avustusten lopulliseen myöntämiseen tuensaajalle vasta, kun Euroopan unioni on lopullisesti hyväksynyt Suomen tekemän valtioneuvoston ilmoituksen. Avustuksen määrää tai sen myöntämisen edellytyksiä muutettaisiin tarvittaessa Euroopan unionin tekemän päätöksen perusteella. Tämä ei kuitenkaan rajoittaisi avustuksen ennakoiden maksamista. Siirtymäsäännöksen tarkoitus olisi sujuvoittaa kansallisten avustusten toimeenpanoa Euroopan unionin valtioneuvoston päätöksen ollessa vielä kesken tai silloin, kun jo hyväksytyt ilmoituksen osalta on havaittu muutostarpeita.

Ehdotetun 8 momentin mukaan uuden rahapeliyhtiön, jolle Veikkaus Oy:n varat ja velat sulautumisessa siirtyisivät, olisi tilitettävä sulautuvan Veikkaus Oy:n ennen lain voimaantuloa toimeenpanemien rahapeli tuotto lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriölle. Voimassa olevan raha-arpa-, veikkaus- ja vedonlyöntipeli tuoton tilittämistä annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 momentin 3 kohdan mukaan Veikkaus Oy:n on tilitettävä rahapeli-toimintojensa koko kalenterivuoden tuotto kuukauden kuluessa yhteisön tilinpäätöksen vahvistamisesta. Tuotto tulisi tilittää kuitenkin viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2017. Nykyisen Veikkaus Oy:n olisi tilitettävä yhtiön rahoitus, aikaisemmilta vuosilta kertynyt raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipeli tuotto opetus- ja kulttuuriministeriölle viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016. Sulautuvan Veikkaus Oy:n osakkeiden luovuttamiseen apporttina uudelle rahapeliyhtiölle tulisi saada valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annetun lain 3 §:n mukaisesti eduskunnan suostumus. Sen vuoksi siirtymäsäännöksessä säädettäisiin, että opetus- ja kulttuuriministeriö saisi luovuttaa uudelle rahapeliyhtiölle sulautuvan Veikkaus Oy:n osakkeet ja vastaanottaa luovutettavien osakkeiden tilalle uuden rahapeliyhtiön osakkeita. Opetus- ja kulttuuriministeriö siirtäisi tämän jälkeen uuden rahapeliyhtiön osakkeet valtioneuvoston kanslialle, joka vastaisi uuden rahapeliyhtiön omistajaohjauksesta.

Uuden rahapeliyhtiön, jolle RAY:n varat siirrettäisiin, olisi 9 momentin mukaan tilitettävä RAY:n ennen lain voimaantuloa toimeenpanemien rahapeli tuotto sosiaali- ja terveysministeriölle lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Lisäksi uuden rahape-

liiytiön olisi tilittävä RAY:n käyttöpääoma sosiaali- ja terveysministeriölle sen jälkeen, kun tilinpäätös olisi 4 momentissa tarkoitettulla tavalla vahvistettu. Käyttöpääoma tulisi tilittää kuitenkin viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2017. Käyttöpääoman tilittämisvelvollisuudesta säädetäisiin erikseen, koska myös sen osalta on kyse rahapelitoiminnan tuotosta, joka tulee arpa-jaislain säännösten mukaisesti käyttää terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen.

Ehdotetun 10 momentin mukaan uuden rahapeliyhtiön, jolle Fintoto Oy:n varat ja velat sulautumisessa siirtyisivät, tulisi tilittää Fintoto Oy:n ennen tämän lain voimaantuloa toimeenpanemien rahapelien tuotto tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Valtiolle tuloutettava tuotto tilittettäisiin maa- ja metsätalousministeriölle.

Ehdotetun 11 momentin mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi ennen lain voimaantuloa perustaa RAY:stä sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivaan, 20 §:n 2 momentissa mainittuun Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukseen siirrettäviin tehtäviin tarvittavat virat sekä täyttää nämä virat ensimmäistä kertaa täytettäessä haettaviksi julistamatta. Siirtymäsäännös on tarpeen avustusosaston toimintojen häiriöttömän jatkumisen turvaamiseksi. RAY:n avustusosaston henkilöstölle on tarjottu mahdollisuutta uuteen palvelussuhteeseen Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksessa. Siirtymäsäännöksen mukaan sosiaali- ja terveysministeriö voisi täyttää myös Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen johtajan viran. Nimitys kuuluisi muutoin valtioneuvoston yleisistunnon toimivaltaan. On kuitenkin tarkoituksenmukaista virkaa ensimmäistä kertaa täytettäessä RAY:ssä työskentelevällä henkilöllä, että toimivalta myös tämän viran täyttöön olisi sosiaali- ja terveysministeriöllä.

Ennen arpajaislain muutosten voimaantuloa kolmen erillisen rahapeliyhteisön toimeenpanemien rahapelien tuotto tulisi käyttää laissa säädettyihin tarkoituksiin. Tämä tarkoittaisi sekä mahdollista aiemmilta vuosilta jakamatta jäänyttä tuottoa että vuonna 2016 toimeenpannuista rahapeleistä kertyvää tuottoa. Koska erityisesti RAY:n osalta jakamatonta tuottoa on kertynyt enemmän, kuin sitä on tarkoituksenmukaista yhden vuoden aikana jakaa, ehdotetaan siirtymäsäännöksissä säädettäväksi, että tuotto tulisi käyttää kymmenen vuoden kuluessa lain voimaantulosta.

Voimaantulosäännösten 12 momentissa säädettäisiin Veikkaus Oy:n jakamatta olevan tuoton jakamisesta. Ennen lain voimaantuloa toimeenpantujen raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuotto tulisi käyttää urheilun ja liikuntakasvatukseen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen 21 §:ssä säädetystä poiketen kymmenen vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta. Opetus- ja kulttuuriministeriö vastaisi tuoton jakamisesta.

Ehdotetun 13 momentin mukaan ennen tämän lain voimaantuloa toimeenpantujen raha-automaattipelien, kasinopelien ja pelikasinotoiminnan tuotto tulisi käyttää terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen 21 §:ssä säädetystä viiden vuoden määräajasta poiketen kymmenen vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaisi tuoton jakamisesta.

Siirtymäsäännösten 14 momentin mukaan ennen tämän lain voimaantuloa toimeenpantujen topelien tuotto tulisi käyttää hevosurheilun ja hevoskasvatukseen edistämiseen lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

Raha-automaattivustuslain kumoamisesta annetavan lain siirtymäsäännösten mukaan ennen lain voimaantuloa myönnettyihin avustuksiin sovellettaisiin avustuksen myöntämisaikakohtana voimassa olleita säännöksiä ja avustuspäätöksessä asetettuja ehtoja. Lain voimaan tullessa sosiaali- ja terveysministeriössä ja RAY:ssä vireillä oleviin hakemuksiin sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä lukuun ottamatta avustuksen maksamista, kir-

janpitoa ja tilintarkastusta sekä selvitystä avustuksen käytöstä, joihin sovellettaisiin valtionavustuslakia ja sen 8 §:n nojalla annettua valtioneuvoston asetusta.

Totopelien tuotonjakolain kumoamisesta annettavan lain siirtymäsäännösten mukaan sovellettaisiin lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä eli totopelien tuotonjakolakia sekä viireillä oleviin hakemuksiin että ennen lain voimaantuloa myönnettyihin avustuksiin.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Oikeus työhön ja elinkeinovapaus

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Suomessa on katsottu julkisen vallan ohjaamiin yksinoikeustoimijoihin perustuvan rahapelijärjestelmän, jossa rahapelitoiminnan tuotot käytetään yleishyödyllisen kansalaistoiminnan tukemiseen, muodostavan tehokkaimman ja oikeasuhtaisen keinon taata rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva, estää väärinkäytöksiä ja rikoksia sekä vähentää pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja. Nykyinen rahapelijärjestelmä on kolmen lakiin perustuvan yksinoikeustoimijan järjestelmä.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on arvioinut nykyistä järjestelmää. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että arpajaisten toimeenpano on elinkeinovapauden näkökulmasta sellaista erityislaatuista taloudellista toimintaa, jonka luvanvaraistamista on pidettävä hyväksyttävänä arpajaisiin osallistuvien oikeusturvan takaamiseksi, arpajaisista aiheutuvien sosiaalisten haittojen vähentämiseksi sekä rikosten ja väärinkäytösten estämiseksi. Uhkapeliluonteisiin rahapeleihin liittyy muuhun arpajaistoimintaan verrattuna siinä määrin suurempia sosiaalisten haittojen, väärinkäytösten ja oikeusturvan riskejä, että yksinoikeuteen perustuvaa sääntelyjärjestelmää voidaan pitää perustuslain kannalta hyväksyttävänä. Yksinoikeudesta johtuva pitkälle menevä elinkeinovapauden rajoitus ei tässä tapauksessa loukkaa rajoituksen suhteellisuudelle asetettavia vaatimuksia. Valiokunnan arvioon vaikutti, ettei rahapelitoiminta aikaisemminkaan ollut niin sanottu vapaa elinkeino eikä arpajaislailla tämän vuoksi ollut yksityisten henkilöiden oikeusasemaan ulottuvia uudenlaisia vaikutuksia (PeVL 23/2000 vp).

Muutos, jonka myötä rahapelien toimeenpano olisi säädetty yhden rahapeliyhtiön yksinoikeudeksi, ei olisi elinkeinovapauden näkökulmasta merkitykseltään ratkaiseva. Sillä ei olisi edelleenkaan yksityisten henkilöiden oikeusasemaan ulottuvia uudenlaisia vaikutuksia. Yksinoikeusjärjestelmän on perusteltua kattaa edelleen kaikki rahapelien toimeenpanomuodot.

Valtion talousarvio

Perustuslain 83 §:n mukaan eduskunta päättää valtion talousarvion varainhoitovuodeksi kerrallaan. Laissa ehdotetaan säädettäväksi voimassa olevan lain mukaisesti rahapeliyhtiön tuoton käyttötarkoituksista. Siirryttäessä yhden yksinoikeustoimijan malliin laissa säädettäisiin myös yhtiön tuoton jakamisesta näiden käyttötarkoitusten kesken. Perustuslakivaliokunta on arpajaislain säätämisen yhteydessä katsonut perustuslain mukaiseksi säätää laissa määrärahojen käyttötarkoituksista ja tuoton jakamisesta käyttötarkoitusten kesken (PeVL 23/2000 vp). Ehdotetuilla muutoksilla ei rajoitettaisi eduskunnan toimivaltaa päättää talousarviosta. Valtion talousarvioon otettaisiin rahapeliyhtiön asianomaisen tilikauden arvioitua voittoa sekä uudelleen jaettaviksi palautuvia varoja vastaavat määrärahat säädetyin jakosuhteen mukaisesti opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön momenteille. Vuosittaisessa talousarviossa päätettäisiin määrärahojen käyttämisestä.

Asetuksenantovaltuudet

Arpajaislakiin ehdotetaan lisättäväksi uusi asetuksenantovaltuussäännös. Ehdotetussa 20 §:n 2 momentissa säädettäisiin sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimivasta Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksesta ja sen tehtävistä. Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä avustuskeskuksen tehtävistä. Sosiaali- ja terveysministeriö päättäisi avustusten myöntämisestä ja takaisinperimisestä ja avustuskeskus vastaisi muista valtionavustuslain nojalla valtionapuviranomaiselle kuuluvista tehtävistä.

Ehdotetun uuden asetuksenantovaltuuden osalta lakiin sisältyy riittävät perussäännökset ja asetuksilla säänneltäväksi tarkoitetut asiat käyvät ilmi valtuussäännöksistä. Esitykseen sisältyvät muutokset voimassa oleviin asetuksenantovaltuuksiin ovat pääosin luonteeltaan teknisiä ja lakiin sisältyy myös näiden asioiden osalta perussäännökset. Uusien ja muutettavien asetuksenantovaltuuksien katsotaan täyttävän perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä valtuussäännöksiin kohdistetut vaatimukset sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta.

Lakiehdotukset voidaan hallituksen käsityksen mukaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

arpajaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan arpajaislain (1047/2001) 13, 13 a, 54, 55 ja 65 §,
sellaisina kuin niistä ovat 13 laeissa 575/2011 ja 1156/2015, 13 a § laissa 575/2011 sekä 54 § osaksi laissa 575/2011,
muutetaan 1, 3–6, 9, 11, 12, 13 b, 13 c, 14, 14 a, 14 b ja 16 §, 4 luku, 35, 42 a, 43–47, 51–53, 62, 62 a, 62 b, 64 ja 67 §,
sellaisina kuin niistä ovat 1 § laeissa 661/2010 ja 230/2011, 3 ja 47 § osaksi laissa 575/2011, 4, 14 a, 62 b ja 64 § laissa 661/2010, 5 § osaksi laissa 1344/2001, 11, 12, 13 b, 13 c, 14, 42 a ja 53 § laissa 575/2011, 14 b ja 62 a § laeissa 661/2010 ja 575/2011, 16 ja 52 § osaksi laissa 661/2010, 43 § laeissa 506/2009 ja 661/2010, 62 § osaksi laeissa 661/2010 ja 575/2011 sekä 67 § osaksi laissa 506/2009, sekä
lisätään lakiin uusi 3 a § seuraavasti:

1 §

Lain soveltamisala ja tarkoitus

Tässä laissa säädetään arpajaisten toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta, arpajaisten tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen käytön valvonnasta.

Tämän lain tarkoituksena on taata yleishyödyllisiin arpajaisiin osallistuvien oikeusturva, estää arpajaisiin liittyvät väärinkäytökset ja rikokset sekä ehkäistä ja vähentää arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja.

Tämä laki ei koske sattumanvaraisen edun tarjoamista markkinoinnissa, jos edun saaminen ei edellytä muuta vastiketta kuin hyödykkeen ostamista tai ostotarjouksen tekemistä.

3 §

Rahapelien ja niiden toimeenpanomuotojen määritelmät

Rahapeleillä tarkoitetaan tässä laissa sellaisia arpajaisia, joista pelaaja voi voittaa rahaa.

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *raha-arpajaisilla* rahapelejä, joissa voi arpomisella voittaa rahaa;
- 2) *vedonlyöntipeleillä* rahapelejä, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua urheilu- tai muun kilpailun taikka rahapelin tapahtumia tai tuloksia koskevien arvausten perusteella pelaajan asettaman rahapanoksen ja lopputuloksen todennäköisyyttä osoittavan kertoimen tulon mukaisesti määräytyvien voittojen jakoon;
- 3) *veikkauspeleillä* muita kuin 2 kohdassa tarkoitettuja rahapelejä, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua urheilu- tai muun kilpailun tapahtumia tai tuloksia koskevien arvausten taikka numeroiden, merkkien tai muiden tunnusten arpomisen perusteella voittojen jakoon;
- 4) *raha-automaatilla* peliautomaattia tai -laitetta, jota pelaamalla pelaaja voi voittaa rahaa;
- 5) *erityisautomaatilla* peliautomaattia tai -laitetta, jolla pelataan tunnistettuna ja jota pelaamalla voi voittaa rahaa;
- 6) *kasinopeleillä* ruletti-, kortti- ja noppa- sekä muita niihin rinnastettavia rahapelejä;

7) *totopeleillä* rahapelejä, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua hevoskilpailujen tuloksiin liittyvien arvausten perusteella voittojen jakoon;

8) *yhdistelmäpeleillä* rahapelejä, joissa on yhdistetty ominaisuuksia 1-7 kohdassa tarkoitettuihin rahapeleihin.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuja rahapelejä voidaan toimeenpanna myös virtuaalisesti, jolloin voiton määräytyminen perustuu arvontaan.

3 a §

Muiden arpajaisten toimeenpanomuotojen määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *tavara-arpajaisilla* arpajaisia, joissa voi arpomisella tai muulla siihen rinnastettavalla satumaan perustuvalla tavalla voittaa tavaraa tai tavarahan taikka palveluihin vaihdettavissa olevia lahja- tai ostokortteja;

2) *arvauskilpailulla* tavara-arpajaisia, joihin osallistuvalla on mahdollisuus arvauskohteesta, ei kuitenkaan urheilu- ja muista kilpailuista, tekemiensä arvausten perusteella voittaa tavaraa tai tavarahan taikka palveluihin vaihdettavissa olevia lahja- tai ostokortteja;

3) *bingopelillä* arpajaisia, jossa voittajia ovat ne, joiden pelilipukkeessa tai muussa sitä vastaavassa sähköisessä muodossa olevassa tositteessa on arvotut numerot pelin sääntöjen mukaisessa järjestyksessä ja jossa voi voittaa tavaraa tai tavarahan taikka palveluihin vaihdettavissa olevia lahja- tai ostokortteja; sekä

4) *tavaravoittoautomaatilla* peliautomaattia tai -laitetta, josta pelaaja voi voittona saada tavaraa.

4 §

Muut määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *arvalla* lipuketta tai sitä vastaavassa sähköisessä taikka muussa niihin verrattavassa muodossa olevaa tositetta, josta ilmenee oikeus osallistua arpajaisiin;

2) *rahapelitoiminnalla* rahapelin toimeenpanoa;

3) *sähköisesti välitettävällä rahapeleillä* rahapelejä, joita toimeenpannaan etäpalveluna, sähköisessä muodossa tai muun viestinnän mahdollistavan tekniikan avulla;

4) *pelitilillä* rahapeliyhtiön rahapelejä varten pitämää pelaajan tiliä, jolle kirjataan pelitapahumat sekä rahansiirrot pelaajan ja rahapeliyhtiön välillä;

5) *pelikasinolla* hyväksyttyä ja valvottua huoneistoa, jossa voidaan pitää pelaajan käytettävänä sellaisia raha-automaatteja, erityisautomaatteja ja kasinopelejä, joissa mahdollinen häviö voi olla ilmeisessä epäsuhteessa ainakin jonkun osallistujan maksukykyyn, sekä muita rahapelejä;

6) *erityisellä pelisalilla* yksinomaan tai pääasiallisesti rahapeliin pelaamiseen varattua tilaa tai sellaista sähköistä pelisivustoa, jolla pelaaminen edellyttää rekisteröitymistä pelaajaksi;

7) *pelipisteellä* rahapeliin muuta myyntipaikkaa kuin erityistä pelisalia tai pelikasinoa;

8) *markkinoinnilla* mainontaa, epäsuoraa mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa; epäsuoraa mainontaa on erityisesti tuotteen myynninedistäminen muun tuotteen mainonnan yhteydessä siten, että muun tuotteen tunnuksena käytetään sellaisenaan tai tunnistettavasti muunneltuna tuotteen tai sen myyjän vakiintunutta tunnusta tai että muun tuotteen mainonnasta muutoin välittyy mielikuva tietystä tuotteesta tai sen myyjästä; tämän lain soveltamisalaan kuuluvana arpajaisten markkinointina ei pidetä, arpajaissivustossa käytetystä kielestä riippumatta, pelkkää ulkomaisen tai ahvenanmaalaisen arpajaissivuston saatavillaoloa sähköisessä tietoverkossa, jos arpajaissivustoon ei ole liitetty muuta arpajaisiin Suomessa tai valtakunnas-

HE 132/2016 vp

sa osallistumista edistävää aineistoa; tämän lain soveltamisalaan kuuluvana arpajaisten markkinointina ei pidetä myöskään arpajaisten markkinointia Suomessa tai valtakunnassa levitettävässä ulkomaisessa tai ahvenanmaalaisessa julkaisussa, jos julkaisun pääasiallinen tarkoitus ei ole rahapelien markkinointi ja jos arpajaisten markkinointi ei kohdistu erityisesti Suomeen tai valtakuntaan;

9) *huvipuistolla* kiinteässä sijaintipaikassa toimivaa huvittelupaikkaa, jonka tulojen pääosa muodostuu karusellien, erilaisten auto- ja vuoristoratojen taikka muiden vastaavien huvipuistolaitteiden pitämisestä maksua vastaan yleisön käytettävänä;

10) *tivolilla* paikasta toiseen siirtyvää huvittelupaikkaa.

5 §

Arpajaisten toimeenpano-oikeus

Arpajaiset saa toimeenpanna rekisteröity yhdistys, itsenäinen säätiö tai muu sellainen yhteisö, jolla on yleishyödyllinen tarkoitus ja jonka kotipaikka on Suomessa.

Rahapelien toimeenpanon yksinoikeudesta säädetään 11 §:ssä.

6 §

Arpajaisten luvanvaraisuus

Arpajaiset saa toimeenpanna vain viranomaisen antamalla luvalla, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Lupa voidaan liittää arpaa, arvan hintaa, arpojen myyntiä, arvontaa, voittojen perimistä ja muita arpajaisten toimeenpanoa koskevia ehtoja. Lupa voidaan liittää myös arpajaisten tuottojen käyttötarkoitusta ja arpajaisten toimeenpanon valvontaa koskevia ehtoja.

9 §

Eräiden arpajaisten tuottojen käyttötarkoitussidonnaisuus

Edellä 3 a §:ssä tarkoitettujen arpajaisten tuotot on käytettävä luvassa määrättyyn tarkoitukseen.

Jos 1 momentissa tarkoitettujen arpajaisten tuottoja tai osaa niistä ei voida käyttää luvassa määrättyyn tarkoitukseen tai se ei ole olosuhteiden muuttumisen vuoksi taikka muusta syystä tarkoituksenmukaista, luvansaajan on haettava lupaviranomaiselta lupaa tuottojen käyttötarkoituksen muuttamiseen.

Lupa tuottojen käyttötarkoituksen muuttamiseen tulee antaa, jos uusi tai muuttunut käyttötarkoitus on 7 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukainen.

11 §

Yksinoikeus rahapelien toimeenpanemiseen

Veikkaus Oy:llä on yksinoikeus rahapelien toimeenpanemiseen.

12 §

Veikkaus Oy

Veikkaus Oy on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö.

HE 132/2016 vp

Yhtiön tehtävänä on harjoittaa rahapelitoimintaa siten, että rahapeleihin osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset pyritään estämään sekä pelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ehkäistään ja vähennetään.

Yhtiöllä on hallintoneuvosto. Hallintoneuvoston tehtävänä on seurata ja valvoa, että yhtiö harjoittaa rahapelitoimintaa 2 momentissa säädetyllä tavalla, sekä tukea yhtiön ja sen sidosryhmien välistä yhteistyötä.

Jollei tässä tai muualla laissa toisin säädetä, yhtiöön sovelletaan osakeyhtiöitä koskevia säännöksiä sekä valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annettua lakia (1368/2007).

13 b §

Veikkaus Oy:n toiminnan rajoitukset

Veikkaus Oy ei saa toimeenpanna muita arpajaisia kuin rahapelejä.

Veikkaus Oy ei ilman valtioneuvoston kanslian lupaa saa perustaa eikä hankkia omistukseensa muita kuin rahapelitoimintaansa varten tarpeellisia yhtiöitä tai niiden osakkeita eikä luovuttaa näiden yhtiöiden osakkeita uudelle omistajalle.

Veikkaus Oy tai sen tytäryhtiö ei ilman valtioneuvoston kanslian lupaa saa:

- 1) perustaa rahastoja eikä tehdä kohdentamattomia varauksia taikka muuttaa niiden kirjanpidoista luonnetta;
- 2) muuttaa osakepääomaansa;
- 3) myöntää lainoja;
- 4) tehdä muita investointeja kuin toimintansa edellyttämiä käyttöomaisuushankintoja.

Veikkaus Oy ei saa jakaa osakkeenomistajilleen osinkoa voitostaan eikä vapaasta omasta pääomastaan eikä toimihenkilöilleen vastikkeetonta etua voitostaan eikä ylijäämästään.

13 c §

Rahapeliin toimeenpano

Rahapelit on toimeenpantava siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset pyritään estämään sekä pelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ehkäistään ja vähennetään.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään:

1) siitä, kuinka suuri osuus rahapelejä toimeenpantaessa kertyvistä pelimaksuista on maksettava pelaajille voitoina, miten voitot on pyörästettävä sekä miten perimättä jääneet voitot on jaettava;

2) pelipisteissä, erityisissä pelisaleissa ja pelikasinoissa olevien raha-automaattien, erityisautomaattien ja kasinopelien lajeista ja enimmäismääristä, erityisten pelisalien enimmäismääristä sekä pelikasinoiden lukumäärästä, sijaintipaikoista ja aukioloajoista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää rahapeliin sallituista myyntiajoista.

Sisäministeriön asetuksella säädetään rahapeliin pelisäännöistä. Pelisääntöjen tulee sisältää voitonjakoa ja pelipanosten palauttamista koskevat määräykset sekä raha-automaattien, erityisautomaattien ja kasinopelien suurimpia sallittuja pelipanoksia ja pelivoittoja koskevat määräykset. Raha-arpajaisten sekä veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelien sääntöjen tulee lisäksi sisältää arvontaa koskevat määräykset. Pelisäännöt voivat sisältää myös muita pelilaji-, pelityyppi- tai pelikohtaisia pelien tahtia sekä muita sellaisia ominaisuuksia koskevia määräyksiä, jotka ovat tarpeen peleihin liittyvien pelihaittojen vähentämiseksi.

14 §

Sähköisesti välitettävät rahapelit

Sähköisesti välitettäviä rahapelejä toimeenpantaessa Veikkaus Oy:n on avattava pelaajakohdainen pelitili. Pelaajalla voi olla ainoastaan yksi pelitili. Pelitiliä avattaessa yhtiön on todennettava pelaajan henkilöllisyys ja hänen asuinpaikkansa pelaajan täysi-ikäisyyden sekä muun valtion tai alueen lainsäädännön alueellisen soveltamisalan kunnioittamisen varmistamiseksi.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelitilistä sekä pelaajan henkilöllisyyden ja hänen asuinpaikkansa todentamisesta.

Yhtiön on asetettava sähköisesti välitettävien rahapeliin pelaamiselle tarvittaessa pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisia määrällisiä ja ajallisia rajoituksia pelihaittojen vähentämiseksi.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelaamisen pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisten määrällisten ja ajallisten rajoitusten asettamisesta.

14 a §

Rahapeliin ikäraja ja asiakkaan tunteminen

Veikkaus Oy taikka elinkeinonharjoittaja tai yhteisö, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja tai luovuttaa tilan raha-automaattien tai erityisautomaattien käytettävänä pitämiseen, ei saa antaa alle 18-vuotiaana pelata rahapelejä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelaajan täysi-ikäisyyden varmistamistavoista.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja selvittämiseen liittyvästä asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa (503/2008).

14 b §

Rahapeliin markkinointi

Veikkaus Oy saa markkinoida rahapelejä ja yhtiötä, jos markkinointi ei edistä taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja aiheuttavaa pelaamista ja jos markkinoinnilla ohjataan rahapelikysyntää tämän lain nojalla harjoitettavaan rahapelitoimintaan. Markkinointia ei saa kohdistaa alaikäisiin. Markkinoinnissa ei saa kuvata runsasta pelaamista myönteisesti eikä pelaamattomuutta tai kohtuullista pelaamista kielteisesti. Rahapeliin markkinointi on kielletty sellaisessa televisio- ja radiotoiminnassa, kuvaohjelman elokuvateatterissa tapahtuvassa julkisessa esittämisessä ja julkaisutoiminnassa, joka on suunnattu alaikäisille.

Rahapeliin markkinointi on kielletty muualla kuin sellaisissa erityisissä pelisaleissa, pelikasinoissa ja raviradoilla, joihin pelit tai niiden myyntipiste on sijoitettu, jos peleihin on pelisääntöjen antamisen yhteydessä todettu liittyvän erityinen pelihaittojen vaara. Pelaajille voidaan kuitenkin antaa tietoa tällaisten pelien pelikohteista, pelipaikoista, peliehdosta, pelimaksuista, voittojen todennäköisyydestä ja voitoista.

Poliisihallituksen tehtävänä on valvoa, että rahapeliin markkinoinnissa noudatetaan tämän lain ja kuluttajansuojalain (38/1978) säännöksiä. Veikkaus Oy:n on annettava vuosittain sisäministeriölle ja Poliisihallitukselle selvitys rahapeliin markkinoinnista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 3 momentissa tarkoitetun selvityksen sisällöstä.

HE 132/2016 vp

16 §

Raha-automaatteja, erityisautomaatteja ja kasinopelejä koskevat erityiset säännökset

Raha-automaatit, erityisautomaatit ja kasinopelit tulee sijoittaa valvottuun tilaan. Niitä ei saa sijoittaa tilaan, jossa niiden käyttäminen voi vaarantaa turvallisuutta tai aiheuttaa järjestyshäiriöitä.

4 luku

Rahapelitoiminnan tuotto

17 §

Tuoton käyttötarkoitukset

Veikkaus Oy:n tuotosta käytetään:

- 1) 53 prosenttia urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen;
- 2) 43 prosenttia terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen;
- 3) 4 prosenttia hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen.

17 a §

Urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen tarkoitettu tuotto

Veikkaus Oy:n urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen tarkoitettua tuotosta käytetään:

- 1) 25 prosenttia urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen;
- 2) 17,5 prosenttia tieteen edistämiseen;
- 3) 38,5 prosenttia taiteen edistämiseen;
- 4) 9 prosenttia nuorisotyön edistämiseen;
- 5) 10 prosenttia 1–4 kohdassa säädettyihin tarkoituksiin valtion talousarviossa vuosittain tarkemmin päätettävällä tavalla.

17 b §

Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettu tuotto

Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettu tuotto käytetään avustusten myöntämiseen oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille.

Valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa voidaan terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettua tuottoa käyttää myös rintamaveteraanien kuntoutukselta annetun lain (1184/1988) 5 §:ssä, eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukselta annetussa lain (1039/1997) 8 §:ssä ja sotilasvammalain (404/1948) 6 d §:ssä tarkoitettujen korvausten maksamiseen ja menojen ja kustannusten korvaamiseen.

Valtionavustuslain (688/2001) 6 §:n 1 momentin estämättä avustus saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta ja hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyden määrän. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin avustuksen määrästä.

17 c §

Hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitettu tuotto

Hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitettua tuotosta osoitetaan vähintään 95 prosenttia raviurheilun ja hevoskasvatuksen keskusjärjestölle sekä tämän jäsenyhteisöille.

Raviurheilun ja hevoskasvatuksen keskusjärjestö tekee maa- ja metsätalousministeriölle esityksen 1 momentissa tarkoitettua osuudesta myönnettävien avustusten vuosittaisesta jakosuunnitelmasta eri avustuksensaajille ja käyttötarkoituksiin.

Valtionavustuslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua sopimusta ei tarvitse tehdä, jos kasvatus-tukea myönnetään raviurheilun ja hevoskasvatuksen keskusjärjestön ohjaamana hevosen omis-tajalle.

18 §

Tuoton ottaminen valtion talousarvioon

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määrärahat, joiden arvioidaan vastaavan Veikkaus Oy:n asianomaisen tilikauden voittoa ja uudelleen jaettaviksi palautuvia varoja.

Määrärahat otetaan valtion talousarvioon 17 §:ssä säädettyjen käyttötarkoitusten mukaisessa suhteessa opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä maa- ja metsä-talousministeriön momenteille.

19 §

Tuoton tilittäminen

Veikkaus Oy:n tulee tilittää rahapelitoimintojen tuotto kunkin käyttötarkoituksen tuotonja-koasioita käsittelemään säädetyille ministeriölle 17 §:ssä säädettyjen käyttötarkoitusten mukai-nessa suhteessa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tilitysmenettelystä.

20 §

Tuoton jaosta päättäminen

Tuotosta jaettavien avustusten ja valtionosuuksien myöntämisestä urheilun ja liikuntakasva-tuksen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen päättää opetus- ja kulttuuriministeriö.

Tuotosta jaettavien avustusten myöntämisestä terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistä-miseen päättää sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii avustusten valmistelua, maksatusta, seurantaa ja valvontaa varten Sosiaali- ja terveysjärjestö-jen avustuskeskus, jonka tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tuotosta jaettavien avustusten myöntämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämi-seen päättää maa- ja metsätalousministeriö.

21 §

Tuoton jakamatta jättäminen

Vuosittain voidaan jättää jakamatta enintään 20 prosenttia kuhunkin 17 §:ssä säädettyyn käyttötarkoitukseen tarkoitettua tuotosta. Jakamatta jätetty määrä on jaettava viiden vuoden kuluessa.

Jakamatta jättämisestä päättää valtioneuvosto kunkin käyttötarkoituksen tuotonjakoasioita käsittelemään säädetyn ministeriön esityksestä.

22 §

Avustustoiminnasta aiheutuvat kustannukset

Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettua tuottoa voidaan 17 b §:ssä säädetyn lisäksi käyttää Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toiminnasta aiheutuneisiin henkilöstö- ja muihin kustannuksiin. Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, jonka arvioidaan vastaavan puolta Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen kustannuksista.

Veikkaus Oy:n tulee korvata sosiaali- ja terveysministeriölle Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toiminnan toteutuneiden kustannusten ja valtion talousarvioon otetun määrärahan välinen erotus.

Hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitettua tuottoa voidaan käyttää avustusten myöntämisestä maa- ja metsätalousministeriölle aiheutuviin kustannuksiin.

23 §

Tuotosta jaettaviin avustuksiin sovellettava lainsäädäntö

Veikkaus Oy:n tuotosta jaettaviin avustuksiin sovelletaan valtionavustuslakia, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämiin valtionavustuksiin ja valtionosuuksiin sovelletaan lisäksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia (1705/2009).

35 §

Bingopelin voitot

Bingopelissä voidaan antaa voittona sen lisäksi, mitä 3 a §:n 3 kohdassa säädetään, oikeus yhteen tai useampaan uuteen peliin.

Pelaajille jaettavien voittojen enimmäisarvo ei saa ylittää 75 prosenttia kuuden kalenterikuukauden kokonaisymyynnin arvosta, kuitenkin niin, ettei jaettavien voittojen enimmäisarvo saa ylittää 95 prosenttia yhdenkään kalenterikuukauden aikana.

42 a §

Rahapeliasioiden neuvottelukunta

Sisäministeriön yhteydessä toimii valtioneuvoston asettama rahapeliasioiden neuvottelukunta, jonka tehtävänä on seurata rahapelipoliittisten tavoitteiden toteutumista ja kehittämistarpeita.

HE 132/2016 vp

Neuvottelukunnan tarkemmista tehtävistä ja kokoonpanosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

43 §

Viralliset valvojat

Poliisihallitus voi määrätä rahapelitoiminnan valvontaa varten virallisia valvojia. Viralliseen valvojaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Virallisten valvojien tulee valvoa, että rahapelien toimeenpanossa noudatetaan 13 c §:n nojalla annettuja pelisääntöjä, ja vahvistaa pelikierroksittain veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelien tulokset ja voittojen määrä. Virallisten valvojien tulee valvoa myös raha-arpajaisten arvonta ja arpojen sekoittaminen sekä vahvistaa arvonnän tulos, jollei julkinen notaari Poliisihallituksen suostumuksella suorita näitä tehtäviä.

Jäljempänä 62 §:n 5 momentissa tarkoitettujen rahapelien valvontajärjestelyt hyväksyy sisäministeriö.

44 §

Tietojensaantioikeus

Valvontaviranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada Veikkaus Oy:ltä, arpajaisten toimeenpanoon luvan saaneelta yhteisöltä tai säätiöltä sekä tavara-arpajaisten käytännön toimeenpanijalta valvontatehtävän suorittamiseksi tarpeellisia tietoja ja asiakirjoja.

45 §

Tarkastus- ja kiello-oikeus

Poliisilaitoksella, Poliisihallituksella ja 58 §:ssä tarkoitettulla tarkastuslaitoksella on oikeus tarkastaa, että raha- ja tavaravoittoautomaateissa sekä 56 §:ssä tarkoitetuissa peliautomaateissa ja pelilaitteissa käytetään hyväksytyä rahaliikenteen valvontalaitetta.

Poliisilaitoksella ja Poliisihallituksella on oikeus kieltää 1 momentissa tarkoitettun automaatin tai pelilaitteen käytettävänä pitäminen, jos siinä ei ole hyväksytyä rahaliikenteen valvontalaitetta taikka se on sijoitettu automaattien tai pelilaitteiden sijoittamista koskevien säännösten vastaisesti. Jos havaittu puute tai vika on vähäinen, poliisi voi kiellon sijasta määrätä sen korjattavaksi.

46 §

Rahapelitoiminnan valvontakustannusten korvaaminen

Veikkaus Oy:n tulee korvata valtiolle rahapelitoiminnan valvonnasta aiheutuvat kustannukset.

Kustannusten perimisestä säädetään sisäministeriön asetuksella.

47 §

Voittojen periminen

Raha-arpajaisissa saatu voitto on perittävä yhden vuoden kuluessa arvontatuloksen vahvistamisesta tai arpaan merkityn myyntiajan päättymisestä. Veikkaus- ja vedonlyöntipelien voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa ja totopelien voitot kolmen kuukauden kuluessa näiden pelien pelisääntöjen mukaisen lopputuloksen vahvistamisesta. Raha-automaatti-, erityisautomaatti- ja kasinopelien voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa voittoon oikeuttavan tuloksen saavuttamisesta. Yhdistelmäpelien voitot on perittävä vuoden kuluessa näiden pelien pelisääntöjen mukaisen voittoon oikeuttavan tuloksen saavuttamisesta.

Bingopelissä saatu voitto on perittävä yhden vuoden kuluessa voittoon oikeuttavan tuloksen saavuttamisesta.

Tavara-arpajaisten ja arvauskilpailujen voitto, lukuun ottamatta tavara-arpajaisia, jotka saadaan toimeenpanna ilman tässä laissa säädettyä lupaa, on perittävä kahden kuukauden kuluessa tavara-arpajaisluvan voimassaoloajan päättymisestä.

51 §

Pelikasinon asiakas- ja valvontarekisteri

Pelikasinotoiminnan harjoittajalla on oikeus pelitoiminnan valvomiseksi pitää henkilörekisteriä (*pelikasinon asiakas- ja valvontarekisteri*). Pelikasinon asiakas- ja valvontarekisteriä varten saadaan kerätä ja tallettaa seuraavia pelikasinon asiakkaita ja heidän pelaamistaan koskevia tietoja:

- 1) etu- ja sukunimi;
- 2) syntymäaika;
- 3) kansalaisuus;
- 4) osoite;
- 5) ulkomaalaisen asiakkaan passin numero, antopäivä ja -paikka;
- 6) asiakkaan kuva;
- 7) pelikasinoon saapumisaika;
- 8) sisäänpääsy- tai pelikielto;
- 9) pelikasinossa pelaamista koskevat tiedot;
- 10) epäilty tai todettu pelivilppi;
- 11) häiriökäyttäytymistä koskevat tiedot.

Tiedot kerätään asiakkaan ilmoituksen perusteella ja teknisellä laitteella katsellen tai kuvaten. Rekisteriin saadaan myös kerätä ja tallettaa teknisellä laitteella katsellen tai kuvaten kerätyt tiedot pelikasinon henkilökunnasta.

Rekisteriin talletettuja tietoja saavat käsitellä vain ne Veikkaus Oy:n henkilökuntaan kuuluvat, jotka tarvitsevat oikeuden käsitellä tietoja työtehtäviensä hoitamiseksi ja vain siinä laajuudessa kuin heidän työtehtävänsä hoitaminen sitä vaatii.

Rekisterinpitäjä saa luovuttaa rekisteritietoja 43 §:ssä tarkoitetuille virallisille valvojille valvontatehtävään suorittamiseksi.

Rekisteriin talletetut tiedot on poistettava heti, kun ne eivät enää ole tarpeen pelikasinotoiminnan valvontaa varten, kuitenkin viimeistään kolmen vuoden kuluttua tallettamisesta.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan pelikasinon asiakas- ja valvontarekisteriin henkilötietolakia (523/1999).

52 §

Arpajaisien toimeenpanosta aiheutuvien haittojen seuranta ja tutkimus sekä ehkäisyn ja hoidon kehittäminen

Arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvia haittoja on seurattava ja tutkittava. Haittojen seurannasta ja tutkimuksesta sekä niiden ehkäisyn ja hoidon kehittämisestä vastaa sosiaali- ja terveysministeriö.

Veikkaus Oy:n tulee korvata valtiolle seurannasta, tutkimuksesta ja kehittämisestä aiheutuvat kustannukset. Sosiaali- ja terveysministeriö perii yhtiöltä maksuna määrän, joka vastaa ministeriölle toiminnasta aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää.

Maksun maksuunpanosta säädetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

53 §

Veikkaus Oy:n velvollisuus luovuttaa tietoja

Veikkaus Oy:n on toimitettava vuosittain toimintasuunnitelmansa, seuraavaa vuotta koskeva talousarvionsa sekä tilinpäätösasiakirjansa välittömästi sen valmistuttua kunkin käyttötarkoituksen tuotonjakoasioita käsittelevälle ministeriölle sekä valtiovarainministeriölle, sisäministeriölle ja Poliisihallitukselle.

Yhtiön tulee antaa vuosittain kunkin käyttötarkoituksen tuotonjakoasioita käsittelevälle ministeriölle sekä sisäministeriölle ja Poliisihallitukselle kertomus pelitoimintansa kehityksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt pelaamisesta aiheutuvien taloudellisten, sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.

Yhtiön on toimitettava 3 §:n 2 momentin 1-8 kohdassa tarkoitettujen rahapelien toimeenpanoa koskevat tiedot tilastoimista varten Poliisihallitukselle sekä arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvien haittojen seurantaan, tutkimusta ja rahapelien haitallisuuden arviointia varten tarpeelliset tiedot sosiaali- ja terveysministeriölle.

62 §

Arpajaisien toimeenpanoa koskevat kiellot

Arpajaisien toimeenpano muulla kuin 3 §:n 2 tai 3 momentissa, 3 a §:ssä taikka 56 §:ssä tarkoitetulla tavalla on kielletty.

Kiellettyä on:

1) arpojen myyminen ja välittäminen ilman tässä laissa edellytettyä lupaa toimeenpantuihin arpajaisiin ja muun kuin Veikkaus Oy:n toimeenpanemaan rahapeliin sekä tällaisten arpajaisien markkinointi;

2) arpojen myyminen tai välittäminen tai arpajaisien markkinointi ulkomaille, jollei se ole sallittua sen valtion tai alueen lainsäädännön mukaan, johon arpoja myydään tai välitetään taikka arpajaisia markkinoidaan;

3) Veikkaus Oy:n toimeenpanemaan rahapeliin liittyvien arpojen myyminen, välittäminen, pelipanosten vastaanottaminen ja voittojen välittäminen ilman yhtiön lupaa.

Tilan luovuttaminen ilman tässä laissa tarkoitettua lupaa tapahtuvaan raha-automaattien, erityisautomaattien, kasinopelien, tavaravoittoautomaattien tai 56 §:ssä tarkoitettujen peliautomaattien ja pelilaitteiden käytettävänä pitämiseen on kielletty.

Liikkeelle laskettavalle joukkovelkakirjalle ei saa koron lisäksi maksaa arpomiseen perustuvaa hyvitystä.

Ulkomailla toimeenpantavina arpajaisina ei pidetä rahapelejä, joiden toimeenpanoon osallistuu Veikkaus Oy.

62 a §

Rahapelin toimeenpanon kieltäminen

Poliisihallitus voi kieltää rahapelin toimeenpanon, jos:

- 1) rahapelin toimeenpanee muu kuin Veikkaus Oy;
- 2) rahapelin toimeenpanossa rikotaan 62 §:n 1–4 momentissa säädettyä kieltoa; tai
- 3) rahapelin toimeenpanossa muutoin rikotaan tätä lakia taikka tämän lain nojalla annettua asetusta muulla kuin 62 b §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Kielto voidaan kohdistaa rahapelin toimeenpanijaan sekä sellaiseen elinkeinonharjoittajaan tai yhteisöön, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, luovuttaa tilan raha-automaattien tai erityisautomaattien käytettävänä pitämiseen tai markkinoi rahapelejä.

Kielto on voimassa enintään kolme kuukautta. Poliisihallitus voi jatkaa kiellon voimassaoloaikaa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan, jos menettelyä rahapelin toimeenpanossa ei ole korjattu.

62 b §

Rahapelin markkinoinnin kieltäminen

Poliisihallitus voi kieltää 14 b §:n vastaisen rahapelien markkinoinnin.

Kielto voidaan kohdistaa rahapelin toimeenpanijaan sekä sellaiseen elinkeinonharjoittajaan tai yhteisöön, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, luovuttaa tilan raha-automaattien tai erityisautomaattien käytettävänä pitämiseen tai markkinoi rahapelejä.

Kielto on voimassa enintään kolme kuukautta. Poliisihallitus voi jatkaa kiellon voimassaoloaikaa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan, jos menettelyä rahapelin markkinoinnissa ei ole korjattu.

64 §

Arpajaisrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta

- 1) rikkoo 10 §:ssä säädettyä kieltoa toimeenpanna arpajaiset velaksi,
- 2) ei noudata velvollisuutta kieltää sisäänpääsyä pelikasinoon 15 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa,
- 3) rikkoo 14 a §:ssä säädettyä rahapelien ikärajaa,
- 4) rikkoo 27 §:n 3 momentissa säädettyä osallistumiskieltoa,
- 5) toimii tavara-arpajaisten käytännön toimeenpanijana vastoin 28 §:n 2 momenttia,
- 6) suorittaa tavara-arpajaisten arvonnain tai arpojen sekoittamisen vastoin sitä, mitä 29 §:n 1 momentissa säädetään, tai ei noudata 29 §:n 2 momentissa säädettyä arvonnain tulosta koskevaa ilmoittamisvelvollisuutta,
- 7) rikkoo 16 §:n 2 momentin raha-automaattien, erityisautomaattien tai kasinopelien, 40 §:n tavaravoittoautomaattien ja 56 §:n 1 momentissa tarkoitettujen peliautomaattien tai pelilaitteiden sijoittamista koskevia säännöksiä tai
- 8) rikkoo rahaliikenteen valvontalaitetta koskevia 57 §:n säännöksiä, on tuomittava *arpajaisrikkomuksesta* sakkoon.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja selvittämiseen liittyvän asiakkaan tuntemisvelvollisuuden rikkomisesta säädetään rangaistus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain 40 §:ssä.

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään:

- 1) raha- ja tavara-arpajaisten arpoihin merkittävistä ja niiden myynnin yhteydessä annettavista tiedoista;
- 2) lupahakemuksen ja 31 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä sekä lupapäätösten sisällöstä;
- 3) arpajaisten toimeenpanoon liittyvistä menettelyistä ja määräajoista;
- 4) 3 a §:ssä tarkoitettujen arpajaisten tilitysten sisällöstä, tilitysten nähtävänä pitämisestä, tilitysten nähtävänä pitämiseen liittyvistä määräajoista sekä tilitysten säilyttämisestä;
- 5) 57 §:ssä tarkoitetusta rahaliikenteen valvontalaitteesta, 58 §:ssä tarkoitetulle tarkastuslaitokselle toimitettavista laitteista ja asiakirjoista, poikkeuksista tyyppitarkastusvelvollisuudesta sekä valvontalaitteen tarkastamisesta ja hyväksymisestä;
- 6) Poliisihallituksen ja poliisilaitosten velvollisuudesta toimittaa tietoja arpajaisten toimeenpanosta aiheutuvien haittojen seurantaa, tutkimusta ja rahapelien haitallisuuden arviointia varten.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ministeriöistä, joille kuuluu tässä laissa ministeriöille säädettyjen tehtävien hoitaminen.

-
1. Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
 2. Veikkaus Oy:n ja Fintoto Oy:n henkilöstön aseman järjestämiseen sovelletaan työsopimuslain (55/2001) liikkeen luovutusta koskevia säännöksiä.
 3. Raha-automaattiyhdistyksen henkilöstön aseman järjestämiseen sovelletaan työsopimuslain liikkeen luovutusta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta niitä henkilöitä, jotka nimitetään virkasuhteeseen Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukseen. Raha-automaattiyhdistyksen avustustoiminnon henkilöstön työsuhteet päättyvät 31 päivänä joulukuuta 2016 ilman irtisanomisaikaa.
 4. Tämän lain voimaan tullessa Raha-automaattiyhdistyksen velvoitteet ja oikeudet sekä varat ja velat siirtyvät uudelle rahapeliyhtiölle lukuun ottamatta 5 ja 9 momentissa tarkoitettua omaisuutta ja varoja. Vuosiksi 2016–2018 valitun Raha-automaattiyhdistyksen hallituksen on laadittava ja esitettävä yhdistyksen kokoukselle tilinpäätös lain voimaantuloa edeltävältä tilikaudelta sekä yhdistyksen lakkauttamista koskeva loppuselvitys. Yhdistyksen kokouksessa päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta, vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja toimitusjohtajalle sekä loppuselvityksen hyväksymisestä. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita arpajaislain 13 §:n 5 momentin nojalla annettuja säännöksiä yhdistyksen kokouksen kutumisesta ja päätösvallasta sovelletaan yhdistyksen lakkauttamiseen saakka. Tilinpäätöksen vahvistamisesta, vastuuvapauden myöntämisestä ja loppuselvityksen hyväksymisestä on ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle. Yhdistys katsotaan lakkautetuksi, kun ministeriön ilmoituksen perusteella tekemä päätös yhdistyksen lakkauttamisesta on tullut voimaan.
 5. Tämän lain voimaan tullessa Raha-automaattiyhdistyksen avustusjärjestelmä sekä avustustoiminnan käytössä muutoin olevat tietojärjestelmät, kalusteet ja laitteet siirtyvät korvauksetta sosiaali- ja terveysministeriölle. Tietojärjestelmät on eriytettävä kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.
 6. Lain 14 §:n 1 momentissa säädettyä rajoitusta pelaajalla olevasta yhdestä pelitilistä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2018.
 7. Jos 17 §:ssä tarkoitetun tuoton myöntäminen avustuksena edellyttää Euroopan unionin hyväksyntää, avustus voidaan lopullisesti myöntää vasta, kun Euroopan unioni on tehnyt asiassa myönteisen päätöksen. Avustuksen määrää tai sen myöntämisen edellytyksiä muutetaan

tarvittaessa Euroopan unionin tekemän päätöksen perusteella. Tämä ei kuitenkaan rajoita avustuksen ennakon maksamista.

8. Uuden rahapeliyhtiön, jolle Veikkaus Oy:n varat ja velat ovat sulautumisessa siirtyneet, on tilitettävä sulautuvan Veikkaus Oy:n ennen tämän lain voimaantuloa toimeenpanemien rahapeli tuotto tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, kuitenkin viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2017. Lisäksi sulautuvan Veikkaus Oy:n on tilitettävä raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipeli jakamatta oleva tuotto opetus- ja kulttuuriministeriölle viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016. Opetus- ja kulttuuriministeriö saa luovuttaa uudelle rahapeliyhtiölle sulautuvan Veikkaus Oy:n osakkeet ja vastaanottaa luovutettavien osakkeiden tilalle uuden rahapeliyhtiön uusia osakkeita.

9. Uuden rahapeliyhtiön, jolle Raha-automaattiyhdistyksen toiminta ja omaisuus on siirretty, tulee tilittää Raha-automaattiyhdistyksen ennen tämän lain voimaantuloa toimeenpanemien rahapeli tuotto tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Lisäksi uuden rahapeliyhtiön on tilitettävä Raha-automaattiyhdistyksen käyttöpääoma sosiaali- ja terveysministeriölle 4 momentissa tarkoitetun tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen, kuitenkin viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2017.

10. Uuden rahapeliyhtiön, jolle Fintoto Oy:n varat ja velat ovat sulautumisessa siirtyneet, tulee tilittää Fintoto Oy:n ennen tämän lain voimaantuloa toimeenpanemien rahapeli tuotto tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

11. Sosiaali- ja terveysministeriö voi ennen tämän lain voimaantuloa perustaa Raha-automaattiyhdistyksestä Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukseen siirrettäviin tehtäviin tarvittavat virat. Sosiaali- ja terveysministeriö voi täyttää nämä virat niitä ensimmäistä kertaa täytettäessä haettaviksi julistamatta, jos virkaan nimitetään Raha-automaattiyhdistyksessä työskentelevä henkilö.

12. Ennen tämän lain voimaantuloa toimeenpantujen raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipeli tuotto tulee jakaa urheilun ja liikuntakasvatukseen, tieteeseen, taiteeseen sekä nuorisotyön edistämiseen 21 §:ssä säädetystä poiketen kymmenen vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

13. Ennen tämän lain voimaantuloa toimeenpantujen raha-automaattipeli, kasinopeli ja pelikasinotoiminnan tuotto tulee jakaa terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen 21 §:ssä säädetystä poiketen kymmenen vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

14. Ennen tämän lain voimaantuloa toimeenpantujen totopeli tuotto tulee käyttää hevosurheilun ja hevoskasvatukseen edistämiseen lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

2.

Laki

rikoslain 17 luvun 16 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 17 luvun 16 a §, sellaisena kuin se on laissa 578/2011, seuraavasti:

16 a §

Rahapelirikos

Joka

- 1) toimeenpanee rahapelin luvottomasti,
- 2) myy tai välittää arpoja muun kuin arpajaislain (1047/2001) 11 §:ssä mainitun rahapeliyhtiön toimeenpanemaan rahapeliin tai markkinoi sellaista rahapeliä vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä kieltoa,
- 3) myy tai välittää arpoja rahapeliin ulkomaille tai markkinoi rahapeliä ulkomaille vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädettyä kieltoa,
- 4) ilman rahapelin toimeenpanijan lupaa myy tai välittää arpajaislain 11 §:ssä mainitun rahapeliyhtiön toimeenpanemaan rahapeliin liittyviä arpoja taikka vastaanottaa sellaiseen rahapeliin liittyviä pelipanoksia tai välittää sellaiseen rahapeliin liittyviä voittoja vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädettyä kieltoa taikka
- 5) luovuttaa tilan raha-automaatin, erityisautomaatin tai kasinopelin käytettävänä pitämiseen, jos sitä pitää käytettävänä muu kuin arpajaislain 11 §:ssä mainittu rahapeliyhtiö, vastoin arpajaislain 62 §:n 3 momentissa säädettyä kieltoa,
on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *rahapelirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

3.

Laki

raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuoton käyttämisestä annettu laki (1054/2001).

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

raha-automaattivastuksista annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan raha-automaattivastuksista annettu laki (1056/2001).

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen lain voimaantuloa myönnettyihin avustuksiin sovelletaan avustuksen myöntämisaikana voimassa olleita säännöksiä ja avustuspäätöksessä asetettuja ehtoja. Lain voimaan tullessa sosiaali- ja terveysministeriössä ja Raha-automaattiyhdistyksessä vireillä oleviin hakemuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Avustuksen maksamiseen, kirjanpitoon ja tilintarkastukseen sekä selvitykseen avustuksen käytöstä sovelletaan kuitenkin valtionavustuslakia (688/2001) ja sen 8 §:n nojalla annettuja säännöksiä.

Jos raha-automaattivastuksista annetussa laissa viitataan Raha-automaattiyhdistykseen ja sen tehtäviin ja toimivaltaan avustusasioissa, tarkoitetaan tämän lain voimaantulon jälkeen Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskusta ja sen tehtäviä ja toimivaltaa avustusasioissa.

5.

Laki

totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetun lain kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annettu laki (1055/2001).

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Lain voimaan tullessa maa- ja metsätalousministeriössä vireillä oleviin avustuksia koskeviin hakemuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä. Maa- ja metsätalousministeriön ennen lain voimaantuloa myöntämiin avustuksiin sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

6.

Laki

näkövammaisten kirjastosta annetun lain 5 a §:n kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan näkövammaisten kirjastosta annetun lain (638/1996) 5 a §, sellaisena kuin se on laissa 1053/2001.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

7.

Laki

arpajaisverolain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arpajaisverolain (552/1992) 2 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on lais-
sa 784/2016, seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Arpajaisilla tarkoitetaan:

1) arpajaislain (1047/2001) 3 §:ssä tarkoitettuja rahapelejä ja 3 a §:ssä tarkoitettuja muita ar-
pajaisia sekä arpajaislain 56 §:ssä tarkoitettujen peliautomaattien ja pelilaitteiden pitämistä
yleisön käytettävänä;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

8.

Laki

tuloverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tuloverolain (1535/1992) 21 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on laissa
654/2015, ja

lisätään lakiin uusi 21 c § seuraavasti:

21 c §

Rahapeliyhteisöjen verovelvollisuus

Veikkaus Oy on verovelvollinen vain muusta kuin arpajaislain (1047/2001) mukaisen yksinoikeuden nojalla harjoittamastaan rahapelitoiminnasta saamastaan tulosta.

Ålands Penningautomatförening on verovelvollinen vain muusta kuin arpajaisista annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 1966/10) mukaisen yksinoikeuden nojalla harjoittamastaan arpajais- ja rahapelitoiminnasta saamastaan tulosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

valtionavustuslain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtionavustuslain (688/2001) 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1077/2005, seuraavasti:

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetussa laissa (1704/2009), opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetussa laissa (1705/2009), vapaasta sivistystyöstä annetussa laissa (632/1998) ja sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetussa laissa (733/1992) säädettyyn valtionosuuteen ja valtionavustukseen, jos siitä mainituissa laeissa erikseen säädetään.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

10.

Laki

museolain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan museolain (729/1992) 6 § seuraavasti:

6 §

Tässä laissa tarkoitettuihin valtionosuuksiin ja –avustuksiin voidaan käyttää arpajaislain (1047/2011) 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuottoa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

11.

Laki

teatteri- ja orkesterilain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan teatteri- ja orkesterilain (730/1992) 8 § seuraavasti:

8 §

Tässä laissa tarkoitettuihin valtionosuuksiin ja –avustuksiin voidaan käyttää arpajaislain (1047/2011) 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuottoa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

12.

Laki

elokuvataiteen edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elokuvataiteen edistämisestä annetun lain (28/2000) 7 § seuraavasti:

7 §

Tässä laissa tarkoitettu tuki suoritetaan ensisijaisesti arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettusta rahapeliyhtiön tuotosta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

13.

Laki

Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin muuttamisesta säätiöksi annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin muuttamisesta säätiöksi annetun lain (698/2012) 4 §:n 1 momentti seuraavasti:

4 §

Valtionavustus

Säätiö saa toimintaansa valtionavustusta ensisijaisesti arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitusta rahapeliyhtiön tuotosta. Valtionavustuksesta säädetään valtionavustuslaissa (688/2001).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

14.

Laki

Kansallisgalleriasta annetun lain 29 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansallisgalleriasta annetun lain (889/2013) 29 §:n 1 momentti seuraavasti:

29 §

Rahoitus

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa Kansallisgallerian toimintaan rahoitusta tässä laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi. Rahoitusta voidaan myöntää myös arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuotosta. Valtionavustuksesta säädetään valtionavustuslaissa (688/2001).

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

15.

Laki

Taiteen edistämiskeskuksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Taiteen edistämiskeskuksesta annetun lain (657/2012) 11 § seuraavasti:

11 §

Taiteen edistämisen rahoitus

Tässä laissa tarkoitettujen taiteen edistämistoimenpiteiden rahoittamiseen tarvittavat määrärahat osoitetaan keskukselle ensisijaisesti arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettusta rahapeliyhtiön tuotosta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

16.

Laki

liikuntalain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikuntalain (390/2015) 16 § seuraavasti:

16 §

Valtionosuuksien ja -avustusten rahoitus

Tässä laissa tarkoitetut valtionosuudet ja -avustukset suoritetaan ensisijaisesti arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitetusta rahapeliyhtiön tuotosta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

17.

Laki

ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain (1419/2014) 4 § seuraavasti:

4 §

Eläkkeen määrä vahvistetaan vuosittain valtion talousarviossa. Eläke maksetaan ensisijaisesti arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitetusta rahapeliyhtiön tuotosta. Eläkkeen maksaa Keva.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

18.

Laki

nuorisolain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan nuorisolain (72/2006) 15 § seuraavasti:

15 §

Valtionosuuksien ja -avustusten rahoitus

Tässä laissa tarkoitetut valtionosuudet sekä -avustukset suoritetaan ensisijaisesti arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitetusta rahapeliyhtiön tuotosta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

19.

Laki

vapaasta sivistystyöstä annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 23 § seuraavasti:

23 §

Rahapeliyhtiön tuoton käyttäminen

Liikunnan koulutuskeskusten tämän lain mukaisiin valtionosuuksiin ja -avustuksiin voidaan käyttää arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuottoa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

20.

Laki

Kotimaisten kielten keskuksesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kotimaisten kielten keskuksesta annetun lain (1403/2011) 8 §:n 2 momentti seuraavasti:

8 §

Viraston rahoitus

Edellä 1 momentissa tarkoitettu määräraha osoitetaan ensisijaisesti siitä arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuotosta, joka valtion talousarviossa on osoitettu käytettäväksi tieteen tukemiseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20____.

21.

Laki

sotilasvammalain 6 d §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sotilasvammalain (404/1948) 6 d §, sellaisena kuin se on laissa 900/2012, seuraavasti:

6 d §

Seuraavien korvausten maksamiseen voidaan käyttää myös arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuottoa valtion talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa:

- 1) 6 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin avohuollon kustannuksista kunnalle tai kuntayhtymälle suoritettava korvaus;
- 2) 6 §:n 5 momentissa tarkoitettu laitoshuollosta, osa-aikaisesta laitoshuollosta tai kuntoutukselta sanotun palvelun järjestäneelle laitokselle suoritettava korvaus.

Korvaukset maksaa Valtiokonttori.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

22.

Laki

rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1024/1999, seuraavasti:

5 §

Määräraha

Kuntoutuksesta sekä siihen liittyvästä ylläpidosta aiheutuneet tarpeelliset kustannukset korvataan valtion talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa. Tämän lain mukaisesta kuntoutuksesta ja siihen liittyvästä ylläpidosta aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen voidaan käyttää myös arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuottoa valtion talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

23.

Laki

eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain (1039/1997) 8 § seuraavasti:

8 §

Rahoitus

Kuntoutuksesta ja siihen liittyvästä ylläpidosta sekä 6 §:ssä tarkoitetuista korvattavista matkakustannuksista aiheutuvat menot korvataan arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuotosta valtion vuotuisen talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

24.

Laki

Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 19 ja 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 19 §:n 3 momentti ja 21 §, sellaisena kuin niistä on 21 § laissa 679/2014, seuraavasti:

19 §

Kuntoutusraha muun kuntoutuksen ajalta

Kuntoutusrahaa voidaan myöntää myös arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitetulla rahapeliyhtiön tuotolla rahoitetun sopeutumisvalmennuksen ajalta, jos valmennus vastaa 18 §:n 1 momentissa tarkoitettua sopeutumisvalmennusta.

21 §

Kuntoutusraha ulkomailla annetun kuntoutuksen ajalta

Kuntoutusrahaa voidaan myöntää myös ulkomailla annettavan kuntoutuksen ajalta. Kuntoutusrahan myöntäminen edellyttää, että ulkomailla annettava kuntoutus täyttää 16 §:ssä säädettyt korvaamisen edellytykset tai kysymyksessä on 18 §:n 1 tai 4 momentissa mainittuun lakiin tai säännökseen perustuva kuntoutustoiminta tai sisällöltään sitä vastaava arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettu rahapeliyhtiön tuotolla rahoitettu kuntoutuskurssi taikka 20 §:ssä tarkoitettuun henkilökohtaiseen opiskelu- ja kuntoutussuunnitelmaan perustuva opiskelu.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____ .

25.

Laki

hevoskilpailulain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hevoskilpailulain (796/1993) 2 §, sellaisena kuin se on laissa 321/2014, seuraavasti:

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jos arpajaislaissa (1047/2001) on tästä laista poikkeavia säännöksiä, sovelletaan tämän lain asemesta niitä.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 ____.

26.

Laki

yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain (1006/2006) 10 § seuraavasti:

10 §

Rahoitus

Tässä laissa tarkoitetut avustukset myönnetään valtion talousarvioon tätä tarkoitusta varten otettavan määrärahan rajoissa. Määräraha osoitetaan ensisijaisesti siitä arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitetusta rahapeliyhtiön tuotosta, joka valtion talousarviossa on osoitettu käytettäväksi tieteen tukemiseen.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

Helsingissä 15 päivänä syyskuuta 2016

Pääministeri

Juha Sipilä

Sisäministeri Paula Risikko

1.

Laki

arpajaislain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan arpajaislain (1047/2001) 13, 13 a, 54, 55 ja 65 §, sellaisina kuin niistä ovat 13 laeissa 575/2011 ja 1156/2015, 13 a § laissa 575/2011 sekä 54 § osaksi laissa 575/2011,
muutetaan 1, 3–6, 9, 11, 12, 13 b, 13 c, 14, 14 a, 14 b ja 16 §, 4 luku, 35, 42 a, 43–47, 51–53, 62, 62 a, 62 b, 64 ja 67 §, sellaisina kuin niistä ovat 1 § laeissa 661/2010 ja 230/2011, 3 ja 47 § osaksi laissa 575/2011, 4, 14 a, 62 b ja 64 § laissa 661/2010, 5 § osaksi laissa 1344/2001, 11, 12, 13 b, 13 c, 14, 42 a ja 53 § laissa 575/2011, 14 b ja 62 a § laeissa 661/2010 ja 575/2011, 16 ja 52 § osaksi laissa 661/2010, 43 § laeissa 506/2009 ja 661/2010, 62 § osaksi laeissa 661/2010 ja 575/2011 sekä 67 § osaksi laissa 506/2009 sekä
lisätään lakiin uusi 3 a § seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

1 §

1 §

*Lain soveltamisala ja tarkoitus**Lain soveltamisala ja tarkoitus*

Tässä laissa säädetään arpajaisten toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta, arpajaisten tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen käytön valvonnasta.

Tämän lain tarkoituksena on taata yleishyödyllisiin arpajaisiin osallistuvien oikeusturva, estää arpajaisiin liittyvät väärinkäytökset ja rikokset sekä vähentää arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja.

Tämä laki ei koske sattumanvaraisen edun tarjoamista markkinoinnissa, jos edun saaminen ei edellytä muuta vastiketta kuin hyödykkeen ostamista tai ostotarjouksen tekemistä.

Tässä laissa säädetään arpajaisten toimeenpanosta ja toimeenpanon valvonnasta, arpajaisten tuottojen tilittämisestä ja käyttötarkoituksista sekä tuottojen käytön valvonnasta.

Tämän lain tarkoituksena on taata yleishyödyllisiin arpajaisiin osallistuvien oikeusturva, estää arpajaisiin liittyvät väärinkäytökset ja rikokset sekä *ehkäistä ja* vähentää arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvia *taloudellisia*, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja.

Tämä laki ei koske sattumanvaraisen edun tarjoamista markkinoinnissa, jos edun saaminen ei edellytä muuta vastiketta kuin hyödykkeen ostamista tai ostotarjouksen tekemistä.

3 §

3 §

*Arpajaisten toimeenpanomuotojen määritelmät**Rahapelien ja niiden toimeenpanomuotojen määritelmät*

Rahapeleillä tarkoitetaan tässä laissa sel-

Voimassa oleva laki

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) raha-arpajaisilla arpajaisia, joissa voi arpomisella voittaa rahaa;

2) vedonlyöntipeleillä arpajaisia, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua urheilutai muiden kilpailujen, *ei kuitenkaan hevoskilpailujen, tuloksiin liittyvien arvausten perusteella* pelaajan asettaman rahapanoksen ja lopputuloksen todennäköisyyttä osoittavan kertoimen tulon mukaisesti määräytyvien *rahavoittojen* jakoon;

3) veikkauspeleillä muita kuin 2 kohdassa tarkoitettuja arpajaisia, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua urheilukilpailujen tuloksiin taikka numeroiden tai merkkien arpomiseen liittyvien arvausten perusteella *pelimaksuista kertyvien* voittojen jakoon;

4) raha-automaatilla peliautomaattia tai -laitetta, jota pelaamalla pelaaja voi voittaa rahaa;

5) kasinopeleillä ruletti-, kortti- ja noppasekä muita niihin rinnastettavia pelejä, *joita pelaamalla voi voittaa rahaa*;

6) pelikasinotoiminnalla toimintaa, *jota harjoitetaan uhkapeliä varten hyväksytyssä, valvotussa huoneistossa pitämällä pelaajan käytettävänä raha-automaatteja ja kasinopelejä*;

7) totopeleillä arpajaisia, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua hevoskilpailujen tuloksiin liittyvien arvausten perusteella *pelimaksuista kertyvien* voittojen jakoon;

8) tavara-arpajaisilla arpajaisia, joissa voi arpomisella tai muulla siihen rinnastettavalla sattumaan perustuvalla tavalla voittaa tavaraa tai tavaraan taikka palveluihin vaihdettavissa olevia lahja- tai ostokortteja;

9) arvauskilpailulla tavara-arpajaisia, joihin osallistuvalla on mahdollisuus arvauskohteesta, *ei kuitenkaan urheilu- ja muista kilpailuista, tekemiensä arvausten perusteella* voittaa tavaraa tai tavaraan taikka palveluihin vaihdettavissa olevia lahja- tai ostokortteja;

10) bingopelillä arpajaisia, *johon osallistutaan peliä varten hyväksytyssä paikassa ja*

Ehdotus

laisia arpajaisia, joista pelaaja voi voittaa rahaa.

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) raha-arpajaisilla *rahapelejä*, joissa voi arpomisella voittaa rahaa;

2) vedonlyöntipeleillä *rahapelejä*, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua urheilutai muun kilpailun *taikka rahapelin tapahtumia tai tuloksia koskevien* arvausten perusteella pelaajan asettaman rahapanoksen ja lopputuloksen todennäköisyyttä osoittavan kertoimen tulon mukaisesti määräytyvien voittojen jakoon;

3) veikkauspeleillä muita kuin 2 kohdassa tarkoitettuja *rahapelejä*, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua urheilu- tai muun *kilpailun tapahtumia tai tuloksia koskevien* arvausten taikka numeroiden, merkkien tai *muiden tunnusten arpomisen* perusteella voittojen jakoon;

4) raha-automaatilla peliautomaattia tai -laitetta, jota pelaamalla pelaaja voi voittaa rahaa;

5) erityisautomaatilla peliautomaattia tai -laitetta, *jolla pelataan tunnistettuna ja jota pelaamalla voi voittaa rahaa*;

6) kasinopeleillä ruletti-, kortti- ja noppasekä muita niihin rinnastettavia *rahapelejä*,

7) totopeleillä *rahapelejä*, joissa pelaajalla on mahdollisuus osallistua hevoskilpailujen tuloksiin liittyvien arvausten perusteella voittojen jakoon;

8) yhdistelmäpeleillä *rahapelejä*, joissa on yhdistetty ominaisuuksia 1-7 kohdassa tarkoitetuista *rahapeleistä*.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuja rahapelejä voidaan toimeenpanna myös virtuaalisesti, jolloin voiton määräytyminen perustuu arvontaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

jossa voittajia ovat ne, jotka pelin sääntöjen mukaisesti ilmaiseksi, että heidän pelilipukkeessaan tai muussa sitä vastaavassa sähköisessä muodossa olevassa tositteessa on arvotut numerot pelin sääntöjen mukaisessa järjestyksessä ja jossa voi voittaa tavaraa tai tavaraan taikka palveluihin vaihdettavissa olevia lahja- tai ostokortteja; sekä

11) tavaravoittoautomaatilla peliautomaattia tai -laitetta, josta pelaaja voi voittona saada tavaraa.

3 a §

Muiden arpajaisten toimeenpanomuotojen määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) tavara-arpajaisilla arpajaisia, joissa voi arpomisella tai muulla siihen rinnastettavalla sattumaan perustuvalla tavalla voittaa tavaraa tai tavaraan taikka palveluihin vaihdettavissa olevia lahja- tai ostokortteja;

2) arvauskilpailulla tavara-arpajaisia, joihin osallistuvalla on mahdollisuus arvauskohteesta, ei kuitenkaan urheilu- ja muista kilpailuista, tekemiensä arvausten perusteella voittaa tavaraa tai tavaraan taikka palveluihin vaihdettavissa olevia lahja- tai ostokortteja;

3) bingopelillä arpajaisia, jossa voittajia ovat ne, joiden pelilipukkeessa tai muussa sitä vastaavassa sähköisessä muodossa olevassa tositteessa on arvotut numerot pelin sääntöjen mukaisessa järjestyksessä ja jossa voi voittaa tavaraa tai tavaraan taikka palveluihin vaihdettavissa olevia lahja- tai ostokortteja; sekä

4) tavaravoittoautomaatilla peliautomaattia tai -laitetta, josta pelaaja voi voittona saada tavaraa.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Muut määritelmät

Muut määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) arvalla lipuketta tai sitä vastaavassa sähköisessä taikka muussa niihin verrattavassa muodossa olevaa tositetta, josta ilmenee oikeus osallistua arpajaisiin;

1 a) rahapelillä sellaisia arpajaisia, joista pelaaja voi voittaa rahaa;

2) rahapelitoiminnalla rahapelin toimeenpanoa;

3) markkinoinnilla mainontaa, epäsuoraa mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa; epäsuoraa mainontaa on erityisesti tuotteen myynninedistäminen muun tuotteen mainonnan yhteydessä siten, että muun tuotteen tunnuksena käytetään sellaisenaan tai tunnistettavasti muunnettuna tuotteen tai sen myyjän vakiintunutta tunnusta tai että muun tuotteen mainonnasta muutoin välittyy mielikuva tietystä tuotteesta tai sen myyjästä; tämän lain soveltamisalaan kuuluvana arpajaisien markkinointina ei pidetä, arpajaissivustossa käytetystä kielestä riippumatta, pelkkää ulkomaisen tai ahvenanmaalaisen arpajaisi-

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) arvalla lipuketta tai sitä vastaavassa sähköisessä taikka muussa niihin verrattavassa muodossa olevaa tositetta, josta ilmenee oikeus osallistua arpajaisiin;

2) rahapelitoiminnalla rahapelin toimeenpanoa;

3) sähköisesti välitettävällä rahapeleillä rahapelejä, joita toimeenpannaan etäpalveluna, sähköisessä muodossa tai muun viestinnän mahdollistavan tekniikan avulla;

4) pelitilillä rahapeliyhtiön rahapelejä varren pitämää pelaajan tiliä, jolle pelitapahtumat sekä rahansirrot pelaajan ja rahapeliyhtiön välillä;

5) pelikasinolla hyväksytyä ja valvottua huoneistoa, jossa voidaan pitää pelaajan käytettävänä sellaisia raha-automaatteja, erityisautomaatteja ja kasinopelejä, joissa mahdollinen häviö voi olla ilmeisessä epäsuhteessa ainakin jonkun osallistujan maksukykyyn, sekä muita rahapelejä;

6) erityisellä pelisalilla yksinomaan tai pääasiallisesti rahapelien pelaamiseen varattua tilaa tai sellaista sähköistä pelisivustoa, jolla pelaaminen edellyttää rekisteröitymistä pelaajaksi;

7) pelipisteellä rahapelien muuta myyntipaikkaa kuin erityistä pelisalia tai pelikasinon;

8) markkinoinnilla mainontaa, epäsuoraa mainontaa ja muuta myynninedistämistoimintaa; epäsuoraa mainontaa on erityisesti tuotteen myynninedistäminen muun tuotteen mainonnan yhteydessä siten, että muun tuotteen tunnuksena käytetään sellaisenaan tai tunnistettavasti muunnettuna tuotteen tai sen myyjän vakiintunutta tunnusta tai että muun tuotteen mainonnasta muutoin välittyy mielikuva tietystä tuotteesta tai sen myyjästä; tämän lain soveltamisalaan kuuluvana arpajaisien markkinointina ei pidetä, arpajaissivustossa käytetystä kielestä riippumatta, pelkkää ulkomaisen tai ahvenanmaalaisen arpajaisi-

Voimassa oleva laki

vuston saatavillaoloa sähköisessä tietoverkossa, jos arpajaisivustoon ei ole liitetty muuta arpajaisiin Suomessa tai valtakunnassa osallistumista edistävää aineistoa; tämän lain soveltamisalaan kuuluvana arpajaisten markkinointina ei pidetä myöskään arpajaisten markkinointia Suomessa tai valtakunnassa levitettävässä ulkomaisessa tai ahvenanmaaisessa julkaisussa, jos julkaisun pääasiallinen tarkoitus ei ole rahapelien markkinointi ja jos arpajaisten markkinointi ei kohdistu erityisesti Suomeen tai valtakuntaan;

4) huvipuistolla kiinteässä sijaintipaikassa toimivaa huvittelupaikkaa, jonka tulojen pääosa muodostuu karusellien, erilaisten auto- ja vuoristoratojen taikka muiden vastaavien huvipuistolaitteiden pitämisestä maksua vastaan yleisön käytettävänä;

5) tivolilla paikasta toiseen siirtyvää huvittelupaikkaa.

5 §

Arpajaisten toimeenpano-oikeus

Arpajaiset saa toimeenpanna rekisteröity yhdistys, itsenäinen säätiö tai muu sellainen yhteisö, jolla on yleishyödyllinen tarkoitus ja jonka kotipaikka on Suomessa.

6 §

Arpajaisten luvanvaraisuus

Arpajaiset saa toimeenpanna vain viranomaisen antamalla luvalla, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Lupa voidaan liittää arpaa, arvan hintaa, arpojen myyntiä, arvontaa, voittojen perimistä ja muita arpajaisten toimeenpanoa koskevia ehtoja. Lupa voidaan liittää myös arpajaisten tuottojen käyttötarkoitusta ja arpajaisten toimeenpanon valvontaa koskevia ehtoja. *Rahapelitoiminnan harjoittamista varten annettavaan lupaan otettavista ehdoista ja määräyksistä säädetään 13 §:ssä.*

Ehdotus

vuston saatavillaoloa sähköisessä tietoverkossa, jos arpajaisivustoon ei ole liitetty muuta arpajaisiin Suomessa tai valtakunnassa osallistumista edistävää aineistoa; tämän lain soveltamisalaan kuuluvana arpajaisten markkinointina ei pidetä myöskään arpajaisten markkinointia Suomessa tai valtakunnassa levitettävässä ulkomaisessa tai ahvenanmaaisessa julkaisussa, jos julkaisun pääasiallinen tarkoitus ei ole rahapelien markkinointi ja jos arpajaisten markkinointi ei kohdistu erityisesti Suomeen tai valtakuntaan;

9) huvipuistolla kiinteässä sijaintipaikassa toimivaa huvittelupaikkaa, jonka tulojen pääosa muodostuu karusellien, erilaisten auto- ja vuoristoratojen taikka muiden vastaavien huvipuistolaitteiden pitämisestä maksua vastaan yleisön käytettävänä;

10) tivolilla paikasta toiseen siirtyvää huvittelupaikkaa.

5 §

Arpajaisten toimeenpano-oikeus

Arpajaiset saa toimeenpanna rekisteröity yhdistys, itsenäinen säätiö tai muu sellainen yhteisö, jolla on yleishyödyllinen tarkoitus ja jonka kotipaikka on Suomessa.

Rahapelien toimeenpanon yksinoikeudesta säädetään 11 §:ssä.

6 §

Arpajaisten luvanvaraisuus

Arpajaiset saa toimeenpanna vain viranomaisen antamalla luvalla, jollei tässä laissa toisin säädetä.

Lupa voidaan liittää arpaa, arvan hintaa, arpojen myyntiä, arvontaa, voittojen perimistä ja muita arpajaisten toimeenpanoa koskevia ehtoja. Lupa voidaan liittää myös arpajaisten tuottojen käyttötarkoitusta ja arpajaisten toimeenpanon valvontaa koskevia ehtoja.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

Eräiden arpajaisten tuottojen käyttötarkoitussidonnaisuus

Eräiden arpajaisten tuottojen käyttötarkoitussidonnaisuus

Edellä 3 §:n 8–11 kohdassa tarkoitettujen arpajaisten tuotot on käytettävä luvassa määrättyyn tarkoitukseen.

Edellä 3 a §:ssä tarkoitettujen arpajaisten tuotot on käytettävä luvassa määrättyyn tarkoitukseen.

Jos 1 momentissa tarkoitettujen arpajaisten tuottoja tai osaa niistä ei voida käyttää luvassa määrättyyn tarkoitukseen tai se ei ole olosuhteiden muuttumisen vuoksi taikka muusta syystä tarkoituksenmukaista, luvansaajan on haettava lupaviranomaiselta lupaa tuottojen käyttötarkoituksen muuttamiseen.

Jos 1 momentissa tarkoitettujen arpajaisten tuottoja tai osaa niistä ei voida käyttää luvassa määrättyyn tarkoitukseen tai se ei ole olosuhteiden muuttumisen vuoksi taikka muusta syystä tarkoituksenmukaista, luvansaajan on haettava lupaviranomaiselta lupaa tuottojen käyttötarkoituksen muuttamiseen.

Lupa tuottojen käyttötarkoituksen muuttamiseen tulee antaa, jos uusi tai muuttunut käyttötarkoitus on 7 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohtien mukainen.

Lupa tuottojen käyttötarkoituksen muuttamiseen tulee antaa, jos uusi tai muuttunut käyttötarkoitus on 7 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdan mukainen.

11 §

11 §

Yksinoikeus rahapeliin toimeenpanemiseen

Yksinoikeus rahapeliin toimeenpanemiseen

Veikkaus Oy:llä on yksinoikeus raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipeliin toimeenpanemiseen.

Veikkaus Oy:llä on yksinoikeus rahapeliin toimeenpanemiseen.

Raha-automaattiyhdistyksellä on yksinoikeus raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, kasinopeliin toimeenpanemiseen ja pelikasino toimintaan.

Fintoto Oy:llä on yksinoikeus totopeliin toimeenpanemiseen.

12 §

12 §

Veikkaus Oy

Veikkaus Oy

Veikkaus Oy on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö.

Veikkaus Oy on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö.

Rahapeliyhteisön toiminnasta tulevat varat käytetään urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen toimeenpanemalla raha-arpajaisia sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelejä siten, että rahapeliin osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään.

Yhtiön tehtävänä on harjoittaa rahapeliin toimintaa siten, että rahapeleihin osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset pyritään estämään sekä pelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ehkäistään ja vähennetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Jos tässä tai muualla laissa ei toisin säädetä, yhtiöön sovelletaan osakeyhtiöistä voimassa olevia säännöksiä sekä valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annettua lakia (1368/2007).

13 b §

Rahapeliyhteisön toiminnan rajoitukset

Edellä 11 §:ssä mainittu rahapeliyhteisö ei saa harjoittaa muuta arpajaistoimintaa kuin rahapelitoimintaa.

Rahapeliyhteisö ei saa perustaa eikä hankkia omistukseensa muita kuin rahapelitoimintaansa varten tarpeellisia yhtiöitä tai niiden osakkeita eikä luovuttaa näiden yhtiöiden osakkeita uudelle omistajalle ilman asianomaisen rahapeliyhteisön tuotonjakoasioita käsittelemään säädetyn ministeriön lupaa.

Rahapeliyhteisö tai sen tytäryhtiö ei saa ilman 2 momentissa tarkoitettua ministeriön lupaa:

- 1) perustaa rahastoja eikä tehdä kohdentamattomia varauksia taikka muuttaa niiden kirjanpidollista luonnetta;
 - 2) muuttaa osakepääomaansa;
 - 3) myöntää lainoja;
 - 4) tehdä muita investointeja kuin toimintansa edellyttämiä käyttöomaisuushankintoja.
- Rahapeliyhteisö ei saa jakaa osakkeenomistajilleen osinkoa voitostaan eikä vapaasta omasta pääomastaan eikä jakaa jäsenilleen tai toimihenkilöilleen vastikkeetonta etua voitostaan eikä ylijäämästään.

13 c §

Rahapelien toimeenpano

Rahapelit on toimeenpantava siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset estetään sekä pelaamisesta aiheutuvia sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja vähennetään. Edellä 11 §:ssä mainittujen rahapeliyhteisöjen toi-

Yhtiöllä on hallintoneuvosto. Hallintoneuvoston tehtävänä on seurata ja valvoa, että yhtiö harjoittaa rahapelitoimintaa 2 momentissa säädetyllä tavalla, sekä tukea yhtiön ja sen sidosryhmien välistä yhteistyötä.

Jollei tässä tai muualla laissa toisin säädetä, yhtiöön sovelletaan osakeyhtiöitä koskevia säännöksiä sekä valtion yhtiöomistuksesta ja omistajaohjauksesta annettua lakia (1368/2007).

13 b §

Veikkaus Oy:n toiminnan rajoitukset

Veikkaus Oy ei saa toimeenpanna muita arpajaisia kuin rahapelejä.

Veikkaus Oy ei ilman valtioneuvoston kanslian lupaa saa perustaa eikä hankkia omistukseensa muita kuin rahapelitoimintaansa varten tarpeellisia yhtiöitä tai niiden osakkeita eikä luovuttaa näiden yhtiöiden osakkeita uudelle omistajalle.

Veikkaus Oy tai sen tytäryhtiö ei ilman valtioneuvoston kanslian lupaa saa:

- 1) perustaa rahastoja eikä tehdä kohdentamattomia varauksia taikka muuttaa niiden kirjanpidollista luonnetta;
 - 2) muuttaa osakepääomaansa;
 - 3) myöntää lainoja;
 - 4) tehdä muita investointeja kuin toimintansa edellyttämiä käyttöomaisuushankintoja.
- Veikkaus Oy ei saa jakaa osakkeenomistajilleen osinkoa voitostaan eikä vapaasta omasta pääomastaan eikä toimihenkilöilleen vastikkeetonta etua voitostaan eikä ylijäämästään.*

13 c §

Rahapelien toimeenpano

Rahapelit on toimeenpantava siten, että rahapelitoimintaan osallistuvien oikeusturva taataan, väärinkäytökset ja rikokset pyritään estämään sekä pelaamisesta aiheutuvia taloudellisia, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja ehkäistään ja vähennetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

meenpanemien rahapelien on erottava riittävästi toisistaan.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään:

1) kuinka suuri osuus rahapelejä toimeenpantaessa kertyvistä pelimaksuista on maksettava pelaajille voittoina, miten voitot on pyöristettävä sekä miten perimättä jääneet voitot on jaettava; sekä

2) pelipisteissä, erityisissä pelisaleissa ja pelikasinoissa olevien raha-automaattien ja kasinopelien lajeista ja enimmäismääristä, erityisten pelisalien enimmäismääristä sekä pelikasinoiden lukumäärästä, sijaintipaikoista ja aukioloajoista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää rahapelien sallituista myyntiajoista.

Sisäasiainministeriön asetuksella annetaan rahapelien pelisäännöt, joiden tulee sisältää voitonjakoa ja pelipanosten palauttamista koskevat määräykset sekä raha-automaattien ja kasinopelien suurimmat sallitut pelipanokset ja pelivoitot. Raha-arpa-, veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelien sääntöjen tulee lisäksi sisältää arvontaa koskevat määräykset. Pelisäännöt voivat sisältää myös muita pelilaji-, pelityyppi- tai pelikohtaisia pelien tahtia sekä muita sellaisia ominaisuuksia koskevia määräyksiä, jotka ovat tarpeen peleihin liittyvien pelihaittojen vähentämiseksi *tai pelien eroamiseksi riittävästi toisistaan.*

14 §

Sähköisesti välitettävät rahapelit

Sähköisesti välitettäviä rahapelejä toimeenpantaessa on pelaajan henkilöllisyys ja hänen asuinpaikkansa todennettava pelaajan täysi-ikäisyyden ja muun valtion tai alueen lainsäädännön alueellisen soveltamisalan kunnioittamisen varmistamiseksi. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelaajan henkilöllisyyden ja hänen asuinpaikkansa todentamisesta.

Rahapeliyhteisön on asetettava sähköisesti välitettävien rahapelien pelaamiselle tarvittaessa pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakoh-

Valtioneuvoston asetuksella säädetään:

1) *siitä*, kuinka suuri osuus rahapelejä toimeenpantaessa kertyvistä pelimaksuista on maksettava pelaajille voittoina, miten voitot on pyöristettävä sekä miten perimättä jääneet voitot on jaettava;

2) pelipisteissä, erityisissä pelisaleissa ja pelikasinoissa olevien raha-automaattien, *erityisautomaattien* ja kasinopelien lajeista ja enimmäismääristä, erityisten pelisalien enimmäismääristä sekä pelikasinoiden lukumäärästä, sijaintipaikoista ja aukioloajoista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan lisäksi säätää rahapelien sallituista myyntiajoista.

Sisäministeriön asetuksella *säädetään* rahapelien *pelisäännöistä*. Pelisääntöjen tulee sisältää voitonjakoa ja pelipanosten palauttamista koskevat määräykset sekä raha-automaattien, *erityisautomaattien* ja kasinopelien suurimpia sallittuja pelipanoksia ja pelivoittoja *koskevat määräykset*. Raha-*arpajaisten* sekä veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelien sääntöjen tulee lisäksi sisältää arvontaa koskevat määräykset. Pelisäännöt voivat sisältää myös muita pelilaji-, pelityyppi- tai pelikohtaisia pelien tahtia sekä muita sellaisia ominaisuuksia koskevia määräyksiä, jotka ovat tarpeen peleihin liittyvien pelihaittojen vähentämiseksi.

14 §

Sähköisesti välitettävät rahapelit

Sähköisesti välitettäviä rahapelejä toimeenpantaessa *Veikkaus Oy:n on avattava pelaajakohmainen pelitili. Pelaajalla voi olla ainoastaan yksi pelitili. Pelitiliä avattaessa yhtiön on todennettava pelaajan henkilöllisyys ja hänen asuinpaikkansa pelaajan täysi-ikäisyyden sekä muun valtion tai alueen lainsäädännön alueellisen soveltamisalan kunnioittamisen varmistamiseksi.*

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä *pelitilistä* sekä pelaajan henkilöllisyyden ja hänen asuinpaikkansa todentamisesta.

Yhtiön on asetettava sähköisesti välitettävien rahapelien pelaamiselle tarvittaessa pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakoh-

Voimassa oleva laki

taisia määrällisiä ja ajallisia rajoituksia pelihaittojen vähentämiseksi. Sisäasiainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelaamisen pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisten määrällisten ja ajallisten rajoitusten asettamisesta.

14 a §

Rahapeliin ikäraja

Rahapeliyhteisö taikka elinkeinonharjoittaja tai yhteisö, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja tai luovuttaa tilan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen, ei saa antaa alle 18-vuotiaan pelata rahapelejä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelaajan täysikäisyyden varmistamistavoista.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja selvittämiseen liittyvästä asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa (503/2008).

14 b §

Rahapeliin markkinointi

Edellä 11 §:ssä mainittu rahapeliyhteisö saa markkinoida rahapelejä ja rahapeliyhteisöä, jos markkinointi ei edistä sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja aiheuttavaa pelaamista ja jos markkinoinnilla ohjataan rahapelikysyntää tämän lain nojalla harjoitettavaan rahapelitoimintaan. Markkinointia ei saa kohdistaa alaikäisiin. Markkinoinnissa ei saa kuvata runsasta pelaamista myönteisesti eikä pelaamattomuutta tai kohtuullista pelaamista kielteisesti. Rahapeliin markkinointi on kielletty sellaisessa televisio- ja radiotoiminnassa, kuvaohjelman elokuvateatterissa tapahtuvassa julkisessa esittämisessä ja julkaisutoiminnassa, joka on suunnattu alaikäisille.

Rahapeliin markkinointi on kielletty muualla kuin erityisissä pelisaleissa, pelikasinoissa ja raviradoilla, joihin pelit tai niiden myyntipiste on sijoitettu, jos peleihin on pelisääntöjen vahvistamisen yhteydessä todettu liittyvän erityinen pelihaittojen vaara. Pelaa-

Ehdotus

määrällisiä ja ajallisia rajoituksia pelihaittojen vähentämiseksi.

Sisäministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelaamisen pelilaji-, pelityyppi-, peli- ja pelaajakohtaisten määrällisten ja ajallisten rajoitusten asettamisesta.

14 a §

Rahapeliin ikäraja ja asiakkaan tunteminen

Veikkaus Oy taikka elinkeinonharjoittaja tai yhteisö, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja tai luovuttaa tilan raha-automaattien tai erityisautomaattien käytettävänä pitämiseen, ei saa antaa alle 18-vuotiaan pelata rahapelejä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä pelaajan täysikäisyyden varmistamistavoista.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja selvittämiseen liittyvästä asiakkaan tuntemisvelvollisuudesta säädetään rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa (503/2008).

14 b §

Rahapeliin markkinointi

Veikkaus Oy saa markkinoida rahapelejä ja *yhtiötä*, jos markkinointi ei edistä *taloudellisia*, sosiaalisia ja terveydellisiä haittoja aiheuttavaa pelaamista ja jos markkinoinnilla ohjataan rahapelikysyntää tämän lain nojalla harjoitettavaan rahapelitoimintaan. Markkinointia ei saa kohdistaa alaikäisiin. Markkinoinnissa ei saa kuvata runsasta pelaamista myönteisesti eikä pelaamattomuutta tai kohtuullista pelaamista kielteisesti. Rahapeliin markkinointi on kielletty sellaisessa televisio- ja radiotoiminnassa, kuvaohjelman elokuvateatterissa tapahtuvassa julkisessa esittämisessä ja julkaisutoiminnassa, joka on suunnattu alaikäisille.

Rahapeliin markkinointi on kielletty muualla kuin *sellaisissa* erityisissä pelisaleissa, pelikasinoissa ja raviradoilla, joihin pelit tai niiden myyntipiste on sijoitettu, jos peleihin on pelisääntöjen antamisen yhteydessä todettu liittyvän erityinen pelihaittojen vaara. Pe-

Voimassa oleva laki

jille voidaan kuitenkin antaa tietoa *edellä mainittujen* pelien pelikohteista, pelipaikoista, peliehdoista, pelimaksuista, voittojen todennäköisyydestä ja voitoista.

Poliisihallituksen tehtävänä on valvoa, että rahapeliä markkinoinnissa noudatetaan tämän lain ja kuluttajansuojalain (38/1978) säännöksiä. Rahapeliyhteisön on annettava vuosittain *sisäasiainministeriölle* ja Poliisihallitukselle selvitys rahapeliä markkinoinnista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 3 momentissa tarkoitettun selvityksen sisällöstä.

16 §

Raha-automaatteja ja kasinopelejä koskevat erityiset säännökset

Raha-automaatit ja kasinopelit tulee sijoittaa valvottuun tilaan. Niitä ei tule sijoittaa tilaan, jossa niiden käyttäminen voi vaarantaa turvallisuutta tai aiheuttaa järjestyshäiriöitä.

4 luku

Rahapeli-toiminnan tuotot

17 §

Tuottojen käyttötarkoitukset

Raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipeliä tuotto käytetään urheilun ja liikuntakasvatukseen, tieteeseen, taiteeseen ja nuorisotyön edistämiseen. Tuoton jakamisesta näiden käyttötarkoitusten kesken säädetään erikseen lailla.

Raha-automaattien, kasinopeliä ja pelikasinotoiminnan tuotto käytetään terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen.

Totopeliä tuotto käytetään hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen.

Ehdotus

laajille voidaan kuitenkin antaa tietoa *tällaisten* pelien pelikohteista, pelipaikoista, peliehdoista, pelimaksuista, voittojen todennäköisyydestä ja voitoista.

Poliisihallituksen tehtävänä on valvoa, että rahapeliä markkinoinnissa noudatetaan tämän lain ja kuluttajansuojalain (38/1978) säännöksiä. *Veikkaus Oy:n* on annettava vuosittain sisäministeriölle ja Poliisihallitukselle selvitys rahapeliä markkinoinnista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 3 momentissa tarkoitettun selvityksen sisällöstä.

16 §

Raha-automaatteja, erityisautomaatteja ja kasinopelejä koskevat erityiset säännökset

Raha-automaatit, *erityisautomaatit* ja kasinopelit tulee sijoittaa valvottuun tilaan. Niitä ei saa sijoittaa tilaan, jossa niiden käyttäminen voi vaarantaa turvallisuutta tai aiheuttaa järjestyshäiriöitä.

4 luku

Rahapeli-toiminnan tuotto

17 §

Tuoton käyttötarkoitukset

Veikkaus Oy:n tuotosta käytetään:

1) 53 prosenttia urheilun ja liikuntakasvatukseen, tieteeseen, taiteeseen sekä nuorisotyön edistämiseen;

2) 43 prosenttia terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen;

3) 4 prosenttia hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen.

17 a §

Urheilun ja liikuntakasvatukseen, tieteeseen sekä nuorisotyön edistämiseen tarkoitett-

tuotto

Veikkaus Oy:n urheilun ja liikuntakasvatuksen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen tarkoitetusta tuotosta käytetään:

- 1) 25 prosenttia urheilun ja liikuntakasvatuksen edistämiseen;
- 2) 17,5 prosenttia tieteen edistämiseen;
- 3) 38,5 prosenttia taiteen edistämiseen;
- 4) 9 prosenttia nuorisotyön edistämiseen;
- 5) 10 prosenttia 1–4 kohdassa säädettyihin tarkoituksiin valtion talousarviossa vuosittain tarkemmin päätettävällä tavalla.

17 b §

Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettu tuotto

*Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettu tuotto käytetään avustusten myöntämiseen oikeuskelpoisille yleis-
hyödyllisille yhteisöille ja säätiöille.*

Valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa voidaan terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen tarkoitettua tuottoa käyttää myös rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) 5 §:ssä, eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain (1039/1997) 8 §:ssä ja sotilasvammalain (404/1948) 6 d §:ssä tarkoitettujen korvausten maksamiseen ja menojen ja kustannusten korvaamiseen.

Valtionavustuslain (688/2001) 6 §:n 1 momentin estämättä avustus saa kattaa valtionavustuksen kohteena olevasta toiminnasta ja hankkeesta aiheutuvien kokonaiskustannusten täyden määrän. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin avustuksen määräästä.

17 c §

Hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitettu tuotto

Hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitettua tuotosta osoitetaan vähintään 95 prosenttia raviurheilun ja hevoskasvatuksen keskusjärjestölle sekä tämän jäsenyhteisöille.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Raviurheilun ja hevoskasvatuksen keskusjärjestö tekee maa- ja metsätalousministeriölle esityksen 1 momentissa tarkoitettua osuudesta myönnettävien avustusten vuosittaisesta jakosuunnitelmasta eri avustuksen-saajille ja käyttötarkoituksiin.

Valtionavustuslain 7 §:n 2 momentissa tarkoitettua sopimusta ei tarvitse tehdä, jos kasvatus-tukea myönnetään raviurheilun ja hevoskasvatuksen keskusjärjestön ohjaamana hevosen omistajalle.

18 §

18 §

Tuottojen ottaminen valtion talousarvioon

Tuoton ottaminen valtion talousarvioon

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määrärahat, joiden arvioidaan vastaavan

Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määrärahat, joiden arvioidaan vastaavan *Veikkaus Oy:n* asianomaisen tilikauden voittoa ja uudelleen jaettaviksi palautuvia varoja.

1) raha-arpajaisia sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelejä toimeenpanevan rahapeliyhteisön asianomaisen tilikauden voittoa sekä voittovaroista myönnettyistä lainoista kertyviä kuoletuksia ja korkoja,

2) raha-automaatti-, kasinopeli- ja pelikasinotoimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön edellisen tilikauden arvioidusta voitosta jaettavaa määrää, sitä edellisen vuoden tilinpäätöksessä vahvistetun voiton ja sitä vastanneen arvion erotusta sekä uudelleen jaettaviksi palautuvia varoja ja

3) totopelejä toimeenpanevan rahapeliyhteisön asianomaiselta vuodelta valtiolle tulouttamaa osuutta rahapanosten kokonaismäärästä sekä uudelleen jaettaviksi palautuvia varoja.

Valtioneuvoston asetuksella säädetään topelituottojen kokonaismäärän jakamisesta osuuteen, jonka totopelejä toimeenpaneva rahapeliyhteisö käyttää maa- ja metsätalousministeriön valvonnassa 17 §:n 3 momentin mukaisesti hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen, ja osuuteen, jonka maa- ja metsätalousministeriö jakaa avustuksina 20 §:n 2 momentin mukaisesti.

Määrärahat otetaan valtion talousarvioon 17 §:ssä säädettyjen käyttötarkoitusten mukaisessa suhteessa opetus- ja kulttuuriministeriön, sosiaali- ja terveysministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön momenteille.

19 §

19 §

Tuottojen tilittäminen

Tuoton tilittäminen

Rahapeliyhteisön tulee tilittää rahapelitoimintojen tuotot asianomaisen rahapeliyhteisön tuontijakoasioita käsittelemään säädetyl-

Veikkaus Oy:n tulee tilittää rahapelitoimintojen tuotto kunkin käyttötarkoituksen tuontijakoasioita käsittelemään säädetylle ministe-

HE 132/2016 vp

Voimassa oleva laki

le ministeriölle sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

20 §

Tuottojen jaosta päättäminen

Raha-automaatti-, kasinopeli- ja pelikasinotoimintaa harjoittava rahapeliyhteisö tekee valtioneuvostolle ehdotuksen sen tuotoista jaettavien avustusten jaosta (*jakoehdotus*). Avustusten jaosta päättää valtioneuvosto. Jakoehdotuksen valmistelun ohjauksesta ja valvonnasta sekä jakoehdotuksen valmisteluun liittyvistä menettelyistä säädetään lailla erikseen.

Maa- ja metsätalousministeriö päättää totopelien tuotoista jaettavien avustusten jaosta. Avustusten myöntämisperusteista, tuotonjakoon liittyvästä menettelystä ja määräajoista sekä totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen säädetään lailla erikseen.

21 §

Tuottojen jakamatta jättäminen

Valtioneuvosto voi päättää, että vuosittain jätetään jakamatta 18 §:ssä tarkoitetuista määrärahoista enintään 20 prosenttia. Jakamatta jätetty määrä on jaettava viiden vuoden kuluessa.

22 §

Raha-automaattien, kasinopelien ja pelikasinotoiminnan tuottojen käyttäminen

Raha-automaattien, kasinopelien ja peli-

Ehdotus

riölle 17 §:ssä säädettyjen käyttötarkoitusten mukaisessa suhteessa.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkempia säännöksiä tilitysmenettelystä.

20 §

Tuoton jaosta päättäminen

Tuotosta jaettavien avustusten ja valtionosuuksien myöntämisestä urheilun ja liikuntakasvatukseen, tieteen, taiteen sekä nuorisotyön edistämiseen päättää opetus- ja kulttuuriministeriö.

Tuotosta jaettavien avustusten myöntämisestä terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen päättää sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä toimii avustusten valmistelua, maksatusta, seuranta- ja valvontaa varten Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus, jonka tehtävistä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tuotosta jaettavien avustusten myöntämisestä hevoskasvatukseen ja hevosurheilun edistämiseen päättää maa- ja metsätalousministeriö.

21 §

Tuoton jakamatta jättäminen

Vuosittain voidaan jättää jakamatta enintään 20 prosenttia kuhunkin 17 §:ssä säädettyyn käyttötarkoitukseen tarkoitettu tuotosta. Jakamatta jätetty määrä on jaettava viiden vuoden kuluessa.

Jakamatta jättämisestä päättää valtioneuvosto kunkin käyttötarkoituksen tuotonjakoa asioita käsittelemään säädetyn ministeriön esityksestä.

22 §

Avustustoiminnasta aiheutuvat kustannukset

Terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edis-

Voimassa oleva laki

kasinotoiminnan tuotto käytetään avustusten myöntämiseen oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille.

Valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa voidaan 1 momentissa tarkoitettuja tuottoja käyttää myös rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetussa laissa (1184/1988), eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetussa laissa (1039/1997) ja sotilasvammalain (404/1948) 6 d §:ssä säädettyihin menoihin.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja tuottoja voidaan käyttää näkövammaisten kirjastosta annetun lain (638/1996) 5 a §:ssä tarkoitettujen toimitilojen perustamismenoihin.

23 §

Tuotoista jaettavien avustusten maksaminen ja käytön valvonta

Rahapeliin tuotoista myönnettävien avustusten maksamisesta ja avustusten käytön valvonnasta säädetään erikseen lailla.

35 §

Bingopelin voitot

Bingopelissä voidaan antaa voittona sen lisäksi, mitä 3 §:n 10 kohdassa säädetään, oikeus yhteen tai useampaan uuteen peliin.

Pelaajille jaettavien voittojen enimmäisarvo ei saa ylittää 75 prosenttia kuuden kalenterikuukauden kokonaismyynnin arvosta, kuitenkin niin, ettei jaettavien voittojen enimmäisarvo saa ylittää 95 prosenttia yhdenkään kalenterikuukauden aikana.

Ehdotus

tämiseen tarkoitettua tuottoa voidaan 17 b §:ssä säädetyn lisäksi käyttää Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toiminnasta aiheutuneisiin henkilöstö- ja muihin kustannuksiin. Valtion talousarvioon otetaan vuosittain määräraha, jonka arvioidaan vastaavan puolta Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen kustannuksista.

Veikkaus Oy:n tulee korvata sosiaali- ja terveysministeriölle Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toiminnan toteutuneiden kustannusten ja valtion talousarvioon otetun määrärahan välinen erotus.

Hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen tarkoitettua tuottoa voidaan käyttää avustusten myöntämisestä maa- ja metsätalousministeriölle aiheutuviin kustannuksiin.

23 §

Tuotosta jaettaviin avustuksiin sovellettava lainsäädäntö

Veikkaus Oy:n tuotosta jaettaviin avustuksiin sovelletaan valtiovastuulakia, jollei muualla laissa toisin säädetä.

Opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämiin valtiovastuksiin ja valtiovastuksiin sovelletaan lisäksi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia (1705/2009).

35 §

Bingopelin voitot

Bingopelissä voidaan antaa voittona sen lisäksi, mitä 3 a §:n 3 kohdassa säädetään, oikeus yhteen tai useampaan uuteen peliin.

Pelaajille jaettavien voittojen enimmäisarvo ei saa ylittää 75 prosenttia kuuden kalenterikuukauden kokonaismyynnin arvosta, kuitenkin niin, ettei jaettavien voittojen enimmäisarvo saa ylittää 95 prosenttia yhdenkään kalenterikuukauden aikana.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

42 a §

42 a §

Rahapeliasioiden neuvottelukunta

Rahapeliasioiden neuvottelukunta

Rahapeliyhteisöjen ohjauksen yhteensovittamista varten toimii sisäasiainministeriön yhteydessä valtioneuvoston asettama rahapeliasioiden neuvottelukunta.

Sisäministeriön yhteydessä toimii valtioneuvoston asettama rahapeliasioiden neuvottelukunta, jonka tehtävänä on seurata rahapelipoliittisten tavoitteiden toteutumista ja kehittämistarpeita.

Neuvottelukunnan tarkemmista tehtävistä ja kokoonpanosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Neuvottelukunnan tarkemmista tehtävistä ja kokoonpanosta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

43 §

43 §

Viralliset valvojat

Viralliset valvojat

Poliisihallitus määrää rahapelitoiminnan valvontaa varten virallisia valvojia, jotka ovat tässä tehtävässään virkavastuun alaisia.

Poliisihallitus voi määrätä rahapelitoiminnan valvontaa varten virallisia valvojia. Viralliseen valvojaan sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä hänen suorittaessaan tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

Virallisten valvojien tulee valvoa, että rahapeliin toimeenpanossa noudatetaan 14 §:n nojalla vahvistettuja pelisääntöjä ja vahvistaa pelikierroksittain veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelien tulokset ja voittojen määrä. Virallisten valvojien tulee valvoa myös raharpajaisten arvonta ja arpojen sekoittaminen sekä vahvistaa arvonnän tulos, jollei julkinen notaari suorita näitä tehtäviä Poliisihallituksen suostumuksella.

Virallisten valvojien tulee valvoa, että rahapeliin toimeenpanossa noudatetaan 13 c §:n nojalla annettuja pelisääntöjä, ja vahvistaa pelikierroksittain veikkaus-, vedonlyönti- ja totopelien tulokset ja voittojen määrä. Virallisten valvojien tulee valvoa myös raharpajaisten arvonta ja arpojen sekoittaminen sekä vahvistaa arvonnän tulos, jollei julkinen notaari Poliisihallituksen suostumuksella suorita näitä tehtäviä.

Sisäasiainministeriö hyväksyy 62 §:n 5 momentissa tarkoitettujen rahapeliin valvontajärjestelyt.

Jäljempänä 62 §:n 5 momentissa tarkoitettujen rahapeliin valvontajärjestelyt hyväksyy sisäministeriö.

44 §

44 §

Tietojensaantioikeus

Tietojensaantioikeus

Valvontaviranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada arpajaisten toimeenpanoon luvan saaneelta yhteisöltä tai säätiöltä sekä tavara-arpajaisten käytännön toimeenpanijalta valvontatehtävän suorittamiseksi tarpeellisia tietoja ja asiakirjoja.

Valvontaviranomaisilla on salassapitosäännösten estämättä oikeus saada Veikkaus Oy:ltä, arpajaisten toimeenpanoon luvan saaneelta yhteisöltä tai säätiöltä sekä tavara-arpajaisten käytännön toimeenpanijalta valvontatehtävän suorittamiseksi tarpeellisia tietoja ja asiakirjoja.

Voimassa oleva laki

45 §

Tarkastus- ja kiello-oikeus

Poliisilla, virallisella valvojalla ja 58 §:ssä tarkoitettulla tarkastuslaitoksella on oikeus tarkastaa, että raha- ja tavaravoittoautomaateissa sekä 56 §:ssä tarkoitetuissa peliautomaateissa ja pelilaitteissa käytetään hyväksytyä rahaliikenteen valvontalaitetta.

Poliisilla on oikeus kieltää 1 momentissa tarkoitettun automaatin tai pelilaitteen käytettävänä pitäminen, jos siinä ei ole hyväksytyä rahaliikenteen valvontalaitetta taikka se on sijoitettu automaattien tai pelilaitteiden sijoittamista koskevien säännösten vastaisesti. Jos havaittu puute tai vika on vähäinen, poliisi voi kiellon sijasta määrätä sen korjattavaksi.

46 §

Rahapelitoiminnan valvontakustannusten korvaaminen

Rahapeliyhteisöjen tulee korvata valtiolle rahapelitoiminnan valvonnasta aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin niiden korvaamisesta erikseen säädetään.

47 §

Voittojen periminen

Raha-arpajaisissa saatu voitto on perittävä yhden vuoden kuluessa arvontatuloksen vahvistamisesta tai arpaan merkityn myyntiajan päättymisestä. Veikkaus- ja vedonlyöntipelien voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa ja totopelien voitot kolmen kuukauden kuluessa näiden pelien pelisääntöjen mukaisen lopputuloksen vahvistamisesta. Raha-automaatti- ja kasinopelien voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa voittoon oikeuttavan tuloksen saavuttamisesta.

Ehdotus

45 §

Tarkastus- ja kiello-oikeus

Poliisilaitoksella, Poliisihallituksella ja 58 §:ssä tarkoitettulla tarkastuslaitoksella on oikeus tarkastaa, että raha- ja tavaravoittoautomaateissa sekä 56 §:ssä tarkoitetuissa peliautomaateissa ja pelilaitteissa käytetään hyväksytyä rahaliikenteen valvontalaitetta.

Poliisilaitoksella ja Poliisihallituksella on oikeus kieltää 1 momentissa tarkoitettun automaatin tai pelilaitteen käytettävänä pitäminen, jos siinä ei ole hyväksytyä rahaliikenteen valvontalaitetta taikka se on sijoitettu automaattien tai pelilaitteiden sijoittamista koskevien säännösten vastaisesti. Jos havaittu puute tai vika on vähäinen, poliisi voi kiellon sijasta määrätä sen korjattavaksi.

46 §

Rahapelitoiminnan valvontakustannusten korvaaminen

Veikkaus Oy:n tulee korvata valtiolle rahapelitoiminnan valvonnasta aiheutuvat kustannukset.

Kustannusten perimisestä säädetään sisäministeriön asetuksella.

47 §

Voittojen periminen

Raha-arpajaisissa saatu voitto on perittävä yhden vuoden kuluessa arvontatuloksen vahvistamisesta tai arpaan merkityn myyntiajan päättymisestä. Veikkaus- ja vedonlyöntipelien voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa ja totopelien voitot kolmen kuukauden kuluessa näiden pelien pelisääntöjen mukaisen lopputuloksen vahvistamisesta. Raha-automaatti-, erityisautomaatti- ja kasinopelien voitot on perittävä yhden vuoden kuluessa voittoon oikeuttavan tuloksen saavuttamisesta. *Yhdistelmäpelien voitot on perittävä vuoden kuluessa näiden pelien pelisääntöjen mukaisen voittoon oikeuttavan tuloksen saa-*

Voimassa oleva laki

Bingopelissä saatu voitto on perittävä yhden vuoden kuluessa voittoon oikeuttavan tuloksen saavuttamisesta.

Tavara-arpajaisten ja arvauskilpailujen voitto, lukuun ottamatta tavara-arpajaisia, jotka saadaan toimeenpanna ilman tässä laissa säädettyä lupaa, on perittävä kahden kuukauden kuluessa tavara-arpajaisluvan voimassaoloajan päättymisestä.

51 §

Pelikasinon asiakas- ja valvontarekisteri

Pelikasinotoiminnan harjoittajalla on oikeus pelitoiminnan valvomiseksi pitää henkilörekisteriä (*pelikasinon asiakas- ja valvontarekisteri*). Pelikasinon asiakas- ja valvontarekisteriä varten saadaan kerätä ja tallettaa seuraavia pelikasinon asiakkaita ja heidän pelaamistaan koskevia tietoja:

- 1) etu- ja sukunimi;
- 2) syntymäaika;
- 3) kansalaisuus;
- 4) osoite;
- 5) ulkomaalaisen asiakkaan passin numero, passin antopäivä ja -paikka;
- 6) asiakkaan kuva;
- 7) pelikasinoon saapumisaika;
- 8) sisäänpääsy- tai pelikielto;
- 9) pelikasinossa pelaamista koskevat tiedot;
- 10) epäilty tai todettu pelivilppi; ja
- 11) häiriökäyttäytymistä koskevat tiedot.

Tiedot kerätään asiakkaan ilmoituksen perusteella ja teknisellä laitteella katsellen tai kuvaten. Rekisteriin voidaan kerätä ja tallettaa myös teknisellä laitteella katsellen tai kuvaten kerätyt tiedot pelikasinon henkilökunnasta.

Rekisteriin talletettuja tietoja saavat käsitellä vain ne pelikasinon henkilökuntaan kuuluvat, jotka tarvitsevat tietoja työtehtäviensä hoitamiseksi ja vain siinä laajuudessa kuin heidän työtehtävänsä hoitaminen sitä vaatii.

Rekisterinpitäjä saa luovuttaa rekisteritietoja 43 §:ssä tarkoitetuille virallisille valvojille valvontatehtävän suorittamiseksi.

Rekisteriin talletetut tiedot on poistettava heti, kun ne eivät enää ole tarpeen peli-

Ehdotus

vuttamisesta.

Bingopelissä saatu voitto on perittävä yhden vuoden kuluessa voittoon oikeuttavan tuloksen saavuttamisesta.

Tavara-arpajaisten ja arvauskilpailujen voitto, lukuun ottamatta tavara-arpajaisia, jotka saadaan toimeenpanna ilman tässä laissa säädettyä lupaa, on perittävä kahden kuukauden kuluessa tavara-arpajaisluvan voimassaoloajan päättymisestä.

51 §

Pelikasinon asiakas- ja valvontarekisteri

Pelikasinotoiminnan harjoittajalla on oikeus pelitoiminnan valvomiseksi pitää henkilörekisteriä (*pelikasinon asiakas- ja valvontarekisteri*). Pelikasinon asiakas- ja valvontarekisteriä varten saadaan kerätä ja tallettaa seuraavia pelikasinon asiakkaita ja heidän pelaamistaan koskevia tietoja:

- 1) etu- ja sukunimi;
- 2) syntymäaika;
- 3) kansalaisuus;
- 4) osoite;
- 5) ulkomaalaisen asiakkaan passin numero, antopäivä ja -paikka;
- 6) asiakkaan kuva;
- 7) pelikasinoon saapumisaika;
- 8) sisäänpääsy- tai pelikielto;
- 9) pelikasinossa pelaamista koskevat tiedot;
- 10) epäilty tai todettu pelivilppi;
- 11) häiriökäyttäytymistä koskevat tiedot.

Tiedot kerätään asiakkaan ilmoituksen perusteella ja teknisellä laitteella katsellen tai kuvaten. Rekisteriin *saadaan* myös kerätä ja tallettaa teknisellä laitteella katsellen tai kuvaten kerätyt tiedot pelikasinon henkilökunnasta.

Rekisteriin talletettuja tietoja saavat käsitellä vain ne *Veikkaus Oy:n* henkilökuntaan kuuluvat, jotka tarvitsevat *oikeuden käsitellä* tietoja työtehtäviensä hoitamiseksi ja vain siinä laajuudessa kuin heidän työtehtävänsä hoitaminen sitä vaatii.

Rekisterinpitäjä saa luovuttaa rekisteritietoja 43 §:ssä tarkoitetuille virallisille valvojille valvontatehtävän suorittamiseksi.

Rekisteriin talletetut tiedot on poistettava heti, kun ne eivät enää ole tarpeen peli-

Voimassa oleva laki

kasinotoiminnan valvontaa varten, kuitenkin viimeistään kolmen vuoden kuluttua tallettamisesta.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan pelikasinon asiakas- ja valvontarekisteriin henkilötietolakia (523/1999).

52 §

Arpajaisten toimeenpanosta aiheutuvien ongelmien seuranta ja tutkimus sekä ehkäisy ja hoidon kehittäminen

Arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvia ongelmia on seurattava ja tutkittava. Ongelmien seurannasta ja tutkimuksesta sekä niiden ehkäisy ja hoidon kehittämisestä vastaa sosiaali- ja terveysministeriö.

Rahapeliyhteisöjen tulee korvata valtiolle 1 momentissa tarkoitettua toiminnasta aiheutuvat kustannukset sen mukaan kuin siitä erikseen säädetään.

53 §

Rahapeliyhteisöjen velvollisuus luovuttaa tietoja

Rahapeliyhteisön on toimitettava vuosittain toimintasuunnitelmansa, seuraavaa vuotta koskeva talousarvionsa sekä tilinpäätösasiakirjansa välittömästi sen valmistuttua asianomaisen rahapeliyhteisön tuotonjakoasioita käsittelemään säädetyille ministeriölle, valtiovarainministeriölle, sisäasiainministeriölle ja Poliisihallitukselle.

Rahapeliyhteisön tulee antaa vuosittain asianomaisen rahapeliyhteisön tuotonjakoasioita käsittelemään säädetyille ministeriölle, sisäasiainministeriölle ja Poliisihallitukselle kertomus pelitoimintansa kehityksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt pelaamisesta aiheutuvien sosiaalisten ja terveydellisten haittojen vähentämiseksi.

Raha-automaatti-, kasinopeli- ja pelikasinotoimintaa harjoittavan rahapeliyhteisön on toimitettava sosiaali- ja terveysministeriölle ja Poliisihallitukselle jäljennökset

Ehdotus

kasinotoiminnan valvontaa varten, kuitenkin viimeistään kolmen vuoden kuluttua tallettamisesta.

Sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, sovelletaan pelikasinon asiakas- ja valvontarekisteriin henkilötietolakia (523/1999).

52 §

Arpajaisten toimeenpanosta aiheutuvien haittojen seuranta ja tutkimus sekä ehkäisy ja hoidon kehittäminen

Arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvia haittoja on seurattava ja tutkittava. Haittojen seurannasta ja tutkimuksesta sekä niiden ehkäisy ja hoidon kehittämisestä vastaa sosiaali- ja terveysministeriö.

Veikkaus Oy:n tulee korvata valtiolle seurannasta, tutkimuksesta ja kehittämisestä aiheutuvat kustannukset. Sosiaali- ja terveysministeriö perii yhtiöltä maksuna määrän, joka vastaa ministeriölle toiminnasta aiheutuvien kokonaiskustannusten määrää.

Maksun maksuunpanosta säädetään sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

53 §

Veikkaus Oy:n velvollisuus luovuttaa tietoja

Veikkaus Oy:n on toimitettava vuosittain toimintasuunnitelmansa, seuraavaa vuotta koskeva talousarvionsa sekä tilinpäätösasiakirjansa välittömästi sen valmistuttua kunkin käyttötarkoituksen tuotonjakoasioita käsittelevälle ministeriölle sekä valtiovarainministeriölle, sisäministeriölle ja Poliisihallitukselle.

Yhtiön tulee antaa vuosittain kunkin käyttötarkoituksen tuotonjakoasioita käsittelevälle ministeriölle sekä sisäministeriölle ja Poliisihallitukselle kertomus pelitoimintansa kehityksestä ja niistä toimenpiteistä, joihin se on ryhtynyt pelaamisesta aiheutuvien taloudellisten, sosiaalisten ja terveydellisten haittojen ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

rahapeliyhteisön kokousten ja hallituksen kokousten pöytäkirjoista sekä ne muut tiedot, jotka ovat tarpeen rahapeliyhteisön toiminnan ja sen tuottojen käytön valvomiseksi.

Rahapeliyhteisöjen on toimitettava 3 §:n 1–7 kohdassa tarkoitettujen arpajaisien toimeenpanoa koskevat tiedot tilastoimista varten Poliisihallitukselle sekä arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvien ongelmien seurantaa ja tutkimusta varten tarpeelliset tiedot sosiaali- ja terveysministeriölle.

62 §

Arpajaisien toimeenpanoa koskevat kiellot

Arpajaisien toimeenpano muulla kuin 3 §:n 1–11 kohdassa tai 56 §:ssä tarkoitettulla tavalla on kielletty.

Kiellettyä on:

1) arpojen myyminen ja välittäminen ilman tässä laissa edellytettyä lupaa toimeenpantuihin arpajaisiin ja muun kuin 11 §:ssä mainitun rahapeliyhteisön toimeenpanemaan rahapeliin sekä tällaisten arpajaisien markkinointi;

2) arpojen myyminen tai välittäminen taikka arpajaisien markkinointi ulkomaille, jollei se ole sallittua sen valtion tai alueen lainsäädännön mukaan, johon arpoja myydään tai välitetään taikka arpajaisia markkinoidaan;

3) 11 §:ssä mainitun rahapeliyhteisön toimeenpanemaan rahapeliin liittyvien arpojen myynti, välittäminen, pelipanosten vastaanottaminen ja voittojen välittäminen ilman rahapelin toimeenpanijan lupaa.

Tilan luovuttaminen ilman tässä laissa tarkoitettua lupaa tapahtuvaan rahautomaattien, kasinopelien, tavaravoittoautomaattien tai 56 §:ssä tarkoitettujen peliautomaattien ja pelilaitteiden käytettävänä pitämiseen on kielletty.

Liikkeelle laskettavalle joukkovelkakirjalle ei saa koron lisäksi maksaa arpomiseen perustuvaa hyvitystä.

Ulkomailla toimeenpantavina arpajaisina ei pidetä rahapelejä, joiden toimeenpanoon osallistuu 11 §:ssä mainittu rahapeliyhteisö.

Yhtiön on toimitettava 3 §:n 2 momentin 1–8 kohdassa tarkoitettujen rahapelien toimeenpanoa koskevat tiedot tilastoimista varten Poliisihallitukselle sekä arpajaisiin osallistumisesta aiheutuvien haittojen seurantaa, tutkimusta ja rahapelien haitallisuuden arviointia varten tarpeelliset tiedot sosiaali- ja terveysministeriölle.

62 §

Arpajaisien toimeenpanoa koskevat kiellot

Arpajaisien toimeenpano muulla kuin 3 §:n 2 tai 3 momentissa, 3 a §:ssä taikka 56 §:ssä tarkoitettulla tavalla on kielletty.

Kiellettyä on:

1) arpojen myyminen ja välittäminen ilman tässä laissa edellytettyä lupaa toimeenpantuihin arpajaisiin ja muun kuin *Veikkaus Oy:n* toimeenpanemaan rahapeliin sekä tällaisten arpajaisien markkinointi;

2) arpojen myyminen tai välittäminen tai arpajaisien markkinointi ulkomaille, jollei se ole sallittua sen valtion tai alueen lainsäädännön mukaan, johon arpoja myydään tai välitetään taikka arpajaisia markkinoidaan;

3) *Veikkaus Oy:n* toimeenpanemaan rahapeliin liittyvien arpojen myyminen, välittäminen, pelipanosten vastaanottaminen ja voittojen välittäminen ilman *yhtiön* lupaa.

Tilan luovuttaminen ilman tässä laissa tarkoitettua lupaa tapahtuvaan rahautomaattien, *erityisautomaattien*, kasinopelien, tavaravoittoautomaattien tai 56 §:ssä tarkoitettujen peliautomaattien ja pelilaitteiden käytettävänä pitämiseen on kielletty.

Liikkeelle laskettavalle joukkovelkakirjalle ei saa koron lisäksi maksaa arpomiseen perustuvaa hyvitystä.

Ulkomailla toimeenpantavina arpajaisina ei pidetä rahapelejä, joiden toimeenpanoon osallistuu *Veikkaus Oy*.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

62 a §

62 a §

*Rahapelin toimeenpanon kieltäminen**Rahapelin toimeenpanon kieltäminen*

Poliisihallitus voi kieltää rahapelin toimeenpanon, jos:

- 1) rahapelin toimeenpanee muu kuin 11 §:ssä mainittu rahapeliyhteisö;
- 2) rahapelin toimeenpanossa rikotaan 62 §:n 1–4 momentissa säädettyjä kieltoja; tai
- 3) rahapelin toimeenpanossa muutoin rikotaan tätä lakia taikka tämän lain nojalla annettua asetusta muulla kuin 62 b §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Kielto voidaan kohdistaa rahapelin toimeenpanijaan sekä elinkeinonharjoittajaan tai yhteisöön, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, luovuttaa tilan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen tai markkinoi rahapelejä.

Kielto on voimassa enintään kolme kuukautta. Poliisihallitus voi jatkaa kiellon voimassaoloaikaa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan, jos menettelyä rahapelin toimeenpanossa ei ole korjattu.

62 b §

Rahapelin markkinoinnin kieltäminen

Poliisihallitus voi kieltää 14 b §:n vastaisen rahapelien markkinoinnin.

Kielto voidaan kohdistaa rahapelin toimeenpanijaan sekä elinkeinonharjoittajaan tai yhteisöön, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, luovuttaa tilan raha-automaattien käytettävänä pitämiseen tai markkinoi rahapelejä.

Kielto on voimassa enintään kolme kuukautta. Poliisihallitus voi jatkaa kiellon voimassaoloaikaa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan, jos menettelyä rahapelin markkinoinnissa ei ole korjattu.

64 §

Arpajaisrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta
1) rikkoo 10 §:ssä säädettyä kieltoa toi-

Poliisihallitus voi kieltää rahapelin toimeenpanon, jos:

- 1) rahapelin toimeenpanee muu kuin *Veikkaus Oy*
- 2) rahapelin toimeenpanossa rikotaan 62 §:n 1–4 momentissa säädettyä kieltoa; tai
- 3) rahapelin toimeenpanossa muutoin rikotaan tätä lakia taikka tämän lain nojalla annettua asetusta muulla kuin 62 b §:ssä tarkoitettulla tavalla.

Kielto voidaan kohdistaa rahapelin toimeenpanijaan sekä *sellaiseen* elinkeinonharjoittajaan tai yhteisöön, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, luovuttaa tilan raha-automaattien tai *erityisautomaattien* käytettävänä pitämiseen tai markkinoi rahapelejä.

Kielto on voimassa enintään kolme kuukautta. Poliisihallitus voi jatkaa kiellon voimassaoloaikaa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan, jos menettelyä rahapelin toimeenpanossa ei ole korjattu.

62 b §

Rahapelin markkinoinnin kieltäminen

Poliisihallitus voi kieltää 14 b §:n vastaisen rahapelien markkinoinnin.

Kielto voidaan kohdistaa rahapelin toimeenpanijaan sekä *sellaiseen* elinkeinonharjoittajaan tai yhteisöön, joka välittää rahapeleihin liittyviä osallistumisilmoituksia ja -maksuja, luovuttaa tilan raha-automaattien tai *erityisautomaattien* käytettävänä pitämiseen tai markkinoi rahapelejä.

Kielto on voimassa enintään kolme kuukautta. Poliisihallitus voi jatkaa kiellon voimassaoloaikaa enintään kuudella kuukaudella kerrallaan, jos menettelyä rahapelin markkinoinnissa ei ole korjattu.

64 §

Arpajaisrikkomus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta
1) rikkoo 10 §:ssä säädettyä kieltoa toi-

Voimassa oleva laki

meenpanna arpajaiset velaksi,

2) ei noudata velvollisuutta kieltää sisään-pääsyä pelikasinoon 15 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa,

3) rikkoo 14 a §:ssä säädettyä rahapelien ikärajaa,

4) rikkoo 27 §:n 3 momentissa säädettyä osallistumiskieltoa,

5) toimii tavara-arpajaisten käytännön toimeenpanijana vastoin 28 §:n 2 momenttia,

6) suorittaa tavara-arpajaisten arvannon tai arpojen sekoittamisen vastoin sitä, mitä 29 §:n 1 momentissa säädetään tai ei noudata 29 §:n 2 momentissa säädettyä arvannon tulosta koskevaa ilmoittamisvelvollisuutta,

7) rikkoo 16 §:n 2 momentin raha-automaattien tai kasinopelien, 40 §:n tavara-voittoautomaattien ja 56 §:n 1 momentissa tarkoitettujen peliautomaattien tai pelilaitteiden sijoittamista koskevia säännöksiä tai

8) rikkoo rahaliikenteen valvontalaitetta koskevia 57 §:n säännöksiä,

on tuomittava arpajaisrikkomuksesta sak-koon.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja selvittämiseen liittyvän asiakkaan tuntemisvelvollisuuden rikkomisesta säädetään rangaistus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain 40 §:ssä.

67 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään

1) raha- ja tavara-arpajaisten arpoihin merkittävistä ja niiden myynnin yhteydessä annettavista tiedoista;

2) lupahakemuksen ja 31 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä sekä lupapäätösten sisällöstä;

3) arpajaisten toimeenpanoon liittyvistä menettelyistä ja määräajoista;

4) 3 §:n 8–11 kohdassa tarkoitettujen arpa-jaisten tilitysten sisällöstä, tilitysten nähtävänä pitämisestä, tilitysten nähtävänä pitämiseen liittyvistä määräajoista sekä tilitysten säilyttämisestä;

5) edellä 57 §:ssä tarkoitettusta rahaliiken-

Ehdotus

meenpanna arpajaiset velaksi,

2) ei noudata velvollisuutta kieltää sisään-pääsyä pelikasinoon 15 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa,

3) rikkoo 14 a §:ssä säädettyä rahapelien ikärajaa,

4) rikkoo 27 §:n 3 momentissa säädettyä osallistumiskieltoa,

5) toimii tavara-arpajaisten käytännön toimeenpanijana vastoin 28 §:n 2 momenttia,

6) suorittaa tavara-arpajaisten arvannon tai arpojen sekoittamisen vastoin sitä, mitä 29 §:n 1 momentissa säädetään, tai ei noudata 29 §:n 2 momentissa säädettyä arvannon tulosta koskevaa ilmoittamisvelvollisuutta,

7) rikkoo 16 §:n 2 momentin raha-automaattien, erityisautomaattien tai kasinopelien, 40 §:n tavaravoittoautomaattien ja 56 §:n 1 momentissa tarkoitettujen peliautomaattien tai pelilaitteiden sijoittamista koskevia säännöksiä tai

8) rikkoo rahaliikenteen valvontalaitetta koskevia 57 §:n säännöksiä,

on tuomittava arpajaisrikkomuksesta sak-koon.

Rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämiseen ja selvittämiseen liittyvän asiakkaan tuntemisvelvollisuuden rikkomisesta säädetään rangaistus rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetun lain 40 §:ssä.

67 §

Tarkemmat säännökset

Valtioneuvoston asetuksella säädetään

1) raha- ja tavara-arpajaisten arpoihin merkittävistä ja niiden myynnin yhteydessä annettavista tiedoista;

2) lupahakemuksen ja 31 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen sisällöstä sekä lupapäätösten sisällöstä;

3) arpajaisten toimeenpanoon liittyvistä menettelyistä ja määräajoista;

4) 3 a §:ssä tarkoitettujen arpajaisten tilitysten sisällöstä, tilitysten nähtävänä pitämisestä, tilitysten nähtävänä pitämiseen liittyvistä määräajoista sekä tilitysten säilyttämisestä;

5) 57 §:ssä tarkoitettusta rahaliikenteen val-

Voimassa oleva laki

teen valvontalaitteesta, 58 §:ssä tarkoitettulle tarkastuslaitokselle toimitettavista laitteista ja asiakirjoista, poikkeuksista tyyppitarkastusvelvollisuudesta sekä valvontalaitteen tarkastamisesta ja hyväksymisestä; ja

6) Poliisihallituksen ja poliisilaitosten velvollisuudesta toimittaa tietoja arpajaisten toimeenpanosta aiheutuvien ongelmien seurantaan ja tutkimusta varten.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ministeriöistä, joille kuuluu tässä laissa ministeriöille säädettyjen tehtävien hoitaminen.

Ehdotus

vontalaitteesta, 58 §:ssä tarkoitettulle tarkastuslaitokselle toimitettavista laitteista ja asiakirjoista, poikkeuksista tyyppitarkastusvelvollisuudesta sekä valvontalaitteen tarkastamisesta ja hyväksymisestä;

6) Poliisihallituksen ja poliisilaitosten velvollisuudesta toimittaa tietoja arpajaisten toimeenpanosta aiheutuvien *haittojen* seurantaan, tutkimusta ja *rahapelien haitallisuuden arviointia* varten.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää ministeriöistä, joille kuuluu tässä laissa ministeriöille säädettyjen tehtävien hoitaminen.

1. Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2. *Veikkaus Oy:n ja Fintoto Oy:n henkilöstön aseman järjestämiseen sovelletaan työsopimuslain (55/2001) liikkeen luovutusta koskevia säännöksiä.*

3. *Raha-automaattiyhdistyksen henkilöstön aseman järjestämiseen sovelletaan työsopimuslain liikkeen luovutusta koskevia säännöksiä lukuun ottamatta niitä henkilöitä, jotka nimitetään virkasuhteeseen Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukseen.*

4. *Tämän lain voimaan tullessa Raha-automaattiyhdistyksen velvoitteet ja oikeudet sekä varat ja velat siirtyvät uudelle rahapeliyhtiölle lukuun ottamatta 5 ja 9 momentissa tarkoitettua omaisuutta ja varoja. Vuosiksi 2016–2018 valitun Raha-automaattiyhdistyksen hallituksen on laadittava ja esitettävä yhdistyksen kokoukselle tilinpäätös lain voimaantuloa edeltävältä tilikaudelta sekä yhdistyksen lakkauttamista koskeva loppuselvytys. Yhdistyksen kokouksessa päätetään tilinpäätöksen vahvistamisesta, vastuuvapauden myöntämisestä hallitukselle ja toimitusjohtajalle sekä loppuselvityksen hyväksymisestä. Tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita arpajaislain 13 §:n 5 momentin nojalla annettuja säännöksiä yhdistyksen kokouksen kutsumisesta ja päätösvallasta sovelletaan yhdistyksen lakkauttamiseen saakka. Tilinpäätöksen vahvistamisesta, vastuuvapauden myöntämisestä ja loppuselvityksen hyväksymisestä on ilmoitettava sosiaali- ja terveysministeriölle. Yhdistys katsotaan lakkautetuksi, kun ministeriön ilmoituksen perusteella tekemä päätös yhdistyksen*

lakkauttamisesta on tullut voimaan.

5. Tämän lain voimaan tullessa Raha-automaattiyhdistyksen avustusjärjestelmä sekä avustustoiminnan käytössä muutoin olevat tietojärjestelmät, kalusteet ja laitteet siirtyvät korvauksetta sosiaali- ja terveysministeriölle. Tietojärjestelmät on eriytettävä kuuden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

6. Lain 14 §:n 1 momentissa säädettyä rajoitusta pelaajalla olevasta yhdestä pelitilistä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2018.

7. Jos 17 §:ssä tarkoitetun tuoton myöntäminen avustuksena edellyttää Euroopan unionin hyväksyntää, avustus voidaan lopullisesti myöntää vasta kun Euroopan unioni on tehnyt asiassa myönteisen päätöksen. Avustuksen määrää tai sen myöntämisen edellytyksiä muutetaan tarvittaessa Euroopan unionin tekemän päätöksen perusteella. Tämä ei kuitenkaan rajoita avustuksen ennakon maksamista.

8. Uuden rahapeliyhtiön, jolle Veikkaus Oy:n varat ja velat ovat sulautumisessa siirtyneet, on tilitettävä sulautuvan Veikkaus Oy:n ennen tämän lain voimaantuloa toimeenpanemien rahapeliä tuotto tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti, kuitenkin viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2017. Lisäksi sulautuvan Veikkaus Oy:n on tilitettävä raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipeliä jakamatta oleva tuotto opetus- ja kulttuuriministeriölle viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2016. Opetus- ja kulttuuriministeriö saa luovuttaa uudelle rahapeliyhtiölle sulautuvan Veikkaus Oy:n osakkeet ja vastaanottaa luovutettavien osakkeiden tilalle mainitun rahapeliyhtiön uusia osakkeita.

9. Uuden rahapeliyhtiön, jolle Raha-automaattiyhdistyksen toiminta ja omaisuus on siirretty, tulee tilittää Raha-automaattiyhdistyksen ennen tämän lain voimaantuloa toimeenpanemien rahapeliä tuotto tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti. Lisäksi uuden rahapeliyhtiön on tilitettävä Raha-automaattiyhdistyksen käyttöpääoma sosiaali- ja terveysministeriölle 4 momentissa tarkoitetun tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen, kuitenkin viimeistään 30 päivänä huhtikuuta 2017.

10. Uuden rahapeliyhtiön, jolle Fintoto

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Oy:n varat ja velat ovat sulautumisessa siirtyneet, tulee tilittää Fintoto Oy:n ennen tämän lain voimaantuloa toimeenpanemien rahapeliin tuotto tämän lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

11. Sosiaali- ja terveysministeriö voi ennen tämän lain voimaantuloa perustaa Raha-automaattiyhdistyksestä Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskukseen siirrettäviin tehtäviin tarvittavat virat. Sosiaali- ja terveysministeriö voi täyttää nämä virat niitä ensimmäistä kertaa täytettäessä haettaviksi julistamatta, jos virkaan nimitetään Raha-automaattiyhdistyksessä työskentelevä henkilö.

12. Ennen tämän lain voimaantuloa toimeenpantujen raha-arpajaisten sekä veikkauksen- ja vedonlyöntipeliin tuotto tulee jakaa urheilun ja liikuntakasvatukseen, tieteeseen ja nuorisotyön edistämiseen 21 §:ssä säädetystä poiketen kymmenen vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

13. Ennen tämän lain voimaantuloa toimeenpantujen raha-automaattipeliin, kasinopeliin ja pelikasinotoiminnan tuotto tulee jakaa terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen 21 §:ssä säädetystä poiketen kymmenen vuoden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

14. Ennen tämän lain voimaantuloa toimeenpantujen totopeliin tuotto tulee käyttää hevosurheilun ja hevoskasvatukseen edistämiseen lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten mukaisesti.

2.

Laki

rikoslain 17 luvun 16 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rikoslain (39/1889) 17 luvun 16 a §, sellaisena kuin se on laissa 578/2011, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

17 luku

17 luku

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

Rikoksista yleistä järjestystä vastaan

16 a §

16 a §

Rahapelirikos

Rahapelirikos

Joka

1) toimeenpanee rahapelin luvottomasti,
2) myy tai välittää arpoja muun kuin arpajaislain (1047/2001) 11 §:ssä mainitun rahapeliyhteisön toimeenpanemaan rahapeliin tai markkinoi sellaista rahapeliä vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä kieltoa,

3) myy tai välittää arpoja rahapeliin ulkomaille tai markkinoi rahapeliä ulkomaille vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädettyä kieltoa,

4) ilman rahapelin toimeenpanijan lupaa myy tai välittää arpajaislain 11 §:ssä mainitun rahapeliyhteisön toimeenpanemaan rahapeliin liittyviä arpoja taikka vastaanottaa sellaiseen rahapeliin liittyviä pelipanoksia tai välittää sellaiseen rahapeliin liittyviä voittoja vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädettyä kieltoa taikka

5) luovuttaa tilan muun kuin arpajaislain 11 §:ssä mainitun rahapeliyhteisön toimeenpanemaan raha-automaatin tai kasinopelin käytettävänä pitämiseen vastoin arpajaislain 62 §:n 3 momentissa säädettyä kieltoa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *rahapelirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään

Joka

1) toimeenpanee rahapelin luvottomasti,
2) myy tai välittää arpoja muun kuin arpajaislain (1047/2001) 11 §:ssä mainitun rahapeliyhtiön toimeenpanemaan rahapeliin tai markkinoi sellaista rahapeliä vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 1 kohdassa säädettyä kieltoa,

3) myy tai välittää arpoja rahapeliin ulkomaille tai markkinoi rahapeliä ulkomaille vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 2 kohdassa säädettyä kieltoa,

4) ilman rahapelin toimeenpanijan lupaa myy tai välittää arpajaislain 11 §:ssä mainitun *rahapeliyhtiön* toimeenpanemaan rahapeliin liittyviä arpoja taikka vastaanottaa sellaiseen rahapeliin liittyviä pelipanoksia tai välittää sellaiseen rahapeliin liittyviä voittoja vastoin arpajaislain 62 §:n 2 momentin 3 kohdassa säädettyä kieltoa taikka

5) luovuttaa tilan raha-automaatin, *erityisautomaatin* tai kasinopelin käytettävänä pitämiseen, *jos sitä pitää käytettävänä muu kuin* arpajaislain 11 §:ssä mainittu *rahapeliyhtiö*, vastoin arpajaislain 62 §:n 3 momentissa säädettyä kieltoa,

on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *rahapelirikoksesta* sakkoon tai vankeuteen enintään

HE 132/2016 vp

Voimassa oleva laki

kahdeksi vuodeksi.

Ehdotus

kahdeksi vuodeksi. _____

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta
20 _____.*

7.

Laki

arpajaisverolain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan arpajaisverolain (552/1992) 2 §:n 1 momentin 1 kohta, sellaisena kuin se on lais-
sa 784/2016, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Määritelmät

Määritelmät

Arpajaisilla tarkoitetaan:

1) arpajaislain (1047/2001) 3 §:ssä tarkoi-
tettuja raha- ja tavara-arpajaisia, arvauskil-
pailuja, bingopeliä, veikkausta, vedonlyöntiä
ja totopeliä sekä raha-automaattien ja tavara-
voittoautomaattien pitämistä yleisön käytet-
tävänä, kasinopelien toimeenpanemista, peli-
kasinotoimintaa ja arpajaislain 56 §:ssä tar-
koitettujen peliautomaattien ja pelilaitteiden
pitämistä yleisön käytettävänä;

Arpajaisilla tarkoitetaan:

1) arpajaislain (1047/2001) 3 §:ssä tarkoi-
tettuja rahapelejä ja 3 a §:ssä tarkoitettuja
muuta arpajaisia sekä arpajaislain 56 §:ssä
tarkoitettujen peliautomaattien ja pelilaittei-
den pitämistä yleisön käytettävänä;

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

8.

Laki

tuloverolain 21 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan tuloverolain (1535/1992) 21 §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin se on laissa
654/2015, ja
lisätään lakiin uusi 21 c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

21 §

Osittain verovapaat yhteisöt

Tulon perusteella suorittavat veroa kunnalle 124 §:n 3 momentissa tarkoitetun tuloveroprosentin mukaan:

2) Raha-automaattiyhdistys sekä Oy Veikkaus Ab muusta kuin arpajaisverolaissa (552/1992) ja viihdelaitelaissa (164/1995) tarkoitetun toiminnan ja musiikkiautomaattien pitämisestä saamastaan tulosta;

Ehdotus

21 §

Osittain verovapaat yhteisöt

Tulon perusteella suorittavat veroa kunnalle 124 §:n 3 momentissa tarkoitetun tuloveroprosentin mukaan:

Kumotaan.

21 c §

Rahapeliyhteisöjen verovelvollisuus

Veikkaus Oy on verovelvollinen vain muusta kuin arpajaislain (1047/2001) mukaisen yksinoikeuden nojalla harjoittamastaan rahapelitoiminnasta saamastaan tulosta.

Ålands Penningautomatförening on verovelvollinen vain muusta kuin arpajaisista annetun maakuntalain (Ålands författningssamling 1966/10) mukaisen yksinoikeuden nojalla harjoittamastaan arpajais- ja rahapelitoiminnasta saamastaan tulosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

9.

Laki

valtionavustuslain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan valtionavustuslain (688/2001) 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa
1077/2005, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

3 §

3 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Tätä lakia sovelletaan kuntien valtion-
osuuslaissa (1147/1996), opetus- ja kulttuuri-
toimen rahoituksesta annetussa laissa
(635/1998), vapaasta sivistystyöstä annetussa
laissa (632/1998) ja sosiaali- ja terveyden-
huollon suunnittelusta ja valtionosuudesta
annetussa laissa (733/1992) säädettyyn valti-
onosuuteen ja valtionavustukseen, jos siitä
mainituissa laeissa erikseen säädetään. *Tätä
lakia ei sovelleta raha-automaattien, ka-
sinopelien eikä pelikasino- tai totopelitoi-
minnan tuotoista myönnettäviin avustuksiin.*

Tätä lakia sovelletaan *kunnan peruspalve-
lujen valtionosuudesta annetussa laissa
(1704/2009)*, opetus- ja kulttuuritoimen ra-
hoituksesta annetussa laissa (1705/2009), va-
paasta sivistystyöstä annetussa laissa
(632/1998) ja sosiaali- ja terveydenhuollon
suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetus-
sa laissa (733/1992) säädettyyn valtionosuu-
teen ja valtionavustukseen, jos siitä maini-
tuissa laeissa erikseen säädetään.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

10.

Laki

museolain 6 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan museolain (729/1992) 6 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 §

6 §

Tässä laissa tarkoitettuihin valtionosuuksiin ja -avustuksiin voidaan käyttää veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroja.

Tässä laissa tarkoitettuihin valtionosuuksiin ja -avustuksiin voidaan käyttää *arpajaislain (1047/2011) 17 §:ssä tarkoitettua rahapeli-yhtiön tuottoa.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

11.

Laki

teatteri- ja orkesterilain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan teatteri- ja orkesterilain (730/1992) 8 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

Tässä laissa tarkoitettuihin valtionosuuksiin ja -avustuksiin voidaan käyttää veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroja.

Tässä laissa tarkoitettuihin valtionosuuksiin ja -avustuksiin voidaan käyttää *arpajaislain (1047/2011) 17 §:ssä tarkoitettua rahapeli-yhtiön tuottoa.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

12.

Laki

elokuvataiteen edistämisestä annetun lain 7 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan elokuvataiteen edistämisestä annetun lain (28/2000) 7 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

7 §

7 §

Tässä laissa tarkoitettu tuki suoritetaan ensisijaisesti veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista.

Tässä laissa tarkoitettu tuki suoritetaan ensisijaisesti *arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettusta rahapeliyhtiön tuotosta.*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

13.

Laki

Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin muuttamisesta säätiöksi annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin muuttamisesta säätiöksi annetun lain (698/2012) 4 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Valtionavustus

Valtionavustus

Perustettava säätiö saa toimintaansa valtionavustusta ensisijaisesti veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarojen tuotoista. Valtionavustuksesta säädetään valtionavustuslaissa (688/2001).

Säätiö saa toimintaansa valtionavustusta ensisijaisesti *arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitetusta rahapeliyhtiön tuotosta*. Valtionavustuksesta säädetään valtionavustuslaissa (688/2001).

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

14.

Laki

Kansallisgalleriasta annetun lain 29 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansallisgalleriasta annetun lain (889/2013) 29 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

29 §

29 §

Rahoitus

Rahoitus

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää Kansallisgallerian toimintaan rahoitusta tässä laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa. Rahoitusta voidaan myöntää myös arpajaislaissa (1047/2001) tarkoitetuista raharpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien tuotoista. Valtionavustuksesta säädetään valtionavustuslaissa (688/2001).

Opetus- ja kulttuuriministeriö myöntää valtion talousarvioon otettavan määrärahan rajoissa Kansallisgallerian toimintaan rahoitusta tässä laissa säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi. Rahoitusta voidaan myöntää myös arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettusta rahapeliyhtiön tuotosta. Valtionavustuksesta säädetään valtionavustuslaissa (688/2001).

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

15.

Laki

Taiteen edistämiskeskuksesta annetun lain 11 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Taiteen edistämiskeskuksesta annetun lain (657/2012) 11 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

11 §

11 §

Taiteen edistämisen rahoitus

Taiteen edistämisen rahoitus

Tässä laissa tarkoitettujen taiteen edistämistoimenpiteiden rahoittamiseen tarvittavat määrärahat osoitetaan keskukselle ensisijaisesti raha-arpajaisten sekä veikkaus- ja vedonlyöntipelien voittovaroista.

Tässä laissa tarkoitettujen taiteen edistämistoimenpiteiden rahoittamiseen tarvittavat määrärahat osoitetaan keskukselle ensisijaisesti *arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitusta rahapeliyhtiön tuotosta.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

16.

Laki

liikuntalain 16 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan liikuntalain (390/2015) 16 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

16 §

Valtionosuuksien ja -avustusten rahoitus

Tässä laissa tarkoitettut valtionosuudet ja -avustukset suoritetaan ensisijaisesti veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista.

Ehdotus

16 §

Valtionosuuksien ja -avustusten rahoitus

Tässä laissa tarkoitettut valtionosuudet ja -avustukset suoritetaan ensisijaisesti arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettusta rahapeliyhtiön tuotosta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .

17.

Laki

ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan ylimääräisistä urheilijaeläkkeistä annetun lain (1419/2014) 4 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

4 §

4 §

Eläkkeen määrä vahvistetaan vuosittain valtion talousarviossa. Eläke maksetaan ensisijaisesti veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista. Eläkkeen maksaa Keva.

Eläkkeen määrä vahvistetaan vuosittain valtion talousarviossa. Eläke maksetaan ensisijaisesti *arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettusta rahapeliyhtiön tuotosta*. Eläkkeen maksaa Keva.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

18.

Laki

nuorisolain 15 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan nuorisolain (72/2006) 15 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

15 §

Valtionosuuksien ja -avustusten rahoitus

Tässä laissa tarkoitettut valtionosuudet sekä -avustukset suoritetaan ensisijaisesti veikkaus- ja raha-arpajaispelien voittovaroista.

Ehdotus

15 §

Valtionosuuksien ja -avustusten rahoitus

Tässä laissa tarkoitettut valtionosuudet sekä -avustukset suoritetaan ensisijaisesti *arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettusta rahapeliyhtiön tuotosta.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

19.

Laki

vapaasta sivistystyöstä annetun lain 23 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan vapaasta sivistystyöstä annetun lain (632/1998) 23 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

23 §

Veikkausvoittovarot

Liikunnan koulutuskeskusten tämän lain mukaisiin valtionosuuksiin ja -avustuksiin voidaan käyttää arpajaislaissa (491/1965) tarkoitettuja veikkausvoittovaroja.

Ehdotus

23 §

Rahapeliyhtiön tuoton käyttäminen

Liikunnan koulutuskeskusten tämän lain mukaisiin valtionosuuksiin ja -avustuksiin voidaan käyttää *arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuottoa.*

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

20.

Laki

Kotimaisten kielten keskukselta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kotimaisten kielten keskukselta annetun lain (1403/2011) 8 §:n 2 momentti
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

8 §

Viraston rahoitus

Viraston rahoitus

Edellä 1 momentissa osoitettu määräraha osoitetaan ensisijaisesti veikkausvoittovaroista, jotka valtion talousarviossa on osoitettu käytettäväksi tieteen tukemiseen.

Edellä 1 momentissa *tarkoitettu* määräraha osoitetaan ensisijaisesti siitä *arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettusta rahapeliyhtiön tuotosta*, joka valtion talousarviossa on osoitettu käytettäväksi tieteen tukemiseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

21.

Laki

sotilasvammalain 6 d §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan sotilasvammalain (404/1948) 6 d §, sellaisena kuin se on laissa 900/2012, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

6 d §

6 d §

Edellä 6 §:ssä tarkoitetun korvauksen maksamiseen voidaan käyttää myös Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa valtion talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa, *jos kysymyksessä on:*

1) 6 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin avo-
huollon kustannuksiin kunnalle tai kuntayh-
tymälle suoritettava korvaus;

2) 6 §:n 5 momentissa tarkoitettua laitoshuol-
losta, osa-aikaisesta laitoshuollosta tai
kuntoutuksesta sanotun palvelun järjestäneel-
le laitokselle suoritettava korvaus.

Valtiokonttori maksaa 1 momentissa tar-
koitetut korvaukset.

*Seuraavien korvausten maksamiseen voi-
daan käyttää myös arpajaislain (1047/2001)
17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön tuottoa
valtion talousarvioon tarkoitusta varten vara-
tun määrärahan rajoissa:*

1) 6 §:n 4 momentissa tarkoitettuihin avo-
huollon kustannuksista kunnalle tai kuntayh-
tymälle suoritettava korvaus;

2) 6 §:n 5 momentissa tarkoitettua laitoshuol-
losta, osa-aikaisesta laitoshuollosta tai
kuntoutuksesta sanotun palvelun järjestäneel-
le laitokselle suoritettava korvaus.

Korvaukset maksaa Valtiokonttori.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta
20 .*

22.

Laki

rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) 5 §:n 1 momentti, sellaisena kuin se on laissa 1024/1999, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

5 §

5 §

Määräraha

Määräraha

Kuntoutuksesta sekä siihen liittyneestä ylläpidosta aiheutuneet tarpeelliset kustannukset korvataan valtion talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa. Tämän lain mukaisesta kuntoutuksesta ja siihen liittyneestä ylläpidosta aiheutuneisiin tarpeellisiin kustannuksiin voidaan käyttää myös Raha-automaattiyhdistyksen tuottoa valtion talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa.

Kuntoutuksesta sekä siihen *liittyvästä* ylläpidosta aiheutuneet tarpeelliset kustannukset korvataan valtion talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa. Tämän lain mukaisesta kuntoutuksesta ja siihen liittyvästä ylläpidosta *aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen* voidaan käyttää myös *arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettua rahapeliyhtiön* tuottoa valtion talousarvioon tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

23.

Laki

eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain (1039/1997) 8 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

8 §

Rahoitus

Kuntoutuksesta ja siihen liittyvästä ylläpidosta sekä 6 §:ssä tarkoitetuista matkakustannuksista aiheutuvat menot korvataan Raha-automaattiyhdistyksen tuotosta valtion vuotuisen talousarvion tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa.

Ehdotus

8 §

Rahoitus

Kuntoutuksesta ja siihen liittyvästä ylläpidosta sekä 6 §:ssä tarkoitetuista *korvattavista* matkakustannuksista aiheutuvat menot korvataan *arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitusta* rahapeliyhtiön tuotosta valtion vuotuisen talousarvion tarkoitusta varten varatun määrärahan rajoissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

24.

Laki**Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain 19 ja 21 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) 19 §:n 3 momentti ja 21 §, sellaisena kuin niistä on 21 § laissa 679/2014, seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

19 §

19 §

*Kuntoutusraha muun kuntoutuksen ajalta**Kuntoutusraha muun kuntoutuksen ajalta*

Kuntoutusrahaa voidaan myöntää myös Raha-automaattiyhdistyksen rahoittaman sopeutumisvalmennuksen ajalta, jos valmennus vastaa 18 §:n 1 momentissa tarkoitettua sopeutumisvalmennusta.

Kuntoutusrahaa voidaan myöntää myös *arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitettulla rahapeliyhtiön tuotolla rahoitetun* sopeutumisvalmennuksen ajalta, jos valmennus vastaa 18 §:n 1 momentissa tarkoitettua sopeutumisvalmennusta.

21 §

21 §

*Kuntoutusraha ulkomailla annetun kuntoutuksen ajalta**Kuntoutusraha ulkomailla annetun kuntoutuksen ajalta*

Kuntoutusrahaa voidaan myöntää myös ulkomailla annettavan kuntoutuksen ajalta. Kuntoutusrahan myöntäminen edellyttää, että ulkomailla annettava kuntoutus täyttää 16 §:ssä säädetyt korvaamisen edellytykset tai kysymyksessä on 18 §:n 1 tai 4 momentissa mainittuun lakiin tai säännökseen perustuva kuntoutustoiminta tai sisällöltään sitä vastaava Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama kuntoutuskurssi taikka 20 §:ssä tarkoitettuun henkilökohtaiseen opiskelu- ja kuntoutussuunnitelmaan perustuva opiskelu.

Kuntoutusrahaa voidaan myöntää myös ulkomailla annettavan kuntoutuksen ajalta. Kuntoutusrahan myöntäminen edellyttää, että ulkomailla annettava kuntoutus täyttää 16 §:ssä säädetyt korvaamisen edellytykset tai kysymyksessä on 18 §:n 1 tai 4 momentissa mainittuun lakiin tai säännökseen perustuva kuntoutustoiminta tai sisällöltään sitä vastaava *arpajaislain 17 §:ssä tarkoitettulla rahapeliyhtiön tuotolla rahoitettu* kuntoutuskurssi taikka 20 §:ssä tarkoitettuun henkilökohtaiseen opiskelu- ja kuntoutussuunnitelmaan perustuva opiskelu.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

25.

Laki

hevoskilpailulain 2 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan hevoskilpailulain (796/1993) 2 §, sellaisena kuin se on laissa 321/2014, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 §

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Jos totopelien tuottojen käyttämisestä hevoskasvatuksen ja hevosurheilun edistämiseen annetussa laissa (1055/2001) on tästä laista poikkeavia säännöksiä, niitä sovelletaan tämän lain asemasta.

Jos *arpajaislaissa (1047/2001)* on tästä laista poikkeavia säännöksiä, sovelletaan tämän lain asemesta niitä.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

26.

Laki

yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain (1006/2006) 10 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

10 §

Rahoitus

Tämän lain mukaiset valtionavustukset suoritetaan ensisijaisesti valtion talousarviossa tieteen edistämiseen osoitetuista veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista.

Lakiehdotus

10 §

Rahoitus

Tässä laissa tarkoitetut avustukset myönnetään valtion talousarvioon tätä tarkoitusta varten otettavan määrärahan rajoissa. Määräraha osoitetaan ensisijaisesti siitä arpajaislain (1047/2001) 17 §:ssä tarkoitetusta rahapeliyhtiön tuotosta, joka valtion talousarviossa on osoitettu käytettäväksi tieteen tukemiseen.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .